

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Årsredovisning 2010

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Årsredovisning 2010

Foto omslag: Karolina Kristensson

Foto inlaga: Karolina Kristensson, sid 17. Länsstyrelsen sid 82.
Jenny Frejing, sid 107 och 114. Christina Fagergren övriga.

Utgivningsår: 2011

ISBN: 978-91-7281-413-4

Fler exemplar av denna rapport kan beställas hos
enheten för ekonomi, Länsstyrelsen i Stockholms län, tfn: 08-785 40 00

Besök också vår webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm

Innehåll

Sammanfattning av verksamhetsåret 2010	5
Verksamhet 2010	11
Årsredovisningen 2010.....	15
Organisation	16
LÄNSSTYRELSENS SAKOMRÅDEN MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV	17
Sakområde Trafikföreskrifter	18
Sakområde Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor.....	19
Sakområde Lantbruk och landsbygd.....	24
Sakområde Fiske.....	34
Sakområde Regional tillväxt.....	37
Sakområde Infrastrukturplanering	51
Sakområde Energi och klimat.....	54
Sakområde Hållbar samhällsplanering och boende.....	60
Sakområde Naturvård, miljö- och hälsoskydd.....	65
Sakområde Naturvård, miljö- och hälsoskydd.....	66
Sakområde Naturvård, miljö- och hälsoskydd.....	67
Sakområde Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar ..	82
Sakområde Kulturmiljö	91
Sakområde Folkhälsa	95
Sakområde Folkhälsa	96
Sakområde Jämställdhet.....	101
Sakområde Integration	107
Sakområde Nationella minoriteter	112
Verksamhetsområdet Rättsliga frågor	114
Övrig återrapportering	120
Organisationsstyrning	123
Personaluppgifter.....	125
Året i siffror.....	129
Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	142
Finansiell redovisning	143
Anslagsredovisning	146
Tilläggsupplysningar och noter.....	148
Ersättningar och andra förmåner	149
Redovisningsprinciper och övriga upplysningar	150
Missiv.....	163

Sammanfattning av verksamhetsåret 2010

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	125,56	134,41
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	240,81	296,25
Total verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	409 764	456 765
Bidragsutbetalningar (tkr)	718 624	897 156

1) Årsarbetskraft = 1760 timmar

Landshövdingen sammanfattar år 2010

2010 var ett starkt år för Stockholms län. Året symboliserar slutet för lågkonjunkturen och förhoppningsvis inledningen på en period präglad av god ekonomisk utveckling och stigande sysselsättning. Befolkningen ökar kraftigt – ett tecken på regionens starka attraktionskraft – men det ställer samtidigt höga krav på effektiv samhällsplanering och att nödvändiga investeringar beslutas och genomförs.

Stockholms län spelar en avgörande roll för Sveriges samlade konkurrenskraft, välbefinnande och förnyelseförmåga. Länet svarar exempelvis för en stor andel av landets nystartade och snabbväxande företag och kännetecknas av ett FoU-intensivt näringsliv med stark förmåga till förnyelse och utveckling. Regionens täthet, storlek, branschrepresentation och attraktivitet är unik för Sverige. Stockholms starka position är inte enbart giltig i ett nationellt perspektiv, utan framstår även som ovanligt stark sett i ett internationellt perspektiv. Regionens konkurrenskraft, innovationsförmåga och kunskapsintensitet lyfts ofta fram i olika typer av internationella jämförelser.

Regionens roll och betydelse

Stockholms län lokomotivet i Sveriges återhämtning

Regionens förmåga att parera och mildra effekterna av den globala lågkonjunkturen har varit god.

Att tillbakagången inte blev fullt så kraftfull som i andra delar av riket och Europa kan till stor del förklaras av det regionala näringslivets bredd och den robusta arbetsmarknaden. Redan under andra halvan av 2009 började ekonomin stabiliseras. 2010 blev året då den ekonomiska återhämtningen inleddes.

Svensk ekonomi är idag inne i en stark återhämtningsperiod som kännetecknas av nästintill balans i den offentliga budgeten, en sjunkande statsskuld och en stark BNP-tillväxt. Sammantaget är det få länder inom EU som har likvärdiga eller bättre framtidsutsikter än Sverige.

Storstadslänens näringsliv – med Stockholms privata tjänstesektor i spetsen – är lokomotivet i återhämtningen av den svenska ekonomin. I Stockholms län förväntas antalet sysselsatta öka med omkring 20 000 under 2011. Byggverksamhet och finansiell verksamhet och företagstjänster kommer att svara för en stor del av denna ökning medan sysselsättningen inom exempelvis de offentliga verksamheterna förväntas vara oförändrad. Totalt innebär utvecklingen att Stockholmsregionen väntas få den kraftigaste sysselsättningsstillväxten av samtliga län.

Återhämtningen är dock bräcklig. Eftersom ett flertal europeiska länder har dragit på sig stora budgetunderskott som bidragit till stigande statsskulder är osäkerheten i omvärlden stor. För en region som Stockholm med stora exponeringsytor mot andra länder och regioner får detta stor betydelse.

Sysselsättning och befolkningstillväxt

Hög befolkningstillväxt kräver samhällsinsatser och investeringar

Stockholms län har rikets högsta sysselsättningsgrad (70,1 procent, q3₂₀₁₀) och en lägre arbetslöshet (6,8 procent, q3₂₀₁₀) än riksgenomsnittet. Det finns emellertid en grupp människor – företrädesvis utlandsfödda och ungdomar – som fortfarande står utanför arbetsmarknaden. Regionens utmaning på såväl kort, som lite längre sikt, är att säkerställa att personer som idag står utanför den reguljära arbetsmarknaden i första hand matchas mot de lediga jobb som finns och i andra hand erbjuds utbildning för att få den kompetens som krävs. I takt med att den yrkesverksamma delen

av befolkningen i relativa termer kommer att minska behöver vi öka arbetskraftsutbudet. Arbetsmarknadsfrågorna kommer därför att få en hög prioritet i länet framöver. I syfte att möta regionens behov av att koordinera aktörer och insatser har Länsstyrelsen tillsammans med Arbetsförmedlingen bildat ett nytt regionalt arbetsmarknadsråd. Jag kommer att leda rådets arbete.

Vid sidan av arbetsmarknadsrelaterade frågor står regionen inför en rad utmaningar. Det handlar till stora delar om kapacitetsbrister till följd av en den kraftiga befolkningsökningen. Ett par exempel är de underdimensionerade trafik- och transportsystemen och det låga bostadsbyggandet.

De senaste åren har befolkningsökningen uppgått till 30 – 40 000 per år, vilket motsvarar en genomsnittlig svensk kommun. Även år 2010 ökade befolkningen kraftigt. Ökningen uppgick till drygt 35 000 personer. Att befolkningen ökar är naturligtvis positivt – ett tecken på regionens starka attraktionskraft – men det ställer samtidigt höga krav på effektiv samhällsplanering och nödvändiga investeringar.

Regional tillväxt

Nytt regionalt utvecklingsprogram (RUP)

Länsstyrelsen beslutade den 30 augusti 2010 att anta ett regionalt utvecklingsprogram (RUP). Programmet utformades som en integrerad del av utvecklingsplanen för Stockholms län, RUFS. Det samarbete som utvecklades, bland annat med landstinget och kommunerna, var mycket fruktbart.

Under året har arbetet med att utveckla en så kallad kompetensplattform ägnats betydande uppmärksamhet. Regionens spetsmiljöer, yrkesutbildningen, det sviktande teknikintresset och studiemisslyckanden i grundskolan har särskilt stått i centrum för Länsstyrelsens intresse.

Jag är särskilt engagerad i utvecklingen av kvalificerade miljöer för life science. Detta arbete sker i nära samverkan med Uppsala.

Länsstyrelsen har på många sätt bidragit till att främja företagsetableringen i regionen. En stor del av detta arbete har skett inom Entrepreneur Sthlm, programmet Produktutveckling i små och medelstora företag och Kvinnors företagande.

Transportinfrastruktur

Stora satsningar på ny infrastruktur

Den viktigaste händelsen under året var antagandet av Länsplanen och undertecknandet av den överenskommelse som utgjort grunden för åtgärdsplaneringens finansiering. Totalt investeras cirka 94 miljarder kronor under perioden 2010-2021 i länets infrastruktur. Cirka 50 procent av investeringarna medfinansieras av regionen, vilket möjliggör en kraftfull satsning på spårbunden kollektivtrafik, strategiska väginvesteringar samt trafikplatser och bytespunkter mellan olika trafikslag med mera kopplat till angelägna kommunala markexploateringar för bostäder och näringsliv.

För att underlätta genomförandet av dessa projekt har Länsstyrelsen under året drivit delprojektet Verktyg för effektivare planeringsprocesser inom det regionalfondsfinansierade projektet SATSA. Delprojektet, som har haft fokus på effektiv samverkan mellan organisationerna i planeringen av stora infrastrukturprojekt, fick stor positiv respons.

Bostäder

Bostadsbyggandet har ökat men stora insatser krävs under kommande år

Antalet påbörjade bostäder vände uppåt för första gången på flera år. Enligt preliminär statistik påbörjades byggandet av cirka 7 000 bostäder – en ökning med drygt en tredjedel jämfört med föregående år. Prognoserna pekar på att ökningen fortsätter. Bedömningen är att cirka 8 000 bostäder påbörjas under 2011. Enligt Länsstyrelsens bedömning behöver det långsiktigt tillkomma drygt 12 000 bostäder per år. Byggbranschen är optimistisk inför de kommande åren – ett orosmoment är dock att de redan börjat signalera vissa kapacitetsbrister.

Regioner med stark attraktionskraft och hög ekonomisk tillväxt kännetecknas ofta av bostadsbrist och ökande befolkning. Att befolkningen i länet nu har passerat två miljoner invånare ställer stora krav på länets kommuner och på hela Mälardalsregionen. För att Stockholmsregionen ska fortsätta att vara en attraktiv region måste ett antal utmaningar hanteras, nämligen:

- bygga bra bostäder för en halv miljon nya invånare,

- se till att de befintliga bostäderna används på bästa sätt för att alla ska kunna bo bra,
- minska de regionala skillnaderna för att befordra ökad integration,
- stärka sambandet mellan infrastruktur och bostadsbyggande samt
- energieffektivisera bostäderna och att bygga klimatsmarta stadsdelar.

Flyktningmottagning

Satsningar på bättre flyktningmottagande

När det gäller mottagning av ensamkommande barn har överenskommelser med samtliga länets kommuner förhandlats fram under året. Detta innebär att länet ökar sitt mottagande från 125 till 344 platser. Samtidigt har ett gemensamt regionalt utvecklingsarbete för ökad kvalitet i länets mottagande av ensamkommande barn påbörjats.

Länets utvecklingsprojekt Tema Nyanlända har under året arbetat vidare med att tematisera områdena arbetsmarknad, bostad och hälsa. Projektet har också fortsatt att ge länets aktörer tillgång till en gemensam kunskapsbas samt en arena för erfarenhetsutbyte.

Länsstyrelsen har under året utvecklat och startat många insatser gällande regional samverkan med målet att fler nyanlända ska kunna komma i egen sysselsättning.

Länsstyrelsens insatser under 2010 har också fokuserat på att bidra till ett lyckat införande av den nya etableringsrefomen. I detta arbete har bland annat en regional modell för samhällsorientering, där 25 av 26 kommuner är en del i samverkan, utvecklats.

Miljö och naturvård

Tillväxt och miljö i balans

Följderna av regionens snabba tillväxt samt miljömålsuppdraget har varit två övergripande prioriteringar i miljö- och naturvårdsarbetet under året. Länsstyrelsen enades, tillsammans med kommunerna, om en ny ansats i miljömålsuppdraget med ökad tyngdpunkt på åtgärder för att uppnå målen, i enlighet med propositionen. Länsstyrelsen har föreslagit att tre mål prioriteras i en första om-

gång: Begränsad klimatpåverkan (se Klimat nedan), Ingen övergödning och Rikt växt- och djurliv.

När det gäller målet Ingen övergödning inrättades länets första vattenråd vid Stavbofjärden, ett led i samarbetet mellan vattenförvaltning och lantbruk inom Länsstyrelsen. Målet är att genom åtgärder i jordbruk och VA-anläggningar minska näringsläckaget. Fördelningen av den första omgången LONA-bidrag blev lyckosam tack vare många bra ansökningar, och länet anvisades sedermera en utökad ram. En utvärdering av arbetet har gjorts.

I samverkan med Skärgårdsstiftelsen har information spridits om det flertal "toatömningsstationer" för fritidsbåtar som fick bidrag. Länsstyrelsen initierade i samråd med organisationen för länets VA-huvudmän, VAS-rådet, en översyn av länets övergripande avloppsstruktur, föranledd bland annat av miljö kvalitetsnormerna för vatten och förväntade ändrade flöden från Mälaren.

Vad avser Rikt växt- och djurliv fortgår genomförandet av uppdraget Tätortsnära natur som även stödjer utvecklingen av den regionala grönsstrukturen med de gröna kilarna. Länsstyrelsen uppnådde sitt mål att 30 procent av LONA-bidragen skulle gå till åtgärder att locka nya grupper ut i naturen. Detta kan liksom Tätortsnära natur och naturvården i stort bidra till folkhälsa, integration och ökad tillgänglighet för funktionshindrade. Strändernas naturmiljöer har uppmärksamats avseende betydelsen som yngelområden och i en studie om erosionskador av skärgårds- trafiken. Ökade insatser ägnades under året åt rovdjursfrågorna, bland annat fick länet sitt första vargrevir. Dessutom utarbetades en remissversion av Förvaltningsplan för rovdjur.

Omfattande arbetsinsatser ägnades ett antal mycket stora infrastrukturprojekt, däribland Förbifart Stockholm, Citybanan, Slussen och Norviks hamn. Det ökande antalet ärenden har gjort det svårt att hinna med prövningarna, framför allt avseende vattenverksamhet och fornminnen. Tendensen att förlägga stora trafikanläggningar under mark orsakar nya och utökade prövningar av vattenverksamhet samt kring problem med luftkvalitet. Vidare medverkade Länsstyrelsen till en särskild insats för att hantera risken för vibrations-

skador på kulturhistorisk bebyggelse vid sprängningar för Citybanan.

Klimat och energi

Satsningar på regionalt klimatarbete

Länsstyrelsen påbörjade i samverkan med kommuner och andra aktörer en omarbetning av länets klimat- och energistrategi i syfte att stärka arbetet med miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan och energieffektivisering. I samverkan med Energimyndigheten förmedlades energieffektiviseringsstödet till kommunerna. Ett antal stödjande seminarier har genomförts och planerats i samverkan med grannlän och Trafikverket.

Länsstyrelsen samordnar det regionala arbetet med att anpassa det svenska samhället till ett förändrat klimat. Tyngdpunkten i arbetet är att öka kunskapen om klimatförändringen och dess konsekvenser, och att genom dialog stimulera till åtgärder för att förebygga framtida problem.

Kulturmiljö

Nationellt viktiga kulturmiljöer värnas

Vården av huvudstadens kulturmiljöer – ett viktigt bidrag till länets attraktivitet – och hanteringen av fornminnen i samband med stora exploateringsprojekt har varit centrala frågor. En fördjupad analys av riksintresset Stockholms innerstad genomfördes, bland annat i form av dialog inom ramen för Stockholms översiktsplanering. Till huvudstadens kulturmiljöer hör även omlandets herresäten. I samverkan med grannlänerna utarbetades en handledning i hantering av herrgårdsanläggningarnas åldriga lindplanteringar och en särskild insats gjordes för att skydda kulturhistoriska byggnader för vibrationer från sprängningen av Citytunneln.

Lantbruk och djurskydd

Satsning på att öka antalet egeninitierade djurskyddskontroller

Länsstyrelsen har skapat en intern organisation för att öka antalet egeninitierade normalkontroller av djurskyddet i länet. Antalet normalkontroller inom djurskyddet har fördubblats under 2010. Målet är att andelen egeninitierad kontroll under 2011 ska

öka ytterligare i relation till hela djurskyddskontrollverksamheten

Regeringen beslutade att 90 procent av direktstöden till jordbruket skulle tidigareläggas en månad och betalas ut redan den 1 december 2010. I Stockholm fick 98 procent av länets lantbrukare direktstödet utbetalt till detta datum.

Länsstyrelsens proaktiva och dialoginriktade arbete för att minska övergödningen inom prioriterade avrinningsområden resulterade bland annat i att länets första vattenråd bildades för Stavsbofjärden.

Nationella minoriteter

Länsstyrelsen samordnar den reformerade minoritetspolitiken

Med den nya lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk från 1 januari 2010 har Länsstyrelsen tillsammans med Sametinget ett gemensamt nationellt uppdrag att följa upp hur lagen tillämpas. Länsstyrelsen har särskilt i uppdrag att följa tillämpningen vad avser de fyra icke-samiska minoriteterna - judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar. Förvaltningsområdet för de som talar meänkieli var under 2010 oförändrat med fem kommuner i Norrbottens län. Förvaltningsområdet för finska utvidgades utöver dessa fem kommuner med ytterligare först arton kommuner i de fyra Mälardalslänerna och senare under året ytterligare tre kommuner. Regeringen gav under året dessutom elva statliga myndigheter i uppdrag att under en treårsperiod följa upp, analysera och redovisa sina insatser utifrån minoritetspolitikens mål. Uppdraget ska redovisas till Länsstyrelsen och Sametinget.

Det inledande året har i huvudsaklig omfattning handlat om information om den reformerade minoritetspolitiken och stöd till framförallt de tjugosex kommuner och sex landsting/regioner som omfattas av förvaltningsområdena för finska respektive meänkieli samt till de fyra icke-samiska minoriteterna. I uppdraget ingår också att fördela statsbidrag till kommuner och landsting/regioner i förvaltningsområdena samt till de nationella minoriteternas riksorganisationer.

Våld i nära relation

Länsövergripande utbildningar höjer kunskapsnivån

Utifrån tidigare konstaterade kunskapsbrister hos kommunerna inledde Länsstyrelsen en omfattande utbildningssatsning under året. Denna har inriktats mot våld i nära relation med barnen i fokus, för personal som möter människor med funktionshinder samt utbildning om riskbedömningar i arbete med hedersvåldsutsatta ungdomar. En effekt av dessa länsövergripande utbildningar är en jämnare kunskapsnivå över länet och större förutsättningar för en samsyn på området. Sammanlagt har vi nått 1 500 handläggare och utförare inom socialtjänsten.

Inom ramen för Operation Kvinnofrid har Länsstyrelsen stöttat ett 10-tal insatser inom Aktionsplan mot hedersvåld. Ett av de mer strategiska och nyskapande projekten är "Ett hedershus för Stockholms län" som är tänkt att fungera som en sluss av kunskap och insatser för personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck samt deras anhöriga. Förövare ska också kunna erbjudas hjälp till förändring av livsmönster.

Hedershuset ska bestå av både ett fysiskt hus och ett virtuellt. I bägge husen ska det finnas personal med spetskompetens inom hedersrelaterat våld och förtryck. De ska kunna svara på frågor och ta emot olika specialuppdrag från samarbetspartners (landstinget, polisen, och kommunerna). Projektet är, om vederbörliga beslut fattas, på väg in i en implementeringsfas från våren 2011. Länsstyrelsen är projektägare och samordnar utvecklingsarbetet.

Samhällsskydd

Länsstyrelsen bidrog i planeringen inför Kronprinsessans bröllop

En stor begivenhet under året var Kronprinsessans bröllop den 19 juni. Arrangörernas självklara utgångspunkt var att bjuda Stockholmsarna och alla besökare på en stor folkfest och att visa upp en positiv bild av Sverige och dess huvudstad. Min bedömning är att denna intention infriades. Bröllopet genomfördes med en god beredskap för önskade händelser.

Många aktörer bidrog med insatser och förberedelser inför bröllopet. Tillsammans med Polismyndig-

heten i Stockholms län och Stockholms stad skapade Länsstyrelsen en plattform för samverkan.

Den 11 december inträffade två bombexplosioner, som klassades som terrorhändelser, i centrala Stockholm. Tack och lov kom inte någon till allvarlig skada förutom gärningsmannen själv. Det är rimligt att anta att den inträffade händelsen har skapat en del oro hos allmänheten. Samtidigt medförde händelsen en stark uppslutning kring vårt öppna och demokratiska samhälle.

Jag bedömer att den dialog som har förts och den omfattande samverkan som har ägt rum med anledning av händelsen har skett på ett avvägt och positivt sätt. Samverkansstrukturen för att hantera denna och liknande händelser har enligt min bedömning förtydligats och har bland annat byggt på erfarenheterna från EU-ordförandeskapet och Kronprinsessans bröllop.

Arbete mot våld inom fotboll och ishockey

Ny strategi mot våld i samband med fotbolls- och ishockeymatcher

Våld i samband med framför allt derbymatcher i fotboll är utbrett. I april 2010 slöt därför 17 parter i länet en överenskommelse om en strategi mot våldet i samband med fotbollsmatcher. De stora klubbarna och supporterföreningar samt Svenska Fotbollförbundet, Stockholms Fotboll- respektive Idrottsförbund, Stockholms och Solna stad, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, SL med flera är representerade i gruppen. Under hösten kom också ett par ishockeyaktörer med i samarbetet, eftersom det förekom många tråkiga inslag i samband med derbymatcherna mellan AIK och Djurgården.

Strategin reglerar hur samverkan mellan parterna ska ske men också vilka åtaganden varje part ansvarar för. En exekutivkommitté, där jag är ordförande, ansvarar för att denna överenskommelse fullföljs. En särskild samordnare, som är anställd av Länsstyrelsen, har det direkta ansvaret för att samverkan kommer till stånd. Även om det ännu är för tidigt att utvärdera resultatet av strategin kan det konstateras att samverkan mellan parterna har ökat. Tyvärr förekommer det fortfarande alltför många tråkiga inslag i samband med derbymatcher såväl inom fotboll som ishockey, varför

mycket återstår att göra. Strategin ska utvärderas efter en tvåårsperiod.

Ekonomi

Verksamheten effektiviseras med balanserade styrkort

Länsstyrelsen har en ekonomi i balans. Under 2010 har myndigheten infört ett styrkort. Styrkortet återger hur myndighetens resultat svarar mot verksamhetsplanens mål och hur väl regleringsbrevsuppdragen genomförts. Styrkortet visar också hur väsentliga områden utvecklas inom myndigheten. Det gäller bland annat utvecklingsförmåga, arbetsmiljö, produktivitet mm, ekonomi, kvalitet och kundnöjdhet. Den nya samlade informationen utgör en viktig del i det effektiviseringsarbete som pågår inom myndigheten.

Personal

Aktivt hälsoarbete har minskat sjukfrånvaron

Myndigheten har under en rad av år drivit ett aktivt hälsoarbete. Detta har dels lett till goda effekter på den totala sjukfrånvaron, som nästan halverats sedan 2006, dels bidragit till vårt mål att vara en attraktiv arbetsgivare. I myndighetens medarbetarenkät speglas detta av mycket goda värden på hur arbetet med hälsofrågor bedrivs.

Totalt sett

- 2010 var ett mycket bra år

Sammanfattningsvis har Länsstyrelsen i Stockholms län under verksamhetsåret 2010 enligt min bedömning bidragit positivt till utvecklingen av länet och dess förutsättningar. Goda relationer till länets invånare och till olika samarbetspartners ger myndigheten ett gott ingångsvärde för kommande år.

Per Unckel
Landshövding

Verksamhet 2010

Länsstyrelsen i Stockholms län har under verksamhetsåret 2010 arbetet utifrån en verksamhetsplan som täcker både föregående och innevarande år. VP 2010-2011 innebär ett förtydligande av de krav som länsledningen ställer på verksamheten.

Länsstyrelsen bedrev under 2010 verksamhet utifrån de lagar och förordningar som styr verksamheten samt utförde även uppdrag från regeringen formulerade i regleringsbrev. Vidare inriktningar och prioriteringar är förtydligade i verksamhetsplanen VP 2010-2011.

Länsstyrelsen i Stockholms län genomförde en omorganisation den 1 januari 2010 (se mer under avsnittet Organisation). Länsstyrelsens kärnverksamhet bedrevs vid sju avdelningar – Avdelningen för rättsliga frågor, Avdelningen för tillväxt, Avdelningen för planfrågor, Avdelningen för social utveckling, Avdelningen för miljö, Avdelningen för landsbygd samt Avdelningen för samhällsskydd och beredskap. Avdelningen för stöd och service har under året bistått kärnverksamheten i det löpande arbetet, bistått länsledningen i arbetet med att planera och följa upp verksamheten samt säkrat myndighetens interna styrning och kontroll. Avdelningen för information, som under året kompletterades med en presschef, arbetade med kommunikations- och informationsfrågor. En stabsfunktion och en särskild enhet, Enheten för analys, bistod länsledningen i arbetet under året. I avsnittet Organisation nedan framgår hur verksamheten varit organiserad under 2010.

Länsstyrelsen i Stockholms län har under verksamhetsåret 2010 arbetet utifrån en verksamhetsplan som täcker både föregående och innevarande år. VP 2010-2011 innebär en skärpning och ett förtydligande av de krav som länsledningen ställer på verksamheten.

På varje sakområde har en vision tagits fram. Visionen anger det tillstånd i länet som vi strävar mot. I syfte att konkretisera vårt bidrag till uppnåendet av respektive vision har vi definierat ett

antal verksamhetsmål¹ per sakområde. Till varje sådant mål har vi definierat ett antal insatser. Arbetet med dessa insatser följs upp genom så kallade insatsmål. Dessa är tillräckligt konkreta för att kunna följas upp och även kunna utgöra underlag för en bedömning av vad just vår verksamhet har bidragit till när det gäller att nå visionen. Drygt 70 verksamhetsmål och cirka 300 insatsmål har definierats i VP 2010-2011.

Hela myndighetens verksamhet följs via en rutin för intern styrning och kontroll. Hela VP 2010-2011 liksom samtliga cirka hundratalet regeringsuppdrag är riskanalyserade. Alla mål och uppdrag följs upp varje tertiäl. Vid dessa avstämningar följs såväl den konsoliderade verksamheten samt motsvarande uppdelad på avdelningar och enheter upp utifrån två dimensioner i ett styrkort.

Den första dimensionen är en klassisk styrkortsdimension där organisationens tekniska funktionsförmåga löpande kartläggs och bedöms. Det gäller fem perspektiv; Utveckling, Medarbetare, Verksamhet, Resurser och Kund.

Den andra styrkortsdimensionen är av mer nydanande slag. Det gäller måluppfyllelse. Samtliga mål som anges i VP 2010-2011 liksom alla regeringsuppdrag redovisas tertiälvis och uppdateras under året så att det är möjligt att följa hur måluppfyllelsen förändras. Genom att följa hela verksamheten på detta sätt kan myndigheten i varje stund se var det finns anledning att omprioritera i syfte att nå uppsatta mål än bättre. Avsikten är att nå en så god genomsnittlig måluppfyllelse som möjligt.

Länsstyrelsen i Stockholms län har i stort sett nått uppsatta mål i VP 2010-2011 samt rapporterat det som angetts i regleringsbrevet för 2010.

Verksamheten har effektiviserats under året. Den nya organisationen för intern styrning och kontroll med en styrkortsfunktion och ett vidareutvecklat uppföljningssystem samt en rad andra därtill kopplade rutiner har gjort att effektivitet och kostnadskontroll stärkts ytterligare under året.

Konkreta exempel på effektiviseringsåtgärder som vidtagits under året är skapandet av en enhet för

¹ Verksamhetsmål benämns enhetsmål i VP 2010-2011.

upphandling och inköp. Genom att koncentrera myndighetens upphandlings- och inköps-verksamhet skapas förutsättningar för bättre ekonomi och högre kvalitet liksom rättsäkerhet. Vidare har myndigheten under året etablerat en kundtjänst som även den bygger på idén att koncentration och kritisk massa kan vara till gagn för produktivitet, kvalitet och effektivitet. Genom att slå ihop telefoni och tidigare kanslifunktioner som ägnat sig åt bland annat diarieföring mm har en ändamålsenlig funktion för kundtjänstrelaterad verksamhet skapats.

Länsstyrelsens totala kostnader för verksamheten uppgick till drygt 411 miljoner kronor 2010, vilket är en minskning med cirka 46 miljoner kronor jämfört med 2009. Den främsta orsaken till denna minskning är att två verksamheter övergick till andra myndigheter; det gäller främst körkortshanteringen som gick över till transportstyrelsen samt viss verksamhet som gick över till Socialstyrelsen. Anslagssparandet var vid verksamhetsårets utgång 2,5 miljoner kronor, vilket är minskning med 1,5 miljoner kronor jämfört med 2009.

Under året har Länsstyrelsen lämnat 719 miljoner kronor i bidrag. Huvuddelen avser lönegaranti – 526 miljoner kronor – vilket är en minskning med 32 procent jämfört med året innan. I övrigt har bidrag lämnats till bland annat kvinnojours-verksamhet och kompensation för viltskador. Myndigheten förvaltade i slutet av året också cirka 300 miljoner kronor på uppdrag av medborgare, företag med flera i enlighet med de regler som gäller för deponeringar vid konflikter etcetera. Deponeringsvolymen har därmed ökat med 50 miljoner kronor eller cirka 20 procent jämfört med året innan.

Antalet årsarbetskrafter uppgick 2010 till 366,4 vilket innebar en minskning med 64,7 årsarbetskrafter jämfört med föregående år, något som beror på ovan nämnda förändringar av verksamheten. Samtidigt har antalet årsarbetskrafter på det veterinära området ökat samt nya verksamheter såsom arbetet med nationella minoriteter tillkommit.

Vår arbetsbörda förändrades under 2010 jämfört med 2009. Arbetet med körkort liksom en del uppgifter på det sociala området flyttades över till andra myndigheter. Samtidigt fick Länsstyrelsen i Stockholms län ett flertal nya uppgifter, bland

annat ett nationellt uppdrag att samordna regeringens politik avseende nationella minoritetsfrågor. Syftet är att de nationella minoritetspolitiska målen ska samordnas och nås.

Vidare har myndigheten fått i uppdrag att handlägga stiftelseärenden från länsstyrelserna i Gotland, Södermanland, Uppsala och Västmanland. Arbetet med djurskyddsfrågor flyttades över från kommunerna till länsstyrelserna den 1 januari 2009. Verksamheten ökade (volymmässigt) successivt såväl under 2009 som 2010.

Länsstyrelsen i Stockholms län fattade under 2010 cirka 45 000 beslut. Vissa ärendeslag ökade påtagligt, exempelvis sådana som har med djurskydd och stiftelser att göra. Många ärenden och ärendeslag tenderar att bli alltmer komplexa och sammansatta. Det gäller inte minst plan- och infrastrukturfrågor, vilket sammanhänger med länets kraftiga ekonomiska utveckling. Förtätning liksom förhållandet att det blir allt fler intressen att ta hänsyn till i samband med handläggningen gör att ärendena kräver mer tid och årsarbetskrafter. Detta påverkade handläggningstider och ärendebalanser negativt.

Under hösten 2010 genomfördes en omfattande satsning på att avverka ärenden i syfte att få ned balanserna. Arbetet var lyckosamt och ledde till att vi trots de omständigheter som refereras ovan i stort sett har oförändrade ärendebalanser mellan utgången av år 2009 och utgången av år 2010.

Kvaliteten i verksamheten 2010 bedöms sammantaget ha legat på 2009 års nivå. Vid en granskning av kvalitetsmättet antal överklagade ärenden som prövats i högre instans och där Länsstyrelsens beslut ändrats genom domstolsbeslut kan det konstateras att kvaliteten – mätt på detta sätt – ligger på ungefär oförändrad nivå mellan 2009 och 2010.

Länsstyrelsen har också låtit Svenskt KvalitetsIndex utföra tre kvalitetsmätningar under 2010. Metoden används av ett stort antal myndigheter, kommuner, organisationer och företag i såväl Sverige som utlandet. Mätningarna har gjorts varje tertiäl och ingått i det löpande styr- och ledningsarbetet vid myndigheten. De har omfattat 26 olika ärendeprocesser, vilka tillsammans svarar för en betydande del av den samlade verksamheten.

SKI-mätningarna visar att kundnöjdheten och kvaliteten i verksamheten låg på en oförändrat hög nivå under året. Vid en jämförelse med andra myndigheter ligger Länsstyrelsen i Stockholms län väl till. På flertalet mätpunkter ligger vi högre än genomsnittet för de andra myndigheter som mäts av SKI. Våra starkaste sidor är förtroende samt prisvärde. Det senare måttet anger hur kunderna uppfattar värdet av våra insatser. Enligt SKI:s tolkning anser kunderna att de får mycket för pengarna. Mätningarna visar dock entydigt att vi måste förkorta handläggningstiderna.

Länsstyrelsen i Stockholms län har under verksamhetsåret 2010 arbetat i linje med det som föreskrivs i förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion. Samtliga de åtta krav som anges i förordningens femte paragraf har iakttagits och efterlevts. Enligt nämnd förordning ska Länsstyrelsen arbeta med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet, analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund, ta hänsyn till barns bästa, verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet, verka för att folkhälsomålet uppnås, verka för att förenkla för företag samt verka för att de av riksdagen fastställda miljökvalitetsmålen uppnås.

Nedan anges översiktligt var Länsstyrelsen i Stockholms län gjort de huvudsakliga insatserna på de olika verksamhetsområdena för att leva upp till Förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion. I 5 § anges att Länsstyrelsen ska:

1. Integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor. Länsstyrelsen har i första hand jobbat med

- övergripande planering med mera,
- personalfrågor och lokalplanering
- regional projektverksamhet, strukturfonder (EG), Leader, Interreg med mera
- främjande insatser inom social- och folkhälsoområdet
- intern och extern information mm gällande jämställdhet
- projekt som syftar till att motverka hedersrelaterat våld med mer
- integration.

2. Genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta. Länsstyrelsen har i första hand jobbat med

- länsövergripande analyser samt interna sådana där presentationen sker utifrån individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund

3. Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa. Länsstyrelsen har i första hand jobbat med

- övergripande planering med mera
- information internt och externt om vår verksamhet eller förhållandena i länet
- överförmyndarna
- minoritetsspråk
- främjande insatser på social- och folkhälsoområdet, exempelvis alkohol, våld, hedersrelaterade frågor med mera,
- intern och extern information mm gällande jämställdhet
- integration.

4. Vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Länsstyrelsen har i första hand jobbat med

- tillgänglighetsanalyser i planprocessen
- tillgänglighet i naturskyddade områden
- tillgänglighetsanalyser när det gäller bostadsfrågor med mera

5. Integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering. Länsstyrelsen har i första hand jobbat med

- övergripande planering med mera
- information internt och externt om vår verksamhet eller förhållandena i länet
- överförmyndarna
- allmänna val med mera
- begravningsfrågor
- kameraövervakning
- minoritetsspråk
- översikts- och detaljplaner
- bostadsfrågor
- tillsynsarbete på miljöområdet
- integration
- främjande insatser på social- och folkhälsoområdet, exempelvis alkohol, våld, hedersrelaterade frågor med mera
- intern och extern information med mera gällande jämställdhet

6. Verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bland annat regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak. Länsstyrelsen har i första hand jobbat med

- regional tillväxt
- smittskydd och säkra livsmedel
- samhällsplaneringen
- frågor som gäller alkohol och tobak
- krishantering

7. I sin verksamhet verka för att förenkla för företag. Länsstyrelsen har i första hand jobbat med

- att förenkla för företag att söka medel genom att ta fram mallar och blanketter så att ansökningsprocessen underlättas
- att ordna öppna möten där exempelvis jordbrukare kan få råd och stöd i arbetet med att söka medel

8. Verka för att de av riksdagen fastställda miljökvalitetsmålen uppnås, och svara för regionalt mål- och uppföljningsarbete, stödja kommunerna med underlag för deras miljömålsarbete, verka för att målen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat.

- När det gäller arbetet med miljökvalitetsmålen har myndigheten rapporterat i särskild ordning till Naturvårdsverket genom rapporten Saldo.

Årsredovisningen 2010

Årsredovisningens utformning och innehåll regleras av förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion, förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, de särskilda uppdrag som framgår av Regleringsbrev för budgetåret 2010 avseende länsstyrelserna 2009-12-17 samt de särskilda skrivelser i regleringsbrevet som framgår nedan:

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket:

"Redovisning ska ske i enlighet med detta regleringsbrevs anvisningar vilka framgår under rubriken Verksamhet, i avsnittet Organisationsstyrning och i bilaga 3. Regleringsbrevets anvisningar avseende verksamhetskostnader m.m. utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § förordningen 2006:605) om årsredovisning och budgetunderlag. I vissa fall anges att redovisningen endast behövs för 2010, vilket i detta avseende innebär ett undantag från Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag."

Återrapportering enligt förordning med länsstyrelseinstruktion:

"Länsstyrelserna ska i sina årsredovisningar endast redovisa för uppgifterna i 2 § och 5§ punkterna 3 och 5 i förordningen med länsstyrelseinstruktion. Detta innebär ett undantag från bestämmelserna i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag."

2 § Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346).

5 § Länsstyrelsen ska

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Se uppdrag 81 och 82 under övrig återrapportering

Länsstyrelserna ska för sina uppgifter i 2 § förordningen med länsstyrelseinstruktion redovisa sina insatser samt en bedömning av uppnådda resultat.

Länsstyrelsen i Stockholms län har under verksamhetsåret 2010 verkat för att nationella mål fått genomslag i länet samtidigt som hänsyn tagits till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen har vidare utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbetat sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordnat olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser. Länsstyrelsen har främjat länets utveckling och noga följt tillståndet i länet samt underrättat regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet. Länsstyrelsen har vidare ansvarat för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Samtliga de insatser och resultat som refereras ovan är redovisade under respektive aktuellt sakområde i föreliggande årsredovisning för verksamhetsåret 2010.

Organisation

Under 2010 har Länsstyrelsens verksamhet bedrivits vid nio avdelningar, en stab och en analysenhet. Vid myndigheten finns också miljöprövningsdelegationen, som är en självständig funktion som beslutar i ärenden om miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken.

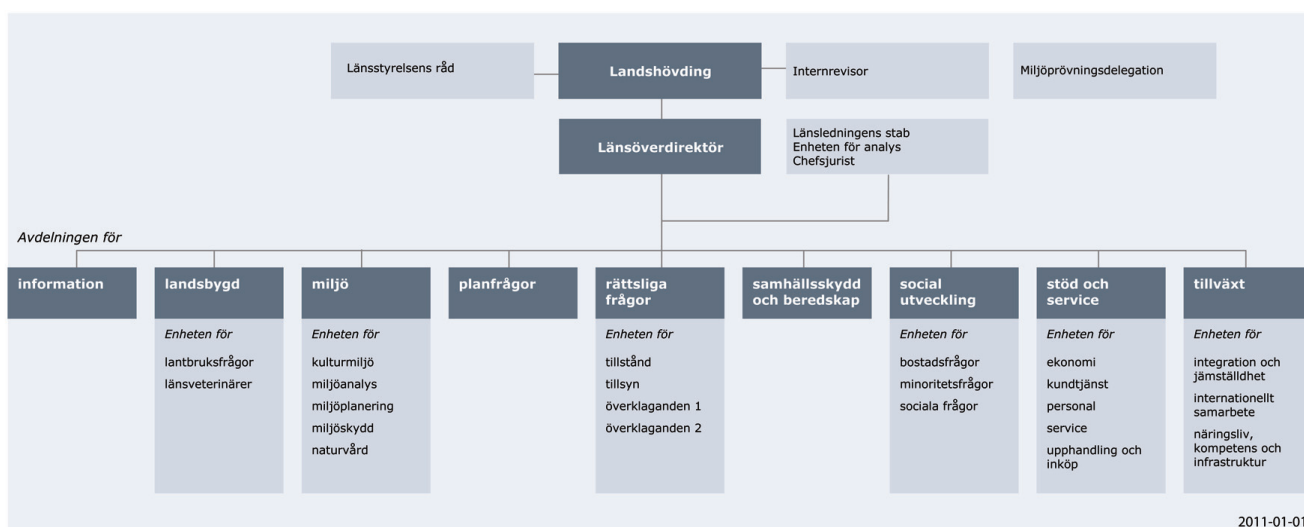
Under året har en organisatorisk förändring, som gäller från den 1 januari 2010, skett inom Länsstyrelsen. Det rör avdelningen för miljö där en ny enhet ”enheten för miljöplanering” inrättats i syfte att stärka förankring och samverkan i det sektorsovergripande arbetet. Enheten arbetar bland annat med miljömål, skärgårdsarbete, klimat- och energistrategi samt Kungliga nationalstadsparken.

Landshövdingen är chef för Länsstyrelsen och är regeringens företrädare i länet. Länsöverdirektören leder det dagliga arbetet i Länsstyrelsen och är landshövdingens närmaste medarbetare och ersättare.

Länsstyrelsens ledningsgrupp utgörs, förutom landshövding och länsöverdirektör, av avdelningschefer och chefen för analysenheten.

Länsstyrelsen är en så kallad enrådighetsmyndighet. Det innebär att landshövdingen svara direkt inför regeringen och att myndigheten har ett så kalla insynsråd istället för styrelse.

Länsstyrelsens organisation

LÄNSSTYRELSENS SAKOMRÅDEN MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

Sakområde

Trafikföreskrifter

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,86	8,85
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,64	47,13
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	3 187	44 630
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	0,78 %	9,77 %
Bidragsutbetalningar (tkr)	0	0

1) Årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att det ska vara enkelt att bo och verka i Stockholms län. Länsstyrelsen ska på ett rättssäkert och effektivt sätt pröva tillstånd, överklaganden samt utöva tillsyn. Länsstyrelsen ska vara tillgänglig för dem som efterfrågar myndighetens tjänster.

Trafikärendena avser trafik på väg, i terräng och till sjöss samt parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Det kan exempelvis gälla trafikregler, såsom hastighetsbegränsningar på väg eller ank-ringsförbud till sjöss, dispenser av olika slag samt tillstånd till tävling på väg eller för att få framföra svävare. Inom samtliga trafikslag har Länsstyrelsen bemyndigats att meddela för allmänheten bindande föreskrifter. De kommunala ordningsföreskrifterna prövas endast med avssende på laglighet och alltså inte med avseende på lämplighet.

Kravet att föra över alla lokala trafikföreskrifter (cirka 2 500) till den rikstäckande databasen för trafikföreskrifter (RDT) har fullföljts.

Antalet inkommande ärenden ökade kraftig under året vilket periodvis ledde till höga obalanser. Dessa har dock under hösten i stor utsträckning arbetats ned vilket innebar att balansläget vid utgången av 2010 var tillfredsställande.

Sakområde Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,68	1,22
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	27,12	23,18
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	29 117	22 707
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	7,11 %	4,97 %
Bidragutbetalningar (tkr)	0	0

1) Årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att lantbruket och det företagande som är knutet till det, ska erbjuda länets invånare närproducerade, säkra och sunda livsmedel, rika fiskbestånd, säker, sund och frisk djurhållning samt ett rikt kulturlandskap.

I syfte att skapa förutsättningar för att visionen inom sakområdet Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor ska nås har Länsstyrelsen i VP 2010-2011 definierat tre mål:

- God livsmedelshygien, redliga livsmedel och spårbarhet i hela livsmedelskedjan ska säkras
- Ett gott smittskydd för människor och djur ska främjas
- Djurskyddskontroll som är likvärdig, rättssäker med hög kvalitet och effektivitet ska genomföras

Måluppfyllelsen på hela sakområdet är god. Arbetet med att säkra livsmedelshygien, smittskydd och utöva djurskyddskontroll har effektiviserats och målsättningarna att utöka och förbättra samverkan med relevanta aktörer i länet har nåtts.

- God livsmedelshygien, redliga livsmedel och spårbarhet i hela livsmedelskedjan ska säkras

Måluppfyllelsen är mycket god. Insatsmålen gällande utbildningssatsningar, genomförande av livsmedelsrevisioner och kontroller har nästintill nåtts till 100 procent.

I enlighet med planeringen har Länsstyrelsen under året anordnat två utbildningstillfällen i samband med arbetet att samordna kommunerna i deras verksamhet med livsmedelskontroll. Alla livsmedelsinspektörer och ansvariga för livsmedelskontrollen bjöds in, liksom representanter från Livsmedelsverket, Smittskydd Stockholm, Sveriges Kommuner och Landsting och Kommunförbundet i Stockholms län. På dessa utbildningsdagar togs nyheter inom livsmedelskontrollen upp, och Länsstyrelsen försökte även tillgodose kommunernas önskemål på ämnen.

Enligt en 5-årig revisionsplan planerade Länsstyrelsen att under året utföra fyra kommunrevisioner. En av dessa ställdes dock in på grund av återbud från en kommun. Vid revisionerna kontrollerar Länsstyrelsen bland annat att kommunen har tillräckliga resurser för livsmedelskontrollen, att personalen har rätt kompetens, att kontrollverksamheten är planlagd och riskbaserad och att kommunen tar ut avgifter för sin kontroll. Länsstyrelsen rapporterar sedan resultaten från kommunrevisionerna till Livsmedelsverket.

Länsstyrelsen är överklagningsinstans för kommunernas beslut som rör livsmedelskontroll. Ärendena kan gälla allt från beslut om årliga avgifter, fastställande av provtagningsprogram för dricksvatten till olika typer av förelägganden. Antalet överklagningar har i stort sett legat på samma nivå under år 2009 (20 stycken) och 2010 (22 stycken).

Länsstyrelsen är ansvarig myndighet för kontrollen av livsmedel i primärproduktionen, det vill säga den livsmedelsproduktion som sker på gårdsnivå, det första steget i livsmedelskedjan. De livsmedelsföretagare som bedriver primärproduktion av livsmedel ska anmäla sina anläggningar till Länsstyrelsen för registrering och Länsstyrelsen ska utföra kontroller av livsmedelsverksamheten ute på gårdarna.

Under 2010 tog Länsstyrelsen emot och administrerade anmälningar om registrering av livsmedelsanläggningar från primärproducenter, upprättade register och beslutade om registreringen samt riskklassificeringen. Samtliga inkomna anmälningar handlades. Ungefär 430 primärproducenter är registrerade i registret fram till slutet av år 2010. Under kommande år finns dock ett fortsatt inventeringsbehov.

Länsstyrelsen utförde totalt 14 offentliga kontroller av livsmedel i primärproduktionen. Under 2010 omfattades livsmedelskontrollen av det som utgör tvärvillkor och den utfördes därmed i samband med tvärvillkorskontrollerna.

Livsmedelskontrollen, inklusive registrering, av primärproducenter är anslagsfinansierad. Avgifter för extra offentlig kontroll ska tas ut enligt gällande förordning. Under året togs rutindokument för

Länsstyrelsens revision av kommunernas livsmedelskontroll fram. Fler rutindokument, till exempel gällande kontroll i primärproduktion samt checklistor tas fram under 2011.

Livsmedelsverket utförde en revision av Länsstyrelsens revision av lokal livsmedelskontroll samt deltog vid de två normerande kontroller som Livsmedelsverket genomförde i länet.

En beredskapsövning avseende smitta i livsmedel – SmittSam – genomfördes i samarbete med avdelningen för samhällsskydd och beredskap och Länsstyrelsen i Uppsala län. Vid övningen deltog flera aktörer, bland annat centrala myndigheten, Länsstyrelsen, kommuner, Landstingets smittskyddsenhet, livsmedelsföretagare, media och informatörer. Övningen kommer att upprepas 2011 – då tillsammans med Södermanlands län.

Länsstyrelsen deltog i Livsmedelsverkets demonstration av nationellt nödvattenlager samt i Livsmedelsverkets arbetsgrupp för dricksvattenberedskap.

Länsstyrelsen deltog även i länets samverkansgrupp med Landstingets smittskyddsenhet och livsmedelsinspektörer, den så kallade, Utbrottsgruppen, samt i Landstingets smittskyddsutskott.

- Ett gott smittskydd för människor och djur ska främjas

Målsuppfyllelsen är sammantaget god i enlighet med vad som anges i VP 2010-2011. Särskilt insatsen "Samverkan och informationsutbyte med interna och externa aktörer ska öka" har uppfyllts väl.

Överförbara sjukdomar mellan djur och människor ska förebyggas och bekämpas med proaktiv sjukdomsövervakning och kontroll

Smittläget utomlands och inom landet har dagligen bevakats och förebyggande åtgärder vidtagits vid hot eller risk. En pärm med dokumentation från omvärldsbevakningen är upprättad och kontakter med aktörer har tagits när så varit lämpligt. Exempel på händelser som bevakats eller hantearats var bland annat risken att blåtunga skulle kunna komma att spridas från södra Sverige till Stockholms län, och att flera större områden i

östra Östersjöområdet drabbades av afrikansk svinpest med risk för spridning till Sverige (Stockholms län). Risken för spridning av sjukdomen till Sverige via båttrafiken har kartlagts och bevakats. Bevakning sker fortlöpande då sjukdomen alltjämt finns kvar i området.

Misstanke om antrax (mjältbrand) har förekommit i länet. Utredning och övrig handläggning i ärendet gjordes och misstanken kunde avskrivas. Misstanke om salmonellasmita anmäldes till Länsstyrelsen, utreddes och sanerades från en nötbosättning. Handläggning av ärenden avseende MRSA hos hästar och hundar skedde vid ett stort antal tillfällen under året. Handläggning av misstanke på EHEC på gårdar i länet utreddes vid två tillfällen.

Länsstyrelsen bevakar kontinuerligt sjukdomsläget avseende andra anmälningspliktiga djursjukdomar (än epizootier) och zoonoser (sjukdomar som kan smitta mellan människor och djur) samt tar vid behov nödvändiga kontakter med samverkansparter. Länsstyrelsen tillhandahåller bland annat skyddsutrustning och instruktion i samband med utbrott av smittsam sjukdom (epizooti). Länsstyrelsen bevakar införseln av djur, livsmedel och djurprodukter inom EU via ett webbaserat system kallat TRACES. Länsstyrelsen granskar dagligen rapporter ur detta system.

Samverkan och informationsutbyte med interna och externa aktörer

Länsstyrelsen har en väl utvecklad samverkan med andra aktörer som berörs av smittskyddet, exempelvis Jordbruksverket, Smittskyddsläkaren, SVA (Statens veterinärmedicinska anstalt) samt även med tullen, polisen och andra instanser. Samverkan sker även med andra länsstyrelser och med polis, experter på farliga ämnen, kommunens beredskapssamordnare, statliga verk, företrädare för näringsorganisationer, landstinget, smittskyddsutskott, smittskyddsenheten, socialstyrelsen och så vidare. Detta för att snabbare och effektivare handskas med uppkomna problem vid en eventuell kris eller händelse av allvarigare karaktär.

Målsatta insatser

Två kontroller av transporter av animaliska biprodukter var planerade och genomfördes.

Två besök av omlastningsplatser var planerade. Inget av dessa genomfördes. Istället prioriterades, inom ramen för Länsstyrelsens områdesansvar inom smittskydd, ett kontrollbesök. Detta gällde gränskontrollstationen på Arlanda och kontrollen fokuserade på Arlandas hantering av animaliska biprodukter. De brister som påvisades rapporterades till Jordbruksverket, som är kontrollansvarigt för Arlandas gränskontrollstation.

Två kontrollbesök på seminanläggningar för häst var planerade och genomfördes.

Två beredskapsövningar (Smittsam) avseende smitta i livsmedel var planerade för 2010-2011. En av övningarna genomfördes under året, i samarbete med avdelningen för samhällsskydd och beredskap. Övningen genomfördes tillsammans med Uppsala län. Vid övningen deltog flera olika aktörer såsom centrala myndigheter, två länsstyrelser, flertalet kommuner, landstingets smittskyddsenhet, livsmedelsföretagare, media och informatörer. Under 2011 kommer en liknande övning att hållas tillsammans med Södermanlands län.

Övriga insatser

Länsstyrelsen har dessutom haft ett samverkande möte med Vårdhygien, ett expertorgan inom Stockholms läns landsting, avseende smittskyddsaspekterna kring djur i vården. Vidare har en mängd rutindokument inom området smittskydd har framtagits, exempelvis hygienrutiner för fältpersonal.

- En likvärdig, rättssäker djurskyddskontroll med hög kvalitet och effektivitet

Måluppfyllelsen är god. Djurskyddsarbetet i länet har effektiviserats och ökat, både kvalitativt och kvantitativt. Många ärenden som var kvar från kommunerna har arbetats av. Ett ökat samarbete med polisen har också inletts. Kontakter med de olika näringarna och allmänheten har ökat liksom med andra länsstyrelser. Viktiga beslut kan nu tas dygnet runt året runt. Resursbrist medförde att ärendebalansen ökade under året. Alla tillståndspliktiga verksamheter som ansökt erhöll dock sina beslut inom tjänstedirektivets tidsram på tre månader (efter komplett ansökan).

Antalet kontrollobjekt exklusive försöksdjur beräknas uppgå till 4 000 stycken. Förutom normal kontroll på dessa 4 000 objekt ska alla anmälningsärenden, ansökningar och godkännanden handläggas. Ärendebalansen ökade under året.

En riskbaserad djurskyddskontroll utfördes. Detta medförde att arbetet inriktades på försöksdjur eftersom de utsätts för lidande och insynen i verksamheten är begränsad. Varje anmälan har medfört kontroll. Antalet anmälningsärenden ökade under året.

Under 2010 genomförde myndigheten 89 normalkontroller av hästgårdar, djur på öar, tvärvillkor, grisgårdar och fjäderfäanläggningar. Detta kan jämföras med 45 året innan. Registervård av kontrollobjekten påbörjades i syfte att kunna riskklassificera och göra korrekta uttag. I syfte att skapa förutsättningar att öka antalet egeninitierade normalkontroller genomfördes en omorganisation.

Arbetet med tillståndsärenden effektiviserades och prioriterades. Handläggningstiden översteg endast i ett fåtal ärenden 30 dagar.

Biomedicinsk forskning, utveckling, läkemedelsutveckling och läkemedelstillverkning är en av Stockholms läns största industrigrenar med många statliga och privata aktörer. Verksamheterna är i hög grad beroende av att använda djur vilket innebär att Stockholms län har landets mest omfattande försöksdjursanvändning. Länsstyrelsen ska kontrollera att djuranvändningen inom området sker i enlighet med lagar och regler.

Alla etiska godkännanden av avsevärd svårighetsgrad ska någon gång under sin giltighetstid kontrolleras. Kontroll har under året utförts på endast nio av de djurgrupper som används i försök av avsevärd svårighetsgrad. Metodiken har varit att besöka varje djurhum på anläggningarna där något djurförsök pågår och att medföra en förteckning över de avsevärda försöken samt att fråga djurhuspersonalen om några av dessa försök pågår. Trots detta har inte flera försök av avsevärd svårighetsgrad kunnat påträffas vid kontrollerna. Förklaringen är att de flesta djurförsök endast pågår under en kortare del av det etiska godkännandets giltighetstid.

För att nå produktionsmålen på området måste metodiken ändras så att de aktuella försöksledarna kontaktas och information erhålls om när försöken kommer att utföras. Det kan dock vid ett sådant förfarande aldrig bli fråga om någon oanmäld kontroll. Alla etiska godkännanden som medför lidande kontrolleras någon gång under sin giltighetstid.

Stickprov har under året utförts på 61 olika djurgrupper. Dessa har valts på grundval av: 1) att de utsätts för försöksprocedurer som på ett eller annat vis varit betungande, 2) att de haft någon genetisk modifiering som misstänkts varit negativ för djurets välbefinnande eller 3) i något förekommande fall varit djur i behov av sällskap som hållits ensamma. Ett kontrollresultat för den kontrollerade djurgruppen upprättades och översändes till verksamhetsutövaren.

Samtliga stickprov utom ett har varit på djurgrupper som på ett eller annat sätt varit utsatta för lidande. Undantaget är en GMO2 som vid kontroll i efterhand visat sig vara fullständigt harmlös.

Allmänna veterinära frågor m. m.

Länsstyrelsen har ansvar för tillsyn av djurhälso-personal och den så kallade villkorade läkemedelsanvändningen. Målsättningen för 2010 var att besöka 20 tillsynsobjekt, men endast tio besök kunde genomföras.

Länsstyrelsen har tagit del av vilka personer i länet som omfattas av begreppet djurhälso-personal via uppgifter ur Jordbruksverkets databas. Härigenom kontrolleras kontinuerligt om nya kontrollobjekt tillkommit allteftersom fler personer legitimeras eller godkänns enligt lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Vid de besök på djursjukhus, kliniker och veterinärstationer som Länsstyrelsen gjort under året har den nya lagstiftningen, förordningen och dess följdföreskrifter diskuterats. Länsstyrelsen har tagit med sig de frågor som uppstått vid inspektionerna och har svarat på dessa i kontrollrapporterna som skickats ut efter inspektionerna. Jordbruksverkets broschyr "Vägledning för djurhälso-personalen" har bifogats till kontrollrapporten efter varje besök.

² GenModifierad Organism

Länsstyrelsen utför löpande administrativ kontroll avseende den villkorade läkemedelsanvändningen. Kontroll görs varje månad i Jordbruksverkets databas om vilka veterinärer som beviljar sådan läkemedelsanvändning, vilka preparat som används, mängder av läkemedel som förskrivs, när det sker och så vidare. Uppgifterna kontrolleras sedan mot de anmälningar om villkorad läkemedelsanvändning som veterinärerna enligt föreskrifterna ska sända in till Länsstyrelsen.

Jordbruket anordnade under året ett antal utbildningstillfällen på området. Länsstyrelsen deltog i dessa, bland annat med avsikt att ta del av de strategier och verktyg som finns. Utbildningarna är också ett sätt att säkerställa att vi kan medverka till att kontrollen av djurhälsopersonalen sker riskbaserat och likvärdigt med övriga länsstyrelser. I samma syfte har Länsstyrelsen gjort en saminspektion, avseende den villkorade läkemedelsanvändningen, med veterinär och djurskyddshandläggare från Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Foder och animaliska biprodukter

Målet för den offentliga kontrollen av foder i Sverige är:

- att foderkontrollen är riskbaserad, ändamålsenlig, effektiv och professionell,
- att foderföretagen är kompetenta och tar ansvar för att fodret är säkert och rätt märkt samt

- att den offentliga kontrollen och kontrollmyndigheterna uppfattas som trovärdig av konsumenter, media och företag.

Länsstyrelsen har ansvar för att utföra kontroller i foder i primärproduktionen, det vill säga på gårdar och lantbruk. Det totala antalet foderföretagare i länet uppgår till cirka 2 200 st. Siffran är svår att bedöma eftersom många är registrerade inom flera områden – antalet fysiska företag kan alltså vara färre. Målet under 2010 var att kontrollera 1 procent av de registrerade foderföretagen i Stockholms län. Femton kontroller avseende registrerade foderföretagare genomfördes. Inga anmälningar mot foderföretagare har inkommit. Två kontroller av transporter av animaliska biprodukter var planerade och genomfördes.

Kommentar Tabell 1.1

Då det i officiella utdrag även finns med ett stort antal pensionerade veterinärer har vi valt att redovisa antalet verksamma veterinärer som arbetar på kliniker. 2010 har vi valt att tolka gruppen "verksamma" att innefatta även veterinärer som inte arbetar kliniskt. Siffran är osäker eftersom befintliga register inte går att tolka om de både bor och arbetar i länet eller bara bor i länet och arbetar utanför länet.

Tabell 1.1 Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer

Länsfakta	2010-12-31		2009-12-31		2008-12-31	
Antalet verksamma veterinärer i länet	314		198		169	
varav män/kvinnor	77	237	0	0	40	129
Antal inspektörer inom djurskyddskontroll, st/åa	26	15,4	15	14,43	39	12,32
varav män/kvinnor	3 23	1,5 13,9	1 14	0 0	14 25	3 9
Antal inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen, st/åa	1	0,5	1	0,18		
varav män/kvinnor	0 1	0 0,5	0 1	0 0,18		
Antalet under året meddelade djurförbud	22		27			
Antalet under året beslutade omhändertaganden av djur	257		123			
Antalet genomförda djurskyddskontroller	869		1240			
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	2		2			

Sakområde

Lantbruk och landsbygd

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	5,83	5,81
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	15,44	15,55
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	23 110	20 653
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	5,64 %	4,52 %
Bidragsutbetalningar (tkr)	0	300

1) Årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att Stockholms län ska präglas av en hållbar utveckling med levande landsbygd och skärgård. Närheten till storstaden ska tas tillvara för ett diversifierat landsbygdsföretagande. Lantbruket och det företagande som är knutet till det, ska erbjuda länets invånare närproducerade, säkra och sunda livsmedel, rika fiskbestånd, säker, sund och frisk djurhållning samt ett rikt kulturlandskap. Landsbygdsprogrammet, som Länsstyrelsen förvaltar, innehåller ett stort antal åtgärder som ska främja en utveckling i denna riktning.

I syfte att skapa förutsättningar för att visionen inom sakområdet Lantbruk och landsbygd ska nås har Länsstyrelsen definierat tre mål (VP 2010-2011) på sakområdet:

- En mångfald av lantbruk och annat landsbygdsföretagande samt ett öppet odlingslandskap ska stimuleras
- En minskning av jordbrukets och livsmedelsförädlingens klimatpåverkan ska främjas
- En minskning av jordbrukets bidrag till övergödningen av sjöar och hav ska uppnås

Måuppfyllelsen på sakområdet är god. Vi har i stort sett nått uppsatta mål med att stödja lantbruk och annat landsbygdsföretagande genom beviljande av ekonomiskt stöd samt projektsatsningar. Vi har även i linje med VP 2010-2011 genomfört en rad konkreta satsningar gällande biogasanläggningar och insatser i prioriterade avrinningsområden för att minska övergödningen i sjöar och hav.

- En mångfald av lantbruk och annat landsbygdsföretagande samt ett öppet odlingslandskap ska stimuleras

Måuppfyllelsen är mycket god med beaktande av definierade insatser och insatsmål i VP 2010-2011. Detta gäller i första hand utbetalning av direktstöd och miljöersättningar, stödjandet av Leaderområdenas utvecklingsarbete och genomförandet av informationsinsatser inom landsbygdsprogrammet.

Handläggning, kontroll och utbetalning av direktstöd och miljöersättningar

Handläggningen av SAM-ansökan³ har fungerat bra. Länsstyrelsen lyckades genomgående hålla de stopptider som satts upp inom det så kallade SUSS-projektet⁴. Målen för andel utbetalningar av såväl direktstöd som miljöersättningar i första utbetalningsomgången uppnåddes med god marginal; 98 procent av gårdsstödet till den 1 december och 90 procent för miljöersättningarna till den 29 december 2010.

För att effektivisera SAM-handläggningen sker omfattande erfarenhetsutbyte i samordningslänen. Detta har bland annat resulterat i en lång lista på förbättringsförslag gällande IT som skickades vidare till SUSS-projektet.

Fältkontrollerna fungerade bra under 2010. De mål som satts upp inom SUSS-projektet⁵ uppnåddes genomgående. Kontrollarbetet har effektiviserats med bättre hjälpmedel och arbetsmetoder under de senaste åren. Arbetstiden för kontroll har kunnat minskas genom att erfaren och kompetent personal kunde användas 2010. Dessutom leder blockinventeringen och användning av fjärranalys till färre arealfel. För att utbyta erfarenheter genomförde Länsstyrelsen tillsammans med samordningslänen en handdatorutbildning.

Länsstyrelsen använde fjärranalys 2010. Vissa problem uppstod genom att underlagen inte levererades i tid samt svårigheter att hantera fjärranalysens resultat i det praktiska kontrollarbetet. Handdatorn behöver utvecklas. Tidsvinsten med fjärranalys är begränsad eftersom kontroll ändå krävs av alla skiften som fått miljöersättningar – fördelarna med fjärranalys överväger dock. År 2010 var cirka 80 procent av skiftena godkända i fjärranalysen, vilket har inneburit att gränserna på dessa skiften inte har behövt kontrolleras.

Det har varit svårt att nå målen inom tvärvillkorskontrollerna under 2010. Arbetsbelastningen har varit hög och personal för kontrollerna har varit tillgänglig först under hösten, vilket har medfört hög stressnivå. Länsstyrelsen hann trots detta ut-

föra kontrollerna i tid. Målet att minska antalet tvärvillkorsfel i form av brister i djurmärkningen under 2010 nåddes dock inte helt.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten under Åter-rapporteringskrav 9 A nedan.

Länsstyrelsen har haft betydande kostnader för efterarbete på grund av blockinventeringen utan kostnadstäckning. Arbetsuppgifter från år 2009 har fått utföras under 2010. Blockinventeringen har resulterat i att cirka 1500 brukare ska utredas för återkrav 2005 till 2009. Den största delen har uppkommit på grund av blockinventeringen. Resursåtgången för detta arbete beräknas av Länsstyrelsen till cirka 3,5 årsarbetskrafter.

Under första delen av 2010 gjordes ett omfattande arbete med att revidera åtagandeplaner efter blockinventeringen som genomfördes 2009 och tidigt under 2010. Cirka 250 planer blev helt klara medan det fortfarande återstår cirka 50 stycken. I stort sett alla fältbesök (108 av 110) för nya åtagandeplaner har gjorts under året och omkring 70 procent av efterarbetet för dessa åtagandeplaner genomfördes.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten under Åter-rapporteringskrav 9 D och E nedan.

Utvald miljö/rovdjursavvisande stängsel

Stöd för rovdjursavvisande stängsel har till syfte att underlätta betesdrift och bidra till ett rikt odlingslandskap. En ny vargflock bestående av sex individer etablerade sig i Stockholms län under 2010. Handläggning av ansökningar om rovdjursavvisande stängsel inom vargreviret gavs högsta prioritet och flertalet av dessa beslutades under det första halvåret.

Under 2010 påbörjades också arbetet att öka antalet beviljade stöd inom alla åtgärder inom utvald miljö. En arbetsgrupp tillsattes med delansvariga för betesmarker och slåtterängar, våtmarker och övriga växtnärlingsåtgärder, samt åtgärder för bevarande av natur- och kulturvärden.

Leaderområdenas utvecklingsarbete ska understödjas på ett effektivt sätt

Länsstyrelsens mål att handläggningstiden av ärenden för formella beslut om projektstöd inom

³ Samordnad ansökan om direktstöd och miljöersättningar

⁴ Styr och uppföljningssystem för SAM

⁵ SUSS = Styr och uppföljningssystem för SAM

Leader inte ska överstiga tre veckor har inte uppnåtts, främst beroende på behov av komplettering av ärendena.

Länsstyrelsen har, via respektive verksamhetsledare, haft ett mycket nära samarbete med de två Leaderområdena i länet. Samarbetet ska bidra till att fel i ansökningarna om stöd ska rättas till när de ligger hos de lokala grupperna (LAG)⁶. Samarbetet har utformats utefter vad de två verksamhetsledarna och LAGen säger sig ha behov av. Leaderområdena har börjat få rutin på sin verksamhet.

Under året har en gemensam konferens anordnats för Leaderområdena i länen Stockholm, Södermanland, Uppsala, Västmanland, Örebro och Gotland. I denna konferens deltog länsstyrelsernas handläggare, Leaderområdenas verksamhetsledare och LAG-medlemmar samt företrädare för Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Landsbygdsnätverket. Konferensen syftade till erfarenhetsutbyte och information kring bland annat regelverket och Landsbygdsnätverkets aktiviteter.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten under Återrapporteringskrav 9 C nedan.

Antalet beviljade projekt inom livsmedelsförädling ska bibehållas på 2009 års nivå eller högre under hela planperioden

Det har funnits ett stort intresse för stöd för utveckling av livsmedelsförädling i länet. Utveckling av småskalig livsmedelsförädling och skapandet av mervärden i livsmedelskedjan har setts som strategiskt för utvecklingen av landsbygdsföretagandet. Under 2010 minskade antalet ansökningar och beviljade stöd något i jämförelse med 2009. I stort sett hela budgeten för programperioden är redan beslutad.

Effektivisering av Landsbygdsprogrammets stödhandläggning

Under verksamhetsåret lade Länsstyrelsen ner ett omfattande arbete på att effektivisera Landsbygdsprogrammets stödhandläggning. Detta skedde till stor del i samverkan med samordningslänen i Hjälmars- och Mälardalsområdet där Länsstyrelsen i Stockholm haft ansvar för effektivisering av

handläggningen inom Landsbygdsprogrammet. Länsstyrelserna har tillsammans kunnat effektivisera handläggningen påtagligt.

Handläggningstiden består främst av tid för att få eller göra ansökan så komplett att beslut kan fattas. Inom ramen för nuvarande regelverk har Länsstyrelsen tillsammans med samverkanslänen gjort flera olika insatser för att uppnå bättre effektivitet. Som exempel kan nämnas hjälpmallar och riktlinjer, utökad information samt utnyttjande av specialistkompetens. Genom att mål satts upp för handläggningen har en effektivisering skett av handläggningen av ärenden med följd att ärendebalanserna minskat.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten under Återrapporteringskrav 9 A nedan.

Landsbygdsprogrammets horisontella mål

Det finns inga specifika åtgärder kopplade till Landsbygdsprogrammets tre horisontella mål som anger att andelen landsbygdsföretagare bland unga, kvinnor och utlandsfödda ska öka. Länsstyrelsen påbörjade arbetet med en handlingsplan för att öka andelen kvinnliga företagare på landsbygden. Ett projekt för kompetensutveckling och nätverksbyggande bland kvinnliga företagare har beviljats. Länsstyrelsen beviljade under året ett stöd och har två pågående projekt med inriktning på ökad andel utlandsfödda bland företagare, anställda och boende på landsbygden. Handlingsplaner planeras även för de övriga horisontella målen som gäller unga och utlandsfödda på landsbygden.

Informationsinsatser för att öka måluppfyllelsen

Papperspublikationen Lantbruksnytt bytte namn till Landsbygd i Centrum och gavs ut med fyra temanummer under 2010; Natur och kulturmiljö (nr 1), Djurvälfärd (nr 2), Landsbygdsprogrammets utmaningar (nr 3), och Klimat (nr 4). Från årsskiftet 2010 breddades målgruppen för enhetens tidning till länets samtliga företagare på landsbygden. Även landsbygdsbor som är engagerade i bygdens utveckling är målgrupp. Som ett komplement till papperstidningen lanserades det elektroniska nyhetsbrevet Landsbygd i Centrum med inbjudningar till kurser, seminarier och andra kompetensutvecklande aktiviteter inom Lands-

⁶ LAG=Local Action Group, den beslutande funktionen inom Leaderområdet

bygdsprogrammet. Även andra kurserbjudanden anordnas inom Länsstyrelsen. Dessa har annonserats via det elektroniska utskicket. Det tryckta nyhetsbrevet skickades ut till cirka 2 500 prenumeranter. Under året har mottagarlistan för det elektroniska nyhetsbrevet byggts upp och vid årets slut hade detta cirka 1 600 prenumeranter.

En kortfattad broschyr med information om Landsbygdsprogrammet med fokus på övriga landsbygdsföretagare inom axel 3 producerades, liksom en broschyr om olika miljöskyddsåtgärder. Broschyerna används på fältvandringar och andra typer av möten där Länsstyrelsen möter aktörer på landsbygden. Vidare har olika delar av Landsbygdsprogrammet har marknadsförts på mässor och konferenser.

Kompetensutveckling

Ett antal kurser har anordnats i Länsstyrelsens regi inom ramen för Landsbygdsprogrammet för att stärka lantbrukare och andra företagare på länets landsbygd. Följande kurser har anordnats av Länsstyrelsen under verksamhetsåret:

Inom området Ett rikt odlingslandskap har fem kurser anordnats (betesmarksskötsel och slåtter) liksom två fältvandringar i samarbete med enheten för naturvård. Inom området djurens välfärd har tre kurser anordnats (kalvning, får och häst). Inom området företagsutveckling har fem kurser, en studieresa och ett antal enskilda rådgivningar genomförts samt en kurs i moderna fruktodlingsmetoder.

Länsstyrelsen har dessutom inom ramen för Landsbygdsprogrammet medfinansierat aktiviteter för kompetenshöjning av företagare inom livsmedelskedjan. Dessa omfattar ett tiotal kurser i ämnen som livsmedelshygien, bygga för livsmedelsproduktion, ett antal produktspecifika kurser och ett antal enskilda rådgivningstillfällen (till exempel honung, kött samt ekologisk produktion av ägg, grönsaker, frukt och bär) samt kurser i marknadsföring och affärsutveckling i relation till livsmedelsproduktion.

Länsstyrelsen har även ansvar för att anordna behörighetskurser för användning av växtskyddsmedel. Under året hölls fyra fortbildningskurser. Vidare anordnades en fortbildningskurs om bi-

sjukdomar och nyheter i bitillsynsarbetet för bitillsynsmännen i länet.

Fastighetsbildnings- och jordförvärvsärenden

Arbetet med handläggning av fastighetsbildnings- och jordförvärvsärenden utgör en del av länets landsbygdsutveckling. Antalet ärenden ökade under 2010 jämfört med 2009, vilket torde vara ett uttryck för att konjunkturen vänt. Uppsatta mål för handläggningstiderna uppnåddes.

IT- och infrastruktur på landsbygden

Den särskilda satsning på bredband som infördes i landsbygdsprogrammet inför 2010 ledde till att sju ansökningar om stöd till utbyggnad av bredband i länet kom in i slutet av 2010. Länsstyrelsen informerades vid flera tillfällen och på olika sätt om stöden och reglerna via ordinarie informationskanaler, exempelvis Länsstyrelsens webbplats. Länsstyrelsen hade också kontakt med SIKO⁷ och LRF för att informera om stöden.

- En minskning av jordbrukets och livsmedelsförädlingens klimatpåverkan ska främjas

Måluppfyllelsen är förhållandevis god med beaktande av definierade insatser och insatsmål i VP 2010-2011. Detta gäller i första hand information och andra insatser för att främja biogasproduktion från stallgödsel eller andra organiska avfall

Insatser för en minskning av jordbrukets och livsmedelskedjans klimatpåverkan har dels skett genom olika typer av kompetensutveckling och dels genom utvecklingsprojekt. De medel som tillförts ämnesområdet genom de nya utmaningarna, modulering och återförd miljöskatt innebär ökade möjligheter till insatser men medför också en ökad administration då medlen måste särredovisas.

Länsstyrelsen har satt upp ett mål att cirka 40 landsbygdsföretag ska ha tagit del i kompetensutveckling om förnybara energikällor senast den 30 juni 2011. Tre olika upphandlingar av kompetensutveckling inom området begränsad klimatpåver-

⁷ Skärgårdens Intresseföreningars Kontaktorganisation

kan har genomförts. Dessa har emellertid inte kunnat täcka det bedömda behovet av kompetenshöjning.

Länsstyrelsen har som mål att bevilja minst två ansökningar om stöd för produktion av biogas. För att öka antalet ansökningar till Landsbygdsprogrammet om investeringsstöd för biogasproduktion, har Länsstyrelsen i samarbete med Uppsala län sökt och erhållit medel från Miljömålsrådet. En inventering av företagare på landsbygden med potential för biogasproduktion genom tillgång till stallgödsel eller biprodukter från småskalig livsmedelsförädling genomfördes. Projektet slutredovisas i mars 2011.

Länsstyrelsen deltog vid två tillfällen under året i utlysning av projektmedel samt genomförde en upphandling inom klimatområdet. Tyvärr resulterade dessa initiativ inte i ansökningar/anbud under rubriken förnybara energikällor.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten under Återrapporteringskrav 9 B nedan.

Landsbygdens roll är en del i Länsstyrelsens arbete med att ta fram en ny klimatstrategi för länet.

Se även sakområdet Energi och klimat.

- En minskning av jordbrukets bidrag till övergödningen av sjöar och hav ska uppnås

Måluppfyllelsen är mycket god med beaktande av definierade insatser och insatsmål i VP 2010-2011. Detta gäller i första hand genomförda insatser i prioriterade avrinningsområden.

Utifrån det planeringsunderlag som utarbetades 2008 (regleringsbrevsuppdrag 52, 2008) har Länsstyrelsen gemensamt arbetat med jordbrukets bidrag till övergödning inom avrinningsområdet Stavbofjärden. Under 2010 startade motsvarande arbete även i avrinningsområdet Åkerströmmen.

Ett dialoginriktat arbete bedrivs med kommuner, LRF, enskilda lantbrukare och boende för att genomföra effektiva och riktade åtgärder inom respektive avrinningsområde. Erfarenheterna från Stavbofjärden visar att det är viktigt att involvera kommunerna i samarbetet med LRF och enskilda lantbrukare, att arbeta med en gemensam problem-

bild i det specifika avrinningsområdet, samt att utgå från att de åtgärder som lantbrukarna och rådgivare gemensamt kommer fram till är de mest effektiva.

Ett vattenråd har bildats i Stavbofjärden under 2010, medan det konkreta åtgärdsarbetet i Åkerströmmen befinner sig i en planeringsfas. Detta arbete genomförs tillsammans med berörda kommuner och LRF lokalt och regionalt. Arbetet har bland annat bidragit till förbättrat samarbete med kommunerna inom området. Ingen övergödning. I Stavbofjärden har LOVA-bidrag beviljats för bland annat strukturstyrning, konkreta åtgärder inom kretslopp samt planering av våtmarker och skyddszoner. Inom Stavbofjärdens avrinningsområde har såväl Södertälje kommun som enskilda lantbrukare anmält intresse för att anlägga våtmarker och fosfordammar med miljöinvesterstöd. Om projekten drivs igenom kommer cirka 30 hektar våtmark att skapas inom området. Genom arbetet i Stavbofjärden har antalet anslutna till Greppa Näringen ökat och antalet förväntas öka ytterligare genom det nystartade arbetet i Åkerströmmen.

Företagsstöd har också beviljats för modern teknologi, exempelvis för precisionsspridning av konstgödsel.

Arbetet med initiativet Greppa Näringen följer idag de nationella mål och metoder som beskrivs i Projektplan för Greppa Näringen 2010-2013 (nationell projektplan). Under 2010 fullföljde 14 lantbrukare grundkursen i Greppa Näringen, en ökning med 35 procent mellan 2009 och 2010. Informationsinsatser och nyrekrytering av medlemmar under 2010-2011 sker i första hand i prioriterade avrinningsområden och på stora djurgårdar.

Återrapporteringskrav 9 A

Länsstyrelserna anvisas medel från landsbygdsprogrammet via Jordbruksverkets regleringsbrev för budgetåret 2010. Länsstyrelserna ska redovisa följande:

– Vilka särskilda insatser länsstyrelsen vidtagit för att minska handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar. Redovisningen ska avgränsas till programmet axel 1, 3 och 4 (Leader) samt Utvald Miljö (axel 2).

I samordningslänen i Hjälmars- och Mälardalen har Länsstyrelsen i Stockholm haft ansvar för effektivisering av handläggningen inom Landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen har tillsammans med övriga länsstyrelser i samordningsregionen bedrivit ett betydande arbete för att effektivisera handläggningen av stöd inom axel 1, 3 och 4 samt Utvald miljö inom axel 2. Ett handlingsprogram har tagits fram för kvalitetsförbättring av ansökningar och effektivisering av handläggning för företags- och projektstöd inom axel 1 och 3 samt inom axel 4. Inom Utvald miljö inom axel 2 pågår ett särskilt arbete för effektivisering av verksamheten. De åtgärder för effektivisering som identifieras i arbetet med handlingsplanerna och i det löpande arbetet införs successivt i handläggningen.

Den alldeles övervägande delen av handläggningstiden består av tid för att få ansökan så komplett att beslut kan fattas. Detta är särskilt påtagligt beträffande projektstöden. Den administrativa bördan för projektstöd har ökat betydligt sedan förra programperioden. Många ansökningar om projektstöd kräver omfattande insatser från Länsstyrelsens sida. Det är dels i form av diskussion med sökanden innan denne skriver ansökan, dels när ansökan kommit in i form av ett eller flera kommunikationsbrev med krav på kompletteringar innan Länsstyrelsen kan fatta beslut om stöd. Ett generellt önskemål för att effektivisera genomförandet av landsbygdsprogrammet är förenklingar av regelsystemet och färre detaljregleringar.

För snabb handläggning krävs således att ansökningarna redan vid ankomst är så kompletta och korrekta som möjligt. Länsstyrelsen upplyser sökandena om detta på olika sätt, bland annat vid kontakt inför ansökan. Länsstyrelsen ser även konsultföretagen som viktiga aktörer för att uppnå kompletta och korrekta ansökningar och informerar därför konsulterna om vikten av att se till att de handlingar som skickas in svarar mot de formella krav som anges för de sökande.

För att få in korrekta, fullständiga ansökningar har Länsstyrelsen framfört önskemål till Jordbruksverket om bland annat förenklingar av blanketterna. Det pågår ett arbete i samordningslänen med att ta fram gemensamma pedagogiska stöd i form av hjälpmallar för att med nuvarande situation förenkla för sökandena. Konkreta gemensamma

mål för handläggningstider i olika faser av handläggningen har tagits fram. För länsövergripande projekt inom kompetensutveckling finns en väl fungerande länsövergripande handläggargrupp som bland annat har tagit fram gemensamma rutiner för jäv.

Genom utökad information har handläggningen, särskilt av utbetalningarna, i viss mån kunnat effektiviseras. I samband med beslut om företagsstöd och projektstöd skickar Länsstyrelsen ut en pärm till sökanden med konkret information om vilka krav som ställs på underlag och hur ansökan om utbetalning ska utformas. I vissa fall ges sökanden möjlighet till besök på Länsstyrelsen för personlig information. Åtgärderna har likväl inte fullt ut haft önskvärd effekt. Betydande behov av komplettering av ansökningarna om utbetalningar kvarstår ofta, särskilt beträffande projektstöden.

Beträffande Utvald miljö inom axel 2 har Länsstyrelsen i Stockholm sett över organisationen. En särskild grupp för Utvald miljö med en person utsedd som samordningsansvarig har bildats. Ett utökat samarbete med andra berörda enheter inom Länsstyrelsen har påbörjats för att utnyttja den specialistkompetens som finns. Under hösten har även två personer internutbildats för att påskynda handläggningen av ansökningar om restaureringsstöd till betesmarker och slåtterängar. Likaså deltog två handläggare i oktober i en inspirerande kurs om utvald miljö i Kungälv som anordnats av Jordbruksverket. Den resulterade i många givande diskussioner och en förbättrad struktur inom hela arbetet med utvald miljö.

Länsstyrelsen deltar i de utbildningar och träffar som Jordbruksverket anordnar. Detta sker numera ofta i form av telefonutbildningar, vilket är effektivt och minskar kostnaderna. Dock borde den tekniska kvaliteten kunna utvecklas. Länsstyrelserna i samordningsregionen träffas varje månad bland annat för att utbyta erfarenheter, samordna regeltillämpning, öka effektiviteten i handläggningen och planera gemensamma aktiviteter för hög anslutning i hela landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsen har bildat en så kallad LB-grupp med företrädare för handläggare av stöd inom axel 1, 3 och 4 samt Utvald miljö inom axel 2. Lantbruksdirektören är ordförande i gruppen, som

träffas cirka två gånger per månad. I gruppen behandlas bland annat nya regler, meddelanden från Jordbruksverket, nya ärenden och besvärliga ärenden. Vidare sätts mål för handläggningen upp och ärendebalanserna följs upp. Komplexierade projektstöd behandlas vid särskilda beredningar. Detta har bidragit till en effektivisering av handläggningen av ärenden, en minskning av ärendebalanserna och till att äldre komplexierade ärenden blivit åtgärdade.

Länsstyrelsen har ett nära samarbete med de två Leaderområdena i länet. Länsstyrelsen har hittills haft möten med verksamhetsledaren i det ena inför varje beslutsomgång för samordning, avgränsning och synergier mellan LAG:⁸s projekt och Länsstyrelsens projekt. Företrädare för Länsstyrelsen och verksamhetsledaren har även för att effektivisera utbetalningshanteringen genomfört gemensamma informationsmöten med projektägarna om krav på ansökan om utbetalning. Det andra Leaderområdet har nyligen anställt en ny verksamhetsledare och kontakt har omgående etablerats för att nå ett fortsatt gott samarbete. Även gemensamma möten mellan handläggare på Länsstyrelsen och de två verksamhetsledarna har genomförts/planerats.

Under året har en gemensam konferens anordnats för Leaderområdena i Stockholms och Uppsala län. Den riktade sig till handläggare, verksamhetsledare och LAG-medlemmar och syftade till att utbyta information och erfarenheter samt förmedla önskemål och krav beträffande LAG:s verksamhet och beslutsfattande.

Länsstyrelsen har deltagit i de kurser och utbildningar som anordnats av Jordbruksverket och i de gemensamma möten som anordnats med Leaderhandläggare från länsstyrelserna i samverkansregionen.

För att uppnå synergieffekter mellan åtgärder inom Landsbygdsprogrammet, de EU-finansierade programmen inom fiskerinäringen, strukturfondsprogrammen och övriga åtgärder för utveckling av landsbygden samarbetar enheten för lantbruksfrågor med avdelningen för tillväxt kring dessa frå-

gor. Samverkan med detta syfte sker också genom att företrädare för Länsstyrelsen regelbundet träffar företrädare för Skogsstyrelsen, Tillväxtverket, ESF och Regionplanekontoret. Förutom dessa möten utbyts listor över inkomna ärenden som kan vara av gemensamt intresse.

Återrapporteringskrav 9 B

– vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka särskilda insatser länsstyrelsen vidtagit under 2010 för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2010.

De åtgärder inom axel 1 som har låg anslutning i länet är: Infrastruktur för utveckling av jordbruket och *Stöd till samarbete inom jordbruks- och livsmedelssektorn*. Inom åtgärden *Modernisering av jordbruksföretag* har ansökningarna ökat och ligger nu åter i fas med målen. Däremot har det ännu inte kommit in någon ansökan om stöd till biogasåtgärder. Inom axel 2 är det låg anslutning både vad gäller *Anläggning och restaurering av betesmarker* och *Restaurering av landskapselement*. Inom axel 3 är det framförallt *Förnyelse och utveckling* i byarna samt *Serviceåtgärden* som har låg anslutning.

Länsstyrelsen har genomfört ett möte med lantmäteriet och generellt informerat om möjligheterna inom landsbygdsprogrammet och särskilt om möjligheterna att få stöd för projekterings- och lantmäterikostnader i samband med vägförättningar inom åtgärden Infrastruktur för utveckling av jordbruket. Därmed förväntas lantmäteriet kunna lotsa stödsökande till programmet i sina kontakter med företagare på landsbygden. Antalet ansökningar inom Infrastrukturåtgärden ökade också något jämfört med 2009.

Länsstyrelsen anser att åtgärden Stöd till samarbete inom jordbruks- och livsmedelssektorn har en utformning som gör att den blir mindre intressant att utnyttja för enskilda företag. Det finns inte möjlighet att göra investeringar i det egna företaget eller räkna in värdet av eget arbete eller egna resurser i kostnaderna inom projektet. Det innebär

⁸ LAG=Local Action Group, den beslutande funktionen inom Leaderområdet

att företaget måste satsa eget kapital i ett projekt där nyttan inte främst tillfaller det egna företaget. Detta tillsammans med förhållandet att samverkansprojekt normalt sett inte är enkla att administrera gör åtgärden mindre attraktiv.

För att öka antalet ansökningar för investeringar i biogasproduktion har Länsstyrelsen sökt och fått medel för 2010 från Miljömålsrådet för att i samarbete med Uppsala län kartlägga potentiella företag för biogasproduktion och bedriva uppsökande informationsverksamhet gentemot dessa. En enkätundersökning om bland annat intresse för och planer på biogasproduktion har genomförts bland presumtiva biogasproducenter. Resultatet av enkäten samt aktuell information om biogas samt intressanta pågående projekt presenterades vid ett seminarium där ett trettiotal jordbrukare och andra intressenter deltog. Konferensen ansågs vara givande och intressant av både arrangörer och deltagare. Arbetet inom projektet fortsätter med ekonomiska beräkningar på exempelgårdar med olika produktionsinriktning samt formulering av riktade åtgärder för att öka nyttjandet av investeringsstödet för biogas. Resultaten kommer att presenteras på ett slutseminarium i mars 2011. Länsstyrelsen har även sökt medel från miljömålsrådet för en fortsättning av projektet. Fortsättningen är främst inriktad mot att identifiera klusterområden för gemensam produktion av biogas, samt en utökad inventering av hästföretag i Uppsala och Stockholms län.

För att öka anslutningsgraden inom axel 2, framförallt för åtgärder mot övergödningen i prioriterade avrinningsområden, har stora insatser gjorts även under 2010. Arbetet har bedrivits inom enheten för lantbruksfrågor tillsammans med Länsstyrelsens miljöavdelning. Ett dialoginriktat arbetssätt i avrinningsområdet för Stavbofjärden har bland annat resulterat i att ett vattenråd har bildats med lantbrukare, kommun och andra intressenter för att driva frågor om bland annat minskad övergödning. Ett liknande arbete har under 2010 påbörjats i Åkerströmmens avrinningsområde. Detta förväntas ge goda effekter i ett ökat antal anslutna till rådgivningsprojektet *Greppa Näringen*, ett ökat antal ansökningar om anläggning av våtmarker på strategiskt belägna platser och andra effektiva åtgärder inom ramen för landsbygdsprogrammet och LOVA-medlen.

Länsstyrelsen arrangerade under hösten en välbesökt fältdag som inriktades på åtgärder för att minska fosforförluster från åkermark. De nya insatserna inom Utvald miljö, anläggande av fosfordammar och anpassade skyddszoner, lyftes fram under dagen.

Den särskilda satsning på bredband som infördes i och med ändringarna i landsbygdsprogrammet inför 2010 har lett till att sju ansökningar om stöd till utbyggnad av bredband i länet kommit in i slutet av 2010. Om de beviljas har hela den tilldelade budgeten för bredband förbrukats. Dessutom har ett antal intresseförfrågningar om bredbandsstöd gjorts till Länsstyrelsen under slutet av året. Att intresset vaknat sent bedömer Länsstyrelsen beror på att stödförutsättningarna inte var helt klara förrän i oktober, att det sedan tidigare inte funnits något efterfrågetryck i länet och att det därför tar viss tid att mobilisera och förbereda en ansökan. Detta gäller särskilt om sökanden är någon typ av sammanslutning eller förening. Dessutom är det en ganska komplicerad hantering som krävs. De förändringar som gjorts av kanalisationsstödet och möjligheten att få stöd till offentlig medfinansiering från PTS via Länsstyrelsen – av såväl stöd till kanalisation som till bredband inom landsbygdsprogrammet – bedömer Länsstyrelsen ger mycket goda förutsättningar för en önskad utbyggnad av bredband i länets landsbygdsområden. De tilldelade medlen av stödmedel är en begränsande faktor.

Länsstyrelsen har vid flera tillfällen informerat om stöden och reglerna i tidningen Landsbygd i Centrum, samt informerar om stöden på Länsstyrelsens webbplats. Länsstyrelsen har också haft kontakt med ett antal konsulter som utreder förutsättningarna för bredband inom vissa delar av landsbygden, främst skärgården, samt företrädare för SIKO⁹ och LRF för att informera om stöden. Länsstyrelsen bedömer att det inom en snar framtid kommer in ett antal ansökningar om stöd till bredband och att efterfrågan kommer att överstiga tillgången på stödmedel både för bredband och för kanalisation. Det finns dock vissa möjligheter att omfördela medel till att användas för bredbandsutbyggnad från åtgärderna för *Förnyelse och utveckling i*

⁹ Skärgårdens Intresseföreningars Kontaktorganisation

byarna samt Serviceåtgärden om inte budgeten för dessa stöd kommer att utnyttjas fullt ut.

Länsstyrelsen har initierat ett för samtliga län gemensamt inköp av befolknings- och företagsstatistik från SCB. Detta kan användas tillsammans med ett underlag från PTS över bredbandstillgång för att bedöma och prioritera områden för utbyggnad av IT-infrastruktur i länet.

Länsstyrelsen deltar i de möten som anordnas inom projektet bredbandssamverkan där länsstyrelserna i Örebro och Uppsala län har en samordnande roll. Här sker ett värdefullt utbyte av erfarenheter mellan länsstyrelser och verk samt förmedlas tidigt information från departement och centrala verk såsom PTS, Jordbruksverket och Lantmäteriet.

När det gäller miljöersättningarna har framför allt natur- och kulturmiljöstödet låg anslutning. Länsstyrelsen bedömer att detta beror på att jordbrukarna anser att detta stöd är alltför krångligt, bland annat för att samtliga element måste tas med, och att ersättningen är för låg i förhållande till det arbete som krävs. Länsstyrelsen bedömer att information och andra åtgärder inte hjälper för att öka anslutningen till stödet, utan att det krävs förenklingar av regelverket.

Beträffande skyddszoner har ersättningen höjts kraftigt inför 2010 vilket nästan lett till en fördubbling av antalet ansökningar år 2010 jämfört med 2009, 144 respektive 78 ansökningar. Ett annat sätt att öka anslutningen till åtgärder är när Länsstyrelsen initierar kompetensutveckling. Fem kurser i slåtter och skötsel av betesmarker genomfördes. En kalvningskurs och två lammningskurser genomfördes under året. Dessutom genomfördes en kurs med fokus på utfodring och betesplanering för häst. Publikationen Landsbygd i Centrum har under året introducerat ett temanummer med fokus på ett rikt odlingslandskap för att informera om Landsbygdsprogrammet och inspirera till företagsutveckling.

Länsstyrelsen har även stöttat utveckling av småskalig produktion för avsättning på lokala marknader med medel för kompetensutveckling, vilket har en positiv inverkan på ekologisk certifierad produktion. En workshop genomfördes i Stock-

holm i november 2009 med småskaliga livsmedelsproducenter från hela samordningsregionen för att identifiera flaskhalsar och behov av kompetensutveckling eller annat stöd för utveckling av verksamhetsområdet. Resultatet har legat till grund för prioritering av insatser under 2010. Exempelvis har resultatet från workshopen använts vid de länsstyrelsegemensamma utlysningarna för anordnande av kompetensutveckling. Vid uppdateringen av genomförandestrategin med anledning av ändringarna i landsbygdsprogrammet ändrade Länsstyrelsen inriktningen på fokusområdena. Fokusområdet "Lokal mat och ett öppet odlingslandskap" innehåller åtgärder som underlättar för konsumtion av lokalt producerade livsmedel och bidrar till hållbara produktionsmetoder.

Återrapporteringskrav 9 C

– hur länsstyrelsen har samarbetat med de så kallade Leadergrupperna inom respektive område, för att förenkla och effektivisera arbetet med Leader (axel 4), inklusive rekvisitionsarbetet,

Länsstyrelsen har ett nära samarbete med de två Leaderområdena i länet som koordineras av Länsstyrelsen i Stockholm. Länsstyrelsen har hittills haft möten med verksamhetsledaren i det ena, Utveckla Roslagen och Stockholms Skärgård (UROSS), inför varje beslutsomgång för samordning, avgränsning och synergier mellan LAG¹⁰s projekt och Länsstyrelsens projekt. Företrädare för Länsstyrelsen och verksamhetsledaren har även för att effektivisera utbetalningshanteringen genomfört gemensamma informationsmöten med projektägarna om krav på ansökan om utbetalning. Det andra Leaderområdet, Södertälje landsbygd, har nyligen anställt en ny verksamhetsledare och kontakt har omgående etablerats för att nå ett fortsatt gott samarbete. Även gemensamma möten mellan handläggare på Länsstyrelsen och de två verksamhetsledarna har planerats och genomförts. Vidare har gemensamma möten genomförts mellan handläggare på Länsstyrelsen och de två verksamhetsledarna i länet samt verksamhetsledarna i de Leaderområden där kommuner i Stockholms län ingår men som administreras av

¹⁰ LAG=Local Action Group, den beslutande funktionen inom Leaderområdet

andra länsstyrelser, nämligen Leader Inlandet och Leader Upplandsbygd.

Ansökningar om utbetalning av projektstöd inom Leader skickas via Leaderkontoret till Länsstyrelsen. Verksamhetsledaren, som är väl insatt i de olika projekten, gör en översiktlig granskning av ansökan innan den skickas till Länsstyrelsen. Vid behov skickas ansökan tillbaka till sökanden för komplettering. Handläggaren på Länsstyrelsen och verksamhetsledaren har löpande samarbete med nära kontakter såväl inför beslut om stöd som inför beslut om utbetalning. Genom det nära samarbetet kan en hel del fel och problem upptäckas och korrigeras så att de inte förs in i formella beslut. Det goda samarbetet ger färre fel och en effektivare handläggning.

Återrapporteringskrav 9 D

– kostnaderna för olika arbetsmoment för efterarbete med blockinventeringen med relevans för landsbygdsprogrammets genomförande, samt

Länsstyrelsen har haft betydande kostnader för efterarbete på grund av blockinventeringen såväl från 2009 som 2010. De så kallade TA-medlen har endast räckt till för att täcka cirka 20 procent av kostnaderna. Blockinventeringen har medfört att en stor mängd arbetsuppgifter från år 2009 har fått utföras under 2010, till exempel uppdatering av blockidentiteter i brukarnas SAM-ansökan och i åtaganden för miljöersättningar. Detta ledde i sin tur till att de administrativa kontrollerna måste uppdateras och nya utbetalningsbeslut fattas. En omfattande och tidskrävande arbetsuppgift efter inventeringen har också varit att uppdatera brukarnas åtagande och åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar. Arbetet med uppdateringar efter inventeringen 2009 och 2010 kommer att pågå även under våren 2011.

Blockinventeringen har resulterat i ett stort antal återkravsärenden. För närvarande finns en balans på cirka 1500 brukare som ska utredas för återkrav 2005 till 2009 där den största delen har uppkommit på grund av blockinventeringen. Resursåtgången för detta arbete beräknas av Länsstyrelsen till cirka 3,5 årsarbetskrafter.

Återrapporteringskrav 9 E

– antalet åtagandeplaner inom miljöersättningarna som har upprättats respektive reviderats under 2010 samt en uppskattning av hur många av dessa som har upprättats respektive reviderats till följd av de ändrade definitionerna av ersättningsberättigande betesmarker och slåtterängar.

Under första delen av 2010 gjordes ett omfattande arbete med att revidera åtagandeplaner efter blockinventeringen som genomfördes 2009 och tidigt under 2010. Cirka 250 stycken blev helt klara medan det vid verksamhetsårets utgång återstår cirka 50 stycken. Dessa – tillsammans med de åtagandeplaner som måste revideras på grund av blockinventeringen under 2010 – påbörjades i december 2010. Arbetet beräknas pågå även under inledningen av 2011.

Under 2010 har 108 fältbesök gjorts för nya åtagandeplaner och tre åtagandeplaner har gjorts från kontoret. Två fältbesök flyttas till 2011 eftersom det blev för sent på året för fältbesök. Av de planer där fältbesök gjorts under året har cirka 70 procent blivit helt klara under året. Efterarbetet för övriga åtagandeplaner beräknas vara helt klart först under början av 2011. Av de nya planer som gjorts under 2010 beräknas cirka 20 stycken upprättas på grund av ändrade definitioner av ersättningsberättigande betesmarker och slåtterängar.

Arbetet med åtagandeplaner behöver effektiviseras för att handläggning och kommunikering med brukare ska hinnas med. Ett sådant arbete har inletts inom samordningsregionen, med en gemensam workshop 2010 för handläggare och enhetschefer med syfte att identifiera olikheter och bästa arbetssätt inom handläggningen.

Sakområde Fiske

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,97	0,88
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,40	0,61
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	1 549	2 020
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	0,38 %	0,44 %
Bidragsutbetalningar (tkr)	1 897	3 072

1) Årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna vision anger att Stockholms län ska präglas av en hållbar utveckling med levande landsbygd och skärgård. Lantbruket och det företagande som är knutet till det, ska erbjuda länets invånare närproducerade, säkra och sunda livsmedel, rika fiskbestånd, säkra, sund och frisk djurhållning samt ett rikt kulturlandskap.

I syfte att skapa förutsättningar för att visionen ska nås har Länsstyrelsen definierat ett mål (VP 2010-2011) på sakområdet. Det är

- Ett långsiktigt hållbart fiskbestånd för utveckling av näringar baserade på fiske och turism ska säkerställas

Måluppfyllelsen är mycket god, samtliga insatsmål 2010 har nåtts och de insatser som ska ha initierats har påbörjats så att de kan leda till resultat och full måluppfyllelse avseende 2011.

Fiskefrämjandet Stockholms skärgård

Länsstyrelsen har sedan flera år aktivt arbetat med samverkan mellan fiskets intressenter vilket borgat för Fiskefrämjandet Stockholms skärgård.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten på fiskets område under Återrapporteringskrav 12 nedan.

En resurseffektiv fisketillsyn

Under året har fisketillsynen effektiviserats genom samordning av Länsstyrelsen, Sjöpolisen och Kustbevakningens insatser. Verksamheten har identifierat två problem, dels brister i informationen om rådande regler till den fiskande allmänheten och dels att ingripanden ges låg prioritet hos domstolarna. Länsstyrelsen har även medverkat till möten mellan kustbevakningen och fiskeguider med flera, för bättre förståelse gällande både fiske- och behörighetsregler.

Fiskevård med inriktning på kustfiskbestånden

Inom ramen för det statliga bidraget till fiskevård (1:17) ansökte Länsstyrelsen om 3 597 625 kronor för 2010. Länsstyrelsen beviljades 1 093 400 kronor varav 136 300 till fisketillsyn. Prioriterade åtgärder har framförallt varit sådana som syftade till att stärka fisket i Stockholms skärgård. En stor del av den statsfinansierade fiskevården sker i samverkan med Stockholms stad inom ramen för det samverkansavtal som finns mellan Stockholms

stad, skärgårdskommunerna, Stockholms läns landsting och Skärgårdsstiftelsen. Merparten av medlen har använts till medfinansiering av verksamhet inom ramen för Fiskefrämjandet Stockholms skärgård. Vid sidan av dessa medel har även Länsstyrelsen medfinansierat projekt med inriktning på kustfiskbestånden via Naturvårdsverkets havsmiljöanslag.

Länsstyrelsen har deltagit i Naturvårdsverkets arbetsgrupp för projektet ”reglering av fiske i marina skyddade områden” som startats med anledning av ett regeringsuppdrag till Naturvårdsverket, Länsstyrelserna och Fiskeriverket. Fiskefunktionen har även ingått i arbetsgruppen för framtagandet av en samverkansplan för BSPA (Baltic Sea Protected Area) -området Stora Nassa/Svenska Högarna. Inom ramen för planen har ett återintroduktionsförsök av gädda startats i yterskärgårdarna.

Ett länsöverskridande övervakningsprogram för fisk i de stora sjöarna samt i kustmynnande vattendrag genom samverkan med Fiskeriverket, Naturvårdsverket och berörda länsstyrelser

Länsstyrelsen har under året varit projektledare för ”Biologisk mångfald i vattendrag med migrerande fisk – elfiske med standardiserad metod” och MISS-metodutveckling för fiskeövervakning. Det förra presenterades i samband med en workshop i april och båda projekten redovisades i rapporten ”Fisk i vattendrag och stora sjöar – metoder för övervakning”. Projekten har finansierats av Naturvårdsverket, Fiskeriverket, Mälarens vattenvårdsförbund, Vattenmyndigheten för Norra Östersjön och Länsstyrelsen i Jönköpings län. Ett av resultaten är ett förslag på ett gemensamt övervakningsprogram med inriktning på fisk i Östersjön och vattendrag som mynnar i Vättern. Berörda län är Uppsala, Stockholm, Södermanland, Gotland, Östergötland, Kalmar, Blekinge, Skåne, Jönköping, Örebro och Västra Götalands län. Ett annat resultat är ett förslag till metod för övervakning av fiskbestånden i Mälaren, Hjälmaren, Vänern och Vättern. Förslaget presenterades i samband med en konferens och berörda vattenvårdsförbund uppdrogs att utforma ändamålsenliga program för genomförandet.

Vid sidan av detta har Länsstyrelsen genomfört provfiske med inriktning på fisk i samverkan med Naturvårdsverket, Fiskeriverket och fiskets organisationer.

Vattenområden och arter som bedöms ha särskilt stor betydelse för fritidsfiske och fisketurismen och där nationella förvaltningsmål för fiskbestånden bör fastställas

I enlighet med regleringsbrevet (uppdrag 17) rapporterade Länsstyrelsen tillsammans med övriga länsstyrelser den 1 mars till regeringen vilka vattenområden och arter som bedömdes vara av särskilt intresse för fritidsfiske och fisketurism och där nationella förvaltningsmål för fiskbestånden bör fastställas. För ett antal prioriterade älvar av särskild betydelse för fritidsfiske och fisketurism föreslogs individuella förvaltningsmål. Ett antal uppföljningsbara förvaltningsmål föreslogs också. Redovisningen omfattade i vissa fall även enskilda vatten som uppfyllde de angivna kriterierna trots att Fiskeriverket saknar normgivningsrätt för förvaltningen av fisket i dessa vatten. Det pågående utredningsarbetet om en ny fiskelag liksom avgränsningar för den nya havs- och vattenmiljomyndigheten innebär att implementeringen av resultaten från detta och tidigare regeringsuppdrag är oklar.

Länsstyrelsen i Stockholm har ingått i den arbetsgrupp som Fiskeriverket sammankallat för att bearbeta Länsstyrelsernas samlade förslag.

Inom ramen för Fiskefrämjandet Stockholms skärgård och arbetet med restaurering av Östersjön har projekt med inriktning på våtmarker som reproduktionslokaler drivits och initierats. Arbetet går emellertid långsamt på grund av tillstånd och markägarkontakter. Två våtmarker har färdigställt under året och flera planeras för 2011.

Näringsgrupper baserade på fiske och turism

Utveckling av näringsgrupper baserade på fiske och turism är ett prioriterat område i utvecklingsstrategin för Fiskefrämjandet Stockholms skärgård. Länsstyrelsen har under året tillsammans med bland annat KTH drivit projektet ”Hållbar fiskförsörjning i Stockholms län”. Målsättningen har

varit att stärka ett nätverk för Hållbar Fiskförsörjning i Stockholms län, stödja initiativ för att få till stånd en ökad fiskodling i länet samt initiativ för att stärka samverkan mellan marknad, handel och konsument. Det har resulterat i ett stärkt nätverk, omfattande cirka 80 personer i olika discipliner, vilket även ökat kontaktytorna mellan marknad, handel och konsument. Det har även resulterat i att Formas beslutat stödja fiskodlingsprojektet FISHWELFARE.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten på fiskets område under Återrapporteringskrav 12 nedan.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta inom fiskeområdet	2010	2009	2008
Antal fiskevårdsområden	54	54	55
Antal yrkesfiskelicenser	36	40	40
Antal fartygstillstånd	30	33	33
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	11	7	18

Kommentarer Tabell 1.2

I tabellen ovan framgår att de antalsmässiga förändringarna varit små.

Återrapporteringskrav 12

Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige 2007–2013.

Länsstyrelsen har sedan flera år aktivt arbetat för samverkan mellan fiskets intressenter vilket borgat för Fiskefrämjandet Stockholms skärgård. Det består av Skärgårdsstiftelsen, Östra Svealands fiskevattenägarförbund, Sportfiskarna Region Stockholm, Sveriges Organiserade Fiskeguider, Stockholm läns fiskareförbund, Östhammars kommun samt Stockholms stad och är en del av EU:s satsning på fiskeområden. Under 2010 har verksamheten konstituerats och det har bedrivits en framgångsrik verksamhet. Totalt har det inkommit över 10 ansökningar i enlighet med den strategiska plan som utarbetats och 10 av dessa har hittills beviljats medel under året. Länsstyrelsen har aktivt medverkat till den nationella medfinansieringen vilket varit en förutsättning för merparten av projekten.

Återrapporteringskrav 13

Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen har inte initierat omprövning av vattendomar. Vid prövning och tillsyn av vattenverksamhet beaktas alltid områdets betydelse för fiskars fortplantning och överlevnad.

Sakområde

Regional tillväxt

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	4,93	6,07
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	12,93	11,49
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	63 113	73 873
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	15,40 %	16,17 %
Bidragsutbetalningar (tkr)	2 676	4 063

1) årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna vision anger att Länsstyrelsen ska bidra till ett attraktivt företagsklimat i Stockholmsregionen. Länet ska möta den globala konkurrensen genom att förstärka sin ledande position inom kunskap, kompetens och innovation. Genom en fungerande infrastruktur ska tillgängligheten såväl inom länet som till och från andra regioner och delar av världen, vara föredömlig. Stockholms län ska välkomna invandrare och flyktingar och ta tillvara den tillgång på arbetsmarknaden och kulturellt som dessa utgör. Jämställdhet mellan män och kvinnor ses som en del av tillväxtambitionerna. Stockholms län ska vara en aktiv partner i det internationella samarbetet, särskilt i närområdet. Länsstyrelsen ska i de nämnda hänseendena verka som katalysator för samordning med och mellan berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer.

I syfte att skapa förutsättningar för att visionen ska nås har Länsstyrelsen definierat tio mål (VP 2010-2011) på sakområdet. De är:

- Det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) för Stockholms län ska genomföras
- Fler företag ska startas och utvecklas i Stockholm
- Regionens kunskapsutveckling, kompetensförsörjning och innovationsförmåga ska stärkas

- Ett effektivt och långsiktigt hållbart transportsystem ska säkerställas
- Nyanlända flyktingars introduktion och etablering i länet ska påskyndas så att tiden från ankomst till arbete halveras
- Samarbetet i mellersta och södra Östersjön ska utvecklas och fördjupas
- Internationella samarbeten ska främjas oberoende av sakfråga och geografi där det finns särskilda skäl för detta
- Deltagande i EU:s stödprogram ska främjas
- Benchmarking ska ske med ledande regioner i världen med avseende på utvecklingsförmåga
- Särskilda utvecklingsinsatser för länet ska genomföras

Måluppfyllelsen på sakområdet är god då samtliga tio mål på sakområdet har en förhållandevis god, god eller mycket god måluppfyllelse.

- Det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) för Stockholms län ska genomföras

Måuppfyllelsen är mycket god genom att RUP är fastställd och integrerad med den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län (RUF 2010) och arbetet med den årliga redovisningen har inletts.

Länsstyrelsen beslutade den 30 augusti 2010 att anta ett regionalt utvecklingsprogram för Stockholms län (RUP). Programmet ska ligga till grund för det regionala utvecklingsarbetet. De statliga målen ska uppnås och de statliga myndigheternas insatser ska samordnas för genomförandet av programmet. Det regionala utvecklingsprogrammet är integrerat med den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län (RUF 2010). RUP är ett samlat och övergripande mål- och strategidokument för länet beträffande utvecklingsfrågor och geografiska aspekter. Det är ett långsiktigt underlag för kommande program och åtgärder, och ska ligga till grund för såväl landstingets insatser som Länsstyrelsens arbete med statens insatser och intressen i länet. Programmet ska följas upp årligen. Länsstyrelsens uppföljning koncentreras till de mest centrala tillväxt drivande faktorerna, det vill säga kunskaps- och kompetensutveckling, entreprenörskap, tillgänglighet och bostäder. Arbetet med RUP har en betydande bäring på sakområde Hållbar samhällsplanering och boende.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten under Återrapporteringskrav 17 nedan.

- Fler företag ska startas och utvecklas i Stockholm

Måuppfyllelsen är mycket god, i första hand beroende på att insatsmålen om antalet nystartade företag respektive nöjdhet med den rådgivning som erbjudits via Entrepreneur Sthlm har nåtts fullt ut.

Länsstyrelsen arbetar på olika vis för att främja och stimulera företagandet i länet. En stor del av arbetet sker inom Entrepreneur Stockholm, en arena som leds av Länsstyrelsen i samverkan med sex kommuner, inkubatorer, finansörer och rådgivare i regionen. Syftet är att främja entreprenörskap och företagande genom utökad och kvalitetssäkrad innovations- och entreprenörskapsrådgivning.

Länsstyrelsen driver även tillsammans med Tillväxtverket programmet Produktutveckling i små och medelstora företag i syfte att öka kommersialisering av nya idéer. Programmet har visat sig vara mycket framgångsrikt i Stockholms län.

Målet om en större och strategisk informations-satsning för företagandet har delvis nåtts med konferensen ”Kvinnors företagande skapar tillväxt” i december. Ytterligare konferenser planeras under 2011.

Kunskapsutbyte om förutsättningar och åtgärder för att starta och utveckla företag i länet har skett genom fyra halvdagseminarier och en studieresa till Köpenhamn tillsammans med näringslivscheferna i regionen.

Länsstyrelsens webbsida uppdateras kvartalsvis med aktuella nationella eller regionala program till företagare och kommuner. Den internationella benchmarkingstudien 2010 med Köpenhamn och Helsingfors har avslutats med publicering av de engelska rapporterna på Länsstyrelsens hemsida samt ett faktablad på svenska med betoning på kompetensförsörjning.

Inom Entrepreneur Sthlm har nästan 90 000 rådgivningstimmar genomförts och cirka 3800 nya företag startats varav 1300 har startats av kvinnor. Länsstyrelsens mål har därmed överträffats med över femtio procent trots att projektet ännu ej är avslutat. En kundundersökning visade att 80 procent är nöjda eller mycket nöjda med rådgivningen vilket också överträffar Länsstyrelsens mål om 75 procent. Undersökningen visade ingen skillnad i kundnöjdhet utifrån indelningsgrunderna kön och bakgrund. Totalt sett upplever 67 procent att de blivit en bättre företagare. Under slutet av året har arbetet med en ny regionalfondsansökan pågått i enlighet med målet.

Inom produktutvecklingsprogrammet har 26 nya projekt för perioden 2010/2011 beviljats. För de 30 projekt som beviljats medel för 2009/2010 har 25 projekt, 83 procent, slutfört sina projekt. Målsättningen för Länsstyrelsen är att samtliga projekt ska vara genomförda inom utsatt tid. Fem projekt har av olika skäl avbrutits, något som Länsstyrelsen inte kunnat påverka.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten under Återrapporteringskrav 16 och 18 nedan.

- Regionens kunskapsutveckling, kompetensförsörjning och innovationsförmåga ska stärkas

Måluppfyllelsen är förhållandevis god för flertalet insatsmål genom att arbetet konkretiserats under året och ett antal insatser startats.

Stockholmsregionen kännetecknas av en kunskapsintensiv arbetsmarknad. 44 procent av arbetskraften har eftergymnasial utbildning. Länet universitet med Karolinska Institutet, Kungliga Tekniska högskolan och Stockholms universitet i spetsen står sig väl i internationella rankinglistor över världens främsta universitet. Exempelvis är Karolinska Institutet nr 1 i Europa och nr 6 i världen bland medicinska universitet. I länet finns några av landets starkaste forskningsmiljöer och kluster. Kista Science City, länets IKT¹¹-kluster med cirka 1 100 företag tillhör världens mest inflytelserika nav för högteknologi. Inom Life science finns starka forskningsmiljöer såsom SciLifeLab och konkurrenskraftiga kluster som Stockholm Life Solna Stockholm. Sammantaget återfinns 50 procent av landets företag samt 60 procent av totala antalet anställda inom Life science i Stockholmsregionen.

Översiktliga analyser har genomförts av utbildningssystemet och forskning, särskilt YH¹²-utbildningar, men även hur länets högskolor står sig i internationella rankingar, Shanghai-listan och Times Higher Education.

Det blev i analysarbetet tydligt att regional statistik och regionala prognoser saknas samtidigt som det efterfrågades av flera aktörer. Länsstyrelsen i Stockholms län, Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Tillväxtverket och Statistiska Centralbyrån (SCB) har därför inlett ett gemensamt utvecklingsarbete för modeller för prognoser på regional nivå med ett perspektiv på cirka 10 år. Utvecklingsarbetet inleddes under sommaren 2010 och de första resultaten väntas under våren 2011. Länsstyrelsen har som komplement till kvantitativa prognoser av kompetensbehoven inlett framtidsspaning genom att inbjuda till framtidsfrukostar på olika teman. Den första ägde rum den 14

december på temat "Framtid med växtverk – hållbara städer som tillväxtmarknad".

En viktig insats för Länsstyrelsen har varit att påbörja arbetet med en regional kompetensplattform i enlighet med regeringsuppdraget i regleringsbrevet. Länsstyrelsen har valt en bredare ansats än vad som anges i uppdraget. Det beror på länets storlek, komplexitet och rollen som huvudstadsregion och tillväxtmotor i landet. En delrapport om det inledande arbetet med att etablera en kompetensplattform lämnades till Näringsdepartementet den 30 april 2010. Länsstyrelsen har, i enlighet med målet, identifierat fyra områden med strategiska utmaningar för regionen: Stödja framväxten av starka forskningsmiljöer och världsledande forskning, Öka intresset för naturvetenskap och teknik bland unga, Säkra tillgången till yrkesutbildade samt Tillvarata ungas drivkraft och kompetens på arbetsmarknaden.

Länsstyrelsen bevakar bland annat utveckling och villkor för länets universitet och högskolor. Under året har Länsstyrelsen uppmärksammat att flera av länets högskolor behöver resursförstärkningar för att kunna utbilda det antal studenter som behövs för att klara den framtida kompetensförsörjningen.

Länsstyrelsen har under 2010 bedrivit ett omfattande utvecklingsarbete kring yrkeshögskoleutbildningar. Länsstyrelsen har haft löpande kontakt med Yrkeshögskolemyndigheten och har bland annat deltagit i möten för att etablera regional dialog kring myndighetens yrkesanalyser. Under 2010 har ett 20-tal utbildningsanordnare besökts. En workshop genomfördes i juni 2010 där möjliga gemensamma utvecklingsområden identifierades. Fem insatser på kort sikt har identifierats och åtgärder har påbörjats med berörda aktörer: Villkor för att anordna yrkeshögskoleutbildning, Regionala behovsanalyser för yrkesutbildningar, Studenternas situation, Kvalitetsprogram inom jämställdhet, integration och entreprenörskap, Ökad kännedom om yrkesutbildningar.

För att stärka regionens innovationsförmåga behövs en bild av aktörer och sambandet mellan aktörer inom innovationssystemet. Länsstyrelsen har beviljats stöd av VINNOVA för att genomföra en funktionsanalys av regionens forskningsbaserade innovationssystem. Länsstyrelsen leder arbe-

¹¹ IKT = informations- och kommunikationsteknik

¹² YH = Yrkeshögskolan

tet med en regionalfondsansökan för att stärka arbetet kring Flemingsberg.

Två faktablad, "Utbildning, yrken och arbetsmarknad i Stockholmsregionen" och "Kunskap, kompetens och förnyelseförmåga i Stockholm, Köpenhamn och Helsingfors" har getts ut.

- Nyanlända flyktingars introduktion och etablering i länet ska påskyndas så att tiden från ankomst till arbete halveras

Måluppfyllelsen är god framförallt då vi bidragit till att det regionala samarbetet fungerar väl och att länet har bra verksamhet för att stödja nyanlända flyktingars etablering i samhället.

Mer än var fjärde person i Stockholms län har utländsk bakgrund och ett stort antal nyanlända invandrare söker sig till regionen. Mångfalden av människor skapar dynamik och stärker Stockholmsregionens konkurrenskraft. En utmaning är emellertid att bättre tillvarata de erfarenheter och kompetenser som nyanlända tillför arbetsmarknaden och näringslivet.

Regional samverkan kring etableringsreformen

Mycket av Länsstyrelsens arbete har fokuserats på att förebygga hinder för etableringsreformens införande. För att möta dessa hinder arbetar Länsstyrelsen aktivt med berörda aktörer bland annat genom nätverk för flyktingsamordnare, sfi-rektorer och handläggare från arbetsförmedlingen för att bistå i processen att hitta arbetsformer. Länsstyrelsen har deltagit vid Arbetsförmedlingens träffar och har varit behjälpliga vid deras överenskommelsearbete samt i dialogmöten i länet. Nätverksträffar för flyktingsamordnare samt två stora konferenser för flyktingsamordnare och arbetsförmedling har genomförts. Nätverket träffas fyra gånger om året för att utbyta information och hitta vägar för att förbättra introduktionen för nyanlända flyktingar och deras anhöriga.

Landstingets projekt Resa för integration har med bland annat stöd av Länsstyrelsen utbildat hälsokommunikatörer och verksamheten har startats i tre av länets kommuner i syfte att påskynda flyktingars etablering.

Regional samverkan kring arbete

Länsstyrelsen har under året fortsatt att bidra dels ekonomiskt, dels genom att aktivt delta i de delregionala flyktningmottagnings- och matchningsorganisationer som finns i länet. Dessa delregionala noder kommer att leda till högre mottagningskapacitet (både i form av boende som genom insatser) samt snabbare arbetsmarknadsanpassning för nyanlända flyktingar i länet.

Länets utvecklingsprojekt Tema Nyanlända har under året arbetat vidare med att tematisera områdena arbetsmarknad, bostad och hälsa. Projektet har också fortsatt att ge länets aktörer tillgång till en gemensam kunskapsbas samt en arena för erfarenhetsutbyte.

Länsstyrelsen i Stockholm har under året utvecklat och startat många insatser gällande regional samverkan för att fler nyanlända ska komma i sysselsättning.

Läs mer om dessa verksamheter under Återrapporteringskrav 16 nedan.

Bosättning och nyanländas boende

Det är svårt för kommuner att finna lämpliga lägenheter för nyanlända som fortfarande bor i anläggningsboende. På grund av bostadsbristen dominerar mottagandet i länet av EBO (eget boende).

Länsstyrelsen arbetar brett för att öka mottagningskapaciteten i länet. Arbetet sker i nära samverkan med länets kommuner, sektorsmyndigheter, organisationer och aktörer från näringsliv och civilsamhälle. Länsstyrelsen har bland annat förhandlat om nya överenskommelser med Ekerö respektive Vaxholms kommun. Länsstyrelsen har utvecklat statistik och följt upp alla kommunöverenskommelser i länet.

Ett första steg i att skapa en regionalöverenskommelse har tagits under hösten. Tanken är att först skapa delregionala överenskommelser som senare kommer att leda till en regionalöverenskommelse. Syftet är att få ökat gemensamt ansvar och delaktighet vid mottagandet av nyanlända flyktingar. För att säkerställa beredskapen i länet genomför Länsstyrelsen kontinuerliga träffar med kommunledningarna.

Den regionala bostadsgruppen består av Länsstyrelsen, Landstingets regionplanekontor, Stockholm stad och Kommunförbundet i Stockholms län (KSL). Gruppen har inlett en diskussion om hur regionen kan bli bättre på att bryta nuvarande och förebygga framtida boendesegregationers negativa effekter för regionens tillväxt.

Utbildning och hälsa

Inom hälsoområdet har Länsstyrelsen förutom att samla en expertgrupp också genomfört seminarier kring folkhälsa och kvinnors hälsa. Länsstyrelsen har också deltagit som styrgruppsmedlem i Landstingets projekt Resa för integration samt deltagit i utbildningen av hälsokommunikatörer.

Länsstyrelsen har stöttat ett utvecklingsarbete inom Botkyrka kommun för att få fram metoder kring samverkan inom kommunen avseende mottagande av barn. Länsstyrelsen har också besökt 24 av 26 kommuner för att diskutera mottagande av barn i allmänhet och ensamkommande barn i synnerhet. Mötena har genomförts med respektive kommuns ledning för socialtjänsten.

Organiserad vidareflyttning

Länsstyrelsen har aktivt arbetat med vidareflytt och detta har skett främst via Bosam. Bosam är ett webbaserat verktyg för att avlasta kommuner med högt mottagande av flyktingar och ge möjlighet att flytta flyktingar till kommuner som vill ta emot fler. Kommuner får via Bosam möjlighet att marknadsföra sin kommun och informera om dess förutsättningar om mottagande. Länsstyrelsen i Stockholm tar över utvecklingen av Bosam under våren 2011.

Samhällsinformation

I Stockholm samarbetar flera kommuner kring en regional modell för samhällsorientering, www.nyistockholm.se. Samhällsorienteringen syftar till att underlätta de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet och ge en grundläggande förståelse för det svenska samhället. Under 2010 har ett länsgemensamt kansli startat och upphandlingen av utförare har påbörjats. 25 av 26 kommuner är del av den gemensamma samhällsorienteringen. Under året har en gemensam upphandling av modersmålsundervisning genomförts.

Tillsammans med Stockholms universitet har Länsstyrelsen tagit fram en utbildning för samhällskommunikatörer för att försäkra regionen om tillgång till samhällsorientering för nyanlända och därmed korta tiden inför arbete.

Sociala insatser för nyanlända

Länsstyrelsen har under verksamhetsåret genomfört samtal med 24 av länets 26 socialförvaltningar angående mottagandet av nyanlända flyktingar. Länsstyrelsen har också inlett samtal mellan landsting, Försäkringskassan och finansiella samordningsförbund kring nyanlända med begränsad prestationsförmåga (2 procent) för att identifiera stöd och utvecklingsområden.

Svenska för invandrare (sfi) och yrkessvenska

För att ta tillvara kunskap och yrkeserfarenhet hos dem som kommer till Sverige har Länsstyrelsen i Stockholms län och Kommunförbundet i Stockholms län initierat regionalt samarbete kring specialutbildningar i yrkessvenska, så kallade SFx-utbildningar. SFx är en samlingsbeteckning för vissa yrkesinriktade utbildningar som bedrivs inom Svenska för invandrare (SFI) och Svenska som andra språk (Sas). Under året har en ny utbildning påbörjats Sfej som riktar sig till invandrare med bakgrund som ekonomer, jurister och samhällsvetare. Detta är ett samarbete mellan Stockholms stad, Södertörns högskola, JUSEK och Länsstyrelsen. SFINX – Svenska för ingenjörer – har implementerats och kommer från och med 2010 att utgöra en ordinarie verksamhet inom Kungliga Tekniska Högskolan, KTH.

Hinder

Under 2010 har det varit svårt att driva större utvecklingsprojekt i länet på grund av förberedelserna inför etableringsreformen. Det har varit en stor osäkerhet kring etableringsreformens olika delar och hur reformen påverkar länets aktörer. Osäkerhet kring etableringsreformen har bland annat lett till att framtagande av den nya yrkesinriktad SFI gått trögt.

Ett stort problem för matchning av nyanlända mot arbetsmarknaden är avsaknaden av validering av den enskildes yrkes- och utbildningskompetens. I Stockholm har företag börjat anställa igen och

behovet av arbetskraft ökat. Då den nyanländes kompetens inte finns registrerad blir det problem med matchningen.

Under året har det blivit tydligt att det nya skärpta regelverket kring upphandling och samarbete kommuner mellan kommer att begränsa en effektiv och samordnad flyktingmottagning i länet. Ett annat problem är att endast en liten del av nyanlända invandrare i kommunerna har rätt till samhällsorientering.

Barns situation

Länsstyrelsen har under 2010 arbetat vidare via samverkan med länets aktörer i syfte att förbättra länets flyktingmottagning, minska hinder för mottagande samt vidta åtgärder för att kommunerna ska kunna ta emot fler ensamkommande barn i länet. Länsstyrelsen har förhandlat med kommunerna tillsammans med Migrationsverket om varje enskild överenskommelse. Stockholms län är först med avtal med varje kommun om mottagande av ensamkommande barn. Detta innebär att länet ökar sitt mottagande från 125 till 344 platser. Samtidigt har ett gemensamt regionalt utvecklingsarbete påbörjats för ökad kvalitet i länets mottagande av ensamkommande barn.

Barnens perspektiv i hela flyktingmottagningen behöver utvecklas och stärkas. Barnens situation behöver belysas och analyseras mycket tydligare vid mottagandet.

Bostadsbristen är det enskilt största problemet vid mottagande av barn. Trångboddheten och de ständiga flyttningarna skapar en ogynnsam tillvaro för barnets utveckling. Ofta kan problem lösas genom bättre kommunal samordning och planering. Mot bakgrund av detta är Länsstyrelsens insatser kring ökad kommunal samverkan vid mottagande av anläggningsboende viktiga.

- Ett effektivt och långsiktigt hållbart transportsystem ska säkerställas

Länsstyrelsen bedriver ett intensivt arbete för att främja ett hållbart transportssystem i Stockholmsregionen. Verksamheten återrapporteras nedan under sakområde *Infrastruktur*.

- Samarbetet i mellersta och södra Östersjön ska utvecklas och fördjupas

Måluppfyllelsen är god då insatsmålen är uppfyllda eller påbörjade, inte minst då fler samarbetspartner runt Östersjön har blivit identifierade för en bredare samverkan. Samarbete med S:t Petersburg har ytterligare utvecklats under året.

Samarbetet kring Östersjön är fokuserat till de södra och mellersta delarna: Stockholm – S:t Petersburg – Tallinn – Riga – Vilnius – Hamburg. Under verksamhetsåret har tyngdpunkten på samarbetet varit med S:t Petersburg stad och en rad aktiviteter har genomförts.

Möten har också hållits på Länsstyrelsen för att samla aktörer i Stockholms län och Mälardalen som har ett intresse av att inleda nya samarbeten med S:t Petersburg eller att intensifiera befintliga samarbeten.

Länsstyrelsen har deltagit i samordning och kunskapsspridning gällande Östersjöstrategins genomförande i Sverige. Inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen har Länsstyrelsen under det gångna året blivit associerad partner i projektet StarDust som leds av VINNOVA. Länsstyrelsen har under Tillväxtverkets ledning deltagit i samordning och kunskapsspridning gällande strategins genomförande i Sverige. För att skapa en samlad bild över EU-projekt som bedrivs i länet har Länsstyrelsen gjort en kartläggning som ligger till grund för intern och extern spridning av information.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten under Återrapporteringskrav 16 nedan.

- Internationella samarbeten ska främjas oberoende av sakfråga och geografi där det finns särskilda skäl för detta

Måluppfyllelsen är förhållandevis god då ett antal potentiella internationella samarbeten har identifierats samt ett antal planerade och angelägna möten har ägt rum.

Landhövdingen deltog vid två seminarier inom ramen för Stockholmsregionens dagar vid världsutställningen i Shanghai i juni. Under året har en lång rad internationella delegationer besökt Läns-

styrelsen. Som exempel kan nämnas delegationer från Belgien, Ukraina och Turkiet samt ett flertal från Kina.

- Deltagande i EU:s stödprogram ska främjas

Måluppfyllelsen är god då insatsmålen i stort sett nåtts, inte minst det som gäller att etablera en överblick över länets deltagande i EU-projekt.

Under året har Länsstyrelsen aktivt deltagit i strukturfondspartnerskapet för Stockholms län. Länsstyrelsen deltar också med expertkunskap i den grupp som bereder ärenden till partnerskapet. En kartläggning av vilka projekt som drivs inom ramen för EU:s olika program har också genomförts. Information om EU:s olika stödprogram finns på Länsstyrelsens hemsida.

Länsstyrelsen är värdorganisation för ett av programkontoren för Interregprogrammet Central Baltic, och deltar aktivt i två av de tre styrkommittéerna samt i övervakningskommittén.

- Benchmarking ska ske med ledande regioner i världen med avseende på utvecklingsförmåga

Måluppfyllelsen är förhållandevis god då insatsmålen i stort sett nåtts, inte minst det som gäller att påbörja benchmarking mot ledande regioner under året.

Stockholmsregionen är mycket tydligt en del av den globaliserade världen och konkurrerar inte i första hand med övriga svenska regioner utan med storstadsregioner i andra delar av världen. För att stå sig väl i den globala konkurrensen behöver vi lyfta blicken och jämföra oss med samt även samverka med andra regioner. För att jämföra oss med andra regioner har Länsstyrelsen bedrivit flera benchmarkingprojekt. Bland annat driver Länsstyrelsen tillsammans med Köpenhamn och Helsingfors ett internationellt projekt, Metropolitan Inc. Samarbetet handlar om att utveckla en gemensam databas för benchmarking och syftar till att stärka lärandet och förnyelseförmågan i regionerna. Arbetet har hittills resulterat i tre jämförande studier och tillhörande faktablad som publicerats under 2010. Dessa studier visar bland annat att Stock-

holm har en stark specialisering inom kunskapsintensiva sektorer samt ett jämförelsevis väl utvecklat entreprenörskap men att såväl befintliga som framtida innovativa miljöer behöver stärkas för att klara den globala konkurrensen än bättre.

Länsstyrelsen har även påbörjat en benchmarkingstudie om hur andra regioner arbetat med att attrahera spetskompetens. Detta arbete blir klart i början av 2011.

- Särskilda utvecklingsinsatser för länet ska genomföras

Måluppfyllelsen är god då varselgruppen under ledning av Landshövdingen samlats regelbundet och initierat nödvändiga insatser för att motverka varsel.

Landshövdingens samordningsgrupp för varsel har under året träffats regelbundet. Gruppen består av Kommunförbundet Stockholms län, Arbetsförmedlingen, Stockholms läns landsting, ALMI, Stockholms Handelskammare, ESF-rådet, Tillväxtverket, Stockholm Stad, Unionen, LO, TCO, Saco och Stockholms Akademiska Forum. Varselgruppen har haft fokus på läget i länet, kompetensförsörjning/utbildning och ökad rådgivning till företagare. Fler initiativ har tagits bland annat i syfte att underlätta för utrikesfödda och ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Tre rapporter har lämnats till regeringen. I oktober lades gruppen ner då det ekonomiska läget i regionen utvecklats så kraftigt positivt att denna typ av insatser inte längre ansågs vara nödvändiga.

Återrapporteringskrav 16

Länsstyrelserna ska ge en sammanfattning av verksamheten enligt nedan:

– Redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året, bland annat inom ramen för den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. För prioriteringen Strategiskt gränsöverskridande samarbeten ska särskilt aktiviteter inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen redovisas, samt

– Beskriva vilka överväganden som har gjorts vid beslut om medel inom ramen för ändamålen inom anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.

Länsstyrelsens viktigaste prioriteringar för verksamhetsåret, med koppling till den nationella strategin, har varit tillgänglighet, integration, kompetensförsörjning, entreprenörskap och Östersjö-samarbetet i anslutning till EU:s Östersjöstrategi. Dessa områden återfinns också i det regionala utvecklingsprogrammet (RUP). Länsstyrelsens utgångspunkter för användningen av medlen har varit att stödja insatser inom ramen för det regionala utvecklingsprogrammet, medfinansiera projekt inom ramen för EUs strukturfonder och övriga program samt bidra till en levande skärgård.

Under året har Länsstyrelsen fattat beslut om det regionala utvecklingsprogrammet. Länsstyrelsens arbete med att bidra till genomförandet och att följa upp RUP har påbörjats under året. Länsstyrelsen fokuserar sina insatser till de statliga myndigheterna och uppföljningen koncentreras till de mest tillväxtdrivande faktorerna för Stockholmsregionen i enlighet med den nationella strategin.

Den 31 maj 2010 beslutade Länsstyrelsen om åtgärdsplanen för regional transportinfrastruktur. Tillsammans med den nationella planen omfattar den totala åtgärdsplaneringen cirka 94 mdr kr för perioden 2011-2021. Förutsättningen för framgången i åtgärdsplaneringen i Stockholms län 2010-2021 har varit Stockholmsförhandlingen och en långtgående samplanering mellan de nationella och regionala planerna. Efter beslutet har Länsstyrelsen tillsammans med Stockholm stad, Trafikverket, Regionplanekontoret, KSL och SL har gemensamt tagit på sig ansvaret för att säkerställa genomförandet via Trafikdirektörsgruppen. Ett koordinerat uppföljningssystem har tagits fram och inledningsvis har en uppföljning gjorts av andra tertialet.

Se vidare i avsnitt om Infrastrukturplanering.

”Anställ kompetensen” – är en kraftsamling för fler utrikesfödda i arbete. Kraftsamlingen syftar till att få fler att anställa utrikesfödda, bland annat genom att synliggöra den kompetensresurs de utrikesfödda utgör, i en tid när arbetslöshet i många branscher är på väg att övergå till arbetskraftsbrist. Den bör också kunna bana väg för utrikesfödda som ännu inte kommit till Sverige. Kraftsamlingen ersätter inte ordinarie verksamhet i länet utan avser att tillföra en extra styrka. Kraft-

samlingen drivs av Landshövdingen i Stockholms län, Stockholms Handelskammaren, Företagarna, Arbetsförmedlingen, Svenskt Näringsliv, Arbetsgivarverket, Migrationsverket, Stockholms Hantverksförening, TCO, LO, SACO, länets kommuner samt Stockholms läns landsting. Länsstyrelsen koordinerar arbetet.

Under året har förberedelsen inför nästa års Rekryteringsbazar kommit igång. Bazaren är en mötesplats för direkt rekrytering men kommer också att innehålla utbildningsinformation och ett Starta-eget-café. Rekryteringsbazaren drivs av Länsstyrelsen i Stockholms län och består av representanter från näringslivet, organisationer, föreningar, kommuner och statliga myndigheter.

”Rotary Mentorsprojekt” syftar till att underlätta för utlandsfödda att etablera sig i det svenska samhället och finna ett meningsfullt arbete inom sin egen profession. Samarbetet sker mellan Rotary och flera kommuner med stöd av Länsstyrelsen. Rotary kan via sina medlemmars stora kontaktnät i samhälle och näringsliv öppna dörrar och skapa kontakter för nyanlända flyktingar.

Länsstyrelsen har under verksamhetsåret tillsammans med Företagarna i Stockholms län genomfört aktiviteter som syftar till att skapa bättre förutsättningar för små- och medelstora företag att växa hemma i Sverige men även på marknader utomlands, och detta inom ramen för satsningen Global Tillväxt Hemma (GTH). Länsstyrelsen och Företagarna har tillsammans med Tillväxtverket, Entrepreneur Sthlm och UD:s projekt Kosmopolit samarbetat för att skapa mötesplatser för företagare. GTH har under året genomfört fyra så kallade businessdejtingar där utrikes födda och svenskfödda företagare har träffats med ett gemensamt syfte att göra affärer. Drygt 200 företagare har deltagit under året. Aktiviteterna har varit uppskattade. Utvärderingar visar att över 90 procent av de deltagande företagen angett att de lyckats skapa minst en affär eller utvecklings-samarbete utifrån fem genomförda möten. Omkring 60 procent angav att de lyckats skapa minst två affärer under sina fem möten. Intervjuer med några av deltagarna fem månader efter den så kallade businessdejtingen gav vid handen att det uppskattade värdet i affärerna sträcker sig från omkring 10 000 kr till mångmiljonbelopp.

Länsstyrelsen driver sedan 2008 ett EU-projekt, Entrepreneur Sthlm, i samarbete med Stockholm Business Region Development AB, Almi Företagspartner AB samt Innovationsbron AB. Sex kommuner deltar aktivt som rådgivande organ. Projektet syftar till utökad och kvalitetssäkrad innovations- och entreprenörskapsrådgivning i länet. Genom Entrepreneur Sthlm samlas olika nationella program för insatser som upphandlas på marknaden. Genom förfarandet synliggörs erbjudandena tydligare för enskilda företagare. Exempel på program som samordnats är Kvinnors företagande, Ägarskifte, Mentorskapsprogram, regionalfond, miljödrivna marknader med flera. Till och med september 2010 har drygt 17 000 individer fått rådgivning, drygt 3 400 nya företag har startats samt drygt 2 000 arbetstillfällen skapats enligt återrapportering från upphandlade aktörer.

Entrepreneur Sthlm gör även insatser för att invandrare lättare ska kunna ta del av rådgivning för att starta eller utveckla företag. Särskilda insatser som gjorts under året är upphandling av hållbar affärsutveckling för 120 företagare med utländsk bakgrund. En seminariereserie inom mångfald och antidiskriminering för rådgivarna har genomförts under våren 2010 och cirka 400 företagare med utländsk bakgrund deltar under året i mentorprogram. Projektet har en hemsida med matchningsfunktion där entreprenörerna i länet kan välja att få rådgivning på 16 olika språk. Dessutom finns själva hemsidan på engelska och arabiska. Under året avslutades en uppföljning av den territorial review som OECD genomförde i Stockholmsregionen år 2006. Uppföljningen innehöll en beskrivning av insatser som genomförts i regionen sedan år 2006 och hur dessa harmonierade med de rekommendationer som OECD gett. I uppföljningsrapporten konstaterades att mycket gjorts men att en hel del arbete återstår. Områden för fortsatt arbete pekades ut. Uppföljningen genomfördes i samarbete mellan Regionplanekontoret, Stockholms stad, Tillväxtverket, Näringsdepartementet och Länsstyrelsen. I februari 2010 hölls en konferens där resultatet av uppföljningen presenterades. Vid konferensen deltog cirka 240 personer.

I samarbete med Tillväxtverket driver Länsstyrelsen programmet Produktutveckling i små och medelstora företag i Stockholms län. Intresset för att delta var under året fortsatt stort. Under 2010

sökte 52 företag stöd och av dessa beviljades 26 företag stöd i programmet om totalt 11 miljoner kronor. Under året har 25 av de 30 företag som beviljades stöd under 2009 avslutat sina projekt. Erfarenheterna från dessa visar att det stora flertalet projekt kommer att kommersialiseras efter projektslut. Många av de deltagande företagen uppger svårigheter att hinna avsluta inom projekt-tiden. Av målgruppen uppger flertalet att de, helt eller i hög grad, har haft nytta av insatsen.

Länsstyrelsen i Stockholms län genomförde ett pilotprojekt i Stockholms skärgård under veckorna 27-33 med värdetransporter för att lösa behovet av deponering av dagskassar under högsäsongen. Projektet medfinansierades av Tillväxtverket. Syftet med pilotprojektet var att pröva och utvärdera hur en möjlig lösning av problemet med deponering av dagskassar skulle kunna se ut. Projektet utvärderades under hösten 2010. Utvärderingen visade att projektet var uppskattat och att de deltagande företagen var mycket nöjda. Majoriteten av de deltagande företagen är små inom besöksnäringen och har en säsongsbetonad verksamhet. Flertalet av de tillfrågade företagen kan tänka sig att betala en mindre avgift för en liknande service. Utvärderingen kommer att ligga till grund för fortsatta insatser på området.

Länsstyrelsen har regelbundet samlat näringslivsfrämjande aktörer såsom kommunerna, högskolan med flera. Under året har en gemensam studieresa gjorts till Köpenhamn för att studera Köpenhamnsregionens näringslivsarbete. 14 personer deltog i studieresan.

Samarbetet kring Östersjön är fokuserat till de södra och mellersta delarna: Stockholm – S:t Petersburg – Tallinn – Riga – Vilnius – Hamburg. Under verksamhetsåret har tyngdpunkten på samarbetet varit med S:t Petersburg stad och en rad aktiviteter har genomförts. Länsstyrelsen har tagit emot studiebesök från S:t Petersburg inom det sociala området och i september deltog Länsstyrelsen i S:t Petersburgs internationella innovationsforum. Landshövdingen höll tre anföranden under forumet och länet marknadsfördes genom en monter i den anslutande mässhallen. Vidare har en utvärdering av Länsstyrelsens tidigare samarbetsaktiviteter med S:t Petersburg genomförts. Utvärderingen visar att aktiviteterna har

bidragit till att både befintliga samarbeten har intensifierats och att nya kontakter har skapats. Möten har också hållits på Länsstyrelsen för att samla aktörer i Stockholms län och Mälarlän som har intresse för att inleda nya samarbeten med S:t Petersburg eller intensifiera befintliga samarbeten.

Inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen har Länsstyrelsen under det gångna året blivit associerad partner i flaggskeppsprojektet StarDust som leds av Vinnova. Länsstyrelsen har under Tillväxtverkets ledning deltagit i samordning och kunskapsspridning gällande strategins genomförande i Sverige. För att skapa en samlad bild över EU-projekt som bedrivs i länet har Länsstyrelsen gjort en kartläggning som ligger till grund för intern och extern spridning av information.

Länsstyrelsen driver tillsammans med regionerna Nylands förbund i Köpenhamn och Culminatum i Helsingfors ett internationellt projekt, Metropolitan Inc. Samarbetet handlar om att utveckla en gemensam databas för benchmarking och syftar till att stärka lärandet och förnyelseförmågan i regionerna. Arbetet har hittills resulterat i tre jämförande studier och tillhörande faktablad som publicerats under 2010.

Återrapporteringskrav 17

Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur andra statliga myndigheter tillämpar länets regionala utvecklingsprogram, hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker samt hur samverkan utvecklas.

Den 30 augusti året antog Länsstyrelsen länets regionala utvecklingsprogram. De statliga myndigheterna har deltagit i framtagandet av RUP genom att medverka i möten och att avge yttranden. Under 2010 har genomförandet och uppföljning av RUP 2010 påbörjats. Ett flertal av de statliga myndigheterna kommer att involveras i framförallt genomförandet. Länsstyrelsernas arbete med att samordna de statliga myndigheternas medverkan i RUP-genomförandet kommer att utvecklas stegvis. En inbjudan till ett uppstartsmöte för genomförandet har skickats ut till ett trettiotal statliga myndigheter. Mötet genomförs i

slutet av januari 2011. Därefter kommer Länsstyrelsen ha enskilda dialoger med de statliga myndigheterna om mer konkreta insatser för att stärka genomförandet av RUP.

Inom området för kompetensutveckling finns en bred samverkan med såväl privata som offentliga regionala aktörer och även med statliga myndigheter såsom regionens högskolor, Yrkeshögskolemyndigheten, Skolverket, Ungdomsstyrelsen, Tillväxtverket, SCB, VINNOVA och IVA. Samverkan handlar om såväl dialog och informationsutbyte som gemensamma projekt och analyser.

Inom infrastrukturuområdet finns ett nära samarbete med Trafikverket på såväl högsta politiska nivå i länet som på tjänstemannanivå via Trafikdirektörerna och Trafikberedningen. I dessa grupperingar ingår även kommuner, SL med flera. I grupperingarna diskuteras och samordnas genomförandet av de beslutade planerna för infrastrukturinvesteringar genom ett koordinerat uppföljningssystem. Parterna ansvarar också för styrning och genomförande av gemensamma projekt såsom t ex Satsa, Satsa II och Ressmart.

Som framgår ovan samlar Entrepreneur Sthlm olika nationella program som Kvinnors företagande, Ägarskifte, Mentorskapsprogram, IFS, regionalfond med flera. Programmen kommer från olika myndigheter såsom Tillväxtverket, Almi med flera. I länet finns en styrgrupp bestående av Stockholm Business Region Development AB, Almi Företagspartner AB samt Innovationsbron AB som står för den konkreta samordningen av förstärkningen och kvalitetssäkringen av rådgivningen i länet. Till gruppen är även Tillväxtverket adjungerad partner.

Landshövdingens har sedan 2008 haft ett samordningsuppdrag för varsel. Inom ramen för uppdraget har en strategisk grupp i länet träffat två gånger under våren 2010. I gruppen ingår representanter från Kommunförbundet Stockholms län, Arbetsförmedlingen, Landstinget, fackliga organisationer, handelkammaren, Almi, Företagarna, länets större universitet med flera. Syftet med gruppen har varit att diskutera strategiska frågor för länet under långkonjunkturen och finanskrisen. Under 2010 har gruppen främst fokuserat på kompetensförsörjningsfrågor samt arbetslösheten

bland utrikes födda. Som ett resultat av arbetet med varselsamordningen kommer ett arbetsmarknadsråd skapas i länet som leds av Länsstyrelsen och arbetsförmedlingen. Regeringens samordningsuppdrag avslutades i september 2010.

Länsstyrelsen i Stockholm har under året utvecklat och startat många insatser gällande regional samverkan för att fler utrikesfödda ska komma i egen sysselsättning. Samverkan har främst skett med arbetsförmedlingen, kommunerna, landstinget, företagsorganisationer, Kommunförbundet Stockholms län, Migrationsverket och den ideella sektorn.

Återrapporteringskrav 18

Länsstyrelser i län utan självstyrelseorgan och samverkansorgan ska:

- Redovisa en kortfattad och översiktlig bedömning av resultatet av det regionala tillväxtarbetet, samt
- Redovisa exempel på och kommentera hur länets regionala utvecklingsprogram samordnats och genomförts i länet.

Länsstyrelser i län med självstyrelseorgan och samverkansorgan ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan Länsstyrelsen och självstyrelseorganet respektive samverkansorganet samt hur denna samverkan utvecklats samt ge en kortfattad och översiktlig bedömning av resultatet av sin verksamhet inom det regionala tillväxtarbetet.

Under året har beslut fattats om det regionala utvecklingsprogrammet. Det regionala utvecklingsprogrammet är också länets regionala utvecklingsplan. Länsstyrelsens arbete med att bidra till genomförandet och att följa upp RUP har påbörjats under året. Arbetet med att genomföra och följa upp RUP sker i nära samverkan med Stockholms läns landsting. Länsstyrelsen fokuserar sina insatser till de statliga myndigheterna då det gäller att bidra till ett genomförande av RUP. Länsstyrelsens uppföljning koncentreras till de mest tillväxtdrivande faktorerna för Stockholmsregionen, kunskaps- och kompetensutveckling och entreprenörskap samt de sektorer som innebär problem för regionens fortsatta tillväxt, infrastruktur och bostäder.

Stockholmsregionen har en mångfald av aktörer som alla på olika sätt bidrar till det regionala till-

växtarbetet. En stor mängd insatser görs på såväl lokal, regional som nationell nivå. Detta visar inte minst den inventering som gjordes i samband med att en uppföljning genomfördes under året av den OECD territorial review för Stockholm som togs fram år 2006. Genomförandet av RUP handlar dels om att inventera och beskriva vad som pågår hos olika aktörer som bidrar till att genomföra de åtaganden som finns i RUP, dels handlar genomförandet om att initiera insatser där sådana saknas.

Återrapporteringskrav 19

Länsstyrelserna ska redovisa hur de stödjer utvecklingen av miljövänlig och effektiv teknik och förnybar energi, samt stimulera företag till miljödriven affärsutveckling och till att använda miljöhänsyn som medel för att stärka sin konkurrenskraft. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på planerade och genomförda aktiviteter och förekommande åtgärds- och utvecklingsbehov på nationell och regional nivå. Länsstyrelser i län utan självstyrelseorgan och samverkansorgan ska även redovisa hur detta arbete hanteras i det regionala tillväxtarbetet.

Under året har miljörelaterad rådgivning erbjudits företagare inom ramen för Entrepreneur Sthlm. Individuell miljörådgivning för företag har upphandlats för 1 mkr och har nått 188 företag. För att stimulera miljödriven affärsutveckling har även rådgivning för detta handlats upp för 1,15 mkr och har nått 183 företag. Under hösten avslutades även en upphandling inom hållbar affärsutveckling som når 120 företagare med utländsk bakgrund. Resultat från genomförd kvalitetsundersökning tidigare under året visar att upphandlingsförfarandet resulterat i en generell och god kvalitetssäkring, där ingen skillnad i upplevd kundnytta kunde ses utifrån kön och bakgrund.

Återrapporteringskrav 20

Länsstyrelserna ska redovisa hur ett jämställdhetsperspektiv har integrerats i Länsstyrelsens verksamhet inom det regionala tillväxtarbetet. Länsstyrelserna ska redogöra för med vilka aktörer samverkan sker, hur samverkan utvecklats samt vilken roll som lokala och regionala resurscentra för kvinnor har i arbetet. Redovisningen ska innehålla en redogörelse av förekommande åtgärds- och utvecklingsbehov på nationell och regional nivå. Länsstyrelser i län utan självstyrelseorgan och samverkansorgan ska även redovisa hur ett jämställdhetsperspektiv har integrerats i det regionala tillväxtarbetet. Redovisningen ska även ske till Tillväxtverket.

Jämställdhetsperspektivet är en av många frågor inom ramen för den samverkan som sker genom Entreprenör Sthlm. En kartläggning pågår för att få mer kunskap om målgruppen män och kvinnor inom landsbygdens företagare. En jämställdhets- och likarättighetsutbildning planeras för de yrkeshögskolor i länet som har en sned könsfördelning på sina utbildningar. Tanken är att ge privata utbildningsanordnare samma kunskap inom jämställdhetsområdet som offentliga utbildningsanordnare.

Inom det regionala tillväxtarbetet har ett jämställdhetsperspektiv integrerats i projektet Quadruple Helix som handlar om klusterbyggande och innovationsutveckling inom kvinnodominerade branscher. Medverkande aktörer är Norrtälje kommun, KTH, Åbo Akademi och flera turistbyråer i Estland. Projektet är ett Interregprojekt inom Central Baltic programmet. Målet är att nätverket av företagande kvinnor i turistbranschen får utveckla mobila tjänster som stöd i sitt företagande.

Länsstyrelsen har även inbjudit Regionalt resurscentra till arbetet med att ta fram regionala handlingsprogram rörande integration i anslutning till arbetet med RUFs. Länsstyrelsen har gett stöd till flera resurscentra i länet. De sena utbetalningarna och krångliga ansökningsomgången hos Tillväxtverket gör dock att flera resurscentra är nedläggningshotade.

Länsstyrelsen har även gett stöd till ett projekt som ger samhällsinformation på arabiska till asylsökande kvinnor i Syrien och Libanon redan innan

de kommer till Sverige. De kan då utnyttja väntetiden och stå bättre förberedda när de anländer.

Flyktingarbetet är ännu inte jämställdhetsintegrerat i alla delar. Män anländer som flyktingar och kvinnor och barn lite senare som anhängare. Olika åtgärder möter dem i det nya landet och kvinnor blir lätt isolerade hemma utan språk och nätverk. En del kvinnor tar inte del av SFI och samhällsinformation på grund av barn eller restriktiv familj. Män och kvinnor har delvis olika hälsoproblem som kan behöva hanteras på skilda sätt för att de ska bli arbetsföra. Det tar för närvarande betydligt längre tid för kvinnor att komma ut på arbetsmarknaden.

Återrapporteringskrav 26

För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska samtliga länsstyrelser, med undantag för länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län, redovisa och kommentera:

- Vilka insatser som genomförts, hur insatserna genomförts, vilka aktörer som deltagit i genomförandet samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet,
- Vilket finansiellt stöd inklusive regionala projektmedel som beviljats för utveckling av kommersiell service
- Vilka resultat genomförda insatser har haft på utvecklingen av tillgång till kommersiell service för medborgare och företag.

Redovisningarna ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Kommersiell service

Länsstyrelsens arbete med att stödja utvecklingen av kommersiell service omfattar i första hand stödhantering i form av investeringsbidrag till livsmedelsbutiker och drivmedelsanläggningar. Under 2010 har också speciella insatser genomförts med anledning av nedläggningen av Svensk Kassaservice (se nedan). De aktörer som berörs i arbetet med servicefrågor är olika avdelningar på Länsstyrelsen och stödföretagen när det gäller investeringar. När det gäller kassaservicen har kommuner, föreningar, intresseorganisationer, näringsidkare med flera varit inblandade. Både män och kvinnor har varit engagerade. Länsstyrelsen insatser har medverkat

till att säkerställa försörjningen av livsmedel och drivmedel i skärgården.

Under 2010 har Länsstyrelsen beviljat nio stöd till kommersiell service på sammanlagt 1,29 mkr. Av stöden har sex avsett upprustningar/inventarier i butiker, ett stöd har gått till nybyggnation av butik, ett stöd har gällt ett servicebidrag (driftstöd) till en butik och ett stöd har gällt utrustning till en bensin-anläggning. Av stöden har fyra gått till företag med manlig ägare, ett har gått till företag med kvinnlig ägare och fyra har gått till företag/föreningar med både män och kvinnor i ledningen. När det gäller butikerna så har själva livsmedelshanteringen ofta kompletterats med olika ombudsfunktioner för att bredda serviceutbudet. Det kan gälla Apoteket, Systembolaget, Svenska Spel, ATG, Posten (brev och paket), betaltjänster eller verksamheter som till exempel kafé.

Svensk Kassaservice

Svensk Kassaservice utvecklades under 2008. De tjänster som försvann var så kallade grundläggande betaltjänster i form av betalningsförmedling, uttag av kontanter och hantering av dagskassor för näringsidkare och ideella föreningar. Länsstyrelsen har fått till uppgift att bevaka att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov och ska årligen i december månad rapportera till regeringen om möjligheterna att utföra grundläggande betaltjänster försvunnit på orter som kan innebära att staten bör gå in och säkra dessa tjänster. Det visade sig ganska snart att nedläggningen av Svensk Kassaservice fått negativa konsekvenser för företagen i Stockholms skärgård, inte minst vad gäller företagens hantering av dagskassorna. Näringsidkarna måste resa till fastlandet och sätta in dagskassorna på bank. Detta är inte bara tidsödande utan innebär också säkerhetsrisker.

Länsstyrelsen genomförde därför ett pilotprojekt i Stockholms skärgård under veckorna 27-33 med värde transporter för att lösa behovet av depone ring av dagskassor under högsäsongen. Projektet medfinansierades av Tillväxtverket. Syftet med pilotprojektet var att pröva och utvärdera hur en möjlig lösning av problemet med deponering av dagskassor skulle kunna se ut. Projektet utvärderades under hösten 2010. Utvärderingen visade att projektet var uppskattat. Majoriteten av de delta-

gande företagen är små inom besöksnäringen med en säsongsbetonad verksamhet. Flertalet av de tillfrågade företagen kan tänka sig att betala en mindre avgift för en liknande service. Utvärderingen kommer att ligga till grund för fortsatta insatser inom området. Vi bedömer att insatser kommer att behövas på området på såväl kort som lång sikt.

Återrapporteringskrav 27

Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har gjorts på konkurrensområdet, i enlighet med konkurrensförordningen (2008:604).

Länsstyrelsen har besvarat remisser som behandlar frågor om förbättrad marknad och ökad konkurrens (remiss om Livsmedelsverkets förslag till ny förordning om kontroll vid export av livsmedel samt vattensprisutredningens betänkande; SOU 2010:17). Inga frågor har inkommit och inga överträdelse av konkurrensbestämmelserna eller hinder för effektiv konkurrens har kommit till Länsstyrelsens kännedom.

Återrapporteringskrav 28

Samtliga länsstyrelser, med undantag för länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län, ska särredovisa de medel som erhållits från det under utgiftsområde 19. Regional tillväxt upptagna anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 för medfinansiering av bidrag avseende regionala företagsstöd i samband med utbetalning från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Därutöver ska den del som i detta sammanhang utbetalats från Länsstyrelsen i form av stöd redovisas. Utestående fordringar mot de myndigheter som disponerar anslaget 1:3 redovisas i not till balansräkning. Uppdraget ska även redovisas till Tillväxtverket.

Länsstyrelsen i Stockholms län hanterar inte företagsstöd eller uppgifter i enlighet med återrapporteringskrav 28.

Redovisade belopp ska inkludera eventuell medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram.

Tabell 3.1 Stöd till ekonomiska föreningar

Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till ekonomiska föreningar (t.ex. kooperativ verksamhet) (tkr)	2010	2009	2008
Företagsstöd	0	0	0
Regional projektverksamhet	0	0	0
Totalt	0	0	0

Kommentarer Tabell 3.1

Länsstyrelsen i Stockholms län hanterar inga bidrag som efterfrågas ovan.

Tabell 3.2: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007-2013

Strukturfonds-administration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Års-arbetskrafter
- förvaltande myndighet	120,2	17 251,9	0,93
- attesterande myndighet	0	0	0
- kontroller i territoriella program	0	0	0

Kommentarer Tabell 3.2

Ingen kommentar

Kommentarer Tabell 3.3

- 1) Leader+ som ska redovisas enligt tabellen har inte hanterats på Länsstyrelsen i Stockholms Län. Därför är detta ändrat till enbart Leader.
- 2) Företagsstöd för år 2008 och 2009 är inte jämförbara med år 2010. Detta då föregående års tabell redovisades annorlunda. För år 2008 och 2009 svarar värdena för föregående års poster; startstöd och investeringsstöd.
- 3) Gårdsstöd ingår i totalen på 251 828 tkr.

Tabell 3.3: Länsfakta inom EU-stöd

Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0,0	0,0	0,0
varav Artikel 33 (inom mål 1-området)			
Bidrag, vilka Länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut			
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	251 828,0	254 657,0	251 426,0
- Landsbygdsprogrammet			
varav Leader 1)	4 619,0		
varav miljöersättningar	50 358,0	41 050,0	46 833,0
varav kompensationsbidrag (LFA)	1 713,0	1 223,0	1 588,0
varav företagsstöd 2)	14 396,0	2 831,0	15 495,0
varav projektstöd	8 175,0		
- Gårdsstöd 3)	172 567,0	191 553,0	187 510,0

Sakområde

Infrastrukturplanering

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,34	2,40
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,13	1,63
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	5 074	9 729
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	1,24 %	2,13 %
Bidragsutbetalningar (tkr)	915	178

1) Årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att Stockholms län ska vara en attraktiv region för människor och företag med en väl fungerande fysisk struktur. Detta innebär en ändamålsenlig infrastruktur, grönstruktur, tillgång till bostäder och arbetsplatser, en bra miljö samt goda, trygga och säkra levnadsvillkor. Genom en fungerande infrastruktur ska tillgängligheten såväl inom länet som till och från andra regioner och delar av världen, vara föredömlig. Länsstyrelsen ska i de nämnda hänseendena verka som katalysator för samordning med och mellan berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer.

I syfte att skapa förutsättningar för att visionen ska nås har Länsstyrelsen definierat två mål (VP 2010-2011) på sakområdet. De är:

- Ett effektivt och långsiktigt hållbart transportsystem ska säkerställas
- Planeringsprocesserna ska möjliggöra ett hållbart samhällsbyggande och säkra regionens attraktionskraft

Målluppfyllelsen på sakområdet är god genom att åtgärdsplaneringen och planeringsprocesserna fungerar bra med ett aktivt deltagande och ett i övrigt framgångsrikt resultat.

- Ett effektivt och långsiktigt hållbart transportsystem ska säkerställas

Målluppfyllelsen är god särskilt genom de framgångsrika resultaten inom åtgärdsplaneringen

Länsstyrelsens viktigaste mål har varit att färdigställa åtgärdsplaneringen 2011-2021, säkerställa ett samordnat genomförande av planerna, utveckla ett övergripande uppföljningssystem, bidra till effektivisering av planeringen av transportinfrastrukturen, bidra till Arlanda och Brommas utveckling samt inleda nästa planeringsomgång.

Den 31 maj 2010 beslutade Länsstyrelsen om åtgärdsplanen för regional transportinfrastruktur. Tillsammans med den nationella planen och regional medfinansiering omfattar den totala åtgärdsplaneringen cirka 94 mdr kronor för perioden 2011-2021. Förutsättningen för framgången i åtgärdsplaneringen i Stockholms län 2010-2021 har varit Stockholmsförhandlingen och en långtgående samplanering mellan de nationella och regionala pla-

nerna. Den finansiella basen för åtgärdsplaneringen har breddats genom en överenskommelse gällande intäkter från Trängselskatten i Stockholm. Överenskommelsen möjliggör finansiering av flera regionala vägar. Detta har frigjort ekonomiskt utrymme i länets samlade åtgärdsplanering för kraftfulla satsningar på spårobjekt, kollektivtrafik, trafikplatser och bytespunkter med mera kopplat till angelägna kommunala markexploateringar för bostäder och näringsliv för nästkommande år. Överenskommelsen innebär en stor satsning på kollektivtrafiken då cirka 48 procent av investeringarna har bäring på kollektivtrafikåtgärder.

En annan flaskhals är transportsystemet. En stor utmaning för att Stockholmsregionen ska behålla sin internationella konkurrenskraft, enligt bland annat OECD, är att lösa problemen med den sedan decennier eftersatta infrastrukturen. Företagens utveckling och bostadsförsörjning av regionens ökade befolkningssmängd är beroende av en väl fungerande infrastruktur. Tillgängligheten inom liksom till och från regionen har också betydelse för hela landet. De senaste 20-30 åren har investeringarna inte följt regionens tillväxt. Under 2010 har ett steg tagits i rätt riktning i och med den samlade åtgärdsplaneringen.

En viktig förutsättning för åtgärdsplaneringen har varit den överenskommelse som skett om Trängselskattens användning.

Trafikdirektörgruppen bestående av Länsstyrelsen, Stockholm Stad, Trafikverket, Regionplanekontoret, KSL och SL har gemensamt tagit på sig ansvaret att säkerställa genomförandet av de beslutade planerna för infrastrukturinvesteringar. För att säkerställa detta har ett koordinerat uppföljningssystem mellan Trafikverket, SL och Länsstyrelsen under ledning av Länsstyrelsen tagits fram. Uppföljningen ska ske varje tertiäl. Inledningsvis har en uppföljning gjorts av det andra tertialet.

Uppföljningen visar så här långt att de osäkerheter som råder kring tilldelningen av trängselskattemedel inneburit att planeringen för vissa projekt stannat av. En annan har varit att trängselskatten inte utbetalats från regeringen. Då stora delar av vägutbyggnaderna i länet finansieras via träng-

selskatten de närmaste 12 åren är det avgörande att medlen kommer regionen till del.

Projektet Satsa är ett treårigt projekt, som inleddes under 2009, och är gemensamt för Trafikverket, Länsstyrelsen, SL, Stockholms stad, Regionplanekontoret i syfte att förstärka samverkan mellan länets aktörer för att skapa bättre förutsättningar för genomförande av åtgärder och investeringar i transportinfrastrukturen.

Länsstyrelsens bidrag till Arlandas utveckling under 2010 har framförallt varit att föra dialog med Swedavia (statligt flygplatsbolag) kring miljöprövningsprocessen samt initiera ett projekt om internationell tillgänglighet. Med ökad kunskap om flygmarknaden samt näringslivets och besöksnäringens behov ska samlade och kraftfulla insatser göras för att utveckla det internationella linjeutbudet och förbättra regionens internationella tillgänglighet.

Under 2009 avslog Miljööverdomstolen en ansökan från Stockholms Hamnar AB att anlägga en ny regional hamn vid Norvik, Nynäshamns kommun. Stockholms Hamnar överklagade och fick tillstånd att anlägga hamnen av Miljööverdomstolen i december 2010. I samband med prövningen företrädde Länsstyrelsen regionens intresse att klara varuförsörjningen på ett godtagbart sätt med hänsyn till miljön.

Ett inledande möte har hållits kring förutsättningarna och förberedelser inför nästa planeringsomgång som sträcker sig efter 2021. På mötet deltog Länsstyrelsen, Trafikverket, Regionplanekontoret, SL och Stockholms stad.

Effektivare planeringsprocesser för väg och järnväg

Projektet SATSA, Samverkan för effektivt transportsystem i Stockholmsregionen, är ett treårigt projekt som inleddes redan 2009. I projektet deltar Trafikverket, Länsstyrelsen, SL, Stockholms stad samt Regionplanekontoret. Syftet är att förstärka samverkan mellan länets aktörer för att skapa bättre förutsättningar för genomförande av åtgärder och investeringar i transportinfrastrukturen. Länsstyrelsen leder delprojektet "Verktyg för effektivare planeringsprocesser". Delprojektet har

fokus på effektiv samverkan mellan organisationerna i planeringen av stora infrastrukturprojekt. Projektet bedrivs i form av en workshopserie och större seminarium som riktar sig primärt till planerare och projektledare i länets kommuner, Trafikverket och SL. Under året har ett startseminarium och tre heldagsworkshops genomförts. Projektet har samspelat med andra pågående initiativ inom området bland annat Bo Bylunds parlamentariska kommitté "Effektivare trafiklagstiftning" och den pågående statliga "Medfinansieringsutredningen". Information om projektet har bland annat spridits via webben, tidskriften PLAN och Länsstyrelsens nyhetsbrev Miljö & Plannytt. Intresset för projektet är stort.

Internationell tillgänglighet

Under 2010 har Länsstyrelsen även startat delprojektet Internationell tillgänglighet som är en del av projektet SATSA II. Delprojektet syftar till att genomföra samlade och kraftfulla insatser för att utveckla det internationella linjeutbudet och förbättra regionens internationella tillgänglighet. Delprojektet drivs under perioden 2011-2013 i samarbete med Regionplanekontoret, Regionförbundet Uppsala, Trafikverket, SL, Sigtuna kommun, Swedavia, Stockholms business region, Invest in Sweden samt Tillväxtverket.

Ett inledande möte har hållits kring förutsättningarna och förberedelser inför nästa planeringsomgång som sträcker sig efter 2021. På mötet deltog Länsstyrelsen, Trafikverket, Regionplanekontoret, SL och Stockholm stad.

- Planeringsprocesserna ska möjliggöra ett hållbart samhällsbyggande och säkra regionens attraktionskraft

Måluppfyllelsen är god med ett aktivt deltagande i processerna syftande till ökad effektivitet och hög rättssäkerhet.

Fysisk planering av transportinfrastruktur

Länsstyrelsen deltar aktivt vid den fysiska planeringen av nya vägar och järnvägar/spårvägar. Det sker främst genom kontinuerliga samråd med länets infrastrukturbyggare som i huvudsak är Trafikverket och Storstockholms Lokaltrafik AB (SL). Samråden sker under utrednings- och plane-

ringsarbetet och rör bland annat projektets planeringsförutsättningar, inriktningen i miljökonsekvensbeskrivning (MKB) samt utformning av anläggningen med hänsyn till allmänna intressen såsom hälsa och säkerhet, natur- och kulturmiljö, riksintressen med mera. Länsstyrelsens formella roll är även att godkänna MKB samt att skriva ett slutligt yttrande inför Trafikverkets fastställande av planen.

Under 2010 har Länsstyrelsen arbetat med en rad större transportinfrastrukturprojekt som alla kommer att ha stor betydelse för länets framtida utveckling. Det gäller framförallt Förbifart Stockholm (Kungens kurva – Häggvik), Norra Länken (Karlberg – Värtan), Mälarbanan (Barkarby – Kallhäll) samt Tvärbanan genom Solna. Andra viktiga infrastrukturprojekt är Södertörnsleden, Roslagsbanans dubbelspårsutbyggnad, E18 – Arninge resecentrum i Täby, Trafikplats Rosersberg i Sigtuna, Trafikplats Kockbacka i Upplands Bro, Märsta bytespunkt, Väg 274 i Värmdö, Väg 509 i Nykvarn med flera. Arbetet med många av dessa projekt fortsätter under 2011.

Sakområde

Energi och klimat

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,10	0,04
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,25	0,07
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	1 588	148
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	0,39%	0,03%
Bidragsutbetalningar (tkr)	0	0

1) Årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att Stockholms län ska vara ett föredöme vad avser klimatpolitiken. Länets jämförelsevis låga utsläpp av klimatpåverkande gaser per capita ska minskas ytterligare genom fortsatta åtgärder för att nå de nationella utsläppsmålen och genom en sammanhållande klimat- och energistrategi. Teknik och metoder som kan bidra till miljödriven näringslivsutveckling ska utvecklas. Ett viktigt led i arbetet är energieffektivisering och omställning av energisystemet till förnyelsebara bränslen. Den tredjedel av samhällets energikonsumtion som sker genom maten ska minska. Klimatförändringarna kommer att ha stor påverkan på samhällsstrukturen och därmed förutsättningarna för goda levnadsvillkor i regionen. Klimatanpassning är ett viktigt led i arbetet för en attraktiv Stockholmsregion när det gäller såväl infrastruktur, en bra miljö som trygghet och säkerhet för de som bor och vistas där.

I syfte att skapa förutsättningar för att visionen ska nås har Länsstyrelsen definierat två mål (VP 2010-2011) på sakområdet. De är:

- Länsstyrelsens klimat- och energistrategi ska bidra till Stockholmsregionens konkurrenskraft
- Ett effektivt, samordnat och målgruppsanpassat stöd ska ges till länets aktörer för att bidra till att mildra och förebygga de negativa effekterna av den pågående klimatförändringen. Klimatanpassningsperspektivet ska integreras

i den ordinarie verksamhet som bedrivs av Länsstyrelsens avdelningar och enheter

Måluppfyllelsen på sakområdet är god.. Vi har bidragit till att länet har nått det regionala målet för minskad klimatförändring, men det återstår en del arbete på sakområdet.

- Länsstyrelsens klimat- och energistrategi ska bidra till Stockholmsregionens konkurrenskraft

Måluppfyllelsen är förhållandevis god. En del arbete återstår utifrån strategin. Samtidigt har anknutna insatser genomförts avseende bidrag för kommunernas energieffektivisering och i genomförandet av den regionala utvecklingsplanen RUFs.

Begränsad klimatpåverkan tillhör de miljö kvalitetsmål som Länsstyrelsen prioriterat i den under 2010 inledda nysatsningen på miljömålsuppdraget i enlighet med regeringens miljömålsproposition. Vid årets miljömålsuppföljning konstaterades att

det regionala miljömålet för minskad klimatpåverkan uppnått. Utsläppen av växthusgaser i länet per invånare är lägre än riksgenomsnittet. Samtidigt är utsläppen i absoluta tal jämförelsevis stora beroende på länets stora befolkning. Med hänsyn till klimatfrågans vikt och de stora minskningar som erfordras för att nå Sveriges och EU:s klimatmål, krävs framgent kraftiga fortsatta minskningar även i Stockholms län.

En genomgripande omarbetning har påbörjats av befintlig klimat- och energistrategi för länet. Strategin ska avse hela länets insatser för att nå de uppsatta klimatmålen men ska även fungera som en programförklaring för Länsstyrelsens arbete och ska kunna fungera som underlag för samverkan med aktörer i detta syfte. Under året har det inletts ett samarbete mellan Länsstyrelsen, Landstingets regionplanekontor och KSL (Kommunförbundet Stockholms län) om ett handlingsprogram för att genomföra den regionala utvecklingsplanen RUF 2010 vad avser klimat- och energi. Handlingsprogrammet har fokuserats på fyra områden: fjärrvärme, avfall, biogas och samhällsplanering.

- Ett effektivt, samordnat och målgruppsanpassat stöd ska ges till länets aktörer för att bidra till att mildra och förebygga de negativa effekterna av den pågående klimatförändringen. Klimatanpassningsperspektivet ska integreras i den ordinarie verksamhet som bedrivs av Länsstyrelsens avdelningar och enheter.

Måloppfyllelsen är god då insatsmålen i stort sett klarats av i enlighet med VP 2010-2011.

Begränsad klimatpåverkan tillhör de miljökvalitetsmål Länsstyrelsen prioriterat i den under 2010 inledda nysatsningen på miljömålsuppdraget i enlighet med regeringens miljömålsproposition. Länsstyrelsens arbete med klimatanpassning har under året fokuserat på kompetenshöjning, information, kommunikation och specifika analyser inom prioriterade områden.

Läs mer om Länsstyrelsens arbete med klimatanpassning under Återrapporteringskraven; 36, 37 och 38 nedan.

Återrapporteringskrav 36

Länsstyrelserna ska redovisa:

- Insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga den statliga politiken för energiomställning och minskad klimatpåverkan.
- Insatser för att vidareutveckla och genomföra arbetet med regionala klimat- och energistrategier i samverkan med lokala och regionala aktörer, såsom exempelvis kommuner, landsting, kommunala samverkansorgan, regionala energikontor, privata och offentliga företag (inom bland annat fastighets-, transport-, energi- och avfallssektorn), högskolor samt idéburna organisationer. Detta i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan och ökad energieffektivitet.
- Hur och med vilka lokala och regionala aktörer samverkan skett för att vidareutveckla och genomföra arbetet med regionala klimat- och energistrategier.
- Insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft
- Insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete
- Framgångsfaktorer samt eventuella hinder och svårigheter för att arbeta sektorsövergripande med energi- och klimatfrågor.

Nedan redovisas exempel på Länsstyrelsens insatser under 2010 för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga den statliga politiken för energiomställning och minskad klimatpåverkan.

- Insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga den statliga politiken för energiomställning och minskad klimatpåverkan,

Länsstyrelserna har uppdraget att koordinera, stödja, informera och på andra sätt underlätta för de kommuner som ansökt om det statliga energieffektiviseringsstödet för energistrategiskt arbete. Detta gäller byggnader och transporter i den egna verksamheten. Satsningen ingår i ett nytt femårigt energieffektiviseringsprogram för perioden 2010-2014 och omfattar kommuner och landsting som åtar sig att aktivt arbeta med energieffektivisering i den egna verksamheten.

Inom ramen för detta har Länsstyrelsen i Stockholms län genomfört seminarier för att informera om stödet och stödja det följande arbetet, riktat till kommuner och landsting. Såväl offentliga lokala, regionala och nationella, som privata energiaktörer har varit representerade. Seminarierna har i ett inledande skede inriktats mot att stödja kommunernas arbete med energieffektivisering samt hur detta kan kopplas till kommunernas energiplanering. Planering har även skett av ett antal kommande seminarier kopplade till stödet, avseende transporter, byggnader och offentlig upphandling. Arbetet har skett i samverkan med Miljöstyrningsrådet, Beställargruppen Lokaler/BELOK (sammanslutning av Sveriges största privata och offentliga fastighetsägare) och andra relevanta aktörer.

I arbetet med energieffektiviseringsstödet har Länsstyrelsen verkat för att kommunerna och landstinget inte begränsar sig till de egna verksamheterna, utan vidgar arbetet till att avse andra verksamheter och hela det geografiska området. Arbetet kan därmed vidgas till att utmynna i energiplaner och/eller klimat- och energistrategier. Det kan också nyttjas till att föra in energiaspekter i den fysiska planeringen, exempelvis via kommunernas översiktplaner.

Under 2010 har kontakter tagits med länsstyrelserna i de så kallade Mälarlänerna, med syfte att bidra till ett ökat kunskapsutbyte mellan landstingen avseende planering av kollektivtrafik samt övriga transporter respektive energieffektivisering kopplat till byggnader. Insatsen ingår i arbetet att lansera energieffektiviseringsstödet och avser landstingen i Uppsala, Södermanland, Västmanland och Stockholm.

- Insatser för att vidareutveckla och genomföra arbetet med regionala klimat- och energistrategier i samverkan med lokala och regionala aktörer, såsom exempelvis kommuner, landsting, kommunala samverkansorgan, regionala energikontor, privata och offentliga företag inom bland annat fastighets-, transport-, energi- och avfallssektorn, högskolor samt idéburna organisationer, i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan och ökad energieffektivitet,

Arbetet med en ny version av klimat- och energistrategin har innefattat kontakter med kommuner,

Landstingets regionplanekontor, Kommunförbundet Stockholms län, Energimyndigheten, energibolag, konsultbolag och andra företag inom energisektorn, idéburna organisationer samt universitet i syfte att samla kunskap och diskutera materialet. Ett viktigt moment har varit att klargöra olika aktörers roller, mandat och förutsättningar på energiområdet samt utveckla samarbetsformer. Dessa insatser har delvis kunnat kombineras med att verka för nyttjande av det statliga energieffektiviseringsstödet.

Tillsammans med länsstyrelserna i Uppsala, Västmanland och Södermanland samt Trafikverket har länsstyrelserna insatser riktade till länsens kommuner och landsting diskuterats. På länsnivå har Länsstyrelsen i Stockholm inlett ett samarbete med Trafikverket i syfte att underlätta för kommuner och landstinget i arbetet med energieffektiviserande åtgärder inom trafikplanering och optimering av transporter med mera.

- Hur och med vilka lokala och regionala aktörer samverkan skett för att vidareutveckla och genomföra arbetet med regionala klimat- och energistrategier,

Klimat- och energifrågorna ingår i den regional utvecklingsplan, RUF 2010, som fastställdes under 2010. Ett underlag för RUF 2010 var det kunskapsunderlag, "Energistudie för Stockholmsregionen", som slutfördes 2009 i samverkan mellan Landstingets regionplanekontor, Länsstyrelsen och ett antal andra offentliga och privata aktörer. I syfte att omsätta RUF 2010 i konkreta insatser har Landstinget beslutat utarbeta handlingsprogram i samarbete med regionala aktörer. Ett i en inledande omgång av handlingsprogram avser klimat och energi. Arbetet sker i en styrgrupp med representanter för Landstinget, Kommunförbundet Stockholms län samt Länsstyrelsen. Efter konsultation av kommuner och andra aktörer har fyra teman för handlingsprogrammet formulerats: biogas, fjärrvärme, avfall och samhällsplanering.

För temat biogas har Biogas Öst länkats till projektet, som bland annat inriktas på distributionsfrågor. För fjärrvärme har tredjepartstillträde och nätets kapacitet varit i fokus. Avfallstemat har främst fokuserat på sätt att öka tillförseln av substrat för biogasproduktion, bland annat genom

utvecklad separering av komposterbart avfall från hushållen. Under temat samhällsplanering har ett seminarium genomförts.

Länsstyrelsen har aktivt medverkat i Kommunförbundet Stockholms läns nätverk för kommunala klimat- och energistrategier.

– Insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft.

Genom insatser för att öka antalet ansökningar till Landsbygdsprogrammet om investeringsstöd för biogasproduktion, har Länsstyrelsen i samarbete med Uppsala län sökt och fått medel från Miljömålsrådet. En inventering av företagare på landsbygden som potentiella leverantörer av stallgödsel eller biprodukter från småskalig livsmedelsförädling har genomförts. En fördjupad analys av en handfull av dessa företag har genomförts i samarbete med JTI, Institutet för jordbruks- och miljöteknik. Projektet slutredovisas i mars 2011. Länsstyrelsens publikation "Landsbygd i Centrum" som sprids till lantbrukare och landsbygdsföretagare innehåller information om möjligheter till investeringsstöd för biogasproduktion. Publikationen har spridits och använts i olika möten eller andra sammanhang.

Länsstyrelsen har satt upp ett mål att cirka 40 landsbygdsföretag ska ha deltagit i kompetensutveckling om förnybara energikällor senast den 30 juni 2011.

Länsstyrelsen har under året hanterat ansökningar om stöd för investeringar i solceller och för konvertering från direktverkande el till förnybara energikällor. Länsstyrelsen har gjort särskilda insatser för att syftet med stöden ska uppnås. Det har framför allt gällt stödet till solceller där stödnivån är hög och marknaden ännu relativt ung. Ett antal anläggningar har besiktigats innan stöd utbetalats.

Utöver den information kring stöden som lämnas via Länsstyrelsens webbplats och vid telefonförfrågningar har inga särskilda informationsinsatser gjorts. Anledningen till detta är att rammedlen till energistöden kontinuerligt är intecknade. Att mot

denna bakgrund locka fler att söka än vad det finns pengar för har inte bedömts vara lämpligt.

Av de tre kommuner i länet som har beviljats planeringsstöd för vindkraft har under året en kommun, Haninge, tagit fram ett planeringsunderlag. Länsstyrelsen har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget. Underlaget kommer att inarbetas i kommande översiktsplan. Länsstyrelsen har i övrigt inte genomfört några specifika insatser avseende vindkraft.

– Insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete,

I syfte att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete samverkar Länsstyrelsen med Energirådgivningen som från årsskiftet kommer att samordnas av fyra kommuner i länet. Verksamheten riktar sig till små och medelstora företag, bostadsrättsföreningar samt större bostadsbolag.

Länsstyrelsen har bedrivit uppsökande verksamhet mot de egna tillsynsobjekten och informerat om de energikartläggningscheckar som kan sökas hos Energimyndigheten. Länsstyrelsen har anordnat ett seminarium för inspektörer från kommunernas miljö- och hälsoskyddsförvaltning på bland annat temat energieffektivisering i tillsynen. Länsstyrelsen har även informerat kommunernas miljöskyddshandläggare om olika stöd kopplat till energieffektivisering, såsom energikartläggningscheckar.

En behovsanalys för området jordbruk och energi har genomförts.

– Framgångsfaktorer samt eventuella hinder och svårigheter för att arbeta sektorsövergripande med energi- och klimatfrågor.

Vad gäller eventuella hinder kan nämnas att det i Stockholms län, till skillnad från vissa andra regioner, inte finns ett tydligt definierat energikontor som arbetar på konsultbasis. Länet saknar därmed den funktion för delegering av uppdrag som ett energikontor kan fylla.

Återrapporteringskrav 37

Länsstyrelserna ska redovisa insatser och medelsanvändning med anledning av uppdraget att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Klimatanpassningsarbetet har under året fokuserats på kompetenshöjning, information, kommunikation och specifika analyser inom prioriterade områden. Genomfört arbete under år 2010 kan beskrivas enligt följande.

En seminariereserie pågår där viktiga teman lyfts med bäring på klimatförändringar kopplat till Stockholmsregionen. Syftet är att öka kompetensen internt och externt samt att förbättra dialogen och samverkan mellan olika aktörer. Under året hölls först ett övergripande seminarium med inriktning på hur Stockholms län påverkas av det förändrade klimatet och vad som kan göras för att möta klimatförändringarna. Därefter har fyra temaseminarier följt med följande tema: Vad händer med havsnivån i Stockholms län – Vad måste vi planera för?; Dricksvattenförsörjning i ett förändrat klimat; Klimatanpassning i den fysiska planeringen – Varmare, Blötare, Stigande vattennivåer; Klimatanpassning i praktiken – Verktyg för att börja klimatanpassa. Internutbildning inom klimatområdet och information om arbetsgruppens arbete, internt och externt, pågår löpande.

En extern webbplats har skapats under början av 2010 liksom en intern sida på myndighetens intranät. Genom omvärldsbevakning uppdateras dessa kontinuerligt med information om interna och externa seminarier, relevanta rapporter, klimatunderlag, analyser med mera.

Följande fem regionala, målgruppsanpassade analyser, uppdrag och kartläggningar har pågått under 2010:

- Bedömning av riskområden inom länet avseende ras, skred, erosion och översvämning
- Sammanställning av klimatunderlag grundat på SMHI:s senaste forskning för Stockholms län
- Analys av länets dricksvattenförsörjning med fokus på dagens sårbarheter och ett framtida klimat

- Sammanställning och analys med fokus på vatten- och naturmiljön kring Mälaren utifrån utredningsmaterial inom projektet som rör ombyggnaden av Slussen
- Verktyg och metoder för konsekvens- och sårbarhetsanalyser samt anpassningsplan avseende ett förändrat klimat.

Dessa fem analyser och uppdrag slutredovisades i december 2010. I februari 2011 slutredovisas även projektet Kartläggning och sammanställning av kommuners arbete med klimatanpassning. Samtliga uppdrag redovisas inom seminarieresen och på webben till stöd för andra aktörer.

Under 2010 har två samarbetsmöten med övriga länsstyrelser hållits. Samarbeten pågår i olika grupper mellan flera länsstyrelser med fokus på prioriterade frågor viktiga för klimatförändringar och anpassning inom respektive län. Deltagande från Stockholms län har under 2010 skett i två grupper med följande inriktningar: Mälaren och en höjd havsnivå samt Dricksvattenförsörjning.

I projektet Mälaren om 100 år samarbetar Mälarlänet för att skapa klarhet kring långsiktiga frågor om Mälaren och dess nära omgivning i ett mycket långt tidsperspektiv och utifrån ett stigande hav. Den kartläggande förstudien genomförs av Stockholms och Västmanlands län och avrapporteras i februari/mars 2011. Dricksvattensamarbetet sker för närvarande som en löpande dialog mellan länsstyrelser och relevanta sektorsmyndigheter. Under 2010 har ett arbete pågått inom länet för att ta fram en skrift med riktlinjer och rekommendationer för stadsplanering med inriktning på klimatförändringar. Detta arbete planeras fortsätta under 2011 tillsammans med andra länsstyrelser i ytterligare en arbetsgrupp, benämnd Fysisk planering. Stockholms län kommer även att under 2011 delta i två grupper med fokus på framtagning av klimatscenarier samt som diskussionspart till SMHI angående klimatinformation.

Återrapporteringskrav 38

Länsstyrelserna ska genomföra de förberedelser som krävs för att under 2011 kunna initiera, samordna och leda planering av överföring av el till elanvändare inom länet. I händelse av begränsning eller avbrytande av överföring av el, förutsedd eller plötsligt uppkommen kortsiktig elbrist ska länsstyrelserna i samarbete med kommuner och berörda elnätsföretag fatta beslut om vilken prioriteringsordning som ska gälla.

En utbildningssatsning för länets kommuner, landstinget och elnätsföretagen genomfördes i slutet av maj. Utbildningen var välbesökt och hade 53 deltagare. Utbildningen genomfördes med viss regional anpassning i enlighet med det koncept som har utarbetats av Energimyndigheten. I vår regionala anpassning valde vi att göra grupparbeten där kommunerna fick sitta ned med sina respektive elnätsföretag för att lära känna varandra och för att diskutera möjligheter, svårigheter samt praktiska frågor kopplat till det kommande arbetet.

I en skrivelse som Länsstyrelsen skickade till kommunerna under hösten 2010 gavs även närmare information angående det arbete som väntar under 2011. I denna skrivelse, som riktade sig till länets kommundirektörer gav Länsstyrelsen råd för att den kommande arbetsprocessen i kommunerna snabbt ska kunna komma igång. I skrivelsen informerade vi även om vår tidsplanering för arbetsprocessens olika steg. Syftet var att ge framförhållning och möjlighet för kommunerna att anpassa sitt eget arbete till helheten i den regionala processen.

I december träffade vi även Stockholm Stad för att ge stöd till deras planering och arbetsprocess som har en särskild dimension då många centrala myndigheter och samhällsviktig verksamhet av internationell och nationell betydelse finns inom stadens geografiska områdesansvar.

Sakområde

Hållbar samhällsplanering och boende

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	12,10	11,97
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	30,70	29,34
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	49 130	43 346
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	11,99 %	9,49 %
Bidragsutbetalningar (tkr)	3 995	0

1) årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att Stockholms län ska vara en attraktiv region för människor och företag med en väl fungerande fysisk struktur. Detta innebär en ändamålsenlig infrastruktur, grönstruktur, tillgång till bostäder och arbetsplatser, en bra miljö samt goda, trygga och säkra levnadsvillkor. Länsstyrelsen ska på ett effektivt och rättssäkert sätt aktivt främja planeringen av ett långsiktigt hållbart samhällsbyggande som säkrar attraktionskraft. Länsstyrelsen utvecklar kunskap om regionen genom överblick och tillsyn. Utifrån detta samverkar Länsstyrelsen med kommuner och övriga aktörer i samhällsbyggnadsprocessen. Länsstyrelsens insatser för att skapa ett socialt hållbart samhälle ska ge resultat som kan utgöra inspiration för andra aktörer i länet och landet. Stockholms län ska vara tongivande i arbetet för en god folkhälsa med goda bostadsförhållanden. Bostadsförsörjningen ska hålla jämna steg med länets befolkningsökning.

I syfte att skapa förutsättningar för att visionen ska nås har Länsstyrelsen definierat sex mål (VP 2010-2011) på sakområdet. De är:

- Planeringsprocesserna ska möjliggöra ett hållbart samhällsbyggande och säkra regionens attraktionskraft
- En enhetlig och rättssäker tillämpning av plan- och bygglagstiftningen samt miljöbalken i länets kommuner ska säkerställas
- En effektiv och rättssäker handläggning av PBL och miljöbalksärenden inom länsstyrelsen ska säkerställas
- En väl fungerande bostadsmarknad som svarar mot de behov som utvecklingen av storstadsregionen kräver, ska främjas
- Effektiv stödhantering med fokus på stödets syfte och kundnytta ska genomföras
- Ett byggande av god kvalitet som uppfyller samhällets krav ska främjas

Måluppfyllelsen på sakområdet är god då flera av de väsentliga målen har uppfyllts enligt VP 2010-2011. Inte minst gäller detta Länsstyrelsens medverkan i planeringsprocesserna.

- Planeringsprocesserna ska möjliggöra ett hållbart samhällsbyggande och säkra regionens attraktionskraft

Måluppfyllelsen är god och efterfrågan på Länsstyrelsens medverkan i olika planeringsprocesser är hög. På grund av projektens storlek och komplexitet är de resurskrävande. Länsstyrelsens medverkan innebär ofta att effektivare och rättssäkrare process kan uppnås.

Det har varit en fortsatt hög aktivitet inom planering och byggande i länet. Länsstyrelsen har i dialogen med kommunerna särskilt lyft fram behovet av bostäder i goda kollektivtrafiklägen. I de cirka 1100 yttrandena som under året har lämnats med synpunkter på detaljplaner är frågor om miljö kvalitetsnormer för vatten, buller samt risk- och säkerhetsfrågor vanligt förekommande.

Under året har ett antal komplexa detaljplaner som varit angelägna för kommunen men samtidigt riskerat skada något statligt intresse krävt extra stora insatser. Som exempel kan nämnas Stockholmsarenan och Familjeparken i Botkyrka. Likaså pågår många stora infrastrukturprojekt i länet där samordning med bostadsutbyggnaden är en viktig fråga för Länsstyrelsen. I de stora infrastrukturprojekten är även samordning mellan olika lagar av stor vikt för att en effektiv process ska uppnås. Länsstyrelsens råd i samband med prövningarna är mycket efterfrågat.

Länsstyrelsen rapporterade 2009 om att gamla förordnandena enligt 113§ BL13 är mycket arbetskrävande och omständliga att hantera och att Länsstyrelsen under året lagt mycket arbetstid på dels information till berörda kommuner dels upphävande av en handfull förordnanden. Det är både svårt att förstå och att förklara för berörda hur dessa förordnanden ska hanteras när en gammal byggnadsplan ska ändras/ersättas med ny detaljplan. Länsstyrelsen har under året tagit fram en skrivelse som redogör för problematiken och dis-

kuterat möjliga förenklingar med miljödepartement. Dessa gamla förordnanden påverkar såväl äldre planer med fritidshusbebyggelse som är under omvandling som stora bostadsutbyggnadsprojekt och är därför angelägen att frågan får en snar lösning. Länsstyrelsens skrivelse har lett till att Lantmäteriet har fått ett uppdrag att utreda frågan och komma med förslag på lösningar.

- En enhetlig och rättssäker tillämpning av plan- och bygglagstiftningen samt miljöbalken i länets kommuner ska säkerställas

Måluppfyllelsen är förhållandevis god. Detta då myndigheten har genomfört utbildningsinsatser och rådgivningen för kommunerna i länet samt informerat om lagändringar och kunskapsunderlag inom plan- och byggområdet. Det gäller särskilt för stora och komplexa projekt.

Under året har Länsstyrelsen kunnat återgå till att träffa flertalet kommuner 1-2 gånger per år för samråd kring kommunernas aktuella plan- och byggfrågor. Dessa kommunsamråd är mycket efterfrågade. Vid dessa diskuteras omvärldsförutsättningarna av övergripande slag liksom olika aktuella planfrågor. Länsstyrelsen informerar om lagändringar, aktuell lagtillämpning, nytt kunskapsunderlag m.m. samt har även möjlighet att förmedla erfarenheter från övriga kommuner i länet. Vid möten deltar ofta representanter från olika sakområden på Länsstyrelsen liksom Trafikverket.

Liksom tidigare år har kommunsamråden kompletterats med "öppet hus", där aktuell information förmedlats och möjlighet funnits att knyta kontakter mellan kommunernas och Länsstyrelsens handläggare. Länsstyrelsen har arrangerat seminarier för kommunala handläggare om "ändamålsenliga planbestämmelser" och om "kulturmiljö i planeringen". Information har även getts i "Miljö- och plannytt" som kommit ut fyra gånger under verksamhetsåret. Länsstyrelsen har medverkat på regional nivå i olika projektgrupper, bland annat för utarbetande av en vägledning om hantering miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten i fysisk planering.

Plankompetensen i kommunerna är ibland bristfällig. Genom rådgivning såväl i anslutning till den reglerade planprocessen som vid direkta förfråg-

¹³ Byggnadslagen

ningar per e-post eller telefon medverkar Länsstyrelsen i hög grad till formellt riktigare planer. Därigenom minskas risken för att planerna senare ska upphävas av formella skäl. Efterfrågan på Länsstyrelsens sakkunskap har varit fortsatt hög.

Länsstyrelsen har även fortsatt fokuserat på att korta handläggningstiderna avseende överklagande enligt PBL/MB. Lagd prioritering, om att handläggningstiden för större bostads- och infrastrukturutbyggnadsprojekt inte ska överstiga tre månader, har också detta år kunnat hållas. Avseende övriga överklagandeärenden har olika riktade insatser genomförts som har haft en positiv effekt. Området dras dock fortfarande med långa handläggningstider varför detta kommer att prioriteras även fortsättningsvis. Målsättningen är att handläggningstiderna för överklaganden av bygglov och miljöbalksärenden inte ska överstiga ett år vid utgången av 2011.

Under 2010 har Länsstyrelsen på olika sätt gjort förberedelser inför den nya plan- och bygglagen (PBL) med tillhörande förordningar så att denna ska bli ett effektivt och rättssäkert verktyg som främjar ett långsiktigt hållbart samhällsbyggande i länet när den träder i kraft 2011.

Inom ramen för kompetenssatsningen för bättre tillämpning av PBL deltar Länsstyrelsen i Stockholm i två. pilotprojekt inom Boverkets PBL-kompetenssatsning som genomförs på regeringens uppdrag.

Pilotprojektet "Kontinuerlig översiktsplanering i storstadsmiljö" bedrivs gemensamt av länsstyrelserna i Skåne och Stockholms län. Båda länsstyrelserna hanterar storstadsperspektivet i arbetet och har även ett stort antal kommuner inom länen. Länsstyrelsen i Stockholms län är huvudansvarig för projektet. Medverkar gör även Stockholms stad och Malmö stad. Bakgrunden är att översiktsplaneringen i storstadsregionerna i allt större utsträckning bedrivs rullande för att möta de särskilda behov som stark tillväxt och snabb befolkningsökning ställer. Detta är inte minst viktigt mot bakgrund av de beslutade ändringarna av PBL. Särskilt fokus har lagts på områden av riksintresse och kommunens strategiska boendeplanering som en del översiktsplaneringen. Projektet bygger på tidigare erfarenheter från de två länsstyrelserna.

Som ett led i arbetet med pilotprojektet har en modell för kommunens arbete med bostadsförsörjning har tagits fram. Modellen har förankrats hos länets kommuner vid kommunbesök samt vid några seminarier anordnade av Länsstyrelsen i Stockholm och Sveriges kommuner och landsting samt i Västra Götaland och Skåne län. Modellen har även förankrats genom möten med Finansdepartementet.

Ett annat pilotprojekt behandlar Länsstyrelsens tillsyn, tillsynsvägledning och uppföljning inom byggområdet. Projektet genomförs i samverkan med länsstyrelserna i Dalarnas och Uppsala län. Representanter från Leksands, Uppsala och Södertälje kommun deltar också i projektet. Projektet tar även upp samverkan och samordning mellan berörda myndigheter. Vad gäller redovisning från projekt i övrigt, hänvisas till den återrapportering, som görs till Boverket från Länsstyrelsen i Dalarnas län. Projektet avrapporteras den 30 januari 2011.

- En väl fungerande bostadsmarknad som svarar mot de behov som utvecklingen av storstadsregionen kräver, ska främjas

Målsuppfyllelsen är god. Allt väsentligt som formulerats i verksamhetsplanen har i stort sett genomförts. Ett något mindre antal nyhetsbrev har istället uppvägs av fler genomförda nätverksträffar.

Länsstyrelsen analyserar och följer utvecklingen på bostadsmarknaden. Genom bland annat rapporter och seminarier skapar Länsstyrelsen en samsyn om hur vi når en hållbar boendeutveckling. Under året har Länsstyrelsen haft målen att besöka hälften av länets kommuner, att producera ett antal rapporter, att anordna nätverksträffar, att utveckla en arbetsmodell för hur kommunerna kan arbeta med boendeplanering samt att genomföra ett praktikprogram för samhällsplanerarestudenter.

Den årliga bostadsmarknadsenkäten har genomförts med fokus på dialog med kommunerna både vid insamlingen och vid återföringen av resultatet. Det kvalitetssäkrade enkätresultatet sammanställdes i en rapport som har redovisats för kommunerna och Boverket.

Länsstyrelsen har sammanställt en rapport om situationen på länets bostadsmarknad där flera av Länsstyrelsens insatser och sakområden återgetts

eller medverkat. Viktiga underlag kommer från intervjuer som genomförts med interna och externa parter och från bostadsmarknadsenkäten. Rapporten har distribuerats till Boverket, kommuner, departement och andra aktörer på länets bostadsmarknad. Länsstyrelsen får fortlöpande rapporter om att denna rapport används som kunskapsunderlag av kommuner och andra aktörer. Rapporten är ett resultat av uppdrag 39 i regleringsbrevet 2010. Den heter Läget i länet på bostadsmarknaden och överlämnades till Boverket i juni.

För att erbjuda ett samtalsforum för kommunala tjänstemän som arbetar med boendeplanering men även för andra som arbetar med bostadsfrågor anordnar Länsstyrelsen i samarbete med Regionplanekontoret årligen ett antal träffar.

Länsstyrelsen har i samarbete med Statistiska centralbyrån (SCB) arbetat med problemen med statistik vad gäller bostadsbyggandet och gjort ett förslag till handlingsplan. Diskussioner har också förts med Finansdepartementet samt med SCB:s användarråd.

I en Regional bostadsgrupp samverkar Länsstyrelsen, Kommunförbundet Stockholms län, Regionplanekontoret och Stockholms stad för att uppnå ett tillräckligt bostadsbyggande genom att länka ihop aktörerna inom bygg- och bostadsbranschen; det gäller såväl offentliga som privata. Två nätverk, för stadsbyggnadschefer respektive för bygg- och bostadsbolag, är viktiga instrument när det gäller kunskapsspridning och inhämtning av information.

Länsstyrelsen anordnar tillsammans med Stockholms universitet ett praktikprogram för studenter med inriktning mot samhällsplanering. Syftet är att studenten ska få ökad förståelse för planprocessen i kommunerna. Praktikprogrammet är uppskattat både bland studenterna och på de arbetsplatserna som tagit emot dem.

Länsstyrelsens medverkan i URBACT II i Södertälje har fortsatt, bland annat vid möten och konferenser samt under samtal med Tillväxtverket. URBACT II är ett program under de regionala strukturfonderna för utbyte av kunskap och erfarenheter kring hållbar urban utveckling. Södertälje är med i ett så kallat Fast Track Network och pla-

nerar att lämna in en ansökan till det regionala strukturfondspartnerskapet. En hearing och en workshop, om länets sociala utveckling och boendesegregation, har arrangerats inom ramen för den Regionala bostadsgruppen.

En rapport om möjligheter och hinder för byggande av bostäder i skärgården med rimliga boendekostnader har tagits fram och publicerats på Länsstyrelsens webbsida. Ett antal projekt har valts ut av Skärgårdssamarbetets exekutivkommitté för Länsstyrelsens fortsatta arbete.

Tillsammans med en praktikant från Karolinska institutet har en rapport om folkhälsomålets relation till social hållbar utveckling i den fysiska planeringen tagits fram. Arbetet har även resulterat i en metod för yttranden över kommunernas översiktsplaner och riktlinjer för bostadsförsörjning utifrån en social hållbarhetsaspekt.

- Effektiv stödhantering med fokus på stödets syfte och kundnytta ska genomföras

Måluppfyllelsen är förhållandevis god. Information om stöden har lämnats i enlighet med verksamhetsplanen. De aktuella stöden följs kontinuerligt och arbetet med e-tjänster har nått det etappmål som utstakats.

Länsstyrelsen har under året hanterat ansökningar som gäller sex olika stöd för investeringar i bostäder (stöd för investeringar i solceller, bidrag till solvärme, investeringsstöd för om- och nybyggnad av äldre bostäder, stöd för konvertering från direktverkande el, bidrag till åtgärder mot radon och ett stöd för trygghetsskapande åtgärder i tätortsmiljöer). Utöver dessa nya ansökningar har Länsstyrelsen fattat beslut om utbetalning och omprövning i ärendeslag som upphört under tidigare år. Inströmningen av ärenden har, med ett par undantag, varit i stort sett oförändrad jämfört med tidigare med undantag av stödet för konvertering från direktverkande el i bostadshus som ökat.

Även ansökningarna om bidrag till solvärme har ökat. Anledningen är att stödet numera även omfattar lokaler och andra anläggningar. De förändrade reglerna har medfört att ärendena i vissa fall blivit mer komplexa och gällt högre belopp. Kon-

sulttjänster för besiktning av solcells- och solvärmeanläggningar har handlats upp eftersom arbetet kräver särskild kompetens.

Ett stort antal ansökningar om bidrag till radonsanering har kommit in, men möjligheten att bevilja bidrag begränsas av tillgången på medel. Tilldelade medel för radonbidrag understiger väsentligt efterfrågan.

Webbplatsen har under året används som ett medel att informera om förutsättningarna för stöd och tillgången på pengar. Målet har varit att snabbt och regelbundet lägga ut aktuell information om stöden. Bristen på pengar skapar irritation och besvikelse hos sökande och ger Länsstyrelsen ett relativt resurskrävande arbete med administration och information.

De aktuella stöden följs i enlighet med insatsmålen i VP 2010-2011 kontinuerligt. Antalet inkommande och beslutade ärenden samt medelst tillgången är frågor som bevakas. Beviljade bidrag där sökanden inte begärt utbetalning i tid återkallas så att de reserverade pengarna kan komma någon annan sökande till del.

Länsstyrelsen har samverkat med Boverket i ett projekt för att ta fram e-tjänster för bostads- och energistöd. Under året har, i enlighet med målet, e-tjänster produktionssatts för samtliga stödtyper. Visst ytterligare utvecklingsarbete återstår.

Ett system för överföring av diarieuppgifter mellan Boverkets ärendehanteringssystem och länsstyrelsernas diariesystem har driftsatts under året. Huvuddelen av diarieuppgifterna överförs därmed automatiskt.

- Ett byggande av god kvalitet som uppfyller samhällets krav ska främjas

Måluppfyllelsen är god och de arbetsuppgifter som utpekats i tillsynsplanen har utförts.

Kontroll av tillgänglighet och användbarhet har gjorts i alla stödärenden som gäller ny- och ombyggnad av äldre- och trygghetsbostäder.

Uppdraget om att göra Tillgänglighetsanalyser i planprocessen löper över tre år och omfattar flera

olika aspekter på tillgänglighet för funktionshindrade. Arbetet bedrivs i samarbete med övriga sju län som omfattas av uppdraget. En gemensam projektplan har tagits fram och i samarbete med SKL har en kommunenkät genomförts. Enkätresultatet är tänkt att utgöra underlag vid kommande kommunbesök. Länsstyrelsen i Uppsala län har sammanställt en delredovisning som översändes till regeringen 1 december 2010.

Länsstyrelsen har bidragit med en representant i Boverkets uppdrag om Uppsökande informationsverksamhet om enkelt avhjälpta hinder. Under året har ett antal konferenser för landets kommuner förberetts och genomförts. En modell för inventering av tillgänglighet och för öppna jämförelser kommuner emellan har introducerats. En slutrapport är under utarbetande.

Tabell 4.1: Tillsyn enligt plan- och bygglagen (PBL)

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats ¹⁾
Tillsyn över planväsendet enligt PBL (404)	26	26	0
Tillsyn över byggnadsväsendet enligt PBL (404)	22 ²⁾	34 ³⁾	3 ⁴⁾
Summa	48	60	3

Definitioner till tabell 4.1

1) brister som återrapporteras i tabellen skall avse brister i tillsynen där Länsstyrelsen beslutat att rikta kritik.

2) avser tillsynsärenden inkomna under 2010

3) avser beslut fattade under 2010 i tillsynsärenden

4) avser tillsynsärenden där Länsstyrelsen riktat kritik mot kommunens handläggning

Kommentarer Tabell 4.1

Inga kommentarer förutom de som nämns i texten ovan.

Tabell 4.2

Bidrag för vilka länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2010	2009	2008
Boverket: Engångsbidrag	238 759	426 255	519 072
Boverket: Periodiska bidrag totalt	153 076	221 347	280 599
Totalt	391 835	647 602	799 671
varav Boverket: Nyutbetalade periodiska bidrag respektive år	14 030	25 494	57 210

Kommentarer Tabell 4.2

Inga kommentarer förutom de som nämns i texten ovan

Tabell 4.3

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2010	2009	2008
Kompletta	0	0	0
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dagar)	0	0	276
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0 %	0 %	100 %
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dagar)	0	963	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0 %	100 %	0 %
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dagar)	0	963	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0 %	100 %	0 %

Kommentarer Tabell 4.3

Inga kommentarer förutom de som nämns i texten ovan

Tabell 4.4

Beslut om stöd (antal första beslut)	2010	2009	2008
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	0	6	60
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	0	12	65
Radonbidrag egnahem	1013	1015	1243
Tillfälliga stöd 1)			
Konvertering från direktverkande elvärme	246	98	134
Konvertering från oljevärme	0	1	391
Bidrag till solvärme	143	112	121
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	0	0	1
Investeringsbidrag till hyresbostäder	0	2	19
Investeringsstimulans till hyresbostäder	0	2	14
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	0	41	106
Investeringsstöd äldre bostäder	18	22	21
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleeldade uppvärmningssystem i småhus	1	844	826
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	211	161	215
Beslut om avslag/avskrivning	87	74	70
Beslut om återkallande	144	248	108
Beslut om utbetalning	1315	2133	2285
Beslut om omprövning efter utbetalning	155	154	194

Kommentarer Tabell 4.4

Uppgifter om två stöd saknas i denna sammanställning. Det ena är stödet till solceller där antalet beslut var 65 under 2010 och 29 under 2009. Det andra är statsbidraget för trygghetsskapande åtgärder där 21 beslut fattades 2010 och 14 under 2009.

Tabell 4.5: Prövning enligt plan- och bygglagen (PBL)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans 10-01-01	Antal inkomna/initialiserade ärenden under 2010	Antal beslutade ärenden under 2010	varav upphävd beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans 10-12-31 (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2010	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar) ¹⁾	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	36	276	269	2	43				17	3
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403) 1)	112	126	218		20	134	139	3	56,57	0
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl. PBL (403)	856	1204	1124		936	369	291	24	219,5	14

Kommentarer Tabell 4.5

¹⁾Länsstyrelsen har fr.o.m. den 1 januari 2010 ändrat diariet föringen. Från detta datum registreras endast ett diarienummer per överklagat kommunalt beslut om detaljplan/områdesbestämmelse. Tidigare har varje överklagandeskrivelse fått ett eget diarienummer. Detta gör att siffrorna inte är jämförbara med de lån som diariet för varje överklagande som ett separat ärenden.

Sakområde Naturvård, miljö- och hälsoskydd

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	31,84	34,67
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	45,26	41,06
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	100 713	93 945
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	24,58%	20,57%
Bidragsutbetalningar (tkr)	14 101	13 574

1) Årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att länets rika djur och växtliv ska bevaras samt att friluftsliv och naturupplevelser ska gynnas. Det levande kulturlandskapet med kulturmiljöer i huvudstadens omland samt skärgården ska vårdas som tillgångar för regionens attraktivitet. Kvalitén på luft och vatten ska förbättras, störningar från trafikbuller ska minska, ekosystemtjänster ska nyttjas för en sund och resurssnål stadsmiljö. Länet ska behålla sin tätposition i klimat och miljöhänsen och utnyttja denna för miljödriven näringslivsutveckling samt som ett led i en långsiktigt hållbar utveckling av en attraktiv region, ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Kulturarvets värde för länets utveckling ska tas tillvara. Den Kungliga nationalstadsparken ska utvecklas till en unik tillgång för länet.

För att bidra till att visionen ska kunna nås har Länsstyrelsen definierat åtta mål (VP 2010-2011) på sakområdet. De är:

- Regionala miljömål ska förbättra miljön i Stockholms län
- Utvecklingen av landskapet utifrån dess värden och användning ska vara sammanhållen och förankrad hos dess aktörer

- Länets vattentillgångar ska skyddas långsiktigt och vattenkvaliteten i länets vattenförekomster ska förbättras¹⁴
- Miljökvalitetsmålen ska uppnås och uppkomsten av miljöskador motverkas genom prövning och tillsyn
- Kostnadseffektiva åtgärder för att förbättra havsmiljön ska säkerställas
- Skyddet för och restaureringen av vattenmiljöer ska förstärkas
- Artrikedomen av djur och växter ska säkras
- Tillgången på områden för friluftsliv, rekreation och naturupplevelser ska säkras

Måluppfyllelsen på sakområdet är god. Flertalet av målen i VP 2010-2011 har nåtts för året. Bland annat har relevant stöd (LOVA och LONA) betalats ut, områden har skyddats och aktiviteter har

¹⁴ I VP 2010-2011 beslutad i februari 2010 fanns två mål gällande vattenkvalitet, nämligen Länets vattentillgångar ska skyddas långsiktigt och Vattenkvaliteten i länets vattenförekomster ska förbättras

genomförts för att säkra länets vattentillgångar och kvalitet.

- Regionala miljömål ska förbättra miljön i Stockholms län

Måloppfyllelsen utifrån vad som stipulerats i VP 2010-2011 är förhållandevis god. De flesta insatsmålen för året har uppnåtts, bland annat har 2010 års miljöuppföljning slutförts och resultatet spridits.

Arbetet med miljömålsuppdraget fortsätter utifrån den nya ansats som lagts fram i regeringens miljömålsproposition. Som ett inledande steg i processen har Länsstyrelsen föreslagit och förankrat miljökvalitetsmål som bör ingå i en första omgång av miljömålsarbetet, nämligen Begränsad klimatpåverkan, Ingen övergödning och Ett rikt växt- och djurliv. Initiala kontakter har även tagits med företag och organisationer.

Länsstyrelsen har under året utarbetat en lättläst rapport om 2009 års miljöuppföljning, Saldo 2009. Rapporten har spridits aktivt till länets kommuner och skolor. Länsstyrelsen har även slutfört 2010 års miljöuppföljning vars resultat uppmärksammats i media. Länsstyrelsen fortsätter nu att förmedla uppföljningsresultatet till bland annat allmänhet och skolor för att på så sätt främja förverkligandet av målen.

Läs mer om Länsstyrelsens arbete på verksamhetsområdet under Återrapporteringskrav 45 nedan.

- Utvecklingen av landskapet utifrån dess värden och användning ska vara sammanhållen och förankrad hos dess aktörer

Måloppfyllelsen är förhållandevis god med hänsyn till de förutsättningar som regionens starka tillväxt ger. Framförallt bör samarbetet med andra myndigheter om att säkerställa djurs och växters spridningsvägar framhållas.

Länsstyrelsen har under året utrett hur den övergripande landskapsdimensionen kan utvecklas som ett stöd för stora delar av Länsstyrelsens arbete för en hållbar utveckling. Denna strävan stöds av den Europeiska Landskapskonventionen som Sverige nyligen ratificerat och likaså av slutsatserna i Miljömålsberedningen senaste betänkande. Detta

kommer att tillämpas på det natur- och/eller kulturreservat på Lovö-Kärsö, som Länsstyrelsen arbetar med i anknytning till Förbifart Stockholm. I projektet kan erfarenheterna från Länsstyrelsens pilotprojekt om regional landskapsstrategi tillämpas. Trafikverket och Länsstyrelsen bedriver ett samarbete för att undanröja barriärer för djurs och växters spridning förorsakade av vägar och spår. Arbetet bedrivs inom "Vandringshindergruppen" som består av representanter från Trafikverket, Sportfiskarna, Kammarkollegiet, Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen. Skydd av strandzonerna och grundområden för bevarande av naturvärden och yngelområden uppmärksammas särskilt i ärenden och andra sammanhang.

- Miljökvalitetsmålen ska uppnås och uppkomsten av miljöskador motverkas genom prövning och tillsyn

Måloppfyllelsen är god vad avser myndighetens eget bedrivna arbete med genomförandet av prövning och tillsyn. Den årliga uppföljningen av läget i länet visar samtidigt att måloppfyllelsen är bristfällig vad avser flera regionala eller nationella miljökvalitetsmål.

I prövnings- och tillsynsarbetet beaktas relevanta miljökvalitetsmål. Under hösten har en utredning av tillsynsbehovet för Länsstyrelsens tillsynsobjekt påbörjats. Syftet med behovsutredningen är att gå igenom tillsynsobjekten utifrån risker, utsläpp med mera för att därigenom kunna optimera miljönyttan av våra insatser och prioritera tillsyn som underlag för kommande tillsynsplan. Länsstyrelsen har också påbörjat ett projekt om energieffektivisering genom tillsyn. Hos de flesta industrier och företag finns i dagsläget en stor potential för att energieffektivisera, vilket är lönsamt både ekonomiskt och miljömässigt. Länsstyrelsen kan här hjälpa företagen att hitta rätt verktyg för detta arbete. Tillsynsvägledning gentemot kommunerna har bland annat bedrivits genom ett antal seminarier till exempel om rivningsavfall. En särskild dag anordnades för kommunerna med information om ny lagstiftning. Under hösten har ett välbesökt seminarium om strandskydd hållits i samverkan med polis, åklagare och kommuner.

Inventering av förorenade områden har genomförts enligt fastställd plan. Under 2010 har en

branschinventering avslutats och fem påbörjats. Fem ansvarutredningar avseende förorenade områden har genomförts. Länsstyrelsen har under året deltagit i ett projekt som drivs inom Miljösamverkan Stockholms län avseende inventering och riskklassning av förorenade områden orsakat av miljöfarliga verksamheter i drift, där kommuner har tillsynsansvar. Två arbetsgruppsmöten har anordnats för kommunerna för tillsynsvägledning och erfarenhetsutbyte om förorenade områden.

Under perioden har utbildning om en metodik för inventering och riskklassning av verksamheter i drift (MIFO) anordnats för länets miljökontor som påbörjat sådana projekt. Mälardalslänen, Gotlands och Dalarnas län har i ett samverkansprojekt gemensamt anordnat en tvådagarsutbildning för länens kommuner. Dessutom har Länsstyrelsen i samarbete med Södermanlands, Gotlands, Örebro, Uppsala och Västmanlands län vintern 2009-2010 genomfört en informationskampanj till mäklare i regionen om ansvaret för förorenade områden vid fastighetsöverlåtelser.

Länsstyrelsens projekt för inventering och riskklassning av pågående miljöfarliga verksamheter där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet har följts upp beträffande de högst prioriterade objekten med krav på utredningar med mera. Inventering har påbörjats av avfallsanläggningar i drift där Länsstyrelsen har tillsynsansvar.

Läs mer om Länsstyrelsens arbete med miljökvalitetsmålen under Återrapporteringskraven 45 och 46 A.

- Länets vattentillgångar ska skyddas långsiktigt och vattenkvaliteten i länets vattenförekomster ska förbättras

Måluppfyllelsen är relativt god. Dock återstår mycket vad avser långsiktigt skydd av länets vattentillgångar. Den regionala miljöövervakningen har genomförts i enlighet med fastställt program.

Länsstyrelsen har under året deltagit i flera samråd avseende tillstånd för en ny reglering av Mälaren och vattenanläggningar med mera i Slussen. Länsstyrelsens inriktning har varit att medverka till att underlaget blir tillräckligt för prövning så att processen ska fortlöpa utan onödiga dröjsmål.

Mälaren är en oumbärlig dricksvattentäkt och översvämningensriskerna runt Mälaren är oacceptabelt stora.

Det pågår arbete med att inrätta nya vattenskyddsområden bland annat i Mälaren och flera sådana samråd har skett under året. Det återstår dock för Länsstyrelsen att fastställa dessa. Vid prövningar och tillsyn av vattenverksamheter prövas verksamheten mot vattenskyddsföreskrifterna. Det samma gäller för planärenden.

Länsstyrelsen har ett beredningssekretariat för vattenförvaltning, vars verksamhetsplanering styrs av vattendirektivets och vattenförvaltningsförordningens arbetsmoment i sexårscykler. I december 2009 fattades beslut om åtgärdsprogram för de vatten som inte har god status och som är bindande för myndigheter bland annat Länsstyrelsen. Under 2010 har stort fokus lagts på att genomföra åtgärdsprogrammet. En ny sexårscykel påbörjades 2010 under vilken den förra cykelns kartläggningar och beskrivningar följdes upp, förnyades och förbättrades med nya statusklassningar.

Läs mer om verksamheten under Återrapporteringskrav 56.

Genom miljöövervakningen utarbetas kunskaps- och planeringsunderlag som bidrar till högre kvalitet i ärendehantering. Exempel på underlag som tagits fram under året är en rapport om "Näringsstillståndet i länets sjöar" samt olika kartpresentationer bland annat om brädd- och dagvattenutlopp. Länsstyrelsen har under året lett ett flertal utvecklingsprojekt för att öka effektiviteten och utvärderingsmöjligheterna av miljöövervakningsdata. Information har spritts om storskaliga miljöhändelser i Östersjön såsom sommarens blomning av giftiga alger. Detta har föranlett många kontakter med media, kommuner och internationella parter. I syfte att förbättra länets vattenkvalitet, deltar Länsstyrelsen också i en rad åtgärdsinriktade vattenvårdssamarbeten exempelvis Svealands Kustvattenvårdsförbund, Mälarens Vattenvårdsförbund och Vandringshindergruppen.

- **Kostnadseffektiva åtgärder för att förbättra havsmiljön ska säkerställas**

Måluppfyllelsen är god. Den första omgången LOVA¹⁵-bidrag blev lyckad, länets anvisades utökad ram. Arbetet för minskat näringsläckage har drivits vidare och länets första vattenråd har bildats.

Arbetet med havsmiljöåtgärder omfattar flera verksamhetsområden såsom miljöövervakning, vattenförvaltning, miljömålsarbete och ärendehantering. Konkreta åtgärder har genomförts främst genom förmedling av så kallade LOVA-bidrag till kommuner och ideella sammanslutningar för lokala havsåtgärder. Arbetet med åtgärder har skett i samverkan med kommuner, intresseorganisationer och verksamhetsutövare. I enlighet med insatsmålen i Länsstyrelsens verksamhetsplan har 75 procent av LOVA-medlen för 2010 fördelats under året, en kommunikationsstrategi utarbetats, ansökningsförfarandet för LOVA utvärderats och utvecklingsinsatser har påbörjats under året. Under 2010 beviljade Länsstyrelsen i Stockholms län totalt 13,7 miljoner kronor till 33 olika kostnadseffektiva projekt (av 50 sökta) med syfte att minska tillförseln av näringsämnen och gifter till Östersjön. Ansökningarna gällde bland annat latrintömningsstationer, åtgärder inom lantbruket, restaurering av våtmarker, VA-projekt och båtbottentvättar. Länsstyrelsen har aktivt informerat om lokalisering och nyttjande av avloppstömningsstationer och båtbottentvättar i skärgården exempelvis vid båtmässa och i samarbete med Skärgårdsstiftelsen.

Länsstyrelsen har drivit ett projekt att förbättra vattenkvaliteten i Stavbofjärden och därigenom bidra till bättre havsmiljö. Som ett resultat bildades 2010 ett Vattenråd för Stavbofjärdens avrinningsområde. I styrelsen ingår Länsstyrelsen, LRF och Södertälje kommun. Vattenrådet fungerar som en lokal sambandscentral för de kostnadseffektiva åtgärder som inletts under året för att minska växtnäringsläckaget till Stavbofjärden från lantbruk och enskilda avlopp. Exempel på åtgärder inom lantbruket är att cirka 70 hektar åkermark har strukturerats utifrån den markkartering som

har upprättats, fem våtmarker på totalt 14,5 hektar och skyddszoner på 10,85 hektar är planerade.

Erfarenheterna från Stavbofjärden kommer nu att nyttjas i Åkerströmmens avrinningsområde som har identifierats som nästa prioriterade område för en motsvarande insats. Diskussioner med kommunerna, LRF och lantbrukare har hållits vid ett flertal tillfällen och arbetet kommer att fortsätta under år 2011. Inledande kontakter har också tagits i Lövstaån-Garnsvikens avrinningsområde, men Åkerströmmen är det område vi har fokuserat på under år 2010. Mot bakgrund av dessa insatser är måluppfyllelsen inom området god.

- **Skyddet för och restaureringen av vattenmiljöer ska förstärkas**

Måluppfyllelsen utifrån uppställda insatsmål för denna del av verksamheten är god. Samtliga mål har uppnåtts.

Länsstyrelsen har genomfört fyra fältinventeringar av sötvattensmiljöer under 2010, bland annat i Natura 2000 området Mårdsjön. Information har sammanställts om naturvärdena i de nationellt skyddsvärda vattendragen Kagghamraån och Loån. Resultaten har presenterats i rapporter.¹⁶ Länsstyrelsen har vidare medverkat till restaurering av våtmark och vattendraget vid Träsksjöbäcken och Väsbyån samt restaurering av översilningsmark vid Asknäsviken.

- **Artrikedomen av djur och växter ska säkras**

Måluppfyllelsen är god. Artskyddsarbetet med åtgärdsprogram för hotade arter har fortskridit, vården av länets jätteträd har varit framgångsrikt. En remissversion av Förvaltningsplan för rovdjur har utarbetats.

Arbetet med att hindra utarmningen av den biologiska mångfalden har under året haft fortsatt hög prioritet. Skyddet av värdefull natur har i första hand inriktats mot värdefulla skogar och den tätortsnära naturen. Att nå överenskommelser med berörda markägare och att stödja kommunerna i

¹⁵ Statligt bidrag som ska minska mängderna kväve och fosfor i Östersjön och Västerhavet. LOVA står för Lokala vattenvårdsprojekt

¹⁶ Bl.a. "Naturvärden i Kagghamraån", Länsstyrelsen i Stockholms län, maj 2010

deras skyddsarbete har prioriterats. Totalt har närmare 60 mkr utbetalats som ersättning för markåtkomster. Dock återstår arbetet inför formella beslut om reservaten.

När det gäller arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter kan särskilt nämnas inventeringen av skyddsvärda träd i länet. Idag är 18 av länets 26 kommuner inventerade. Drygt 22 000 skyddsvärda träd har registrerats – en tredjedel av dessa är så kallade jätteträd, grövre än 1 meter stamdiameter i brösthöjd. Igenväxning runt dessa träd utgör ett allvarligt hot mot träden. Frihuggning av närmare 1000 igenväxta träd har därför hittills utförts. Detta gynnar många hotade arter och är kostnadseffektivt.

I nära samarbete med berörda markägare, kommuner och andra intressenter har en samverkansplan utarbetats för området Stora Nassa – Svenska Högarna, som är ett BSPA-område (Baltic Sea Protected Areas). Planen har varit ute på remiss och förväntas bli klar i början av 2011. Detta är ett pilotprojekt och del i det nationella utvecklingsarbete som även utförts vid Länsstyrelsen på uppdrag av Naturvårdsverket.

Under året har en samrådsgrupp för naturvård bildats. Gruppens roll är att vara rådgivande i Länsstyrelsens naturvårdsarbete. Som prioriterade frågor för gruppen har identifierats allemansrätten och bevarandet av de gröna kilarna.

Länet har haft sin första vargföryngring sedan 1800-talet. Detta har medfört omfattande arbetsinsatser. Länsstyrelsen har satsat mycket på förebyggande åtgärder, där informationsmöten med olika teman och målgrupper varit en viktig del. En övergripande strävan har varit att i möjligaste mån mildra de olika intressekonflikter som finns.

Läs mer om Länsstyrelsens arbete på området under Återrapporteringskraven; 48, 49, 52 och 64 nedan.

- Tillgången på områden för friluftsliv, rekreation och naturupplevelser ska säkras

Måluppfyllelsen är god. Omfattande avtal har ingåtts om ersättning för skyddade naturområden, tillgängligheten till skyddade områden ökat ge-

nom exempelvis bättre information. Fördelning av LONA¹⁷-bidrag har motsvarat målsättningarna.

Skötseln av de naturskyddade områdena har löpt planenligt. Särskilda satsningar har gjorts när det gäller uppskyltning av befintliga naturreservat samt att göra de naturskyddade områdena mer tillgängliga för bland annat människor med funktionshinder. En särskild satsning för barn har nyligen påbörjats. Tillsammans med tre andra länsstyrelser har Länsstyrelsen fått medel från LIFE, som är en av EU:s miljöfonder, för att kunna göra satsningar i odlingslandskapet i mer svårtillgängliga skärgårdsområden.

Länsstyrelsen har i år beviljats cirka fem miljoner kronor till lokala naturvårdsprojekt, så kallade LONA-medel. 40 projekt har beviljats medel. Totalt med tidigare år har medel beviljats för 205 projekt. Länsstyrelsen uppnådde sitt mål att minst 30 procent av bidragen kunde avsättas till åtgärder riktade till grupper av befolkningen som sällan besöker naturen.

Läs mer om Länsstyrelsens arbete på området under Återrapporteringskraven; 48, 49, 53, 62, 63 och 65 nedan.

Återrapporteringskrav 45

Länsstyrelserna ska verka för att de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen nås. Länsstyrelserna ska i bred förankring i länet utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå miljö kvalitetsmålen och i övrigt bedriva det regionala mål- och uppföljningsarbetet så att det ger underlag för ett sektörövergripande miljöarbete inom länsstyrelsen och länet. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser inom området.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- Insatser och resultat när det gäller att samordna miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövard, friluftsliv och natur- och kulturturism, det regionala utvecklingsarbetet, regionala landskapsstrategier och med arbetet för energiomställning
- Insatser för att utveckla arbetsformerna för samordning av miljömålsarbete med miljötillsynsarbete och miljöövervakning
- Väsentliga insatser rörande minskade risker vid användning av bekämpningsmedel inom jordbruks- och trädgårdsnäringen, minskade växtnär-

¹⁷ LONA är ett statligt bidrag för Lokala Naturvårdsprojekt

ingsförluster, bevarande av biologiskt mångfald och för utveckling av ekologisk produktion

– Viktigare insatser i arbetet med att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ska öka

Länsstyrelsens miljömål har följts upp och rapporterats enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Resultatet av uppföljningen har uppmärksammat i media. Länsstyrelsens hemsidor om miljömål har förbättrats i syfte att bättre understödja vårt miljömålsarbete.

Länsstyrelsen har tagit fram två projektansökningar för miljömålsmedel. Projektansökningarna behandlar "Kluster som möjlighet för lönsam och strategiskt placerad biogasproduktion på landsbygden" och "Näringsämnen i kretslopp". Länsstyrelsen startade under året miljömålsprojektet "Strategisk planering av stöd för ökad biogasproduktion". Länsstyrelsen fortsatte också miljömålsprojektet "Verktyg för ett renare vatten i Östersjön" som har drivits tillsammans med LRF, lantbrukare och flera av länets kommuner.

Länsstyrelsen har inlett dialog med länets kommuner om samarbete inom miljömålsuppdraget. En utgångspunkt för arbetet ska vara att inledningsvis arbeta med fokus på åtgärder för att uppnå målen. Länsstyrelsen bidrar med analyser utifrån vilka kommuner och andra aktörer som drar slutsatser och beslutar om åtgärder. Aktörerna rapporterar om beslutade och genomförda åtgärder till Länsstyrelsen som sprider sammanställningar av åtgärdsarbetet. Med underlag av åtgärdsdiskussionerna föreslår och förankrar Länsstyrelsen regionala mål. Som ett inledande steg i processen har Länsstyrelsen föreslagit och förankrat miljökvalitetsmål som bör ingå i en första omgång av miljömålsarbetet, nämligen Begränsad klimatpåverkan, Ingen övergödning och Ett rikt växt- och djurliv. Initiala kontakter har även tagits med företag och organisationer. Länsstyrelsen har på förfrågningar informerat om länets miljömål och miljömålsarbete för kommuner, Naturskyddsföreningens Stockholmskrets och Stockholms universitet.

Länsstyrelsen har utvecklat väl fungerande arbetsformer för samordning av miljömålsarbe-

te med miljöövervakning. När de nu gällande regionala miljöövervakningsprogrammen togs fram för perioden år 2009-2014 var det ett högt prioriterat kriterium att anpassa miljöövervakningen till att bidra med underlag till miljömålsuppföljning. Genom att miljöövervakning och miljömålsuppföljning är väl synkroniserade aktiviteter så har kunskap från båda dessa verksamheter blivit viktiga underlag för att identifiera de viktigaste åtgärderna för länet till exempel i tillstånds- och tillsynsärenden, fördelning av LOVA-bidrag, åtgärder med koppling till vattenförvaltning och havsmiljöåtgärder.

Länsstyrelsens arbete för att uppnå en ökad andel privatfinansierade åtgärder vad avser efterbehandling av förorenade områden, är ett långsiktigt arbete. Under året har kunskapen och medvetenheten om förorenade områden ökat när information och resultat från inventeringar och ansvarsutredningar spridits till kommuner, fastighetsägare, verksamhetsutövare, mäklare med flera. Detta har medfört att åtgärder påbörjats/vidtagits på flera platser där det finns ansvarig. I samband med nedläggning av miljöfarliga verksamheter har det begärts att markundersökningar görs.

I länet finns drygt 8 000 kända områden som är eller kan befaras vara förorenade på grund av industriell verksamhet, kemikaliehantering eller deponering av avfall. Under 2010 har Länsstyrelsen arbetat med fortsatt identifiering och inventering av förorenade områden, närmare undersökningar av prioriterade områden samt efterbehandlingsåtgärder.

Länsstyrelsen har i samarbete med länsstyrelserna i Södermanlands-, Gotlands-, Örebro-, Uppsala- och Västmanlands län genomfört en informationskampanj till mäklare i regionen om ansvaret för förorenade områden vid fastighetsöverlåtelser vintern 2009-2010. I samband med detta har bland annat en broschyr om förorenade områden tagits fram.

Återrapporteringskrav 46A

Länsstyrelsernas miljötillsynsarbete ska bidra till att miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomsten av miljöskador motverkas. Länsstyrelserna ska ta fram tillsynsvägledningsplaner och genom tillsynsvägledning förbättra förutsättningarna för det operativa tillsynsarbetet hos kommunerna. Arbetet med tillsynsvägledning ska bland annat ske genom regional miljösamverkan. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- Eventuella brister i den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen och åtgärder för hur dessa brister kan åtgärdas
- Hur den regionala miljösamverkan har bedrivits
- På vilket sätt miljömålen inverkar på planeringen och genomförandet av tillsynen och tillsynsvägledningen
- Hur och i vilken mån tillsynsarbetet föranleder samverkan med polis och åklagare, eventuella brister i denna samverkan och hur den i så fall skulle kunna förbättras
- Viktiga insatser i vägledande syfte och effekter av tillsynsarbetet i övrigt.

Länsstyrelserna ska efter samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan. Länsstyrelserna ska även redovisa hur detta arbete har bedrivits.

Länsstyrelsen har inte följt upp kommunernas operativa tillsyn som helhet under 2010. Vid nya eller uppdaterade ansökningar från kommunerna angående övertagande av tillsyn sker dock en genomgång av kommunens resurser, planering och organisation av tillsynen. Fem kommuner har ansökt om att få ta över hela eller delar av tillsynen.

En ny tillsynsbehovsutredning har påbörjats bland annat med anledning av ett förändrat antal tillsynsobjekt. Utredningen kommer att vara klar i början av 2011 och följer i stort Naturvårdsverkets råd om behovsutredningar.

Länsstyrelsen har tidigare tagit fram en plan för tillsynsvägledning för åren 2009-2012. Denna plan kommer att revideras och uppdateras fortlöpande. Tillsynsvägledning har bland annat bedrivits gentemot kommunerna genom utbildningsdagar, handledagarträff och genom en arbetsgrupp för sanering av förorenade områden. Dessutom har information spridits genom nyhetsbrev och e-post. Kontakter i

enskilda ärenden har också förekommit. Tillsynsvägledningen har i stort sett följt Naturvårdsverkets prioriteringar i tillsynsvägledningsplanen.

Länsstyrelsen är sedan ett antal år sammankallande i Regionala Miljögruppen (RMG) med representanter för Landstinget, Kommunförbundet Stockholms län (KSL), Stockholms stad och Karolinska Institutets Centrum för miljömedicin. Aktuella frågor som behandlats är miljöfrågorna i regionala utvecklingsplanen (RUF), miljömålsuppdraget, miljö kvalitetsnormer samt det regionala bullernätverket, där delar av RMG är styrgrupp.

Länsstyrelsen har under året haft en särskilt miljöskyddsträff för kommunerna med information om bland annat energifrågor i tillsynen, gränsöverskridande avfallstransporter med mera. Efter önskemål från flera kommuner i länet bildades under 2009 ett avfallsnätverk för handläggare i kommunerna. Under 2010 har två nyhetsbrev skickats ut.

Den regionala miljösamverkan har under året bedrivits på följande sätt; för att stödja miljökontorens verksamhetsutveckling har Stockholms län sedan några år en miljösamverkansorganisation i form av Miljösamverkan Stockholms län (MSL) som är ett samarbete mellan alla länets kommuner samt Länsstyrelsen i Stockholms län och Kommunförbundet Stockholms län (KSL). Miljösamverkan har under året genomfört projektet Inventering av förorenade områden vid pågående miljöfarlig verksamhet, tagit fram och genomfört utbildning "Kommunikation och bemötande" samt påbörjat arbete med nyckeltal med mera.

MSL samarbetar sedan tidigare med Hälso- och skyddsnätverket för hälso- och skyddsinspektörer. Detta samarbete har även varit aktivt under 2010. Nätverket ska i första hand göra olika vägledningsinsatser, men också se till att inspektörer från olika delar av länet ska få en bra möjlighet att träffas och byta erfarenheter. För att undvika dubbelarbete har MSL löpande bevakat vad andra nätverk gör. Under 2010 arrangerades två seminarier, ett som tog upp fukt och mögel och ett som handlade om överklagade ärenden med fokus på klagomål.

I länet finns också ett bullernätverk vars syfte är att sprida kunskap och erfarenhet om buller där

exempelvis ett seminarium om akustisk design anordnades.

Inom nätverket "Kemilänken" har ett seminarium om Båtliv och miljötillsyn och ett om miljötillsyn vid rivning hållits för kommuner.

Ett samverkansmöte med kommunerna, polis och åklagare har hållits. Årets möte hade tema strandskydd.

Länsstyrelsen har under 2010 bland annat arbetat aktivt med tillsyn av förorenade områden genom att utreda ansvaret för prioriterade objekt. Under året har arbete pågått med fem ansvarutredningar. För prioriterade objekt där ansvarig finns, pågår arbete med att få till stånd undersökningar och vid behov åtgärder. Tillsyn av förorenade områden har också bedrivits inom ordinarie tillsynsverksamhet. Vid flera tillsynsobjekt har miljötekniska undersökningar och efterbehandlingsåtgärder genomförts under året.

För förorenade områden görs prioriteringar enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Högst prioriterade är objekt som innebär risker vid direktkontakt eller som i dag, eller inom en nära framtid, hotar värdefulla vattentäkter och värdefulla naturområden.

Länsstyrelsen har fortlöpande kontakt och samarbete med andra handläggare och inventerare på andra länsstyrelser, särskilt med länsstyrelserna i Uppsala, Västmanland, Södermanland, Gotland och Örebro län med vilka vi regelbundet har gemensamma träffar och utbildningar m.m. I december har länsstyrelserna i Stockholm, Västra Götaland och Skåne län och Naturvårdsverket träffats för att diskutera storstadsspecifika inventeringsstrategier.

Under 2010 har Länsstyrelsens projekt för inventering och riskklassning av pågående miljöfarliga verksamheter där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet följts upp beträffande de högst prioriterade objekten med krav på utredningar med mera. Inventering och riskklassning av avfallsanläggningar i drift där Länsstyrelsen har tillsynsansvar påbörjades under hösten 2010. Länsstyrelsen deltar i det projekt som drivs inom Miljösamverkan Stockholms län avseende inventering och riskklassning av pågående miljöfarliga verksamheter

där kommunen har tillsynsansvar. Under perioden har utbildning om den så kallade MIFO-metodiken anordnats för länets miljökontor som påbörjat projekt för inventering och riskklassning av verksamheter i drift. Mälardalslän (Stockholm, Södermanland, Uppsala, Västmanland och Örebro län), Gotlands och Dalarnas län har i ett samverkansprojekt gemensamt anordnat en tvådagarsutbildning för länens kommuner.

Åtterrporteringskrav 48

Tillsynen över naturreservat, strandskyddsområden, kulturhistoriskt skyddade områden och andra skyddade områden ska bidra till bättre regelefterlevnad och till att miljö kvalitetsmålen nås. Tillsynen över kulturhistoriskt värdefulla miljöer, byggnader och fornminnen med mera ska bidra till bevarandet av dessa samt till förbättrade förutsättningar för hållbar förvaltning av kulturarvet. Länsstyrelserna ska redovisa vilka viktiga insatser man gjort i vägledande syfte och vilka effekter tillsynen som rör skyddade områden respektive kulturmiljön har medfört.

Under året har Länsstyrelsen främst utövat tillsyn inom skyddade naturområden genom att beakta anmälningar och klagomål från besökare i områdena. Egen tillsyn av Länsstyrelsens personal har främst skett i samband med besök på plats i syfte att planera skötselåtgärder. Vid besök i skyddade områden kontrolleras att markeringar och skyltar är i gott skick. Tydliga gränsmarkeringar och välgjorda skyltar är viktiga för att markera områdets betydelse och förebygga överträdelser mot föreskrifterna. En särskilt satsning för framtagande av nya och bättre skyltar har gjorts för ett antal naturreservat. Vid besök på plats har eventuella överträdelser noterats och tillsynsärenden har öppnats.

Flertalet skyddade naturområden bevakas av personer som har ansvar för tillsyn enligt avtal med Länsstyrelsen. Dessa personer ska bland annat kontrollera att föreskrifterna efterlevs. De har rätt att säga till personer som bryter mot bestämmelserna och kan även anmäla överträdelser till Länsstyrelsen eller till polis. Enligt Länsstyrelsens bedömning är insatserna från dessa naturbevakare mycket effektiva, inte minst i förebyggande syfte.

Sedan de nya strandskyddsbestämmelserna infördes 2009 har Länsstyrelsen kontinuerligt arbetat för

att höja kompetensens i kommunerna om strandskyddets syften och förståelsen för hur särskilda skäl för dispens ska tillämpas. Även i kontakt med sökande läggs stor möda på att nå förståelse för bestämmelserna. Förändringarna i lagstiftningen har lett till en ökad tydlighet och kommunernas dispensbeslut har successivt fått bättre kvalitet. Under 2010 har cirka 5 procent av kommunernas totala dispensbeslut upphävts vid efterhandsprövning. Länsstyrelsens handläggningstider har ökat bland annat beroende på att Länsstyrelsen är första prövningsinstans av dispenser inom statliga förordnandeområden. I Stockholms län finns ett omfattande statligt inrättat vattenskyddsområde, vilket lett till att Länsstyrelsen är satta att pröva dispenser i flertalet av länets kommuner. En lagändring är föreslagen avseende detta och förväntas träda i kraft i maj 2011.

Strandskyddet har behandlats på ett samverkansmöte med kommunerna, polis och åklagare.

Återrapporteringskrav 49

Länsstyrelsernas arbete med skydd och skötsel av värdefulla naturområden och hotade arter ska bedrivas så att biologisk mångfald bevaras och utvecklas. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser inom området. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- Insatser i naturvårdsarbetet när det gäller stärkt dialog med medborgarna och ökad lokal delaktighet i skydd och skötsel av naturvärden
- Hur arbetet fortlöper med genomförandet av länsvisa strategier med utgångspunkt i den nationella strategin för formellt skydd av skog

Länsstyrelsen har i sitt naturvårdsarbete varit angelägen om att medborgarna på både lokal och regional nivå ska kunna känna delaktighet i att bevara och utveckla länets natur. Detta har varit särskilt angeläget i de pågående reservatsärendena. Lyhördhet för markägarnas synpunkter har varit en viktig del i arbetet med att få markägarna att känna delaktighet. Det kan i sammanhanget nämnas att förändringarna i ersättningsreglerna vid markåtkomst uppfattats som mycket positivt från markägarsidan och även underlättat Länsstyrelsens arbete väsentligt.

För BSPA18-området Svenska-Högarna-Stora Nassa har en marin samverkansplan utarbetats i nära samarbete med berörda markägare och kommuner. Planen har varit på remiss och ett kompletterande förankringsarbete kommer att ske innan den antas i början av 2011.

Länsstyrelsen har inom myndighetens strategi för formellt skyddande av skog även under 2010 i sina naturreservatsärenden prioriterat att arbeta med markåtkomst. Detta för att kunna lösa ersättningsfrågorna för markägare. Sammanlagt har närmare 60 miljoner kronor betalats ut under året. Detta har skett på bekostnad av färdigställande av skötselplaner och framtagande av underlag för formella beslut om reservat. Länsstyrelsen har således många reservatsärenden där markersättningsfrågorna är klara, men där arbetet inför det formella beslutet återstår. Sammanlagt var vid årets utgång 34 reservatsärenden färdiga avseende markåtkomsten. Under 2010 har Länsstyrelsen inte fattat något beslut om reservatsbildning.

Inom ramen för Åtgärdsprogrammen för hotade arter har praktiska skötselinsatser prioriterats i år. De största åtgärderna har omfattat rökning av skyddsvärda träd, biotopförbättrande insatser för hotade fjärilar samt information kring skötsel och mångfald i sandmiljöer.

Länsstyrelsen har som målsättning för skötseln av länets naturreservat att sköta dem på ett sådant sätt att områdenas natur- och friluftsvärden bibehålls och i förekommande fall utvecklas. Företagande och sysselsättning inom turism och rekreation inom naturskyddade områden ska främjas, men på ett sätt som inte hotar områdenas värden.

Länsstyrelsen har under 2010 satsat särskilt på att öka tillgängligheten till och inom skyddade områden. Detta har gjorts genom att förbättra gränsmarkeringar, ta fram nya reservatsskyltar och foldrar, fortsatt genomförande av planen för tillgänglighet för funktionshindrade med mera. Länsstyrelsen har också påbörjat ett samarbete med Skärgårdsstiftelsen om att göra särskilda åtgärder för barn i ett urval av skyddade områden. Länsstyrelsen har också genomfört renoveringar av bygg-

¹⁸ Baltic Sea Protected Areas

nader, toaletter, spänger¹⁹ och andra faciliteter för friluftslivet i flera av länets naturreservat. Särskilt prioriterade områden för ovanstående insatser är Angarnssjöängens naturreservat, Bullerö naturreservat och Ängsö nationalpark.

Inom skötselarbetet ingår också samverkan med lokala aktörer och utbildning av dem som utför naturvårdsuppdrag åt Länsstyrelsen. Under 2010 har Länsstyrelsen genomfört ett kompetensutvecklingstillfälle för länets kommunekologer samt ett kompetensutvecklingstillfälle för länets naturbevakare

Återrapporteringskrav 52

Länsstyrelserna ska arbeta med återskapande av våtmarker i och i anslutning till odlingslandskapet i enlighet med planeringsunderlaget som utarbetades inom ramen för uppdrag 22 i regleringsbrevet för 2008 för länsstyrelserna. Rekviderade medel får användas för såväl länsstyrelsernas som kommunernas insatser.

RB2008

22. Länsstyrelserna ska utveckla det under år 2007 framtagna planeringsunderlaget med lämpligt verktyg innehållande den information om fysiska förhållanden och markanvändning som behövs för att närmare ange lämpliga områden för anläggning av våtmarker i odlingslandskapet. Länsstyrelserna ska vidare i samråd med berörda kommuner utveckla formerna för och bedriva uppsökande och samordnande arbete i områden som i planeringsunderlaget har pekats ut som särskilt betydelsefulla och lämpliga för anläggning och restaurering av våtmarker i enlighet med Nationell strategi för myllrande våtmarker och Aktionsplanen för havsmiljön (Rapport 5563, Naturvårdsverket). Länsstyrelserna ska i huvudsak ha försett ovan nämnda verktyg med nödvändiga data till den 31 december 2008. Länsstyrelserna ska i årsredovisningarna redovisa insatser och resultat.

Återskapandet av våtmarker i anslutning till odlingslandskapet

Myndigheten har fortsatt det tvärssektoriella arbetet kring vattenförvaltningens åtgärdsprogram och miljömålet Ingen övergödning, ett arbete som intensifierades redan 2009. Den handlingsplan för

Ingen övergödning som Länsstyrelsen utarbetat ska uppdateras och inkorporeras i vattenförvaltningens åtgärdsplan. Utifrån det planeringsunderlag som utarbetades 2008 (Återrapporteringskrav 52, 2008) har Länsstyrelsen arbetat i två avrinningsområden: Stavbofjärden och under 2010 även startat arbetet i avrinningsområdet Åkerströmmen.

Arbetet bedrivs dialoginriktat med kommuner, LRF, enskilda lantbrukare och boende för att genomföra effektiva och riktade åtgärder inom respektive avrinningsområde. Erfarenheterna från Stavbofjärden visade att det är viktigt att involvera kommunerna i samarbetet med LRF och enskilda lantbrukare, att arbeta med en gemensam problembild i det specifika avrinningsområdet samt att utgå från de åtgärder som lantbrukarna och rådgivare gemensamt kommer fram till är de mest effektiva.

Ett vattenråd har bildats i Stavbofjärden under 2010 och det konkreta åtgärdsarbetet i Åkerströmmen befinner sig i en planeringsfas tillsammans med berörda kommuner och LRF lokalt och regionalt. Arbetet har bland annat bidragit till förbättrat samarbete med kommunerna inom området Ingen övergödning. Inom Stavbofjärdens avrinningsområde har såväl Södertälje kommun som enskilda lantbrukare anmält intresse för att anlägga våtmarker och fosfordammar med miljöinvesteringsstöd. Om projekten drivs igenom kommer cirka 30 hektar våtmark att skapas inom området. Genom arbetet i Stavbofjärden har antalet anslutna till Greppa Näringen ökat och antalet förväntas öka ytterligare genom det nystartade arbetet i Åkerströmmen.

Arbetet med initiativet Greppa Näringen följer idag de nationella mål och metoder som beskrivs i Projektplan för Greppa Näringen 2010-2013 (nationell projektplan). I Greppa Näringen ingår två kompetensmoduler för planering samt för skötsel och restaurering av våtmarker. En lokal handlingsplan med lokala mål, prioriteringar och arbetssätt ska tas fram för att öka antalet aktiviteter inom Greppa Näringen i länet. Under 2010 har 14 stycken lantbrukare fullföljt grundkursen i Greppa Näringen. Ytterligare nio stycken har gått två tredjedelar av kursen. Det innebär en ökning med 35 procent mellan 2009 och 2010. Informationssatsning och nyrekrytering av medlemmar under 2010-2011

¹⁹ Spänger är pluralisform för spång.

sker i första hand i prioriterade avrinningsområden och på stora djurgårdar.

Inspiration om direktsådd genomfördes den 2 juni i samarbete med Adam Giertha och SLU. En fältvandring om dammar som samlar fosfor genomfördes den 21 oktober. Vid dessa evenemang samt vid Brunnbydagen den 8 juli informerades om projektet Greppa Näringen och de erbjudanden som ett medlemskap innefattar.

Återrapporteringskrav 53

Länsstyrelserna i Stockholms, Skånes och Västra Götalands län ska fortsätta genomförandet av skyddet av tätortsnära natur i enlighet med de program som utarbetades för detta på regeringens uppdrag (regeringsbeslut nr 13, dnr M2002/2284/Na) med ambitionen att programmen ska vara genomförda 2015. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och resultat.

Länsstyrelsen i Stockholms län ska vidare redovisa en utvärdering av arbetet med att utveckla Kungliga nationalstadsparken utifrån det handlingsprogram som tidigare redovisats i rapporten Framtidens Nationalstadspark, Länsstyrelsen (2006:11).

Under 2010 har sex stycken naturreservat bildats för områden som ingår i programmet. Alla sex är kommunala reservatsbeslut. Det innebär att det för 34 områden av totalt 71 stycken i programmet har bildats reservat. Av dessa har kommunala beslut fattats för 30 av de totalt 51 områden som kommunerna ansvarar för. Länsstyrelsen har beslutat om 4 stycken av totalt 20 som Länsstyrelsen ansvarar för. För närvarande pågår vid Länsstyrelsen arbete med reservatsbildning för fyra områden (Bogesund, Lovön-Kärsön, Stickligsberg samt Kolartorp).

Under 2010 har riktade medel för arbete med de tätortsnära objekten erhållits. En person har anställts för att förstärka arbetet.

Vad avser Kungliga Nationalstadsparken, anser Länsstyrelsen att genomförandet av handlingsprogrammet har varit en lyckosam satsning som inneburit ett rejält steg framåt för utvecklingen av parken. De medel som regeringen avsatte för ändamålet har möjliggjort att flera frågor som varit

aktuella under Nationalstadsparkens 15 år har fått sin lösning. En hörnsten i Länsstyrelsens arbete är att göra Nationalstadsparken mer uppmärksammad och känd. Informationen på webbplatsen har utvecklats under 2010 och ett kalendarium uppdateras löpande. En tvåspråkig informationsfolder om parken har producerats. Foldern är gratis och finns att hämta på exempelvis olika besöksmål i parken och Stockholms turistbyrå.

Länsstyrelsen har knutit kontakter med många av parkens aktörer. Det gäller allt från näringsidkare och verksamhetsrepresentanter till guider, museer och Stockholms universitet. För att informera om parken som resurs anordnade Länsstyrelsen våren 2010 ett aktörsseminarium. Länsstyrelsen har tagit fram en särskild samverkanslogotyp "Vi är en del av Kungliga nationalstadsparken" som aktörerna kan använda på eget informationsmaterial för att signalera sin tillhörighet. Mer utvecklat samarbete har inletts med bland annat Stockholms universitet och Stockholm Marathon som arrangerar motionslopp i parken.

Uppsättande av entréskyltar och ett 3,6 mil skyltat cykelstråk har varit handlingsprogrammets mest omfattande insats, både tidsmässigt och ekonomiskt. Invigningen nådde stor uppmärksamhet i media, en viktig effekt i sig för att öka allmänhetens kännedom om Nationalstadsparken och dess värden. Stor vikt har lagts på samråd med berörda markförvaltare och kommuner. För att informera om sevärdheter längs stråket har en folder på svenska och engelska "En historisk cykeltur" tagits fram.

Ett underlag i form av en plan för bevarande och utveckling av parkens biologiska värden har utarbetats. En samrådsprocess kring vård- och utvecklingsplanen pågår. Den nyttjas även för att samla in underlag till en första åtgärdsplan för insatser på 1-2 års sikt. Länsstyrelsen ser processerna kring vård- och utvecklingsplanen respektive åtgärdsplaner som naturliga tillfällen att utveckla samverkan med markförvaltare, kommuner och andra aktörer i parken.

Sammanfattningsvis kan konstateras att många av förslagen i handlingsprogrammet har genomförts, samtidigt som några av olika skäl lagts åt sidan. Flera av insatserna har varit betydligt mer omfat-

tande än vad som förutsågs. Det gäller exempelvis produktionen av en webbplats och genomförandet av skyltning i parken. Bland projekt som inte längre bedömts som aktuella kan nämnas utredningen av ett särskilt besökscentrum som skrinlagt eftersom Nationalstadsparken har utlovats ett visst utrymme i ett kommande besökscentrum för Södra Djurgården.

Åtterrappporteringskrav 55

För de kommuner där det har fastställts eller tagits fram förslag till åtgärdsprogram för miljö kvalitetsnormer för luftkvalitet, ska den berörda länsstyrelsen redovisa i vilken grad åtgärderna har genomförts. De länsstyrelser och kommuner som omfattas är Länsstyrelsen i Stockholms län och Stockholms kommun, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Göteborgs kommun, Länsstyrelsen i Skåne län och Malmö och Helsingborgs kommuner, Länsstyrelsen i Västerbottens län och Umeå kommun, Länsstyrelsen i Uppsala län och Uppsala kommun, Länsstyrelsen i Östergötlands län och Norrköpings kommun samt Länsstyrelsen i Jönköpings län och Jönköpings kommun.

Länsstyrelsen ska redovisa i vilken grad Stockholms stad har genomfört åtgärderna i åtgärdsprogrammen för kvävedioxid och partiklar (PM10). Länsstyrelsen bedömer utifrån stadens uppgifter att vissa åtgärder vidtagits i linje med programmen, men programmets samtliga 15 åtgärder kan inte anses genomförda. Miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid och PM10 överskrids fortfarande, och åtgärdsprogrammen har inte haft avsedd effekt. De åtgärder som gjorts har inte varit tillräckliga. Stockholms stad menar att miljö kvalitetsnormerna är ett statligt åtagande som kommunerna inte ensamma kan uppfylla och de åtgärder som ålagts kommunerna är betydligt mindre effektiva än åtgärder som åvilat staten. Enligt Stockholms stad behövs fler kommunala redskap för att kunna uppfylla miljö kvalitetsnormerna, exempelvis förslaget om miljö zoner för personbilar.

Nedan redovisas de nya åtgärder som Stockholms stad vidtagit under året.

Miljökrav vid upphandling av tunga transporter revideras
Nuvarande överenskommelse mellan Stockholm, Göteborg, Malmö och Trafikverket om gemensamma miljökrav för upphandling av entrepre-
n

der och tjänster där fordon och entreprenadmaskiner ingår, är under revision. Ny överenskommelse beräknas träda ikraft under 2011. (Åtgärdsprogram (ÅPM) kvävedioxid – punkt 1)

Höjd avgift för boendeparkering

Avgiften för boendeparkering har höjts med 100 kronor till 700 kronor/månad från den 1 januari 2010. (ÅPM kvävedioxid – punkt 3)

Utredning av kvävedioxidkällor på Hornsgatan

Någon begränsning av genomfartstrafiken med tunga fordon på Hornsgatan har inte genomförts. Innan en sådan åtgärd genomförs vill Trafik- och renhållningsnämnden säkerställa att åtgärden har avsedd effekt. För att utreda hur stor effekt denna åtgärd skulle få, samt se om andra möjligheter till åtgärder för att minska kvävedioxidhalterna på Hornsgatan finns, har trafikmätningar gjorts på gatan. Vid trafikmätningarna har nummerskyltar på samtliga fordon som kört på vägen registrerats under tre månader hösten 2009. Data gällande fordonen har sedan hämtats in från vägtrafikregistret. Nu pågår en analys av de cirka 4 miljoner fordonspassager som samlats i en databas. Preliminära resultat visar att dieselfordons utsläpp är en stor källa till kvävedioxidhalten. Den tunga lastbilstrafikens andel av dessa är cirka 20 procent (se tabell 1). (ÅPM kvävedioxid – punkt 6)

Andel av kväveoxid (NOx) - utsläpp	Fordonstyp
21 %	Tung lastbil, diesel
21 %	Lätt lastbil, diesel
21 %	Personbil, bensin
14 %	Buss, etanol-E85
12 %	Personbil, diesel
5 %	Buss, diesel

Preliminära resultat för analyser av trafikmätningar på Hornsgatan under 3 månader hösten 2009. Data väster om Ringvägen. (Källa: Lars Burman, SLB-analys)

Ökad framkomlighet för bussar

Nedlagda kostnader för utbyggnad av kollektivkörfält och bussprioritering vid trafiksignaler är cirka 20 miljoner kronor under 2010. (ÅPM kvävedioxid – punkt 8)

Dubbdäckförbud på Hornsgatan

Förbud för färd med dubbdäck har införts på Hornsgatan från den 1 januari 2010. Andelen fordon med dubbdäck har efter förbudet minskat från cirka 65 procent till 40 procent på Hornsgatan och 50 procent i resten av innerstaden. Förbudet kvarstår under kommande år 2011. Någon utvidgning av förbudet kommer inte att ske inför vintersäsongen 2010 – 2011. (ÅPM partiklar PM10 – punkt 4)

Försök med nya sopmaskiner

Under våren 2010 genomfördes prov med två olika sandsopningsmaskiner med vakuumsug i Stockholm för att undersöka möjligheterna att på detta sätt minska halterna av partiklar (PM10) på vägbanor. Utvärdering av proven pågår. (ÅPM partiklar PM10 – punkt 5)

Återrapporteringskrav 56

Länsstyrelserna ska i arbetet med vattenmiljön särskilt verka för att arbetet med vattenrelaterade miljö kvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser i vattenmiljöarbetet.

Länsstyrelsen har ett beredningssekretariat för vattenförvaltning, vars verksamhetsplanering styrs av vattendirektivets och vattenförvaltningsförordningens arbetsmoment i sexårscykler. I december 2009 fattades beslut om åtgärdsprogram för de vatten som inte har en god status och som är bindande för myndigheter bland andra Länsstyrelsen. En ny sexårscykel påbörjades 2010 under vilken den förra cykelns kartläggningar och beskrivningar följdes upp, förnyades och förbättrades med nya statusklassningar. Under 2010 har stort fokus lagts på att genomföra åtgärdsprogrammet.

Kunskap om förändrade omvärldsförhållanden på lokal, regional, nationell och internationell skala har påverkat verksamheten. Länsstyrelsen har även följt det nationella arbetet med att utveckla de bedömningsgrunder till grund för statusklassningar. Beredningssekretariatet har deltagit aktivt

i det nationella arbetet med utvecklingen av vattendatabasen VISS och vattenkartan.

Länsstyrelsen har medverkat på regional nivå i olika projektgrupper för bland annat utarbetande av en vägledning om hantering miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten i fysisk planering. En annan projektgrupp har utvecklat metoder för att beräkna näringsbelastning för enskilda avrinningsområden och vattenförekomster, vilket utgör ett viktigt underlag för genomförandet av åtgärdsprogrammen.

Kommunikationsplan för vattenförvaltningen i länet har uppdaterats och information har spridits genom det speciella nyhetsbrevet ”Nyhetsbrev vatten” (fyra nummer/år), Länsstyrelsens nyhetsbrev Miljö- och plannytt respektive Lantbruksinfo samt Vattenmyndighetens nyhetsblad. Ett antal rapporter har utarbetats. Länsstyrelsen har anordnat eller medverkat i fem seminarier. Verksamheten har redovisats Länsstyrelsens webbsida i form av rapporter och andra underlag som är digitalt tillgängliga. Vattenförvaltningsarbetet har även förankrats internt inom Länsstyrelsen i den ordinarie verksamheten.

Länsstyrelsen har deltagit i en rad vattenvårdssamarbeten med nära koppling till såväl miljöövervakning som åtgärdsarbete. Exempel på sådana samarbeten är Svealands Kustvattenvårdsförbund, Mälarens Vattenvårdsförbund, Tyresåns vattenvårdsförbund, Edsvikens Vattensamverkan, Vandringshindergruppen med flera.

Återrapporteringskrav 59

Länsstyrelserna ska intensifiera arbetet med att verka för att de aktörer som är ansvariga för kommunal avloppsrening iakttar Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och resultaten av dessa.

Stockholms läns avloppsreningsverk har utbyggt kväverening i alla verk som omfattas av Naturvårdsverkets föreskrift.

Återrapporteringskrav 62

Länsstyrelserna ska senast vid utgången av 2010 ha inrättat samrådsgrupper för naturvård inom varje län i syfte att öka samverkan mellan olika aktörer och för att förbättra det regionala naturvårdsarbetet. Länsstyrelserna ska redovisa sina insatser. Länsstyrelsen i Skåne län ska samordna länsstyrelsernas redovisning.

Länsstyrelsen i Stockholms län genomförde i november 2010 ett startmöte i den regionala samrådsgruppen för naturvård. Syftet med gruppen är att öka samverkan mellan olika aktörer och förbättra det regionala naturvårdsarbetet. Samrådsgruppen ska vara ett forum för dialog och utbyte av information om pågående naturvårdsarbete.

Länsstyrelsens strävan har varit att skapa en samrådsgrupp med bred kunskap inom naturvård och friluftsliv. För att skapa goda förutsättningar för dialog är det angeläget att samrådsgruppen inte är större än att det finns ett väl fungerande utrymme för diskussion. Representanter från andra organisationer och myndigheter kan adjungeras vid behov.

Följande parter ingår i samrådsgruppen:

- Kommunförbundet i Stockholms län
- Skärgårdsstiftelsen
- Naturskyddsföreningen
- Svenska Turistföreningen
- Friluftsfrämjandet
- Lantbrukarnas Riksförbund
- Skogsstyrelsen
- Ekoturismföreningen
- Länsstyrelsen i Stockholms län

Under 2011 kommer gruppen att fokusera sitt arbete på allemansrätten och de gröna kilarna utifrån regionförstoring. Gruppen kommer att sammanträda minst två gånger årligen.

Återrapporteringskrav 63

Länsstyrelserna ska utarbeta regionala program för att tydliggöra mål, prioriteringar och åtgärder för naturvårdsskötseln inom respektive län. De regionala programmen ska komplettera det nationella programmet Värna-Vårda-Visa. Arbetet ska vara avslutat 2011.

Länsstyrelsen i Stockholms län har påbörjat arbetet med att ta fram ett regionalt Värna – Vårda – Visa program. Programmet kommer att utvecklas i sam-

råd med den regionala samrådsgruppen i Stockholms län och ska vara färdigställt under 2011.

Programmet ska konkretisera hur förvaltningen av de naturvårdsobjekt där Länsstyrelsen har huvudansvaret för skötseln ska gå till för att säkerställa att områdenas natur- och friluftsvärden bibehålls och i förekommande fall utvecklas. Företagande och sysselsättning inom turism och rekreation inom naturskyddade områden ska främjas, men på ett sådant sätt att områdenas värden inte hotas. Även kulturmiljövärden ska tas tillvara och utvecklas. Länsstyrelsen ska också genomföra åtgärder för särskilt hotade arter i länet.

Naturvårdsobjekten ska göras tillgängliga och attraktiva för besökare där så är möjligt och lämpligt. Det är angeläget att olika gruppers särskilda behov uppmärksammas liksom att folkhälsa, tillgänglighet för funktionshindrade, barnperspektiv, integration, utbildning och pedagogisk verksamhet beaktas i skötselarbetet.

Dialog och samråd med lokala markägare, brukare, ideella organisationer och andra berörda är också en viktig del i skötseln av skyddade områden. Verksamheten ska ta tillvara möjligheten till landsbygdsutveckling när så är möjligt.

Återrapporteringskrav 64

Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med kompetenshöjande åtgärder för länsstyrelsernas hantering av rovdjursfrågor beträffande varg, järv, björn, lo och kungsörn fortlöper. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som genomförts. Länsstyrelserna ska även redovisa sina insatser avseende organisationen av den nya rovdjursförvaltningen.

Länsstyrelsen har förordnat ledamöter till viltförvaltningsdelegationen som haft fyra möten under året. I viltförvaltningsdelegationen ingår politiska företrädare, personer med kunskap om trafiksäkerhet och illegal jakt, företrädare för jakt- och viltvårdsintresset, naturvårds- och friluftsin-
teresset samt företrädare för skogsnäringen, markägare och yrkesfisket. Ledamöterna har i juni fått en heldagsutbildning i förvaltningsrätt, rovdjur samt EU och jaktlagstiftning. På de fyra möten som varit under året har beslut och information om bland annat följande frågor tagits upp:

- En arbetsordning har utarbetats och fastställts.
- Pågående arbete med att ta fram en förvaltningsplan för rovdjuren.
- Rovdjursläget, miniminivåer lodjur, skyddsjakt på lo och varg samt frågor rörande vargflytt.
- Den framtida älgförvaltningen.

Utarbetandet av länets förvaltningsplan för rovdjur har inneburit ett omfattande arbete och i sig en kunskapsutveckling som kommer att förmedlas till en vid krets genom kommande remiss.

Återrapporteringskrav 65

Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med översynen av det utvidgade strandskyddet fortlöper.

Arbetet med översynen av det utvidgade strandskyddet har nyligen påbörjats efter det att centrala riktlinjer utarbetats. Länsstyrelsen har hittills enbart aktivt deltagit i arbetet med att ta fram centrala riktlinjer.

Tabell 2.1: Tillsyn inom Naturvård och miljöskydd

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet ¹⁾	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats ²⁾
Naturvård och miljöskydd totalt (5)			
varav tillsyn av områdesskydd (515)	355 ³⁾	35	0
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	88	6	0
varav tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)	197	135	0
varav tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	26	3	0
varav tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528)	3	1	0
varav tillsyn av vattenverksamhet (535)	1400 ⁴⁾	400	8
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	300	97	0
varav tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565)	17	17	0
varav tillsyn av avfall och producentansvar (566)	2	2	0
varav tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567)	1	1	0
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	300 ⁵⁾	15	0
Summa	2689	712	8

Definitioner till tabell 2.1

1) Med tillsynsobjekt avses verksamheter, produkter eller anläggningar, dvs. de enheter som är föremålet för tillsyn enligt av staten fastställda normer. I de fall där tillsyn görs över andra tillsynsorgan (vanligtvis kommuner) kan tillsynsobjekt avse kommun. I övriga fall skall tillsynsobjekt EJ avse kommun eller kommunedel, då denna är att betrakta som objektansvarig, dvs. den som ansvarar för att tillsynsobjektet uppfyller statens krav.

2) Brister som återrapporteras i tabellen skall avse brister i tillsynen där länsstyrelsen beslutat förelägga om rättelse.

3) Definition en av tillsynsobjekt är svår att applicera fullt ut inom naturvården – vissa tillsynsobjekt kan inte räknas till antalet, t.ex. strandskyddsområden, som omfattar i princip alla stränder. Under områdesskydd har därför tagits upp nationalparker, naturreservat, djurskyddsområden och naturminnen. Cirka 10 procent av tillsynsobjekten har besökts och detta är den siffra som anges.

4) Siffran är uppskattad. Cirka 800 dikningsföretag uppskattas ingå i siffran.

5) Siffran är uppskattad.

Kommentarer Tabell 2.1

Inga kommentarer förutom de som nämns i texten ovan

Tabell 2.2: Länsfakta inom miljötillsyn

Länsfakta om rennäring	2010-12-31	2009-12-31	2008-12-31
Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal (%)	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Antal slaktade renar/år	0	0	0
Produktion av renkött/år (ton)	0	0	0
Antal renkötsföretag	0	0	0
Antal samebyar	0	0	0

Kommentarer Tabell 2.2

Länsstyrelsen i Stockholms län berörs inte av denna verksamhet

Sakområde Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	11,76	11,23
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	5,89	3,40
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	23 162	18 052
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	5,65 %	3,95 %
Bidragsutbetalningar (tkr)	0	0

1) Årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att Stockholms län ska erbjuda en trygg och säker miljö för alla som bor, vistas och verkar i regionen. Länsstyrelsen ska bidra till att minska sårbarheter och att stärka samhällets förmåga att hantera sina uppgifter under krissituationer genom att ha en sammanhållande roll inom sitt geografiska område före, under och efter en kris. Länsstyrelsen ska verka för samordning och gemensam inriktning av de åtgärder som behöver vidtas samt bevaka att hänsyn till hälsa och säkerhet tas i samhällsplaneringen.

För att bidra till att visionen ska kunna nås har Länsstyrelsen definierat två mål på sakområdet. De är:

- Länets samlade krishanteringsförmåga ska stärkas och utvecklas
- Risker och framtida olyckor i länet ska motverkas

Måluppfyllelsen på sakområdet är i huvudsak god. Det är endast på några få områden som insatsmålen inte har uppnåtts. Dessa områden kommenteras särskilt i inledningen av redovisningen inom respektive målområde. Där kommenteras även hur Länsstyrelsen har hanterat identifierade risker med höga riskvärden som har påverkat möjligheten att uppnå vissa insatsmål.

- Länets samlade krishanteringsförmåga ska stärkas och utvecklas

Vår bedömning är att länets krishanteringsförmåga har stärkts i förhållande till föregående år. Länsstyrelsens krishanteringsförmåga bedöms generellt vara god. Samtliga insatsmål för 2010 har uppnåtts utom de mål som kopplades till att en krishanteringsplan skulle fastställas samt genomförandet av ett "högnivåmöte". Krishanteringsplanen är numera fastställd och konsekvensen av det uteblivna mötet bedöms vara ringa.

Insatsmål som inte har uppnåtts

Insatsmålet att senast den 31 december 2010 ha genomfört ett möte riktat till högsta ledningsnivå i länets kommuner samt till andra relevanta aktörer, har inte kunnat genomföras på grund av årets valrörelse. Länsstyrelsen bedömer dock att konsekvenserna av att mötet inte har kunnat genomföras är ringa.

Inom ramen för ett regeringsuppdrag (dnr Fö2010/599/SSK) ska Länsstyrelsen kartlägga riskerna för översvämningsshot på centrala funktioner i systemet med trafik- och försörjningstunnlar under Stockholm, samt att presentera förslag till åtgärder för att höja säkerhet i dessa system. Slutredovisning har inte skett bland annat på grund av att andra aktörers utredningar, som är av betydelse för uppdraget, ännu inte är färdiga. Regeringen har beslutat att förlänga uppdraget med slutredovisning senast den 30 juni 2011.

Riskhantering i förhållande till uppställda insatsmål

Det arbetsområde som periodvis under året har haft ett högt riskvärde (8 på en 16-gradig skala) har varit uppföljningen av kommunernas och landstingets krisberedskap i enlighet med uppdrag 67 i regleringsbrevet 2010.

Risken har främst bestått i att flera befattningshavare, som normalt arbetar med detta, har varit tjänstlediga under året. Risken har hanterats genom att Länsstyrelsen har anställt en vikarie samt använt en praktikant för detta arbete. Därutöver har Länsstyrelsen använt sig av konsultstöd för att ta fram en del av det underlag som har använts i samband med uppföljningsarbetet.

Följande insatser och utvecklingsarbete stödjer denna bedömning och kan kopplas till uppsatta insatsmål.

Länsstyrelsens bedömning av länets krishanteringsförmåga

I den regionala risk- och sårbarhetsanalysen som Länsstyrelsen redovisade till Finansdepartementet och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i november (Rapport 2010:18) bedömde vi att länets generella krishanteringsförmåga i huvudsak är god men hamnar på den näst bästa nivån i den fyragradiga skalan som här tillämpas, på grund av viss brist. Den brist som finns gäller framförallt händelser som riskerar att bli tidsmässigt utdragna, alternativt skulle kunna hota tillgången till el, elektroniska kommunikationer, bränsle och transportmöjligheter. I sådana fall skulle samtliga aktörers handlingsutrymme begränsas.

Vår bedömning är att länets krishanteringsförmåga har stärkts i förhållande till föregående år och vi vill särskilt framhålla följande insatser och utvecklingsarbete som stödjer denna bedömning och som kan kopplas till uppsatta insatsmål.

Samverkansfunktion Stockholmsregionen

Ett utvecklingsinitiativ av långsiktig karaktär som under året har tagit en konkret form är projekt Samverkansfunktion Stockholmsregionen som bland annat syftar till att senast 2013 tydliggöra en struktur för samverkan som innefattar omvärldsbevakning, analys och koordinering vid eller inför kriser.

Funktionen har möten via telefonkonferens eller via radiokommunikationssystemet Rakel varje vecka, samt ett fysiskt möte varje månad. Permanenta deltagare är SOS Alarm, länets räddningstjänster, Storstockholms lokaltrafik, Stockholms stad, Stockholms läns landsting, Polismyndigheten i Stockholms län, Trafikverket, Trafik Stockholm, representanter från länets kommuner samt Länsstyrelsen i Stockholms län. Beroende på typ av inträffad händelse och uppkomna behov kan även andra aktörer knytas till funktionen med kort varsel. Ambitionen är att varje deltagare vid behov ska kunna initiera ett samverkansmöte och att funktionen ska ses som ett gemensamt verktyg för att underlätta och främja samverkan inom länet. Gemensamma bedömningar av karaktären ”vem gör vad” i en uppkommen situation har också i flera fall bidragit till snabbhet och tydlighet i myndigheternas agerande, till exempel i samband med uppkomna störningar i infrastrukturen till följd av gångna vinterns snöoväder. Inom ramen för en framtagna projektplan kommer arbetet med att ytterligare utveckla detta koncept att fortsätta genom ett strukturerat arbete med en tillsatt styrgrupp samt arbetsgrupper.

Arbetet med att utveckla Länsstyrelsens krishanteringsförmåga

Länsstyrelsens krishanteringsförmåga är en delmängd av länets krishanteringsförmåga. Det pågår ett ständigt arbete med att utveckla den egna förmågan för att vi på bästa sätt ska kunna fullgöra vår uppgift; att i samhällets krishanteringssystem vara en sammanhållande funktion på regional nivå.

Under året har vi därför tagit fram en ny instruktion för tjänsteman i beredskap (TiB) och en ny stabsinstruktion. En ny krishanteringsplan samt riktlinjer för kriskommunikation fastställdes i början av 2011. Dessa dokument är centrala i det planverk som bland annat ska ge intern vägledning för Länsstyrelsens arbete i samband med allvarliga händelser.

Länsstyrelsens krishanteringsorganisation har också fått utbildning och övning under året, som en del av våra förberedelser inför kronprinsessans bröllop.

Länsstyrelsens generella krishanteringsförmåga bedöms vara god.

Kunskapshöjande insatser

Utbildning och övning är grunden i allt krisberedskapsarbete. Utbildning och övning är också åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och dess konsekvenser.

Under september genomfördes den regionala samverkanskursen (RSK) med ett trettiotal deltagare från flera olika myndigheter och privata aktörer. Tidigare har kursen haft fokus på ”blåljus-myndigheter” och skadeplatssamverkan. Nytt för i år var att kursen hade ett bredare krisberedskapsperspektiv där vi bland annat under spelövningar lyfte in andra typer av scenarier i syfte att stimulera till kunskapsöverföring och samverkan. Under maj och december genomfördes sammankomster med länets kommuner i syfte att informera, utbilda och samverka inom krisberedskap i länet. Vid den första sammankomsten behandlades även gemensamma frågeställningar med anledning av valåret och pågående valrörelse. Här genomfördes också en skrivbordsövning med ett fiktivt scenario som handlade just om hotbilder under valrörelsen.

Ett arbete har även påbörjats för att vi senast den 1 juni 2011 ska ha utvecklat en regional övningsstrategi. Inför 2011 pågick insamling av uppgifter för att upprätta en regional övningskalender för perioden 2011-2015.

Arbetet med att förbereda kommuner, landsting och elnätsföretag inför den kommande arbetsprocessen att kunna prioritera elanvändare vid

kortsiktig elbrist Länsstyrelsens arbete på detta område grundar sig på Återrapporteringskrav 37 i regleringsbrevet. Våra förberedande åtgärder redovisas närmare i återrapporteringen av detta uppdrag.

Planerad utbildning för länets kommuner, landsting och elnätsföretag genomfördes i slutet av maj. I en skrivelse som skickades till kommunerna gavs även närmare information angående det arbete som väntar under 2011.

Utbildningen var ett första steg i en lärande process där Länsstyrelsen och kommunerna bland annat får ökad kunskap om elnätens uppbyggnad och den samhällsviktiga verksamhet som finns längs olika ellinjer. Denna kunskapsuppbyggnad bidrar till att stärka regionens krishanteringsförmåga.

Arbetsprocessen som inleddes med nämnda utbildning medförde att viktiga kontakter skapades och kunskapen ökade om ansvarsförhållanden och roller mellan samverkande aktörer, inte minst mellan kommuner och elnätsföretagen. Detta har också bidragit till att lägga en grund som i sin förlängning är ägnad att stärka förmågan till samverkan mellan dessa aktörer.

Erfarenheter från inträffade händelser

Erfarenheter från ett antal händelser under året har även bidragit till att stärka och utveckla länets förmåga att samverka, vilket också har bidragit till att stärka länets krishanteringsförmåga. Länsstyrelsen har med utgångspunkt i myndighetens geografiska områdesansvar varit engagerad i dessa händelser.

Exempel på sådana händelser är:

- Kronprinsessans bröllop
- Bombexplosionerna i Stockholm
- Höga flöden i samband med vårfloden
- Vulkanaskan från Eyjafjallajökull på Island

Samtliga av dessa händelser har medfört omfattande behov av samverkan. Konsekvensanalyser har även gjorts tillsammans med länets många aktörer: kommunerna, länets räddningstjänstförbund, myndigheter och privata aktörer. Länsstyrelsen tillhandahöll en samverkansplattform för detta arbete.

Samverkansmöten har genomförts både som fysiska möten och som telefonkonferenser.

Kronprinsessans bröllop

I samband med de många aktörernas omfattande förberedelser inför Kronprinsessans bröllop skapade Länsstyrelsen en plattform för samverkan tillsammans med Polismyndigheten i Stockholms län och Stockholms Stad. Tillsammans med dessa skapades bland annat en struktur för samverkan på strategisk ledningsnivå där det också ingick företrädare för Försvarsmakten, Kustbevakningen, Storstockholms Lokaltrafik, SOS Alarm, Stockholms läns landsting, Storstockholms brandförsvär, Södertörns brandförsvärsförbund, Trafik Stockholm samt Trafikverket.

Tillsammans med Polismyndigheten i Stockholms län och Stockholms stad bjöd Länsstyrelsen dessutom in andra berörda aktörer till två större samverkansmöten, dels under LOVE Stockholm 2010 (inför Nationaldagen), dels inför kronprinsessans bröllop.

Länsstyrelsens initiativ baserades här på erfarenheterna från EU-ordförandeskapet samt det utvecklingsarbete som bedrivs inom ramen för arbetet med Samverkansfunktion Stockholmsregionen.

Bombexplosionerna i Stockholm

Sedan mitten av september hade Säkerhetspolisen höjt hotnivån för terrordåd ett steg, från lågt hot till förhöjt sådant. Det motsvarar en höjning från nivå två till tre på en femgradig skala. Länsstyrelsen har under hösten, efter höjningen av hotnivån, genomfört två kunskapshöjande aktiviteter för aktörer i länet

Den 11 december 2010 inträffade två bombexplosioner, som klassades som terrorhändelser, i centrala Stockholm. Händelsen medförde genast ett stort behov av dialog och samverkan mellan många aktörer i flera olika samverkansstrukturer. Länsstyrelsen har varit delaktig i detta arbete redan från kvällen den 11 december. Ett stort antal samverkansmöten har genomförts.

Samverkansfunktion Stockholmsregionens plattform för samverkan med länets aktörer har använts vid flera tillfällen i ett nära samarbete mellan Länsstyrelsen och Polismyndigheten i Stock-

holms län. I detta sammanhang har det bland annat förts en dialog kring den satsning på synlighet och trygghetsskapande åtgärder som följde efter händelsen, inte bara från polisens sida utan även från Stockholms Stad och Storstockholms Lokaltrafik (SL) med flera.

Det är rimligt att anta att den inträffade händelsen har skapat en del oro hos allmänheten. Ändå har Länsstyrelsen, efter att ha stämt av med länets aktörer vid fyra tillfällen, bedömt att händelsen inte har förändrat allmänhetens beteendemönster i stort. SL uppgav till exempel att det var mycket folk i tunnelbanan efter händelsen och polisen uppgav att det var fortsatt mycket folk i rörelse i stadens centrala delar under resten av december månad.

Länsstyrelsen bedömer vidare att den dialog som har förts med anledning av aktuell händelse har skett på ett avvägt och positivt sätt.

Uppföljningen av samhällets krisberedskap med fokus på kommuner och Landstinget

Länsstyrelsen har med utgångspunkt av Återrapporteringskrav 67 i regleringsbrevet angående en förbättrad uppföljning av samhällets krisberedskap analyserat ett omfattande material med särskilt fokus på Landstinget och länets kommuner.

Vår bedömning i årets regionala risk- och sårbarhetsanalys är att länets krishanteringsförmåga i huvudsak är god, delvis med stöd i det underlag som vi har analyserat för vår uppföljning av kommunernas och Landstingets krisberedskapsarbete. Bedömningen är således relevant även för kommunernas och Landstingets generella förmåga att hantera extraordinära händelser.

Länsstyrelsen har gjort en översiktlig sammanställning, analys och bedömning av kommunernas och Landstingets risk- och sårbarhetsanalys, handlingsplaner och förmåga att hantera extraordinära händelser. För att fullgöra detta uppdrag har vi bland annat begärt in deras risk- och sårbarhetsanalyser samt deras handlingsplaner. Ytterligare underlag har varit Länsstyrelsens analys för åren 2006-2009 beträffande den årliga enkäten om krisberedskapsarbetet i länets kommuner, den så kallade kommunenkäten. Därutöver har vi använt underlaget från den generella förmågebedömning

samt den förmågebedömning som har gjorts för pandemi- och isstormsscenario som har redovisats i årets regionala risk- och sårbarhetsanalys (Rapport 2010:18).

I vår bedömning ligger också att arbetet med den nya influensan har bidragit till att stärka kommunernas och Landstingets generella förmåga att hantera extraordinära händelser. I vår utvärdering av pandemiarbetet under 2009 har dessa uttryckt att man har blivit mer medveten om såväl interna som externa beroendekedjor. Man har också blivit mer medveten om vad som är att betrakta som samhällsviktiga verksamheter som alltid måste kunna upprätthållas. Som ett resultat av denna ökade medvetenhet ser vi nu att många kommuner har en kontinuitetsplanering eller har påbörjat ett arbete med kontinuitetsplanering inom egen verksamhet.

Läs mer om Länsstyrelsens arbete med krisberedskap under Återrapporteringskrav 67 nedan.

- Risker och framtida olyckor i länet ska motverkas

Måluppfyllelsen när det gäller arbetet med att motverka risker och olyckor är förhållandevis god med beaktande av definierade insatsmål i VP 2010-2011. Samtliga insatsmål för 2010 har uppnåtts utom de som har uppställts för kommunbesök med fokus på hälsa och säkerhet i samhällsplaneringen. Istället har handläggningen av plan- och miljöbalksärenden i stora infrastrukturprojekt prioriterats, liksom att bevaka att riskhänsyn tas i övriga samhällsbyggnadsärenden där risker kan identifieras.

Riskhantering i förhållande till uppställda insatsmål

Ett viktigt arbetsområde som har haft ett mycket högt riskvärde under året (12 som högst) har varit tillsynen enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) i enlighet med Återrapporteringskrav 68 i regleringsbrevet.

Läs mer om det ovan nämnda verksamhetsområdet under Återrapporteringskrav 68 nedan.

Riskhänsyn i större infrastrukturprojekt

När det gäller hälsa och säkerhet i samhällsplaneringen har Länsstyrelsen på olika sätt medverkat till att nödvändig riskhänsyn har tagits i flera olika

infrastrukturprojekt. Arbetet innebär huvudsakligen samråd, informationsutbyte, stöd, granskning och till viss del godkännande. Följande större projekt kan nämnas:

- Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) och arbetsplan för Förbifart Stockholm
- MKB och arbetsplan för E4/E20 Tomtebodahaga södra
- MKB till järnvägsplan för Mälarbanan
- MKB till arbetsplan för Masmolänken
- Detaljplan för Stockholm Arena
- Detaljplan för Projekt Slussen

Rapporten Riskhänsyn vid nybebyggelse

Arbetet med att ersätta rapporten "Riskhänsyn vid ny bebyggelse intill vägar och järnvägar med transporter av farligt gods samt bensinstationer", den så kallade Riskhänsynsrapporten, löper på enligt plan. Två nya rapporter är planerade att publiceras senast i juni 2011. Rapporterna kommer bland annat att stödja kommunerna i deras arbete med att beakta riskhänsyn i den fysiska planeringen, både när det gäller att minska sannolikheten för att olyckor ska inträffa och för att reducera konsekvenser av olyckor.

Tillsyn av Sevesoverksamhet

Tillsyn av så kallad Sevesoverksamhet är viktig för att förebygga allvarliga kemikalieolyckor och att begränsa följderna av sådana olyckor för människors hälsa och miljön. I enlighet med upprättad tillsynsplan har tillsyn skett av följande Sevesoverksamheter:

- Astra Zeneca, Södertälje - uppföljning av besök december 2009
- SYVAB Himmerfjärdsverket, Botkyrka - uppföljning av besök september 2009
- AB Fortum Värme Gasverket - besök på anläggningen samt möte på Länsstyrelsen
- SL:s bussdepå på Södermalm - besök på anläggningen
- Henriksdal - besök på anläggningen
- Södertälje Hamn - möte med hamngruppen

- AGA LNG , Terminal i Nynäshamn - möte på Länsstyrelsen
- Svenska Statoil Loudden - besök på anläggningen
- Granskning av information till allmänheten från verksamheterna på Loudden
- Möte om Loudden, arrangerat av Storstockholms brandförsvaret
- Univar, Loudden - besök på anläggningen
- Preem, Loudden - besök på anläggningen

Tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO)

Länsstyrelsen har inom ramen för sin tillsyn enligt LSO bland annat begärt in de egenkontroller och uppföljningar av verksamheten som räddningstjänsterna själva gör. Dessa har granskats översiktligt. Utifrån denna granskning bedömer Länsstyrelsen att verksamheterna i allt väsentligt fungerar tillfredställande. Detta är också Länsstyrelsens uppfattning utifrån den kännedom om och de kontinuerliga kontakter som vi har med länets räddningstjänster i olika sammanhang.

Läs mer om denna verksamhet under Återrapporteringskrav 68 nedan.

Återrapporteringskrav 67

För att förbättra uppföljningen av samhällets krisberedskap ska länsstyrelserna göra en översiktlig regional sammanställning, analys och värdering av de risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som kommuner och landsting ska göra enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma i vilken utsträckning enskilda kommuner och landsting har analyserat och dokumenterat de extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid, hur dessa händelser kan påverka kommunernas och landstingens verksamheter, samt vilken förmåga kommunerna och landstingen har att verka vid en sådan händelse.

Underlag

För att fullgöra uppdraget om en förbättrad uppföljning av samhällets krisberedskap sände Länsstyrelsen i Stockholm i början av juli 2010 ut en

hemställan till länets kommuner och Stockholms läns landsting på deras risk- och sårbarhetsanalyser samt handlingsplaner.

Detta har utgjort en del av det omfattande underlag som vi har använt för Länsstyrelsens översiktliga sammanställning, analys och bedömning av kommunernas och landstingets risk- och sårbarhetsanalys, handlingsplaner och förmåga att hantera extraordinära händelser.

Ytterligare underlag har varit Länsstyrelsens analys för åren 2006-2009 beträffande den årliga enkäten angående krisberedskapsarbetet i länets kommuner. Därutöver har vi använt underlaget från den generella förmågebedömning samt den förmågebedömning som har gjorts för pandemi- och isstormsscenarioer som har redovisats i årets regionala risk- och sårbarhetsanalys. Våra slutsatser och bedömningar från detta underlag har också kommunicerats med representanter från länets kommuner samt Landstinget på ett forum för denna målgrupp som genomfördes under december.

Vår samlade bedömning

Med utgångspunkt av vår analys av ovan redovisat underlag är det Länsstyrelsens samlade bedömning att kommunernas och länets krishanteringsförmåga successivt har stärkts under perioden 2006-2010. Särskilt glädjande är att antalet samverkansövningar i kommunerna har ökat kraftigt. Kunskapsuppbyggnad genom övning och utbildning utgör ett av fundamenten till en god krisberedskap i samhället. Den ökade frekvensen av samverkansövningar är en av flera bidragande orsaker till att förmågan att hantera extraordinära händelser har ökat.

Vår bedömning är också att arbetet med den nya influensan under 2009 har bidraget till att stärka kommunernas och Landstingets generella förmåga att hantera extraordinära händelser.

Arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner är viktiga komponenter även för bedömningen av krishanteringsförmågan. Även här ser vi en positiv utveckling, vilket närmare redovisas under rubriker som följer nedan.

Den samlade bedömningen gäller även för Landstinget i Stockholms län, men där har vi inte under-

lag för att peka på tendenser i förhållande till tidigare år.

Vår samlade bild för Stockholms län ligger i linje med vad regeringen har konstaterat när det gäller kommunernas sammantagna krisberedskapsarbete om att måluppfyllelsen avseende kommunernas beredskapsarbete under 2008 har ökat för andra året i rad.

Det finns dock självklart utrymme för förbättringar inom olika områden. Exempelvis kan nämnas att detta gäller beträffande uthålligheten för att hantera händelser som riskerar att bli tidsmässigt utdragna, samt när det gäller att skapa en bättre koppling mellan risk- och sårbarhetsanalyser och de handlingsplaner som ska finnas hos kommuner och landsting.

Risk- och sårbarhetsanalyser (RSA)

Det är självklart omöjligt att hävda att någon kan analysera alla extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid. Det är inte möjligt att kartlägga alla de händelser som kan inträffa. Extraordinära eller allvarliga händelser är inte sällan otänkbara hot som förverkligas.

Med denna utgångspunkt och utifrån det material som vi har analyserat är det Länsstyrelsens samlade bedömning att såväl länets kommuner som Landstinget sammantaget har bedrivit ett aktivt och tvärssektoriellt arbete med att identifiera risker och sårbarheter utifrån en bred skala av önskade händelser. Landstinget i Stockholms län har dessutom en väl utarbetad metod för hur de katastrofmedicinska scenarierna är uppbyggda samt för hur aktuella risker, sårbarheter och förmågor analyseras.

Under mandatperioden 2006-2009 har länets kommuner och Stockholms läns landsting i sina risk- och sårbarhetsanalyser arbetat med samtliga eller valda delar av de 12 scenarierna som Länsstyrelsen tillsammans med kommunerna tog fram under år 2006. Dessa scenarier är:

- Störning i transportsystem
- Störning i elektroniska kommunikationer
- Spridning av kemiska ämnen
- Störning i elförsörjningen
- Översvämning
- Pandemi

- Större brand i offentlig byggnad
- Spridning av nukleära ämnen
- Störning i vattenförsörjningen
- Antagonistisk handling/våld
- Trafikolycka
- Störning i fjärrvärmeförsörjningen

Landstinget har även inom ramen för sitt områdesansvar genomfört en mer specifik analys av den katastrofmedicinska förmågan som bedömts utifrån ett antal CBRN²⁰- och traumascenarier.

Kommunerna har vanligen arbetat tvärssektoriellt med sina risk- och sårbarhetsanalyser. De analysgrupper som har skapats har ofta bestått av representanter från olika förvaltningar, samt i vissa fall även sakkunniga från externa aktörer inom aktuellt område. 17 av länets 26 kommuner har i någon mån använt sig av det gemensamma verktyget IBERO och resterande kommuner har utgått från egna verktyg.

När det gäller kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser finns det självklart variationer mellan länets 26 kommuner gällande hur omfattande respektive scenario har analyserats. Länsstyrelsens bedömning är därför att det inom området för kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser finns utrymme för ytterligare utveckling och förbättring.

De nya föreskrifterna för kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser bör tillsammans med kommande vägledning och eventuellt metodstöd från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) kunna ge ett bra stöd för det fortsatta utvecklings- och förbättringsarbetet inom detta område. Med detta underlag kommer Länsstyrelsen också att bedöma på vilket sätt vi kan komplettera med ett regionalt stöd i det fortsatta arbetet.

Handlingsplaner

Länsstyrelsens samlade bedömning när det gäller handlingsplanerna enligt lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) är att kommunerna och Landstinget arbetar med

²⁰ Med förkortningen CBRN avses kemiska (C), biologiska (B), radiologiska (R) och nukleära (N) händelser.

dessas kontinuerligt och att de har ett relevant innehåll som bland annat behandlar frågor om ledning, kriskommunikation och samverkan.

Länsstyrelsen har gjort en systematisk genomgång av kommunernas och Landstingets handlingsplaner. Utöver dessa handlingsplaner kan vi konstatera att det hos kommunerna vanligen finns antagna beredskapsplaner för specifik kommunal verksamhet. Under året har framförallt antalet planer för skola och förskoleverksamhet samt lokal elförsörjning ökat i förhållande till tidigare år. Detta framgår av vår analys av den så kallade kommunenkäten.

Genomgången av handlingsplanerna visar att benämningen av handlingsplanen enligt LEH varierar i de olika kommunerna. Länsstyrelsen kan konstatera att det finns en vid begreppsflora när det gäller begreppet handlingsplan. Exempel är att flertalet kommuner har kallat sin dokumentation för krisledningsplan (inklusive kommunikationsplan i vissa fall), men innehållsmässigt motsvarar det vad andra kommuner har valt att benämna krishanteringsplan, krishandlingsplan eller krisplan.

I vår genomgång av kommunenkäterna ser vi att antalet antagna handlingsplaner kontinuerligt har ökat över tiden. Vid vår genomgång av handlingsplanerna har vi också kunnat konstatera att flertalet kommuner löpande uppdaterar och reviderar dessa. Länsstyrelsen ser detta som goda exempel på att handlingsplanen används som ett levande dokument, som vid behov kan ändras under innevarande mandatperiod.

Enligt kap. 2 1§ i LEH ska handlingsplanen för extraordinära händelser beakta genomförd risk- och sårbarhetsanalys. I 2009 års kommunenkät finns för första gången en fråga formulerad angående kopplingen mellan dessa två dokument. I vårt län har endast ett fåtal kommuner kopplat ihop dessa dokument. Här kan Länsstyrelsen därför konstatera att det finns utrymme för förbättringar.

Förmåga

Länsstyrelsen bedömer att kommunerna i Stockholms län samt Landstingets generella förmåga att hantera extraordinära händelser i fredstid är god, även om det finns vissa brister. Detta gäller fram-

för allt händelser som riskerar att bli tidsmässigt utdragna eller skulle kunna hota tillgången till el, elektroniska kommunikationer, bränsle och transportmöjligheter. I sådana fall skulle samtliga aktörers handlingsutrymme begränsas.

Underlaget för denna bedömning är de insända och analyserade risk- och sårbarhetsanalyserna och handlingsplanerna samt relevanta delar av den så kallade kommunenkäten.

Av vår analys av kommunenkäterna framgår även att länets kommuner sedan 2006 har vidtagit ett antal åtgärder som positivt har bidragit till att stärka den grundläggande förmågan. Dels har intensiteten av den kommunala övningsverksamheten ökat sedan 2006, dels har samverkansövningar med externa aktörer stadigt ökat under perioden 2006-2009, och i synnerhet under 2009 då 17 kommuner övade tillsammans med andra kommuner utanför den egna kommunala verksamheten.

Funktionen tjänsteman i beredskap (TiB) finns enligt kommunenkäten för år 2009 hos Landstinget och sex av länets kommuner. Denna funktion bidrar till att stärka den generella krishanteringsförmågan genom att säkerställa att kommun och landsting alltid kan upptäcka, verifiera, larma och informera om en allvarlig störning eller kris skulle uppstå. Landstinget har haft denna funktion en längre tid. Hos kommunerna är denna funktion en relativt ny företeelse som successivt har inrättats hos allt fler kommuner. Detta är en utveckling som välkomnas av Länsstyrelsen.

I underlaget som framkom under arbetet med att bedöma förmågan vid ett pandemiscenario finns uppgiften om att det hos majoriteten av länets kommuner finns upparbetade kontaktvägar och larmrutiner med viktiga samverkanspartners

Vår bedömning är också att arbetet med den nya influensan under 2009 har bidragit till att stärka kommunernas och landstingets generella förmåga att hantera extraordinära händelser. Detta bland annat genom att man har blivit mer medveten om såväl interna som externa beroendekedjor och vad som är att betrakta som samhällsviktig verksamhet som alltid behöver kunna upprätthållas. Som ett resultat av detta ser vi nu att många kommuner

har eller har påbörjat ett arbete med kontinuitetsplanering inom egen verksamhet.

Åtterrappporteringskrav 68

Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, inom ramen för området Skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen samt de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelsernas tillsyn enligt lagen ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Sveriges kommuner och landsting. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Bakgrund

Sedan årsskiftet 2009/2010 finns det fyra räddningstjänster i länet. Endast Norrtälje kommun har sin räddningstjänst organiserad inom egen förvaltningsorganisation. Länets tre kommunalförbund ansvarar för länets övriga 25 kommuners räddningstjänstverksamhet inom ramen för lagen om skydd mot olyckor och de mandat som har formulerats i respektive förbundsordning. Samarbetet mellan kommunerna gällande lagen om skydd mot olyckor ökar successivt. Detta beror på att kommunerna i flera fall samverkar med räddningstjänsterna kring uppgifterna i samhällets krishanteringssystem.

Genomförd tillsyn

Under 2010 har den under 2009 genomförda tillsynen av Brandkåren Attunda följts upp. Vid tillsynen informerades om en ambitionssänkning. Ambitionssänkningen innebär, i stort, att man omfördelade och minskade antalet brandmän samtidigt som man införde nya utryckningsrutiner. Dessa innebär i princip att höjd- eller annat specialfordon kommer från annan station än primärstationen.

Länsstyrelsens anser att det har gått alltför kort tid sedan den genomförda ambitionssänkningen för att det idag ska vara möjligt att utvärdera konsekvenserna av denna. Hittills har man inte kunnat påvisa några direkta konsekvenser avseende sä-

kerheten för invånarna. Länsstyrelsen kommer därför att fortsätta med att bevaka utvecklingen i denna fråga.

Den 25 juli inträffade en tragisk brand i Rinkeby i Stockholms län där sju människor dog och en skadades. Olyckan har utretts av Statens Haverikommission, SHK, vars uppgift är att undersöka olyckor och tillbud till olyckor i syfte att förbättra säkerheten i samhället. Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med att analysera SHK:s rekommendationer ur ett regionalt perspektiv och har under 2010 initierat uppföljning av rekommendationerna som berör den kommunala räddningstjänsten.

Länsstyrelsen har även begärt in de egenkontroller och uppföljningar av verksamheten som räddningstjänsterna själva gör. Dessa har granskats översiktligt. Utifrån denna granskning bedömer Länsstyrelsen att verksamheterna i allt väsentligt fungerar tillfredställande. Detta är också Länsstyrelsens uppfattning utifrån den kännedom om och de kontinuerliga kontakter som vi har med länets räddningstjänster i olika sammanhang.

Länsstyrelsen i Stockholms län har avtal med Länsstyrelsen i Gotlands läns om kompetensstöd inom tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor. Tillsyn av den kommunala räddningstjänsten på Gotland genomfördes under december.

Angående samordnad tillsyn

Länsstyrelsen har med utgångspunkt i hur räddningstjänstverksamheten är organiserad i länet fört en dialog med såväl kommunerna som räddningstjänstförbunden om förutsättningarna för en rationell samordning av tillsynen enligt lagen om skydd mot olyckor med den uppföljning som sker av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem.

Vår slutsats och vår bedömning utifrån denna dialog är att samordning kan ske. För att samordningen ska bli rationell för alla parter måste den i vårt län ske på annat sätt än genom att tillsyn och uppföljning enligt dessa båda lagstiftningar sker vid ett samlat tillfälle, kommun för kommun.

Sakområde Kulturmiljö

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,06	3,76
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	6,41	7,34
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	12 537	13 850
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	3,06 %	3,03 %
Bidragsutbetalningar (tkr)	1 299	4 433

1) Årsarbetskraft = 1760 timmar

Åtterrappporteringskrav 69

Länsstyrelserna ska:

– Kortfattat och översiktligt redovisa en bedömning av länsstyrelsernas arbete och resultat inom verksamhetsområdet,

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att Stockholms län ska präglas av ett levande kulturlandskap med kulturmiljöer i huvudstadens omland som tillsammans med skärgården ska vårdas som tillgångar för regionens attraktivitet. Kulturarvets värde för länets utveckling ska tas tillvara.

För att bidra till att den inledningsvis i detta avsnitt återgivna vision ska kunna nås har Länsstyrelsen definierat två mål (VP 2010-2011) på sakområdet. De är:

- Storstadsregionens kulturmiljöer ska nyttjas som tillgång för regionens attraktivitet och långsiktigt hållbara utveckling
- Planering och utbyggnad av infrastruktur och bostäder ska ta tillvara kulturhistoriska miljöer och värden

Måloppfyllelsen på sakområdet är förhållandevis god. Flera insatsmål har nåtts gällande att skydda kulturhistoriska värden, dock har vi inte fullt ut nått de mål som gäller fornlämningar och fornlämningsmiljöer på grund av andra prioriteringar.

- Storstadsregionens kulturmiljöer ska nyttjas som tillgång för regionens attraktivitet och långsiktigt hållbara utveckling

Måloppfyllelsen är god. Genom att värna och ta tillvara på kulturmiljövärdena i byggnader, parker, kulturlandskap och skärgårdsmiljöer ökar regionens attraktionskraft och bidrar till en god hushållning med resurser.

Länsstyrelsen har deltagit i en dialogprocess med Stockholms stadsbyggnadskontor rörande kulturmiljövärdenas hantering inom ramen för en ny byggnadsordning "Arkitektur i Stockholm" som kopplas till den nya översiktplanen. Ett anknutet projekt är det kunskapsunderlag för riksintresset Stockholms innerstad som Länsstyrelsen utarbetar i samverkan med Stockholms stadsmuseum.

Vad avser Kungliga Nationalstadsparken, har Länsstyrelsen under året genomfört ett skyltprojekt i syfte att öka kunskapen om parken och för-

bättra tillgängligheten och lyfta fram parken som helhet. Länsstyrelsen har tagit fram en plan för bevarande och utveckling av Nationalstadsparkens biologiska värden med fokus på eklandskapet. Vidare har arbetet med vård- och utvecklingsplanen för Nationalstadsparken fortskridit och webbsidan utvecklats. Slutligen har ett aktörsseminarium anordnats med syfte att lyfta fram Kungliga nationalstadsparken som resurs för dem som verkar i parken.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten under Återrapporteringskrav 53 ovan.

Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med kyrkofrågor genom beslut, tillsyn och uppföljning av beslut enligt kapitel 4 i KML²¹, bidragshantering för kyrkoantikvarisk ersättning med mera. Större projekt under året har varit Ösmo kyrka, Västra Ryd i Upplands Bro, Rimbo medeltidskyrka, kyrkorna på Lovön och Adelsö. Ett stort ärende har också varit Storkyrkans renovering under januari-maj.

På landsbygden har ett större antal kyrkor skydd enligt 19 § NVL i dess äldre lydelse (landskapsbildsskydd) som främst har hanterats i samband med utbyggnadsplaner av olika slag.

Insatserna i Brottö kulturresevat i Roslagens skärgård har fortsatt, med stöd till ett hävdad landskap med betesdrift. Arbetet har inletts med bildande av ett natur- eller kulturresevat på Lovö/Kärsö i enlighet med regeringens tillåtighetsbeslut för Förbifart Stockholm. Det gröna kulturarvet har lyfts fram i en vägledning om hur man ska ta hand om herrgårdsanläggningarnas lindplanteringar, utarbetad i samråd med övriga Mälardalslän.

Inventering av två vattendrag har utförts, Tämna-råns avrinningsområde (ARO) i Uppsala samt Tyresåns ARO i Stockholm, inom projektet Vattenanknutna kulturmiljövärden inom Norra Östersjöns vatten distrikt - Inventering och värdering av kulturmiljöer i och/eller i anslutning till sjöar och vattendrag. Syftet är att öka kunskapen om de kulturmiljöer som ligger i anslutning till vatten för att få ett bättre underlag inför beslut om de åtgärder som planeras inom ramen för restaurering av värdefulla vattenmiljöer.

Två seminarier har initierats kring det gröna kulturarvet i samarbete med Stockholms läns museum. Det första seminariet som riktats till kommuner hade ett 40-tal deltagare, det andra var riktat till konsulter och hade ett 50-tal deltagare.

En översyn har gjorts av hur fornvården fungerar i länet. Syftet var att söka förbättra arbetssätt och rutiner.

Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med frågor som rör länets byggnadsminnen och vi samverkar med ägare och förvaltare. Under året har tre nya byggnadsminnen tillkommit; Näsby slott, Bromma flygplats och Carl Eldhs ateljé i Bellevueparken. Önskade förändringar av Generalstabens stalletablisement på Östermalm, Cirkus och Lindgården på Djurgården i Stockholm samt Anders Franzéns museum i Dalarö har varit större frågor under året.

Kulturmiljöbidrag

Länsstyrelsen har under året fördelat cirka 13 miljoner kronor i kulturmiljöbidrag till byggnadsvård, kulturlandskapsvård, tillgänglighetsinsatser och projekt. Under året har två särskilda satsningar genomförts. Temasatsningen på kolonistugor, som startade 2009, fortsatte under 2010. Trettiosex enstaka stugor och föreningar har fått bidrag. I anslutning till satsningen har en hantverksdag på Skansen och informationsinsatser på Trädgårdsmässan genomförts. Hus med historia som genomförts i samarbete med Sveriges hembygdsförbund är också en tvåårig satsning som fortsätter 2011. Under 2009-2010 har restaureringen av Mörby slottsruin varit det enskilt största objektet som fått bidragsstöd.

- Planering och utbyggnad av infrastruktur och bostäder som ska ta tillvara kulturhistoriska miljöer och värden

Måluppfyllelsen har varit bra i Länsstyrelsens arbete med kulturhistoriskt värdefulla byggnader, bland annat genom insatser för att undvika skada till följd av att Citybanan sprängs under marken. Genom medverkan i detalj- och översiktsplanprocesser har kulturhistoriska värden tagits tillvara. Vad gäller fornlämningar och fornlämningsmiljöer är måluppfyllelsen inte lika god.

²¹ Kulturminneslagen.

Kulturmiljösakkunniga har deltagit Länsstyrelsens arbete med fysiska planer och överklagade bygglov, samt vid ett stort antal samrådsmöten med kommuner rörande detaljplaner och översiktsplaner. Viktiga ärenden under året har varit bland annat Stockholms nya översiktsplan, ombyggnaden av Slussen, Norra Djurgårdsstaden. Sakkunniga från kulturmiljövården har även deltagit i tillsynen av kommunernas planverksamhet, främst i ärendet rörande Norrtäljes hantering av riksintresset Malsta.

Sprängningarna för Citybanan under Stockholm och de vibrationer dessa orsakar har föranlett stora arbetsinsatser med samråd, tillståndshandläggning med mera. Det har under året främst berört Maria Magdalena kyrka på Södermalm.

Länsstyrelsens arbete inom arkeologi domineras helt av handläggning av fornlämningsärenden i olika former och hantering av arkeologifrågor i samband med andra ärenden som hanteras inom länsstyrelsen såsom detaljplaner vid ledningsärenden på land och i vatten och samråd med lantmäteriet.

Antalet ärenden har sedan flera år orsakat ökande ärendebalanser. Under slutet av året gavs utrymme för en tillfällig förstärkning av handläggningskapaciteten.

Ärenden som medfört större arkeologiska undersökningar under året har rört kommande utbyggnad av trafikplats vid E4/Rosersberg, med angränsande handelsområde, utbyggnad av trafikplats vid E18/Rissne och första delen av förbifart Norrtälje. Genomförandet av samtliga dessa projekt förutsätter att relativt omfattande fornlämningar måste tas bort, vilket föranlett anbudsupphandlingar.

Ytterligare tre anbudsupphandlingar har påbörjats för undersökningar inför blivande handels-/verksamhetsområden vid Vasa i Södertälje och Arlandastad i Sigtuna samt för dubbelspår och järnvägsbro med mera i Barkarby. I samtliga fall har upphandlingarna fått avbrytas. I två fall befanns anbudsunderlagen i sent skede vara bristfälliga. I det tredje fallet drog bedömningen av anbudet ut på tiden så mycket att undersökningarna inte kunde genomföras före vintern.

En planerad broschyr om fornlämningar ersattes av en gedigen satsning på att utveckla Länsstyrelsens nya hemsida med information och nya blanketter och checklistor, allt i syfte att kvalitetssäkra handläggning och förkorta handläggningstider för arkeologiärenden. I samma syfte har länets samtliga arkeologiska utredningar lagts in i eget skikt i KartoGis.

Under året har det program för uppdragsarkeologin i Stockholm län som länge varit under process remissbehandlats.

Särskilda projekt

Försörjningsindustrin

Projektet genomförs i samarbete med Stockholms stadsmuseum och Stockholms läns museum. Syftet med detta projekt är att inhämta och sprida kunskap om hur Stockholms stad har försörjts på förnödenheter och vilka fysiska spår försörjningsindustrin har lämnat. Projektet avslutades under 2010. Under året har en digital databas färdigställt och ett upprop har riktats till hembygdsföreningarna i samarbete med Stockholms hembygdförbund. Gensvaret var dock svagt.

Kalla kriget

Från krigsslutet 1945 till kommuniststyrenas fall i Östeuropa 1989-1991 präglades världen av det kalla kriget. Östra Mellansverige med Stockholmsregionen var ett centralt mål för en angripa. Stockholms län rymmer därför ett stort antal försvarsanläggningar från denna tid. Flera av dessa har enorma dimensioner och byggdes för att skydda såväl militära som civila funktioner. Sedan det kalla kriget upphörde i början av 1990-talet har en stor del av dessa anläggningar inte längre någon funktion i landets försvar. Många har redan rivits eller plomberats, andra står tomma medan ett fåtal förvandlats till museer och minnesmärken.

Projektet syftar till att för en bredare allmänhet tillgängliggöra lämpliga delar av det kulturarv som det kalla krigets miljöer utgör och samtidigt sätta anläggningarna i sitt tidssammanhang. Detta ska göras i form av en tilltalande och lättillgänglig guidebok. I denna presenteras de anläggningar som valts ut. Här ges varje anläggning en kortfattad presentation med nytagna fotografier. För de

anläggningar som är möjliga att besöka redovisas öppettider och annan information om tillgänglighet. De övriga presenteras på motsvarande sätt men här påpekas att de inte är publikt tillgängliga. Projektet har under 2010 kommit halvvägs och avslutas under 2011.

Kalejdoskop

Länsstyrelsernas kulturmiljöenheter i landet har tillsammans gått ihop om ett projekt kallat Kalejdoskop. Projektet syftar till att förbättra informationen om och urvalet av skyddade kulturmiljöer med avseende på det heterogena Sverige. Vidare ska projektet syfta till att utveckla samverkansformer för att vidga kulturmiljövårdens perspektiv. Mer långsiktigt vill projektet skapa ökad delaktighet i samhället och förändrade arbetssätt och metoder i länsstyrelsernas arbete. Inom ramen för Kalejdoskop har ett samarbete inletts med Kyrkogårdsförvaltningen och Kulturskolans Unga berättar. Genom en workshop ska ungdomar dokumentera världsarvet Skogskyrkogården och utreda förutsättningar för att utveckla ett digitalt redskap för barn och ungdomar på webben för världsarvet Skogskyrkogården.

– redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året för arbetet

Första prioritet har varit att sköta den löpande handläggningen inom våra sakområden och ständigt söka nya sätt att effektivisera den på. I det har ingått ett antal utvecklingsprojekt som arbetet med Citybanan genom Stockholm, översynen av kunskapsunderlaget för riksintresset Stockholms innerstad, att få ett program för den uppdragsarkeologiska verksamheten klart, att studera förutsättningarna för att göra ett kulturresevat på Lovön och att utveckla informationsinsatserna för Nationalstadsparken.

– redovisa de största svårigheterna under året för arbetet, samt

- Omfattande och komplicerade arkeologiärenden.
- Tidskrävande arbete med byggnadsminnesförklaringar

– redovisa de tre viktigaste samarbetsprojekten med andra verksamheter inom eller utanför länsstyrelsen under året:

- Samverkan med Svenska kyrkan och Trafikverket angående Citybanan.
- Samarbete med Stockholms stad angående fördjupning av riksintressena.
- Inventering av kulturmiljöer vid vatten i samverkan med åtta andra länsstyrelser och Vattenmyndigheten.

Tabell 5.1

Länsfakta kulturmiljö	2010-12-31	2009-12-31	2008-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	102 000	102 000	102 000
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	186	183	181
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	186	186	186
Riksintresseområden för kulturmiljövården, antal	132	132	132
yta (ha)	18 % av länet	0	0
Kulturresevat, antal	1	1	1
yta (ha)	70	70	70
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	100 %	100 %	100 %

Kommentarer Tabell 5.1

Inga kommentarer förutom de som nämns i texten ovan

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2010	2009	2008
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	13 820	14 735	13 732

Kommentarer Tabell 5.2

Inga kommentarer förutom de som nämns i texten ovan

Sakområde Folkhälsa

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,02	7,40
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	6,54	34,02
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	13 779	44 643
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	3,36 %	9,77 %
Bidragsutbetalningar (tkr)	77 934	91 827

1) Årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att Länsstyrelsens insatser för att skapa ett socialt hållbart samhälle ska ge resultat som kan utgöra inspiration för andra aktörer i länet och landet. Den sociala tryggheten ska vara hög. Stockholms län ska vara tongivande i arbetet för en god folkhälsa med goda bostadsförhållanden, fritt från våld i nära relation och utanförskap. Myndigheter och aktörer inom det civila samhället ska stödjas i sitt arbete. Den sociala infrastrukturen ska vara av högsta kvalitet.

För att bidra till att visionen ska kunna nås har Länsstyrelsen definierat ett mål (VP 2010-2011) på sakområdet. Det är:

- Bruk av alkohol, tobak och narkotika bland ungdomar ska minska

Vi kan konstatera att måluppfyllelsen är mycket god eftersom samtliga insatser är genomförda med god kvalitet och bra genomslag.

Alkohol och tobakstillsyn

Länsstyrelsen i Stockholm har under året genomfört tillsyn av sex kommuner i länet av hur kommunerna sköter arbetet enligt alkohol- och tobakslagen. Insatsmålet om att granska tio kommuner reviderades i samband med att Länsstyrelsen valde att genomföra en tematillsyn av försäljning av alkoholdrycker och efterlevnad av tobakslagen vid stora idrottsarenor tillsammans med de två andra storstadslänen. I Stockholm har denna tillsyn skett vid sju tillfällen. Vid Länsstyrelsen kopplar vi

resultatet från denna tillsyn till landshövdingens initiativ att stävja arenaväldet. Länsstyrelsen har vidare fortsatt att samordna den regionalt samordnade tillsynen av länets restauranger. I detta samarbete ingår Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Brandmyndigheten och kommunerna. Sådan tillsyn har under året skett vid 16 tillfällen.

Utbildning i ansvarsfull tillståndsgivning för politiker har i Länsstyrelsens regi genomförts i tre kommuner. Samtliga kommunala alkoholhandläggare har vid två tillfällen fått utbildning i den nya alkohollagen. Länsstyrelsen har vidare arrangerat en välbesökt informationsträff för polisen och de kommunala tillsynshandläggarna om den nya tobakslagen. Därutöver inbjuder Länsstyrelsen länets kommuner till nätverksträffar och utbildningstillfällen kring alkohol- och tobakstillsyn.

Länsstyrelsen kan konstatera att alkohol- och tobakshandläggarna vid de flesta kommuner i Stockholms län har god kunskap om den nya alkohollagen som träder i kraft den 1 januari

2011. Merparten av kommunerna bedriver en aktiv tillsynsverksamhet i syfte att minska alkoholens skadeverkningar.

Tobakssatsningar

Under 2010 har Länsstyrelsen i Stockholm lyft frågan om illegal tobak samt vattenpipstobak. Några av problemen vi uppmärksammat är att vattenpipstobak säljs utan erlagd skatt och svensk varningstext. För att komma till rätta med detta har Länsstyrelsen lett en samverkansgrupp med representanter från Skatteverket, Tullverket, Polisen, Statens folkhälsoinstitut och Stockholms stad som har träffats vid sex tillfällen. Länsstyrelsen har med gruppens hjälp tagit fram två broschyrer om vattenpipstobak, en om rökningens risker och en med regler kring försäljning. Efterfrågan på både skriftlig och muntlig information om denna företeelse har varit stor i hela landet och råd och stöd har getts både till kommun och polis kring identifierandet och omhändertagandet av illegala tobaksprodukter. Resultatet från gruppens arbete har blivit färre försäljningsställen för olaglig vattenpipstobak.

Som en del i det nationella tobaksuppdraget har Länsstyrelsen i Stockholm besökt drogpreventionssamordnare i 19 kommuner/stadsdelar i Stockholms län. Besöken har syftat till informationsinsamling med kartläggning av verksamhet, innehåll, organisation samt resultat i nuläget vad gäller tobakspreventiva insatser. I oktober genomförde Länsstyrelsen en tvådagarskonferens för att samordnarna Stockholms kommuner med fokus på stöd för utveckling av tobakspreventivt arbete mot barn och ungdomar. Konferensen samlade cirka 50 deltagare.

Samordning i länet av alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT)

Länsstyrelsen har under 2010 etablerat ett strategiskt nätverk som består av de viktigaste myndighetsaktörerna i länet för ANDT-frågorna: Polismyndigheten, Karolinska institutet, STAD, Stockholms stad samt Tullmyndigheten. Vi har processat fram en gemensam problembild och prioriterade insatser för de närmaste åren. En effektivare samordning kring tillsyn och utbildningsinsatser,

tydligare rollfördelning och höjd kompetens kring viktiga frågor är några av resultaten av arbetet.

Länsstyrelsen har under året genomfört ett flertal kompetens- och nätverksstärkande seminarier, fortbildningar och konferenser för preventionsamordnarna i länets kommuner, politiker och tjänstemän på temat "Drogsituationen i länet och framtidens förebyggande arbete". Drygt 300 deltagare har deltagit.

Länsstyrelsen har vidare ansvarat för länets delaktighet i det nationella utvecklingsarbetet LUMA där sju av länets kommuner får extra stöd av Länsstyrelsen och Statens folkhälsoinstitut för att förstärka sitt drogförebyggande arbete. Vi har också ansvarat för länets delaktighet i den nationella kampanjen TÄNK OM som syftar till att minska langningen av alkohol till ungdomar. Exempel på verksamhet är en debattartikel i länsmedia, synlighet i lokaltrafik och stöd till kommunernas lokala arbete. Polismyndigheten och Stockholms läns landsting har varit samverkansparter i kampanjen.

Länsstyrelsen har medverkat i två länsomfattande kampanjer. En av dessa är Folkhälsoinstitutets kampanj TÄNK OM. Ett annat sätt var nå ut i media med resultat från Stockholmsenkäten. Det är en undersökning som genomförs vartannat år i 18 kommuner och som besvaras av 14 000 elever i årskurs 9 och av 12 000 elever i andra året på gymnasiet. Resultaten från Stockholmsenkäten har fått stort genomslag i både tidningar, radio och tv vilket bidrar till en ökad uppmärksamhet på frågorna bland länets aktörer.

Statsbidrag

Målet att fördela 100 procent av de statliga medlen i enlighet med regeringsdirektiv och särskilda prioriteringar för Stockholms län uppnåddes i princip. Knappt 6 miljoner fördelades till drogförebyggande insatser och cirka 9 miljoner till tidiga insatser riktade till barn som har föräldrar med psykisk ohälsa och missbruk. Prioriteringar har varit att stärka de metoder och arbetssätt som har stöd i forskning och samtidigt har goda förutsättningar att leva kvar i kommunernas ordinarie verksamhet efter projekttidens slut. Ett ytterligare mål har varit att effektivisera statsbidragshanter-

ingen. Länsstyrelsen har därför genomfört en processanalys för att synliggöra effektiviseringsvinster. Syftet är att säkerställa kvalitet och uppföljning av statsbidragen samt att förbättra kommunikationen med berörda aktörer. Detta arbete har lett till att vi nu har en enad hantering av statsbidragen inom hela det sociala området med exempelvis gemensamma rutiner och rekvisitionsblanketter.

Läs mer om hur Länsstyrelsen har arbetat med verksamhetsområdet under Återrapporteringskrav 71

Personligt ombud

Länsstyrelsen har fortsatt att administrera och stödja verksamheten med personliga ombud för människor med psykisk funktionsnedsättning. I Stockholms län har vi 58 ombud som delfinansieras genom de 16 mkr som Länsstyrelsen fördelar till kommunerna. Länsstyrelsen har också administrerat två nätverksmöten samt ett antal utbildningar som exempelvis coachutbildning för de personliga ombuden.

Återrapporteringskrav 71

Länsstyrelserna ska i enlighet med anvisningar från Statens folkhälsoinstitut (FHI) redovisa hur de har utövat tillsyn enligt alkohollagen (1994:1738) och tobakslagen (1993:581), vilka åtgärder som vidtagits för att skärpa den kommunala tillsynen samt resultaten av detta arbete.

1. Tillsynsplan, vilket år.

Länsstyrelsen har haft en tillsynsplan på alkohol- och tobaksområdet för 2010 som reviderades under året. Revideringen innebar särskilt fokus på tematillsyn av idrottsarenor. Alkohol- och tobakshandläggarna rapporterar fortlöpande till enhetschefen som har det yttersta ansvaret för att planen efterlevs.

2. Organisation och resurser

Alkohol- och tobakshandläggarna arbetar tillsammans med länssamordnarna i en arbetsgrupp som vi kallar folkhälsogrupper. Gruppen består av fem personer som alla arbetar med ANDT-frågor. Av dessa fem personer arbetar en handläggare heltid med alkoholfrågor och en arbetar 70 procent med tobaksfrågor.

3. Vägledande tillsyn

Vid åtta tillfällen under året har Länsstyrelsen bjudit in länets alkohol- och tobakshandläggare, var för sig, till kompetenshöjande möten. Vid dessa möten diskuteras bland annat nya intressanta domar, ansvarsfull alkoholservering, utformning av tillsynsprotokoll, märkning av tobaksprodukter och utvecklingen på alkohol- och tobaksområdet. Externa föredragshållare från Skatteverket, Statens folkhälsoinstitut, Finanspolisen, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket har medverkat.

Tabell 6.1 Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter

Kostnader och årsarbetskrafter för Folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)	9 642,6	9,66
varav Allmänt och övergripande inom social omvårdnad (700)	1 821,7	1,41
varav Fördelning av statsbidrag (704)	6 828,2	6,42
varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	948,0	1,77
varav alkoholärenden 7051 - 7053	0,0	0,00
varav tobaksärenden 7054	0,0	0,00
Totala kostnader (inkl. OH)	13 779,4	

Tabellen ska innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2010)

Kommentarer Tabell 6.1

Inga kommentarer förutom det som nämns i texten ovan.

Alla kommuner har erbjudits minst en utbildningsinsats i ansvarsfull alkoholservering. I tre kommuner har Länsstyrelsen genomfört utbildning i ansvarsfull tillståndsgivning för ansvariga politiker. Här utöver har Länsstyrelsen vid två tillfällen arrangerat utbildning i den nya alkohollagen och vid lika många tillfällen utbildning i den nya tobakslagen. Dessa utbildningar har även riktat sig mot poliser som arbetar med alkohol- och tobaksfrågor.

Vissa kommuner remitterar regelmässigt ärenden rörande eventuellt administrativt ingripande eller avslag på ansökan till Länsstyrelsen. Andra kommuner remitterar ärenden av mer komplicerad natur.

Länsstyrelsen har även daglig telefon eller rådgivning via e-post till länets handläggare i frågor som rör alkohol- och tobakslagarna.

4. Direkttillsyn

Länsstyrelsen har genomfört verksamhetstillsyn i sex av länets kommuner. Detta innebär att Länsstyrelsen besökt kommunen ifråga, samtalat med handläggaren och ibland dennes chef utifrån ett tillsynsprotokoll, därefter har Länsstyrelsen gjort en granskning av akterna både på alkohol- och tobaksområdet. Utifrån detta har en tillsynsrapport skrivits som ställts till berörd nämnd. Eventuella brister påtalas för handläggaren direkt på plats samtidigt som Länsstyrelsen ger råd och tips om hur handläggaren kan förbättra sitt arbete. Länsstyrelsen har även genomfört en tematillsyn avseende alkoholservering på idrottsarenor. Resultatet av denna tillsyn kopplas till landshövdingens initiativ att stävja arenavåldet. Vid sexton tillfällen under året har Länsstyrelsen samordnat den regionalt samordnade tillsynen av restauranger med serveringstillstånd. I denna samverkan ingår förutom Länsstyrelsen både Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten, Brandmyndigheten och alla länets kommuner.

5. Lärande åtgärder

Som nämnts under punkt 3 ovan har Länsstyrelsen bjudit in länets alkohol- och tobakshandläggare, var för sig, till kompetenshöjande möten. Vid dessa

möten diskuteras bland annat nya intressanta domar; Ansvarsfull alkoholservering, utformning av tillsynsprotokoll, märkning av tobaksprodukter och utvecklingen på alkohol- och tobaksområdet.

Länsstyrelsen erbjuder alla nya alkohol- och tobakshandläggare en introduktion i alkohol- och tobakslagarna. Alla kommuner har erbjudits minst en utbildningsinsats i ansvarsfull alkoholservering. I tre kommuner har Länsstyrelsen genomfört insatsen ansvarsfull tillståndsgivning för ansvariga politiker.

Här utöver har Länsstyrelsen vid två tillfällen arrangerat utbildning i den nya alkohollagen och vid lika många tillfällen utbildning i den nya tobakslagen. Dessa utbildningar har även riktat sig mot poliser som arbetar med alkohol- och tobaksfrågor.

Länsstyrelsen har även daglig telefon eller rådgivning via e-post till länets handläggare i frågor som rör alkohol- och tobakslagarna.

Genom det under punkt sju beskrivna nätverket har Länsstyrelsen genomfört ett flertal kompetens- och nätverksstärkande seminarier, fortbildningar och konferenser för politiker och preventionssamordnarna i länets kommuner. Totalt har drygt 300 personer deltagit.

Länsstyrelsen har vidare ansvaret för länets delaktighet i det nationella utvecklingsarbetet LUMA där sju av länets kommuner får extra stöd av Länsstyrelsen och Statens folkhälsoinstitut för att förstärka det drogförebyggande arbetet. Länsstyrelsen har även ansvaret för länets delaktighet i den nationella kampanjen *TÄNK OM* som syftar till att minska langningen av alkoholdrycker till ungdomar.

6. Tillsynsmetoder

Samtliga kommuner i länet arbetar efter metoden Ansvarsfull alkoholservering. Tillsyn enligt tobakslagen har under år 2010 ökat i omfattning. Vid tobakstillsyn liksom vid tillsyn av folkölsförsäljningen använder sig kommunerna av protokoll enligt vilket det bland annat kontrolleras om handlaren har ett egenkontrollprogram och om det finns dekalering om åldersgräns för inköp.

Det har konstaterats att olika tobaksprodukter, såsom vattenpipstobak och Blunt Wraps²² ofta saknat märkning och har sålts utan att skatten är betald. Detta tillsammans med att polisen har blivit tillsynsmyndighet har inneburit att tobakstillsynen fått en nytändning.

7. Samarbete

Länsstyrelsen har under år 2010 etablerat ett strategiskt nätverk som består av de viktigaste aktörerna för ANDT-frågor i länet. I nätverket ingår förutom Länsstyrelsen, Polismyndigheten, Tullverket, Stockholms stad, Karolinska Institutet och STAD. Nätverket har tagit fram en gemensam problembild och prioriterade insatser för de närmaste åren. En effektivare samordning kring tillsyn och utbildningsinsatser, tydligare rollfördelning och höjd kompetens kring viktiga frågor är några av resultaten av arbetet.

Länsstyrelsen leder en samarbetsgrupp med tema illegal tobak. I gruppen som träffats vid sex tillfällen under året ingår representanter för Skatteverket, Statens folkhälsoinstitut, Tullverket, Polismyndigheten, Stockholms stad och Länsstyrelsen. Gruppen har bland annat tagit fram två broschyrer kring vattenpipstobak, en broschyr om rökningens risker och en broschyr med regler kring tobaksförsäljning.

Inom ramen för den samordnade regionala tillsynen i länet samverkar Länsstyrelsen med Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Räddningstjänsten och länets samtliga kommuner. Denna myndighetssamverkan som funnits sedan år 1993 fungerar mycket bra och har kommit att stå modell för myndighetssamverkan inom andra områden.

8. Statens folkhälsoinstitut

Länsstyrelsen anser att det är positivt att Statens folkhälsoinstitut har initierat en nationell referensgrupp och olika nätverksgrupper. Det finns dock en risk för att de viktiga folkhälsofrågorna hamnar vid sidan av länsstyrelsernas linjearbete om inte dessa frågor på ett mer påtagligt sätt förankras genom länsstyrelsernas chefssamrådsgrupper. Länsstyrelsen i Stockholms län har under året stärkt den tvär-

sektoriella bevakningen av denna typ av frågor. Slutligen anser Länsstyrelsen att Statens folkhälsoinstitut borde vara mer aktiv vad gäller olika utbildningsinsatser. I stället för att få hjälp från Statens folkhälsoinstitut vänder sig många länsstyrelser, kommuner och andra aktörer i landet sig till Länsstyrelsen för att få hjälp och stöd.

²² Blunt Wraps är cigarettpapper gjord av tobak

Sakområde Jämställdhet

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,95	2,05
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	8,04	4,49
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	16 252	7 795
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	3,97 %	1,71 %
Bidragsutbetalningar (tkr)	24 504	9 400

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att Länsstyrelsen ska arbeta med jämställdhet mellan män och kvinnor som en del av tillväxtambitionerna.

För att bidra till att visionen ska kunna nås har Länsstyrelsen definierat tre mål (VP 2010-2011) på sakområdet. Dessa är:

- Stockholms län ska vara det mest jämställda länet i landet
- Våld i nära relationer ska förebyggas och stöd ska ges till utsatta
- Prostitution och människohandel för sexuella ändamål ska förebyggas och stöd ska ges till utsatta

Måloppfyllelsen på sakområdet är sammantaget mycket god. Insatsmålen har nåtts och insatserna som genomförts har fått bra genomslag både regionalt och nationellt.

- Stockholms län ska vara det mest jämställda länet i landet

Måloppfyllelsen är god med beaktande av att definierade insatsmål i VP 2010-2011 är uppnådda med god kvalitet och aktiviteterna har fått bra genomslag. Särskilt bör arbetet med uppdateringen av kunskapsunderlaget "På tal om kvinnor och män" samt utbildningar inom socialfondsprojektet nämnas.

Arbetet i länet

Inom Entreprenör Sthlm samverkar näringslivsaktörer kring kvinnors och mäns företagande, och rådgivning och affärsutvecklingsprogram har upphandlats. Inom kompetensutvecklingsplattformen samverkar utbildningsanordnare och innovationsaktörer. Inom båda dessa områden har jämställdhetsperspektivet diskuterats. Med landsbygdsavdelningen pågår kartläggning för att få mer kunskap om målgruppen män och kvinnor inom landsbygdens företagare.

En jämställdhets- och likarättighetsutbildning planeras för yrkeshögskolorna i länet som har en sned könsfördelning på sina utbildningar. Ett första möte har hållits med skolorna och en utbildning håller på att etableras. Tanken är att ge dessa privata utbildningsanordnare samma kunskap inom jämställdhetsområdet som offentliga utbildningsanordnare.

Inom det regionala tillväxtarbetet har ett jämställdhetsperspektiv integrerats i projektet Quadruple

Helix som handlar om klusterbyggande och innovationsutveckling inom kvinnodominerade branscher. Medverkande aktörer är Norrtälje kommun, KTH, Åbo Akademi, och turistbyråer i Estland. Projektet är ett interregionalt projekt inom Central Baltic-programmet. Resultatet blir att nätverket av företagande kvinnor i turistbranschen får utveckla mobila tjänster som stöd i sitt företagande.

Länsstyrelsen har även inbjudit Regionalt resurscentra till arbetet med att ta fram regionala handlingsprogram rörande integration i anslutning till arbetet med RUF 2010. Länsstyrelsen har gett stöd till flera resurscentra i länet. De sena utbetalningarna och den komplicerade ansökningsomgången hos Tillväxtverket bidrar till att flera resurscentra är nedlaggningshotade.

Länsstyrelsen har även gett stöd till ett projekt som ger samhällsinformation på arabiska till asylsökande kvinnor i Syrien och Libanon redan innan de kommit till Sverige. De kan då utnyttja väntetiden och stå bättre förberedda när de anländer. Ungdomsstyrelsen finansierar projektet.

Åtgärds- och utvecklingsbehov nationellt kan behövas då det gäller flyktingmottagningen. Flyktingarbetet är inte jämställdhetsintegrerat i alla delar. Män anländer som flyktingar och kvinnor och barn lite senare som anhöriga. Olika åtgärder möter dem i det nya landet och kvinnor blir lätt isolerade hemma utan språk och nätverk. En del kvinnor tar inte del av SFI och samhällsinformation på grund av barn eller restriktiv familj. Män och kvinnor har delvis olika hälsoproblem som eventuellt behöver hanteras på skilda sätt för att de ska bli arbetsföra. Det tar betydligt längre tid för kvinnor idag att komma ut på arbetsmarknaden.

Läs mer om hur Länsstyrelsen arbetat med verksamhetsområdet under återrapporteringskrav 20 ovan samt återrapporteringskrav 75 nedan

Arbete på det personalpolitiska området inom Länsstyrelsen

Hösten 2010 återupptogs arbetet med att färdigställa myndighetens jämställdhetsplan. Den remissbehandlas i organisationen och ska fastställas 2011. Den avser perioden 2011-2013.

Som en del av arbetet med att jämställdhetsintegrera myndighetens styr- och ledningssystem har ledningsgruppen utbildats i jämställdhetsintegrering.

Under 2010 har två grupper nyanställda medarbetare genomgått myndighetens introduktionsprogram där grundläggande jämställdhetsutbildning ingår som en del.

Några enheter inom Länsstyrelsen har genomfört jämställdhetsanalys av sin verksamhet. Syftet med utbildningen av nyanställda i baskunskap, respektive avdelningarna i metodkunskap, är att de ska kunna göra jämställdhetsanalyser av sin egen verksamhet i enlighet med gällande handlingsplan för jämställdhetsintegrering. Vid sociala avdelningen deltog 2010 enheten för folkhälsa i utbildningen, vilket ledde till att man i det fortsatta arbetet med att motarbeta våld mot kvinnor ska lägga större vikt vid att få mer fler manliga deltagare till konferenser och utbildningar. Stöd och råd i jämställdhetsintegrering har vidare getts till tillväxtavdelningen och landsbygdavdelningen.

Planering av genomförandet av den länsstyrelsegemensamma handlingsplanen för lika rättigheter och möjligheter pågår.

- Våld i nära relationer ska förebyggas och stöd ges till utsatta

Måluppfyllelsen är mycket god med beaktande av definierade insatsmål i VP 2010-2011. Särskilt goda resultat visar den omfattande utbildningsinsats som vi har genomfört avseende våld i nära relationer med barn i fokus. Inom ramen för Operation Kvinnofrid har Länsstyrelsen drivit på ett tiotal insatser inom Aktionsplan mot hedersvåld. Ett av de mer strategiska och nyskapande projekten är "Ett hedershus för Stockholms län" arbetades fram under året.

Utbildningar

Länsstyrelsen i Stockholms län har påbörjat en omfattande utbildningsinsats om våld i nära relation med barn i fokus. Den utgår från de behov och brister som uppdagades i samband med Länsstyrelsens tillsyn av socialtjänstens arbete med kvinnofridsfrågor i länet 2008. Utbildningen riktar

sig till de delar inom socialtjänsten som arbetar med barn- och familjeärenden. Den omfattar fem obligatoriska heldagar för cirka 400 personer. Intresset för utbildningen har varit mycket stort och uppskattat. En effekt som vi har sett tidigt är att kommuner har initierat samtal om hur socialtjänsten ska tillgodogöra sig de nya kunskaperna i syfte att utveckla arbetet på området.

Länsstyrelsen har också under 2010 satsat på en utbildning avseende våld i nära relation med fokus på människor med funktionshinder: "Vägen till att se och agera". Utbildningen och utbildningsmaterial har erbjudits till alla kommuner samt till entreprenörer och enskilda bolag som utför socialtjänst och LSS-insatser. 23 utbildningstillfällen har arrangerats och drygt 500 personer har deltagit.

Länsstyrelsen har också genomfört heldagsutbildningar i Riskbedömningar i arbete med hedersvåldsutsatta ungdomar, utifrån verksamhetssystemet BBIC²³ och utredningsmetoden Signs of Safety. 250 socialsekreterare har deltagit i denna utbildning.

En effekt av dessa länsövergripande utbildningar är en jämnare kunskapsnivå över länet och bättre förutsättningar för en samsyn på området. I övrigt har utbildningarna som har genomförts i länet om våld i nära relation lett till en ökad kunskapsnivå generellt inom kommunerna. Målet för dessa utbildningar har varit att nå sammanlagt 1500 handledare och utförare inom socialtjänsten. Målet har nåtts.

Statsbidrag som lett till utveckling

Länsstyrelsen i Stockholms län har fördelat cirka 24 miljoner kronor i statsbidrag till kommunerna för stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld, samt stöd till lokal samverkan för kvinnofrid. Statsbidragen till kommunerna har lett till att socialtjänsten i flera kommuner/stadsdelar har utvecklat särskilda strukturer för kvinnofridsarbetet. Såväl intern som extern samverkan har utvecklats. God kompetens och en tydlig struktur för arbetet är två av flera förutsättningar för att kunna kvalitetssäkra arbetet på området våld i

nära relation, och att de som är i behov av stöd erbjuds det.

Länsstyrelsen har även fördelat 3,5 mkr i statsbidrag för stöd till förebyggande arbete mot hedersvåld, samt 2,2 mkr för att stödja kvalitetsutveckling och stärka skyddade boenden för hedersvåldsutsatta över hela landet. Länsstyrelsen i Stockholm tog också initiativ till – och påbörjade en nationell kartläggning av – skyddat boende för denna målgrupp.

Ett mål har varit att effektivisera statsbidragshandlingen. Länsstyrelsen har därför genomfört en processanalys för att synliggöra effektiviseringsvinster. Syfte är att säkerställa kvalitet och uppföljning av statsbidragen samt att förbättra kommunikationen med berörda aktörer. Detta arbete har lett till att vi nu har en gemensam hantering av statsbidragen inom hela det sociala området med exempelvis gemensamma rutiner och rekvisitionsblanketter.

Särskilda insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

Länsstyrelsen är sammankallande till myndighets-samverkan Operation Kvinnofrid. I styrgruppen sitter länspolismästaren, finanslandstingsrådet, Stockholms stads socialborgarråd, en politikerrepresentant för Kommunstyrelsen i Stockholms län samt landshövdingen som ordförande. Operation Kvinnofrids aktionsplan mot hedersvåld 2010 innehåller ett tiotal insatser, förebyggande arbete, akut och långsiktigt stöd. Målet var att insatserna skulle genomföras 2010 i enlighet med de mål som finns beskrivna i uppföljningsmatrisen. Vi kan konstatera att drygt hälften av insatsmålen nåtts. De som ännu är uppfyllda kommer att fullföljas under 2011.

Inom ramen för aktionsplanen arrangerades två större seminarier i början av året, "I hederns namn", där Operation Kvinnofrids styrgrupp uppmanade alla närvarande att öka sina ansträngningar för flickor, pojkar, kvinnor och män som blir utsatta för hedersrelaterat förtryck, hot och våld. Totalt 600 yrkesverksamma och chefer från olika myndigheter i Stockholms län samt frivilliga aktörer från olika organisationer deltog.

²³ Barns behov i centrum (BBIC) är ett system för socialtjänstens arbete med att utreda, planera och följa upp beslutade insatser för barn och unga. Socialstyrelsen 2006.

Projekt Hedra har varit en ytterligare insats i aktionsplanen som Länsstyrelsen har lett. Projektet erbjuder kompetensutveckling och konkreta metoder till yrkesverksamma och frivilliga aktörer, för att de ska kunna arbeta förebyggande mot hedersrelaterat förtryck och våld i mötet med ungdomar. Under 2010 har totalt 220 fältassistenter, lärare, kuratorer, fritidsledare och frivilliga aktörer deltagit. Utvärderingen visar att cirka 800 ungdomar och sfi-studerande har bjudits in till en dialog kring hedersrelaterat förtryck och våld av deltagarna själva redan under kursens gång. Parallellt med detta har Länsstyrelsen erbjudit föreläsningar till 1800 skolungdomar med efterföljande diskussion kring hedersrelaterat förtryck och våld.

Operation Kvinnofrid har vidare initierat ett mycket strategiskt och nyskapande projekt: Ett hedershus för Stockholms län som är tänkt att fungera som en sluss av kunskap och insatser för personer utsatta för hedersrelaterat våld- och förtryck, samt deras anhöriga. Förövare ska också kunna erbjudas hjälp till förändring av livsmönster. Hedershuset ska bestå av både ett fysiskt hus och ett virtuellt. I bägge husen ska det finnas personal med spetskompetens inom hedersrelaterat våld och förtryck. De ska kunna svara på frågor och ta olika specialuppdrag från samarbetspartners (landstinget, polisen, och kommunerna). Projektet förverkligas under 2011. Länsstyrelsen är projektägare och samordnar utvecklingsarbetet.

Under hösten 2010 arrangerade Länsstyrelsen en nationell tvådagarskonferens om metoder för arbete med hela familjer och släkter för att stötta personer utsatta för hedersrelaterat våld. Målgruppen var personal inom kommuner samt hälso- och sjukvård. 250 yrkesverksamma från hela Sverige deltog i konferensen. Vi kan, efter konferensen, konstatera att behovet av att fortsätta utvecklingen av familjearbete är stort.

I uppdraget för ett tryggare återvändande av brottsutsatta har en kartläggning genomförts vilket har lett till ökad kunskap om, samt tydliggjort hinder kring, ett tryggare återvändande. Vi har uppnått vårt mål med att ta fram nationella riktlinjer inklusive rutiner för hur en återvändandeprocess bör ske utifrån individens bästa. Detta är de första svenska riktlinjerna i sitt slag. I syfte att lära sig mer om återvändarprogram i ursprungsländer

har kontaktresor genomförts till Schweiz, Rumänien, Italien, Finland, Nigeria och Serbien. Detta har lett till att Sverige nu har kontaktpunkter i de vanligast förekommande ursprungsländerna.

- Prostitution och människohandel för sexuella ändamål ska förebyggas och stöd ska ges till utsatta

Måluppfyllelsen är mycket god med beaktande av definierade insatsmål i VP 2010-2011. Bland annat har vi tagit fram nationella riktlinjer för samverkan mellan myndigheter avseende deras arbete med prostitution och människohandel.

I uppdraget för nationell samverkan leder Länsstyrelsen i Stockholms län en operativ och strategisk samverkan mellan landets främsta experter inom prostitution och människohandel. Målet har varit att etablera ett nationellt samordningssekretariat vid Länsstyrelsen i Stockholm vilket nu är uppnått. Etablerade samverkanspartners är Rikspolisstyrelsen, Rikskriminalpolisen, lokala Polismyndigheter, prostitutionsgrupperna från Stockholm, Göteborg, Malmö inom Socialtjänsten, Åklagarmyndigheten och Migrationsverket.

Nationella riktlinjer för hantering av prostitutions- och människohandelsärenden har tagits fram vilket nu kan utgöra ett stöd för myndigheter, kommuner och landsting i hela Sverige. Ett utbildningsmaterial kring prostitution och människohandel har färdigställts, tillgängligt för andra aktörer att använda. Utifrån detta material har Länsstyrelsen genomfört ett tiotal nationella utbildningar för myndigheter och frivilligorganisationer och cirka 600 personer har nåtts av utbildningarna vilket ligger i linje med vårt mål.

Inom ramen för Länsstyrelsens regionala uppdrag har utbildningar för taxi-, hotell-, turist- och restaurangnäring arrangerats. Totalt har Länsstyrelsen nått cirka 250 anställda. Länsstyrelsen har därtill genomfört en kartläggning avseende allmännyttiga bostadsbolag i Stockholms län vars syfte var att klargöra den kunskap, beredskap och samverkan som finns av prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Länsstyrelsen i Stockholm har sammankallat en arbetsgrupp med representanter från länsstyrelserna vid tre tillfällen under 2010.

I uppdraget kring stöd till frivilligorganisationers arbete för att motverka efterfrågan av prostitution och människohandel har Länsstyrelsen valt att tilldela medel till Järfälla tjejjour som har drivit en nationell kampanj mot efterfrågan, "Bordellen i Almedalen", som är riktad mot sexköpare, sexköpsförespråkare samt allmänheten, och "flirtlicens.nu", en hemsida framförallt för ungdomar mellan 15-20 år där de på ett lekfullt sätt får information som kan förändra attityder och slå hål på myter. Därmed har vi uppnått vårt mål om att en nationell kampanj som verkar mot efterfrågan av sexköp ska vara genomförd senast under hösten 2010.

Inom uppdraget att utveckla stödprogram för rehabilitering av brottsutsatta har medel tilldelats ett pilotprojekt som leds av ett antal samfund och frivilligorganisationer, bland annat Frälsningsarmén, Svenska Kyrkan, Missionskyrkan, Baptistsamfundet, Caritas och Röda korset. Projektet innebär boendeplatser med stödsamtal, kontakt med myndigheter och möjligheter till utbildning och praktik för personer utsatta för människohandel.

Länsstyrelsens har kontinuerlig kontakt med barnrättsexperter från olika myndigheter och försäkrar sig om att ha ett tydligt barnperspektiv i metodutveckling, produktion av material med mera.

Återrapporteringskrav 75

Länsstyrelserna ska redovisa hur de inom länet har gett stöd till olika aktörer i deras arbete med jämställdhetsintegrering. Redovisningen ska ange insatsernas inriktning, omfattning och resultat.

Genomförandet av den regionala strategin för jämställdhet i länet 2008-2013

Under 2010 har strategigruppen, vilken består av representanter för Länsstyrelsen, Landstinget/Regionplanekontoret, Kommunförbundet i länet, Stockholm Stad, Polisen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Skattemyndigheten, anordnat ett större seminarium med 100 deltagare den 17 mars med temat "En arbetsmarknad för alla". Under seminariet behandlades bland annat frågor som de sneda utbildnings- och arbetsmarknadsvägen, SFI-SFX för nyanlända, Polisens

Spiraprojekt, Resurscentras insatser för invandrarkvinnor och ungdomsarbetslösheten med mera.

Den 21 oktober anordnade strategigruppen ett mindre seminarium med 30 deltagare med Diskrimineringsombudsmannen (DO) kring erfarenheter av de första åren med diskrimineringslagen. Då redogjorde Länsstyrelsen för det länsstyrelsegemensamma handlingsplanen för lika rättigheter och kommande utbildningssatsningar. Försäkringskassan redogjorde för ett projekt med jämställdhetsintegrering. Polisen och Skattemyndigheten redogjorde för sina insatser. Därutöver har strategigruppen haft möten åtta gånger under året för att få erfarenhetsutbyte och samordning av jämställdhetsarbetet i länet. Länsstyrelsen har en samordnande roll i gruppen. Inom arbetsmarknadsområdet har arbetet lett till resultatet att SFX:s utbildningar har en jämn könsfördelning och inom polisen har till exempel projektet SPIRA rekryterat kvinnor och ungdomar med icke-svensk bakgrund.

I september påbörjades uppföljningen av jämställdhetsstrategin och en projektledare anställdes av Länsstyrelsen. Uppföljningen finansieras av Länsstyrelsen, Landstinget/Regionplanekontoret, Kommunförbundet och Stockholm Stad och ska vara klar i mars 2011. Den omfattar en uppdatering av nulägesbeskrivningen samt en kartläggning av vad de olika aktörerna har gjort under perioden. Rapporten förväntas komma med rekommendationer om inriktningen och organisationen av arbetet under den sista perioden.

I maj har Länsstyrelsen gett utbildning i jämställdhetsintegrering till Polismyndigheten i länet samt gett råd till Statens kulturråd. Länsstyrelsen har också bistått Svenska Institutet med expertkunskap i jämställdhetsintegrering i samband med att Tekniska museets utställning om kvinnors uppfinningar har turnerat i Ukraina.

ESF Jämt-stöd i jämställdhetsintegrering till ESF-projekt

Kunskap om hur jämställdheten i storstadsregioner kan förbättras ska tas fram och tillämpas. Målen för projektet i länet var att rådgivning skulle ges till 50 projekt per år och att minst 10 utbildningar per år skulle genomföras med 95 procent

nöjda kunder. Målen är uppnådda för året. 37 enskilda rådgivningstillfällen, två fördjupningsseminarier, metodutveckling och 22 utbildningar är genomförda. I Almedalen hölls i juli ett stort seminarium tillsammans med JämI och SKL.

Länsstyrelsen har deltagit i det länsgemensamma arbetet med att ta fram en handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter, först i kärngruppen i projektet och därefter i utbildningsgruppen. I september anställdes en person för att särskilt ta fram en lokal genomförandeplan. Denna är nu klar och omfattar flera av de 36 åtgärderna. Därefter har arbetet organiserats och under våren kommer utbildningsverksamhet i gång. Arbetet har startat på det personalpolitiska området internt och presenterats utåt i strategigruppen.

Seminarier med DO och strategigruppen visade att flera av aktörerna arbetar aktivt med jämställdhetsintegrering och mångfald, bland annat Försäkringskassan, Polisen och Länsstyrelsen.

Länsstyrelseinstruktionen 5§.1

Länsstyrelsens handlingsplan för jämställdhetsintegrering 2008- 2010 är ett styrdokument som säger att alla beslut ska vara jämställdhetsintegrerade. Under våren gjordes en uppföljning av Länsstyrelsens interna jämställdhetsintegreringsarbete och man fann att så inte är fallet fullt ut. Utbildningarna för nyanställda har funnit sin form och

runt 74 nyanställda har i år fått tre timmars utbildning i baskunskap i jämställdhet. Vidare har den sociala avdelningen erhållit en dag av metodutbildning för att kunna göra jämställdhetsanalys. Tillväxtavdelningen har fått stöd och råd och ett nytt arbete med landsbygdsavdelningen har påbörjats.

Länsstyrelseinstruktionen 5§.2

Statistik om kvinnor och män i Stockholms län har tagits fram under året och delats ut till alla anställda vid Länsstyrelsen samt till aktörerna i länet. Broschyren har haft stor medial spridning via dagspress och kommundidningar, samt i sociala media.

Analysgruppens löpande rapporter under året har haft konsupplad statistik rörande sysselsättning och ekonomi. Även denna publikation sprids flitigt i länet.

Tabell 7.1

Kostnader/intäkter för sakområde Jämställdhet	2010	2009	2008
Verksamhetskostnader inkl. OH ¹ (tkr)	16 252,1	7 794,5	9 603,0
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	1 564,3	865,6	2 732,0
varav övrig finansiering (tkr)	14 687,8	6 917,7	6 871,0
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	3,96 %	1,70 %	2,50 %
Verksamhetsintäkter	5 679,9	4 092,6	8 627,0

1) Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Kommentarer Tabell 7.1

Ökningen av kostnaderna förklaras främst av posten övrig finansiering som innehåller kostnader avseende sakanslag för arbetet med Nationella Minoriteter, som är ett nationellt uppdrag som Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget blivit tilldelade. För mer information se kapitlet Nationella Minoriteter.

Sakområde Integration

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,73	3,14
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	4,46	4,92
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	12 534	11 164
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	3,06 %	2,44 %
Bidragsutbetalningar (tkr)	428	216

1) Årsarbetskraft = 1760 timmar

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att Stockholms län ska välkomna invandrare och flyktingar och ta tillvara den tillgång på arbetsmarknaden och kulturellt som dessa utgör. Länsstyrelsen ska vidare verka för att länets och landets nationella minoriteter ges de rättigheter som är lagstadgade.

För att bidra till att visionen ska kunna nås har Länsstyrelsen definierat tre mål (VP 2010-2011) på sakområdet. De är:

- En jämn fördelning av ansvaret för flyktingmottagandet mellan länets kommuner ska åstadkommas
- Nyanlända flyktingars introduktion och etablering i länet ska påskyndas så att tiden från ankomst till arbete halveras

Måluppfyllelsen på sakområdet är sammantaget god, detta då Länsstyrelsens samarbete med andra aktörer inklusive länets kommuner stärks under året.

- En jämn fördelning av ansvaret för flyktingmottagandet mellan länets kommuner ska åstadkommas

Måluppfyllelsen är mycket god främst beroende på att Länsstyrelsen i Stockholms län som första län har en överenskommelse med samtliga kommuner om nya platser för ensamkommande barn.

Länsstyrelsen har under 2010 arbetat vidare via samverkan med länets aktörer att förbättra länets flyktingmottagning, minska hinder för mottagande samt åtgärder för att kunna ta emot fler ensamkommande barn i länet.

Mycket av Länsstyrelsens arbete har fokuserats på att förebygga hinder för etableringsreformens införande. Överenskommelser gällande mottagning av ensamkommande barn är framförhandlade och påskrivna med samtliga länets kommuner. Detta innebär att länet ökar sin mottagningskapacitet från 125 till 344 platser. Samtidigt har ett gemensamt regionalt utvecklingsarbete för ökad kvalitet i länets mottagande av ensamkommande barn påbörjats.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten under Återrapporteringskrav 76 nedan.

- Nyanlända flyktingars introduktion och etablering i länet ska påskyndas så att tiden från ankomst till arbete halveras

Måluppfyllelsen är god framförallt då vi har bidragit till att det regionala samarbetet fungerar väl mellan samverkansparterna. Fler initiativ har tagits, bland annat har en ny SFX-utbildning startat och samhällsorienteringen har regionaliserats.

Länets utvecklingsprojekt Tema Nyanlända har under året arbetat vidare med att tematisera områdena arbetsmarknad, bostad och hälsa. Projektet har också fortsatt att ge länets aktörer tillgång till en gemensam kunskapsbas samt en arena för erfarenhetsutbyte.

För att säkerställa beredskapen för mottagning i länet har Länsstyrelsen kontinuerliga träffar med kommunledningarna.

Nätverksträffar för flyktingsamordnare samt två stora konferenser för flyktingsamordnare och representanter från arbetsförmedlingen har genomförts angående propositionen om nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering. Länsstyrelsen samordnar ett nätverk för alla flyktingsamordnare, sfi i länet samt etableringshandläggare vid Arbetsförmedlingen. Nätverket träffas fyra gånger om året för att utbyta information och hitta vägar för att förbättra introduktionen för nyanlända flyktingar och deras anhöriga.

Läs mer om den ovan beskrivna verksamheten under Återrapporteringskrav 76 nedan.

Återrapporteringskrav 76

Länsstyrelserna ska redovisa sitt arbete för att skapa god beredskap och kapacitet i respektive län för att ta emot skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd. Av redovisningen ska framgå hur arbetet bedrivits och vilka resultat som nåtts. Vidare ska redovisningen, där så är möjligt, beskriva insatser, metoder och hinder samt barns situation i mottagandet på följande områden: Regional samverkan kring arbete, bosättning, utbildning och hälsa, nyanländas boende, organiserad vidareflyttning, samhällsinformation, sociala insatser för nyanlända samt Svenska för invandrare (sfi) och yrkessvenska. Ytterligare anvisningar för redovisningen får göras av Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Regional samverkan kring etableringsreformen

Mycket av Länsstyrelsens arbete har fokuserats på att förebygga hinder för etableringsreformens införande. För att möta dessa hinder arbetar Länsstyrelsen aktivt med berörda aktörer bland annat genom nätverk för flyktingsamordnare, sfi-rektorer och handläggare från arbetsförmedlingen för att bistå i processen att hitta arbetsformer. Länsstyrelsen har deltagit vid Arbetsförmedlingens träffar och har varit behjälpliga vid deras överenskommelsearbete samt i dialogmöten i länet. Nätverksträffar för flyktingsamordnare samt två stora konferenser för flyktingsamordnare och representanter från arbetsförmedlingen har genomförts angående propositionen om Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering. Nätverket träffas fyra gånger om året för att utbyta information och hitta vägar för att förbättra introduktionen för nyanlända flyktingar och deras anhöriga.

Landstingets projekt Resa för integration har med bland annat stöd av Länsstyrelsen utbildat hälso-kommunikatörer, och verksamhet har påbörjats i tre av länets kommuner i syfte att påskynda flyktingars etablering.

Regional samverkan kring arbete

Länsstyrelsen har under året fortsatt att bidra – dels ekonomiskt – men även genom att aktivt delta i de semiregionala flyktingmottagnings- och matchningsorganisationer som finns i länet. Dessa semiregionala noder kommer att leda till högre mottagningskapacitet (både i form av boende såväl som insatser) samt snabbare arbetsmarknadsetablering för nyanlända flyktingar i länet.

Länsstyrelsen i Stockholm har under året utvecklat och startat många insatser gällande regional samverkan för att fler nyanlända ska komma in i egen sysselsättning.

Länets utvecklingsprojekt Tema Nyanlända har under året arbetat vidare med att tematisera områdena arbetsmarknad, bostad och hälsa. Projektet har också fortsatt att ge länets aktörer tillgång till en gemensam kunskapsbas samt en arena för erfarenhetsutbyte.

Rotary Mentorsprojekt syftar till att underlätta för utlandsfödda att etablera sig i det svenska samhället och finna ett meningsfullt arbete inom sin egen profession. Samarbete sker mellan Rotary och flera kommuner med stöd av Länsstyrelsen. Rotary kan, via sina medlemmars stora kontaktnät i samhälle och näringsliv, öppna dörrar och skapa kontakter för nyanlända flyktingar.

Länsstyrelsen har under verksamhetsåret tillsammans med Företagarna i Stockholms län genomfört aktiviteter som syftar till att skapa bättre förutsättningar för små och medelstora företag att växa hemma i Sverige, men även på marknader utomlands inom ramen för satsningen Global Tillväxt Hemma (GTH). Drygt 200 företagare har deltagit under året och aktiviteterna har varit uppskattade. Utvärderingar visar att över 90 procent av de deltagande företagen har angett att de har lyckats skapa minst en affär eller ett utvecklings-samarbete på fem inbokade möten. Omkring 60 procent angav att de har lyckats skapa minst två affärer under sina fem förbokade möten.

Anställ kompetensen är en kraftsamling för fler utrikesfödda i arbete. Kraftsamlingen syftar till att synliggöra den kompetensresurs de utrikesfödda utgör i en tid när arbetslöshet i många branscher är på väg att övergå i arbetskraftsbrist. Kraftsamlingen kan komma att underlätta för utrikesfödda som ännu inte kommit till Sverige. Kraftsamlingen ersätter inte ordinarie verksamheter i länet utan avser att tillföra dessa en extra styrka. Kraftsamlingen drivs av landshövdingen i Stockholms län, Stockholms Handelskammare, Företagarna, Arbetsförmedlingen, Svenskt Näringsliv, Arbetsgivarverket, Migrationsverket, Stockholms Hantverksförening, TCO, LO, SACO, länets kommuner samt Stockholms läns landsting. Länsstyrelsen koordinerar arbetet.

Under året har förberedelsen inför nästa års Rekryteringsbazar kommit igång. Bazaren är en mötesplats för direkt rekrytering men kommer också att innehålla utbildningsinformation. Rekryteringsbazaren drivs av Länsstyrelsen i Stockholms län och består av representanter från näringslivet, organisationer, föreningar, kommuner och statliga myndigheter.

Bosättning och nyanländas boende

Det främsta hindret i länet är allt jämt stor bostadsbrist. Det är svårt för kommuner att finna lämpliga lägenheter för nyanlända som fortfarande bor i anläggningsboende. Mottagandet i länet domineras därför av eget boende (EBO).

Länsstyrelsen arbetar brett för att öka mottagningskapaciteten i länet. Arbetet sker i nära samverkan med länets kommuner, sektorsmyndigheter, organisationer och aktörer från näringsliv och civilsamhälle. Länsstyrelsen har bland annat förhandlat om nya överenskommelser med Ekerö och Vaxholms kommun. Länsstyrelsen har utvecklat och tagit fram statistik samt följt upp alla kommunöverenskommelser i länet.

Ett första steg i att skapa en regional överenskommelse har tagits under hösten. Tanken är att först skapa semiregionala överenskommelser som senare kommer att leda till en regionalöverenskommelse. Syftet är att få ökat gemensamt ansvar och delaktighet i mottagande av nyanlända flyktingar. För att säkerställa beredskapen i länet har Länsstyrelsen kontinuerliga träffar med kommunledningarna gemensamt.

Våren 2010 skrev Länsstyrelsen tillsammans med kommunförbundet i Stockholms län under en avsiktsförklaring om att öka antalet platser för ensamkommande barn. Länsstyrelsen har sedan förhandlat med kommunerna tillsammans med Migrationsverket om varje enskild överenskommelse. Idag har vi som första län avtal med varje kommun om ökat mottagande för ensamkommande barn.

I den regionala bostadsgruppen som består av Länsstyrelsen, Landstingets regionplanekontor, Stockholm stad och Kommunförbundet i Stockholms län (KSL) har en diskussion inletts om hur regionen gemensamt kan bli bättre på att bryta nuvarande, och förebygga framtida, negativa effekter för regionens tillväxt som beror på socioekonomiska problem samt boendesegregation.

Utbildning och hälsa

Inom hälsoområdet har Länsstyrelsen förutom att samla en expertgrupp och genomföra seminarier kring folkhälsa och kvinnors hälsa deltagit som

styrgruppsmedlem i Landstingets projekt Resa för integration samt deltagit i utbildningen av hälso-kommunikatörer.

Länsstyrelsen har stöttat ett utvecklingsarbete inom Botkyrka kommun för att få fram metoder kring samverkan inom kommunen avseende mottagande av barn. Länsstyrelsen har också besökt 24 av de 26 kommunerna för att diskutera mottagande av barn i allmänhet och ensamkommande barn i synnerhet. Mötet har genomförts med ledningen för Socialtjänsten.

Inom samhällsorientering har Länsstyrelsen stöttat framtagandet av en regional modell som ska erbjuda samhällsorientering på modersmål. Länsstyrelsen har även finansierat framtagandet av en universitetsutbildning för framtida samhällskommunikatörer tillsammans med Stockholms universitet

Organiserad vidareflyttning,

BOSAM är ett webbaserat verktyg för att avlasta kommuner med högt mottagande och ge flyktingar möjlighet att flytta till kommuner som vill ta emot fler. Länsstyrelsen har aktivt arbetat med vidareflytt med hjälp av BOSAM. Kommuner får via BOSAM möjlighet att marknadsföra sin kommun och informera om dess förutsättningar om mottagande. Bosättningsfunktionen ska underlätta och effektivisera regionens kontakter med andra kommuner och regioner kring bosättningsfrågor och organiserad vidareflytt. Hittills har cirka 200 personer flyttat med hjälp av BOSAM. Länsstyrelsen i Stockholm tar över utvecklingen av BOSAM under våren 2011.

Samhällsinformation

I Stockholms län samarbetar flera kommuner kring en regional modell för samhällsorientering, www.nyistockholm.se. Samhällsorienteringen syftar till att underlätta de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Samhällsorienteringen ska ge en grundläggande förståelse för det svenska samhället och en grund för fortsatt kunskapsinhämtande. Under 2010 har ett länsgemensamt kansli startat och upphandlingen av utförare har påbörjats. 25 av 26 kommuner är del av den gemensamma samhällsorienteringen. Under året har en gemensam upphandling av modersmålsundervisning genomförts.

Tillsammans med Stockholms universitet har Länsstyrelsen tagit fram en utbildning för samhällskommunikatörer för att försäkra regionen på tillgång till samhällsorientering för nyanlända och därmed korta tiden till arbete.

Sociala insatser för nyanlända

Länsstyrelsen har under verksamhetsåret genomfört samtal med 24 av länets 26 socialförvaltnings- ar angående mottagandet av nyanlända flyktingar. Länsstyrelsen har också inlett samtal mellan landsting, Försäkringskassan och finansiella samordningsförbund kring nyanlända med begränsad prestationsförmåga (25 procent) för att identifiera stöd och utvecklingsområden.

Svenska för invandrare (sfi) och yrkessvenska

För att ta tillvara kunskap och yrkeserfarenhet hos dem som kommer till Sverige har Länsstyrelsen i Stockholms län och Kommunförbundet i Stockholms län initierat regionalt samarbete kring specialutbildningar i yrkessvenska, så kallade SFX-utbildningar. SFX är en samlingsbeteckning för vissa yrkesinriktade utbildningar som bedrivs inom Svenska för invandrare (sfi) och Svenska som andra språk (Sas). Under året har en ny utbildning påbörjats, Sfej, som riktar sig till invandrare med bakgrund som ekonomer, jurister och samhällsvetare. Detta är ett samarbete mellan Stockholms stad, Södertörns högskola, JUSEK och Länsstyrelsen. SFINX – svenska för ingenjörer har implementerats och kommer från och med 2010 att utgöra en ordinarie verksamhet inom Kungliga Tekniska Högskolan, KTH.

Hinder

Under 2010 har det varit svårt att driva större utvecklingsprojekt i länet på grund av förberedelserna inför etableringsreformen. Det har varit en stor osäkerhet kring etableringsreformens olika delar och hur reformen påverkar länets aktörer. Osäkerhet kring etableringsreformen har bland annat lett till att framtagande av nya yrkesinriktad sfi gått trögt.

Ett stort problem för matchning av nyanlända mot arbetsmarknaden är avsaknaden av validering av den enskildes yrkes- och utbildningskompetens. I Stockholm har företag börjat anställa igen och

behovet av arbetskraft har ökat. Då den nyanländes kompetens inte finns registrerad blir det problem med matchningen.

Bostadsbristen i länet begränsar möjligheterna för den nyanlända att etablera sig i länet. Utan en ordentlig bostad kan en kvalitetsmässig mottagning inte ske. Vidareflytt kan vara en del av lösningen för att hitta egen bostad. Dock krävs det att ytterligare kommuner och länsstyrelser ansluter sig till verksamheten kring vidareflytt.

Under året har det blivit tydligt att det nya skärpta regelverket kring upphandling och samarbete kommuner emellan kommer att begränsa en effektiv och samordnad flyktigmottagning i länet.

En utmaning för länet under kommande år är i och med den nya etableringsreformen är att endast en liten del av nyanlända invandrare i kommunerna har rätt till samhällsorientering.

Barns situation

Länsstyrelsen har under 2010 arbetat vidare via samverkan med länets aktörer att förbättra länets flyktigmottagning, minska hinder för mottagande samt åtgärder för att kunna ta emot fler ensamkommande barn i länet. Överenskommelser med samtliga av länets kommuner är framförhandlade och påskrivna för ensamkommande barn. Detta innebär att länet ökar sin mottagningskapacitet från 125 till 344 platser. Samtidigt har ett gemensamt regionalt utvecklingsarbete för ökad kvalitet i länets mottagande av ensamkommande barn påbörjats.

Barnens perspektiv i hela flyktigmottagningen behöver utvecklas och stärkas. Barnens situation behöver belysas och analyseras mycket tydligare vid mottagandet.

Bostadsbristen är det enskilt största problemet vid mottagande av barn. Trångboddheten och de ständiga flyttningarna skapar en ogynnsam tillvaro för barnets utveckling. Ofta kan problemen lösas genom bättre kommunal samordning och planering. Därför är Länsstyrelsens insatser kring ökat kommunal samverkan vid mottagande av anläggningsboende viktiga.

Samhällsinformation har tidigare varit en del av mottagandet av barn. I den nya lagstiftningen har kommunerna inte längre ansvaret för att erbjuda samhällsorientering till dem som saknar en etableringsplan, vilket kan drabba barnen.

Länsstyrelsen arbetar brett för att öka mottagningskapaciteten i länet. Arbetet sker i nära samverkan med länets kommuner, sektorsmyndigheter, organisationer och aktörer från näringsliv och civilsamhälle. Mycket av Länsstyrelsens arbete har fokuserats på att förebygga hinder för etableringsreformens införande. Insatser för kompetensutveckling för flyktingsamordnare och handläggare vid arbetsförmedling samt lärare och rektorer vid sfi har genomförts löpande under året. Landstingets projekt Resa för integration har med bland annat stöd av Länsstyrelsen utbildat hälsokommunikatörer och verksamheten har startats i tre av länets kommuner i syfte att påskynda flyktingars etablering.

Sakområde Nationella minoriteter

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision. Denna anger att Länsstyrelsen ska verka för att länets och landets nationella minoriteter ges de rättigheter som är lagstadgade.

För att bidra till att visionen ska kunna nås har Länsstyrelsen definierat ett mål (VP 2010-2011) på sakområdet. Det är:

- Arbetet för att nå de nationella minoritetspolitiska målen ska samordnas

Målnuppfyllelsen är förhållandevis god med beaktande av definierade insatsmål i VP 2010-2011. Bland annat har bidrag delats ut, samarbetet med Sametinget har utvecklats samt dialogmöten med berörda myndigheter och företrädare för de nationella minoriteterna har ägt rum.

Som en upptakt till Länsstyrelsens nya uppdrag bjöds företrädare för de nationella minoriteterna samt berörda myndigheter in till ett informationsmöte i början av året. Vid detta möte inbjöds till en serie dialogmöten mellan landshövdingen och var och en av de fyra icke-samiska minoriteter, som Länsstyrelsens uppföljningsansvar gäller. Fyra sådana dialogmöten har genomförts varav tre har ägt rum i Stockholm. I september genomförde landshövdingen och verksamhetens medarbetare en heldags studiebesök i Tornedalen med avslutande dialogmöte.

I början av maj genomförde Länsstyrelsen och Sametinget en upptaktskonferens till vilken inbjöds företrädare för de kommuner, landsting och regioner som ingår i förvaltningsområdena för finska och meänkieli. Inför konferensen framställdes en informationsfolder om den nationella minoritetspolitiken. Konferensen dokumenterades i en rapport som har spridits till berörda i kommuner och landsting.

Under våren inbjöd landshövdingen generaldirektörerna eller motsvarande för de elva statliga myndigheter, som fått ett treårigt särskilt uppdrag av regeringen, till ett möte på Länsstyrelsen för att diskutera det kommande arbetet. Mötet har följts upp genom bilaterala möten mellan Länsstyrelsen och ett antal av myndigheterna. De elva myndigheterna lämnade under hösten sina första rapporter till Länsstyrelsen och Sametinget. Rapporterna kommer att redovisas till regeringen i den gemensamma rapporten från Länsstyrelsen och Sametinget den 22 februari 2011.

Under året har samtliga 26 kommuner som ingår i förvaltningsområdena för finska och/eller meänkieli besökts vid minst ett tillfälle av medarbetare från Länsstyrelsen. Fyra utbildningsseminarier har genomförts med deltagare från de fyra Mälardals-länen. Utbildningsseminarierna ingår i ett projekt för framtagande av en handbok för minoritetsarbetet i kommuner och landsting. Handboken kommer att spridas till samtliga kommuner i landet.

En informationsbroschyr och en Sverigekarta över minoritetspolitiken har framtagits. Detta material har tillsammans med ett följebrev undertecknats av landshövdingen i Stockholms län, kanslichefen vid Sametinget och vd för Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tillställts samtliga ordförande och vice ordförande i landets kommunstyrelser samt respektive kommunchef. I följebrevet till landets samtliga kommuner framhölls särskilt det grundskydd som gäller alla fem nationella minoriteter, i samtliga av landets kommuner och landsting. Materialet tillställdes också ansvariga tjänstemän inom äldreomsorg och förskola samt till minoritetssamordnare. Ett informationsseminarium om den nationella minoritetspolitiken genomfördes vid MR-dagarna (Mänskliga Rättigheter) i Örebro av dessa tre organisationer.

Länsstyrelsens medarbetare har medverkat vid ett antal seminarier, konferenser och andra utbildningstillfällen om den reformerade nationella minoritetspolitiken. Länsstyrelsen har medverkat i Sametingets arbete att inrätta ett särskilt intranät på minoritet.se för användare i kommuner, landsting och organisationer. Samrådsmöten har genomförts med företrädare för de Sverigefinska, judiska och tornedalska minoriteterna.

Inom ramen för Länsstyrelsens tillfälliga uppdrag rörande romska frågor gjorde landshövdingen och medarbetare från minoritetsenheten ett studiebesök vid Romskt kulturcentrum i Malmö och träffade romska företrädare från flera kommuner i Skåne. Länsstyrelsen har medverkat i genomförandet av ett antal konferenser och utbildningstillfällen samt vid överläggningar med kommuner och/eller myndigheter rörande romska frågor samt utbildningstillfällen med företrädare för den romska gruppen, som bland annat består av kvinnor och ungdomar.

Länsstyrelsen har under hösten varit värd för ett studiebesök från Finland rörande romska frågor samt, inom ramen för ett europeiskt samarbete kring romska frågor, deltagit i möten i Cordoba, Brno och Plovdiv. Delegationen för romska frågor har under sitt arbete tagit fram underlag till en handbok i arbete med romska frågor. Uppgiften att slutföra detta arbete har överlämnats till Länsstyrelsen.

Statsbidrag

Länsstyrelsen, tillsammans med Sametinget, fördelar statsbidrag till de kommuner, landsting och regioner som ingår i förvaltningsområdet. Länsstyrelsen fördelade inledningsvis statsbidrag till de 18 kommuner och fyra landsting som sedan 1 januari 2010 ingår i förvaltningsområdet för finska och till de tre kommuner som sedan 2000 ingår i förvaltningsområdena för finska och meänkieli. Under året tillkom ytterligare tre kommuner och en region ingående i förvaltningsområde för finska. Även till dessa fördelades statsbidrag. Totalt sett fördelades under året 31,625 mkr i statsbidrag. I samband med utbetalning av statsbidrag informerades kommuner och landsting om formerna för redovisning. Kompletterande anvisningar gick ut i slutet av året.

Länsstyrelsen övertog 1 januari 2010 ansvaret för att fördela statsbidrag till nationella minoriteters riksorganisationer. Ansökningstiden för statsbidrag till nationella minoriteters riksorganisationer är 1 oktober. Inför årets bidragsansökningar erbjöd Länsstyrelsen utbildning och stöd till de riksorganisationer som så önskade. Tio organisationer utnyttjade denna möjlighet. Elva riksorganisationer sökte bidrag för 2010. Bidrag beviljades till fem organisationer med sammanlagt 4,6 miljoner kronor.

Verksamhetsområdet Rättsliga frågor

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på verksamhetsområdet utifrån en vision. Denna anger att det ska vara enkelt att bo och verka i Stockholms län. Länsstyrelsen ska på ett rättssäkert och effektivt sätt pröva tillstånd, överklaganden samt utöva tillsyn. Länsstyrelsen ska vara tillgänglig för dem som efterfrågar myndighetens tjänster.

För att bidra till att visionen ska kunna nås har Länsstyrelsen definierat sex mål (VP 2010-2011) inom verksamhetsområdet. De är:

- I de allmänna valen 2010 ska en snabb och rättssäker rösträkning med god resultatservice mot allmänhet och media genomföras
- Ansökningsärenden/tillståndsärenden ska handläggas och beslutas på ett effektivt och rättssäkert sätt
- Handläggningstiderna för överklagandeärenden ska minska utan att göra avkall på rättssäkerheten
- Tillsynsverksamheten ska riktas mot de områden med hög risk och där följderna av en otillräcklig tillsyn får störst konsekvenser för samhälle och individ
- SAMEB (Myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet) ska bidra till att förebygga och bekämpa ekonomisk brottslighet i länet
- Tillgängligheten för kunder på verksamhetsområdet rättsliga frågor ska öka

Måluppfyllelsen på verksamhetsområdet är god. Flera av de väsentliga målen för året har uppnåtts.

- I de allmänna valen 2010 ska en snabb och rättssäker rösträkning med god resultatservice mot allmänhet och media genomföras

Måluppfyllelsen är god. Valresultatet levererades inom den tid som stadgats i lag.

Länsstyrelsen ansvarade under året för den slutliga röstsammanräkningen för kommunal-, landstings- och riksdagsvalen. Stockholms län har som första och enda län i landet använt scanner och IT-utrustning för maskinell räkning av rösterna. Detta har varit arbetsbesparande även om insatsen för rösträkningen fortfarande ställer mycket stora resursanspråk gällande såväl arbetskraft som kostnader i övrigt.

Resultatet redovisades i tid. Sent levererade röstsedlar och vissa tekniska problem med framför allt skanningen av röstsedlarna tillsammans med ett större massmedialt intresse än tidigare val innebär ett ännu större tryck i arbetet.

- Ansökningsärenden/tillståndsärenden ska handläggas och beslutas på ett effektivt och rättssäkert sätt

Måluppfyllelsen är god. Det fanns vid årsskiftet cirka 90 ärenden som är äldre än 2010. Bortsett från enstaka ärenden inom ett antal ärendegrupper avser dessa ärenden områdena stiftelser och

auktorisation av bevakningsföretag. Särskilt fokus kommer att ägnas åt dessa frågor 2011 för att även här få ner handläggningstiderna till en rimlig nivå.

Medborgarskap

Medborgare i de nordiska länderna anmäler till Länsstyrelsen om de önskar svenskt medborgarskap. Har någon förlorat sitt svenska medborgarskap kan de under vissa förutsättningar återfå medborgarskapet efter anmälan till Länsstyrelsen. Antalet ansökningar har ökat från 956 för år 2009 till 1 236 (den 21 december 2010) vilket innebär en ökning med cirka 30 procent.

Vigselförrättare

Antalet ansökningar att bli vigselförrättare ligger kvar på samma nivå som för år 2009. Antalet ärenden när det gäller förordnanden för enstaka tillfälle har minskat med drygt 40 procent. Minsningen tros bero på den ändrade lagstiftning från år 2009 som kraftigt minskade möjligheterna att utse någon till vigselförrättare för enstaka tillfälle.

Länsstyrelsen har observerat att reglerna om ersättning till vigselförrättare inte tillämpas fullt ut. Länsstyrelsen kommer därför att i information till samtliga vigselförrättare klargöra att det inte är tillåtet att ta betalt för att förrätta vigsel.

Delgivningar

Antalet delgivningar ligger kvar på samma nivå som för förra året, det vill säga cirka 2 500 stycken. Med hänsyn till lagändring den 1 april 2011 förväntas antalet minska något under 2011.

Lönegaranti

Antalet konkurser är fortsatt klart högre än normalt men konkurserna har minskat under år 2010 jämfört med år 2009. Länsstyrelsen verkställer utbetalningar i konkurser och företagsrekonstruktioner inom 14 dagar från det att besluten inkommer till myndigheten.

Stiftelser

Totalt finns cirka 15 500 stiftelser i Sverige, cirka 7 200 är registrerade hos Länsstyrelsen i Stockholm. Stiftelserna i Sverige förvaltar drygt 441

miljarder kronor. De stiftelser som är registrerade på Länsstyrelsen i Stockholm förvaltar drygt 315 miljarder.

Under året har Länsstyrelsen i Stockholm tagit över registrering och tillsyn av de stiftelser som tidigare hanterades av länsstyrelserna i Uppsala, Västmanland, Södermanland och på Gotland. Övertagandet innebar cirka 1500 fler stiftelser för Stockholm att hantera.

Regeringen uppdrog åt Länsstyrelsen i Stockholms län att samordna stiftelseverksamhetens inordnande i sju länsstyrelser. Finans- och justitiedepartementen har fått en samlad redovisning av uppdraget.

I samband med övergången överfördes cirka 100 oavslutade ärenden. Det visade sig också att vi inte hanterat stiftelserna lika mellan oss och de överlämnande länen. Bland annat uppmärksammades ett antal avvikelser från gällande lagstiftning. Utöver detta vidgades också tillsynsansvaret för statligt förvaldade stiftelser i och med årsskiftet 2009/2010. Även detta innebär utöver själva övertagandet en utvidgad arbetsuppgift för myndigheten.

Utgångspunkten för vår egeninitierade tillsyn är att ingripa om det kan antas att stiftelsen inte förvaltas eller revideras enligt sina föreskrifter eller stiftelselagens regler eller om ledamot eller förvaltare annars missköter sig. Vid en bristfällig förvaltning finns det bland annat risk för att en ställföreträdare för en stiftelse utnyttjar sitt förvaltningsuppdrag för egen vinning, destinatärerna missgynnas, egendom förstörs eller att ändamålsuppfyllelsen uteblir.

Under 2010 har en kategorisering och kartläggning gjorts av alla näringsdrivande stiftelser utifrån verksamhetstyp, tillgångar, omsättning och antalet brukare. Av dessa är det minst 300 som har ett ändamål eller en verksamhet som på något sätt knyter an till människors bostad, varav 200 har fastighetsförvaltning som näringsverksamhet. Mot bakgrund av kartläggningen och vår risk- och konsekvensanalys har en riktad tillsynsinsats genomförts mot cirka 45 stiftelser som tillhandahåller bostäder till en särskild definierad kategori människor (destinatärskrets).

En systematisk genomgång har gjorts av alla bostadsstiftelserna för att säkerställa att ändamålsföreskrifterna uppfylls. Granskningen syftar till att bevaka att ändamålet i bostadsstiftelserna uppfylls, och annars, genom ingripande, se till att så sker tillfredsställande i fortsättningen. Resultatet av hela tillsynsinsatsen kommer att sammanställas i en särskild rapport som förhoppningsvis kan föras ut i ett större sammanhang.

Bevakningsföretag

I Stockholms län finns cirka 80 bevakningsföretag. Samtliga av landets största bevakningsföretag har placerat sina huvudkontor i Stockholms län. Länsstyrelsen i Stockholm har därmed ett stort antal bevakningsföretag i länet i relation till antalet invånare, vilket i sin tur leder till motsvarande betydligt större omfattning av antalet omauktoriseringar, nyauktoriseringar, ärenden om tillstånd till nya väktare och andra ärenden knutna till bevakningsbranschen än andra länsstyrelser i landet.

Den omauktorisering som blev aktuell för bevakningsföretag med anledning av nya regler 2007 pågår fortfarande. Under år 2007-2008 överlämnade Länsstyrelsen över ett stort antal ärenden till Rikspolisstyrelsen för granskning och yttrande. I de flesta av de ärenden som fortfarande är öppna hos Länsstyrelsen från dessa år väntar Länsstyrelsen fortfarande på Rikspolisstyrelsens yttranden. Arbetet med omauktoriseringen kommer att vara avslutad helt före halvårsskiftet 2011.

När detta arbete är genomfört kommer nya auktoriseringar av övrig hantering av bevakningsföretagen att kraftigt förbättras.

I länet finns det nio utbildningsföretag varav fyra även har tillstånd för bevakningsverksamhet.

Länsstyrelsen driver även ett utvecklingsprojekt för att företag ska kunna ansöka elektroniskt om auktorisation för bevaknings- eller utbildningsverksamhet.

Sedan några år tillbaks har Länsstyrelsen utvecklat och driftsatt en e-tjänst där bevakningsföretag kan ansöka om godkännande samt på- och avanmälan av personal, fram till

den 8 december har e-tjänsterna inom bevakning använts enligt följande:

Ärendegrupp	Totalt antal ärenden	Via e-tjänsten	I procent via e-tjänst
Ansökan om godkännande	1 144	1 053	92 %
Påanmälan	1 189	998	84 %
Avanmälan	2 043	1 738	85 %

Den höga nyttjandegraden av tjänsterna innebär en betydligt effektivare handläggning av dessa ärendegrupper, jämfört med en manuell hantering.

Under året har vi arbetat med att fastställa tillsynsmetoder för vår tillsyn som ska utgå ifrån en fastställd standard och en kategorisering av bevakningsföretagen. Vi får genom detta arbete en mycket god bild av hur bevakningsbranschen fungerar.

Tillsynsverksamheten inom bevakningsbranschen behöver och kommer att förstärkas och förbättras jämfört med tidigare. Under året har sex fysiska inspektioner utförts. De utvalda företagen skiljer sig åt när det gäller till exempel inriktning och storlek. Inspektionerna har planerats noggrant utifrån vad som har framkommit i samband med verksamhetsredogörelser och personallistor, inkomna klagomål, tidigare inspektioner, företagets hemsida och vandelsprövning av företagets ledning. Vid inspektionerna har man bedömt företagets säkerhet, dokumentation, hantering av nycklar, tillträde till företagets lokaler med mera. Inspektionerna har utöver själva tillsynen också bidragit till att utveckla våra tillsynsmetoder. Sammanställningen över de genomförda inspektionerna är inte färdig ännu. Men överlag sköter sig dessa bevakningsföretag bra och vi har fått ett gott bemötande. Företagen har visat prov på samarbetsvilja samt vilja att förbättra sitt eget arbete och verksamhet.

Kameraövervakning

Handläggningstiderna för tillstånd om kameraövervakning är fortfarande hög. Länsstyrelsen har genom särskilda satsningar fått ner handläggningstiderna för kameraövervakning från 18 till 12 månader. Målet för 2011 är att minska handläggningstiderna till 6 månader.

Länsstyrelsen ska även utöva tillsyn över allmän kameraövervakning. Den tillsyn som är planerad i den nationella tillsynsplanen har genomförts. Det vill säga tillsynen över utövare, i vilkas verksamhet kollektivtrafik och taxi ingår. Inspektionsprotokollen kommer att sammanställas till en rapport och insatsen kommer att utvärderas efter årsskiftet. Vid tillsynen har särskilt uppmärksamhets huruvida övervakning sker av för stora områden och huruvida inspelat material förvaras i enlighet med ansökan. Eftersom antalet tillsynsobjekt i Stockholms län överstiger det antal som det är möjligt att utöva tillsyn över har vi gjort en prioritering så att tillsyn har skett av de objekt där tillsynsbehovet bedöms vara som störst. För att effektivisera tillsynsverksamheten totalt har också tillsyn av kameraövervakning gjorts i samband med tillsyn av pantbankernas verksamhet i övrigt.

När det gäller tillsyn över kameraövervakning har ett försök att arbeta teambaserat införts. Det innebär att ingen av handläggarna har sina egna ärenden. Hela gruppen har ansvar för alla ärenden. Ärendena har delats upp på fyra statusområden som motsvarar delar av processen för kameratillsyn, bedömning av inkommande ärende, beredning och utredning, inspektionsbeslut och beslut. Handläggarna ansvarar för ett statusområde var. Handläggningen flyter på snabbare enligt den här modellen och inga ärenden bli liggande eller tappas bort. Genom att arbeta på detta sätt bör en större likformighet i bedömningarna uppnås lättare samtidigt som kompetensen totalt sätt höjs genom att alla tar del av allas erfarenhet i handläggningen.

Pantbanker

Länsstyrelsen har huvudansvaret för tillsynen av pantbanker. Syftet med vår tillsyn är att säkerställa att pantbankerna lever upp till kravet om sund pantbanksverksamhet så att konsumenternas förtroende för pantbanker är högt. Härutöver svarar polisen för löpande tillsyn med inriktning på kontroll av pantsatt gods.

Vid 2010 års utgång har vi utövat tillsyn av samtliga pantbankskontor. Vi upplever att branschen är seriös. Få anmärkningar mot pantbankerna inkommer till Länsstyrelsen. I januari 2011 träffar Länsstyrelsen Polisen för att förbättra vår samverkan.

Överförmyndare

Länsstyrelsen ska stödja överförmyndarna och överförmyndarnämnderna i deras verksamhet och främja en enhetlig rättstillämpning. Vidare ska Länsstyrelsen också se till att utbildningen av överförmyndarna, ledamöterna i överförmyndarnämnderna och ersättare är tillfredsställande.

Inspektionsbesök hos 20 överförmyndare av totalt 25 har genomförts utifrån en risk- och konsekvensanalys. Vi tycker att vi har en bra dialog med överförmyndarna. Därför kommer vi att satsa mycket på att utveckla inspektionsverksamheten hos överförmyndarna i kommunerna. På det sättet har vi möjlighet att utveckla vårt förebyggande arbete samtidigt som vi utövar tillsyn och når ut med vårt budskap. En informations- och utbildningsträff för överförmyndarna genomfördes i december 2010.

Penningtvätt och finansiering av terrorism

Penningtvätt innebär att pengar som kommer från brottslig verksamhet omvandlas till tillgångar som kan redovisas öppet. Terrorismfinansiering betyder att ekonomiskt stödja terrorism. Det handlar inte bara om att lämna direkta bidrag till terrorism, utan även om att samla in, tillhandahålla och ta emot pengar och tillgångar som ska finansiera terrorism.

Tillsynen över efterlevnaden av penningtvättslagen utövas av länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län. Länsstyrelsen i Stockholms län ansvarar för tillsynen i Stockholm län, Södermanlands län, Gotlands län, Västmanlands län, Uppsala län, Jämtlands län, Västernorrlands län, Västerbottens län och Norrbottens län. Tillsynsobjekt är redovisningskonsulter, skatterådgivare, oberoende jurister, bolagsmäklare och handel med varor mot kontant betalning överstigande €15 000.

Under hösten 2010 startade arbetet med penningtvättstillsyn på allvar. Tillsyn har genomförts av en grupp av bilhandlare i Stockholms, Uppsala och Östergötlands län som är anmälda till penningtvättregistret. Kontroll har gjorts i vilken utsträckning det finns rutiner för att upptäcka penningtvätt eller finansiering av terrorism. Alla bilhandlare i dessa län som är anmälda till penning-

tvättregistret har vandelsprövats. Tillsyn har också genomförts av en grupp av redovisningskonsulter på motsvarande sätt. Utredningen har fördjupats i några få ärenden. I dagsläget finns det inte någon anledning att förelägga någon att vidta rättelse eller att upphöra med sin verksamhet.

Vid utgången av verksamhetsåret 2010 var cirka 4 200 verksamhetsutövare anmälda till penningtvättsregistret. Av dessa står cirka 2 000 verksamhetsutövare under tillsyn av Länsstyrelsen i Stockholms län. Uppskattningsvis behöver 2-3 personer hos varje verksamhetsutövare kontrolleras, vilket innebär att fler än 5 000 personer omfattas av vandelsprövningen. Inhämtning av information från Bolagsverket, Skatteverket och Kronfogdemyndighetens verksamhetssystem utgör grunden i vandelsprövningen. Information behövs även från polisens misstanke- och belastningsregister.

- Handläggningstiderna för överklagande-ärenden ska minska utan att göra avkall på rättssäkerheten

Måluppfyllelsen är mycket god när det gäller överklagade detaljplaner och god när det gäller överklaganden av bygglov och miljöbalksärenden.

De ärenden som avses är överklaganden enligt Plan- och bygglagen (PBL) av detaljplaner och bygglov samt miljöbalksärenden (MB). Under året har Länsstyrelsen fortsatt fokuserat på att korta handläggningstiderna avseende dessa överklaganden. Lagd prioritering om att handläggningstiden för större bostads- och infrastrukturbyggnadsprojekt inte ska överstiga tre månader har också detta år kunnat hållas. Avseende övriga överklagandeärenden har olika riktade insatser genomförts. Insatserna har haft en positiv effekt. Området dras dock fortfarande med långa handläggningstider varför detta kommer att prioriteras även fortsättningsvis. Målsättningen är att handläggningstiderna för överklaganden av bygglov och miljöbalksärenden inte ska överstiga ett år vid utgången av 2011.

- Tillsynsverksamheten ska riktas mot de områden med hög risk och där följderna av en otillräcklig tillsyn får störst konsekvenser för samhälle och individ

Måluppfyllelsen är god. Riskanalyser är framtagna för samtliga större tillsynsområden det vill säga stiftelser, överförmyndare, bevakningsföretag, kameraövervakning, pantbanker och penningtvätt.

Tillsynsplaner för lotter/bingo och begravningsombud kommer att finnas framme under januari 2011. Efter sommaren 2010 påbörjades arbetet enligt de nya tillsynsplanerna och tillsynsverksamheten är nu i full gång utifrån risk och konsekvens.

Vid årsskiftet 2009/2010 skapades en särskild enhet för tillsyn skild från provningsärendena. Med denna nya uppdelning mellan tillstånds-, ansöknings- och tillsynsfrågor finns andra förutsättningar för att fokusera på tillsynsverksamheten. Denna kommer att utövas utifrån en riskvärdering. Tillsyn ska riktas mot de områden med hög risk och där följderna av en otillräcklig tillsyn får störst konsekvenser för samhälle och individ.

Under året har fokus legat på att ta fram urvalsmetoder, modeller för hur prioritering mellan olika tillsynsobjekt ska göras samt skapa rutiner och metoder för ett effektivt tillsynsarbete mot bakgrund av aktuell lagstiftning och våra resurser. Utifrån resultatet av arbetet har tillsynsplaner tagits fram för de olika områdena. Efter sommaren påbörjades arbetet enligt tillsynsplanerna och tillsynsverksamheten är nu i full gång.

Anmälningar inom våra olika tillsynsområden har tidigare hanterats väldigt olika mellan respektive område. Det finns en stor risk för att vi blir alltför styrda av anmälningarna och därmed inte ser helheten. Vi har därför sett över anmälningshanteringen. Anmälningarna är idag en faktor vid vår riskvärdering när vi planerar vår verksamhet och tar ställning till hur vi använder våra resurser fullt ut.

Tillsynen inom respektive område finns beskriven under respektive område ovan.

- SAMEB (Myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet) ska bidra till att förebygga och bekämpa ekonomisk brottslighet i länet

Måloppfyllelsen är god. Målsättningen är att minst fem gemensamma insatser ska planeras och genomföras under 2010-2011 varav fyra nu är igång.

Inom ramen för SAMEB har fyra gemensamma insatser beslutats. Insatserna avser samarbete kring upphandling inom staten, växlingskontor, lönegaranti och insamlingsstiftelser/bostadsstiftelser.

Genomförandet av insatsen kring upphandling inom staten genomfördes i juni i form av ett seminarium för statliga myndighetschefer och upphandlingschefer. Syftet med seminariet var att samtliga deltagande myndigheter skulle göra en överenskommelse med Skatteverket kring arbetet kring upphandling inklusive uppföljning av redan gjorda upphandlingar. Uppföljning av aktiviteten görs under första tertialet 2011.

Arbete med att se över möjliga samarbetsområden i övriga arbetsgrupper pågår.

Från och med vintern 2010 ingår Länsstyrelsen i det regionala underrättelsecentret för Stockholm. Där utbyter myndigheter information för att på ett effektivt sätt försvåra för den grova organiserade brottsligheten. Det finns en förhoppning att detta kan leda till vissa förebyggande insatser i SAMEB:s regi.

- Tillgängligheten för kunder på verksamhetsområdet rättsliga frågor ska öka

Måloppfyllelsen är god. Det är idag lättare att nå oss per telefon, och informationen på hemsidan förbättras löpande. Ytterligare förbättringar av informationen på intranätet behöver ändå göras såväl vad gäller tydlig information som information om handläggningstider.

Tillgänglighet omfattar både möjlighet att nå oss på telefon, att besöka oss och att kunna inhämta nödvändig information från vår hemsida.

Fram till och med 2009 kunde allmänheten nå stora delar av vår verksamhet endast under särskilda telefontider. Dessa är nu borta och det går att nå oss hela den tiden Länsstyrelsens växel är öppen.

Arbetet med att förbättra informationen på hemsidan pågår hela tiden. Det handlar dels om att göra informationen så tydlig som möjligt – till exempel genom att det tydligt framgår vad Länsstyrelsen behöver för att kunna fatta beslut om tillstånd och överklaganden med mera – dels om att ge information om handläggningstider. Ett fåtal handläggningstider finns idag på hemsidan men målet för 2011 är att samtliga handläggningstider för ärenden av någon omfattning ska framgå av hemsidan.

Övrig återrapportering

Återrapporteringskrav 81²⁴

Länsstyrelserna ska redovisa hur 5 § punkten 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion har beaktats i verksamheten samt bedöma resultatet av detta. Åtgärder som har vidtagits för att genomföra myndigheternas antidiskrimineringsstrategier, samt resultatet av detta, ska särskilt redovisas.

Under år 2007 tog landets länsstyrelser fram en gemensam strategi för sitt antidiskrimineringsarbete. I samråd med berört departement, kontaktpersoner från länsstyrelserna och ombudsmännen gjordes tolkningen att strategin skulle omfatta både hur man hanterar diskrimineringsfrågorna i den egna organisationen (område A), hur detta integreras i kärnverksamheten (område B) samt i länsstyrelsernas information och kommunikation (Område C).

Den gemensamma antidiskrimineringsstrategin består av fem steg; en gemensam ram/mall för antidiskrimineringsarbetet, utvecklandet av ett stöd/utbildningspaket för länsstyrelsernas behov, kartläggning av hur utvalda verksamhetsområden berörs av antidiskriminering, en länsstyrelsegemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter samt utarbetande av en gemensam modell och indikatorer för uppföljning. Länsstyrelsernas hittillsvarande insatser för att ta fram och genomföra myndigheternas gemensamma antidiskrimineringsstrategi har tidigare redovisats i Länsstyrelsernas årsredovisningar för åren 2007-2009.

Länsstyrelserna startade i maj 2009 ett projekt för att ta fram och påbörja genomförandet av en för länsstyrelserna gemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter. Uppdraget har också bland annat omfattat att ta fram ett utbildningspaket avseende mänskliga rättigheter för länsstyrelsernas behov. Målet för detta projekt har varit att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete

med mänskliga rättigheter och insatser mot diskriminering. Projektet har genomförts i samarbete med DO, Handisam och Delegationen för mänskliga rättigheter, som medverkat kontinuerligt genom deltagande i arbetsmöten och konferenser samt granskning av handlingsplan och utbildningspaket.

Under våren 2010 antogs förslaget till gemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter för perioden 2010-2012 av samtliga länsstyrelser. Handlingsplanen behandlar tre olika områden; organisation, sakområden och kommunikation och omfattar sammanlagt 36 olika åtgärder. Projektet som avslutades i juni 2010 har också tagit fram en handledning till grundutbildning i mänskliga rättigheter med särskilt fokus på skyddet mot diskriminering. Handlingsplanen och utbildningsmaterialet har under året skickats till såväl Finansdepartementet som till Integrations- och jämställdhetsdepartementet.

Den 21-22 juni 2010 genomfördes en konferens där handlingsplanen och utbildningsmaterialet samt en plan för genomförandet av handlingsplanen presenterades. Ansvaret för genomförandet ligger i första hand på varje enskild länsstyrelse men ett gemensamt arbete kommer att hållas samman av en styrgrupp och ett antal arbetsgrupper. Vid konferensen deltog förutom representanter för de flesta länsstyrelser även företrädare för integrations- och jämställdhetsdepartementet och DO. Det konstaterades att ambitionsnivån är hög men att de flesta åtgärderna kommer att klaras inom ordinarie ramfinansiering. Några av åtgärderna till exempel tillgängliggörande av webbplats och ett projekt för metodutveckling för verksamhetsintegrering kommer dock att kräva särskild finansiering.

Under hösten har genomförandet av handlingsplanen påbörjats.

Inom område A, organisation, har fem av de sex åtgärder som planerats för 2010 genomförts under hösten. Åtgärderna 3,5,8,9 och 12 följer planen vilket bland annat innebär att det länsstyrelsegemensamma ledarutvecklingsprogrammet för nya chefer nu innehåller en utvecklad kring del kring antidiskriminering och att utvärdering pågår. Vidare har två olika utbildningar rörande kompetensbaserad rekrytering, som kommer att genomföras

²⁴ Återrapporteringen överensstämmer med den som Länsstyrelsen i Dalarnas län lämnat in enligt RB 2010.

2011 och 2012, upphandlas. Länsstyrelserna har också inventerat annonseringskällor i syfte att skapa intresse för att arbeta inom länsstyrelserna hos en bredare målgrupp samt utvecklat metoder för att kvalitetssäkra annonstexter för att texten ska ha ett inkluderande språk där efterfrågad kompetens är relevant och tydligt beskriven. Slutligen har en gemensam och sammanhållen mall som omfattar handlingsplan för jämställdhet, rutiner vid trakasserier och kränkande särbehandling samt tillgänglighet tagits fram under året. Däremot har åtgärd 1, upphandling av utbildning för chefer och ledare om arbetsgivares skyldighet att arbeta aktivt mot diskriminering, för genomförande under 2011-2012, inte hunnits med under hösten.

Det övergripande målet med område B, sakområden, är att Länsstyrelserna ska kunna leva upp till länsstyrelseinstruktionen 5 § 5 punkten. En förutsättning för detta är en ökad generell kunskapsnivå inom området mänskliga rättigheter och framför allt att det utvecklas metoder för verksamhetsintegrering av de mänskliga rättigheterna. Länsstyrelserna har erfarenheter av verksamhetsintegrering inom andra områden till exempel miljöledningssystem, jämställdhetsintegrering och inom folkhälsoarbetet. De metoder som används inom dessa områden har analyserats ur ett antidiskrimineringsperspektiv men bedömningen är den att dessa inte räcker till och inte heller fungerar som metod för att verksamhetsintegrera samtliga diskrimineringsgrunder. Vedertagna metoder för integrering av ett rättighets- och antidiskrimineringsperspektiv saknas idag. Därför har sex länsstyrelser gått samman och sökt medel från socialfonden för ett metodutvecklingsprojekt inom ramen för den gemensamma handlingsplanen. Projektet har inte kunnat påbörjas eftersom ansökan har anslagits men andra finansieringsvägar undersöks för närvarande. Under hösten har frågan också lyfts på länsrådsmötet i dialog med regeringens utredare Hans Ytterberg.

För att höja kunskapsnivån ska länsstyrelsernas anställda, enligt åtgärd 16, under 2011-2012 genomgå den grundutbildning som tagits fram inom projektet. För att stödja genomförandet och uppföljningen av grundutbildningen, handledarutbildningen och arbetet med verksamhetsintegrering har en särskild projektgrupp tillsatts under 2010. I projektgruppen ingår representanter för länsstyrel-

serna i Stockholm, Östergötland, Västernorrland, Värmland och Skåne. Länsstyrelsen i Skåne är sammankallande för gruppen. Gruppens uppdrag är att ta fram en handledarutbildning, fungera som stöd i genomförande av grundutbildningen, följa upp grundutbildningen och handledarutbildningen samt ta fram förslag till stödande strukturer för verksamhetsintegrering av ett rättighets- och antidiskrimineringsperspektiv.

Projektgruppen har under hösten 2010 haft särskilt fokus på framtagande av en handledarutbildning. Utbildningen ska erbjudas de handledare som ska utbilda övriga anställda vid länsstyrelserna i den grundläggande utbildningen om mänskliga rättigheter. Sammantaget har ett sextiototal personer utsetts till handledare vid länsstyrelserna. En två dagars handledarutbildning kommer att hållas den 17-18 januari 2011. Syftet med utbildningen är att ge handledarna verktyg och kunskaper i genomförande av grundutbildningen. Utbildningen har fokus på mänskliga rättigheter utifrån ett tvärvetenskapligt och rättsligt perspektiv. Vidare kommer diskrimineringslagen samt orsaker och mekanismer bakom diskriminering att behandlas på utbildningen. Även rollen som facilitator/processledare utgör ett moment under utbildningen.

Under 2010, har inom ramen för ett länsstyrelse-gemensamt projekt, ny webbplattform tagits fram. Detta har varit den främsta insatsen med bäring på område C, kommunikation, under året. Webbplattformen är gemensam för de 21 länsstyrelserna och omfattar också webbplatsen lansstyrelsen.se. Webbplattformen bygger på gemensam teknik, men är också enhetlig när det gäller informationsstruktur och design. Strukturen har arbetats fram utifrån ett besökarperspektiv, där sökbarhet och tillgänglighet är viktiga funktioner.

Tillgängligheten ska tillgodoses både för besökare och för redaktörer. Det handlar både om tekniska förutsättningar och om informationstillgänglighet. Den teknik som används uppfyller WAI - standard, vilket innebär att internationella riktlinjer för webbtillgänglighet uppfylls.

Arbetsgruppen har haft tillgång till tillgänglighetskonsulter under processen att bygga upp en tillgänglig struktur. Vi har också följt VERVAs rekommendationer för teknisk standard och för

informationsstruktur och redaktörsverktyg. Ett första tillgänglighetstest genomförs i december 2010.

På de översta nivåerna i strukturen är alla texter gemensamma och granskade ur ett klarspråksperspektiv. Texterna finns också översatta till engelska och förberedelser pågår för fler översättningar till lättläst, teckenspråk samt minoritetsspråken under 2011.

Vidare pågår arbete för att ta fram checklistor, analysverktyg och riktad utbildning för tillgänglig information, under 2011.

Sammanfattningsvis kan konstateras att länsstyrelserna har genomfört sin antidiskrimineringsstrategi och i princip följer den tidsplan som lagt för handlingsplanen för 2010 - 2012. Ett resultat av det gemensamma arbetet med att genomföra länsstyrelsernas antidiskrimineringsstrategi och handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter är att det nu finns en gemensam grund, en struktur och ett antal verktyg, vilket ger goda förutsättningar för länsstyrelserna att bedriva ett samordnat och utvecklat arbete för lika rättigheter och möjligheter. Samtidigt bör understrykas att den stora utmaningen ligger i att utveckla metoderna för verksamhetsintegrering.

den ordinarie verksamheten på myndigheten. Genom ökad kunskap får medarbetarna större förståelse för hur och varför ett barnperspektiv stärker Länsstyrelsens beslut.

Planen går i stora drag ut på att:

- Länsledningen bör erbjudas utbildning för att stärka kunskaperna i frågor som berör barn och ungdomar
- Anställda på enheter som i dag beaktar barnperspektivet erbjuds fortbildning för att stärka kunskaperna i frågor som berör barn och ungdomar
- Länsledningen bör uppdraga åt avdelningschefer att identifiera andra enheter där arbetet kan ha konsekvenser för barn och ungdomar och att de anställda erbjuds fortbildning för att stärka sina kunskaper i frågor som berör barn och ungdomar
- Barnperspektivet bör finnas med i verksamhetsplanen och ingå i Länsstyrelsens control-funktion - styrkortet.

De personer som ingått i arbetsgruppen blir bärare av barnperspektivet på respektive enhet och avdelning. Planen implementeras under 2011-2012.

Återrapporteringskrav 82

Länsstyrelserna ska redovisa hur man i genomförandet av sin verksamhet har beaktat 5 § punkt 3 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion om att inför beslut eller andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa.

Barnperspektivet beaktas i dag inom flera områden, bland annat när Länsstyrelsen yttrar sig över inkomna planer, naturvårdsarbete, tillsyn över överförmyndare, i arbetet med ensamkommande flyktingbarn eller folkhälsa, prostitution, människohandel och våld i nära relationer. Därutöver finns det sakområden där arbetet med barnperspektivet behöver förbättras.

För att stärka arbetet med barnperspektivet har en intern arbetsgrupp tagit fram en plan för hur barnperspektivet i högre utsträckning kan bli en del av

Organisationsstyrning

Återrapporteringskrav 84

Länsstyrelserna ska redovisa verksamhetskostnader och årsarbetskrafter under 2008–2010 fördelade enligt länsstyrelsernas koder för verksamhets- och ärendestatistik (VÄS), på nivå två (VÄS 20, 21, osv.). Den andel av kostnaderna som finansieras från anslag 5:1 ska anges per verksamhetsområde. För 2010 ska även OH-kostnader redovisas per verksamhetsområde. Verksamhetskostnaderna ska överensstämma med de som anges i resultaträkningen. Länsstyrelserna ska vidare redovisa kostnader för representation och lokaler. Redovisningen ska göras i en för länsstyrelserna enhetlig struktur. Redovisningens närmare utformning ges enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.

Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter med mer är i myndighetens årsredovisning för 2010 redovisade i enlighet med Återrapporteringskrav 84.

Återrapporteringskrav 85

Länsstyrelsernas verksamhet ska kännetecknas av en enhetlig rättstillämpning, god service och information samt en snabb och korrekt handläggning. Länsstyrelserna ska redovisa de viktigaste insatserna som genomförts för att utveckla service, information och handläggning av ärenden.

Länsstyrelsen i Stockholms län har deltagit i ett omfattande samarbete med i första hand de två övriga så kallade storstadslänens länsstyrelser, dvs. Länsstyrelsen i Skåne län och Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Arbetet har utgått från en överenskommelse som slöts mellan de tre länsstyrelserna i december 2009. Arbetet utgick från en vision om att de tre myndigheterna genom sina likheter där just storlänsförhållanden är typiska ska kunna finna gemensamma arbetssätt mm i syfte att höja kvaliteten, produktiviteten och stärka rättstillämpningen. Arbetet har fokuserat på hela ledningssystemen, arbetet med processer, styrkortsfrågor, omvärldsanalys och samarbeten gällande handläggningstider mm. I detta senare ingår även arbete med att söka finna och definiera

gemensamma mål för ärendehantering men även samsyn i hur ärenden diarieförs samt hantearas i övrigt utifrån rättssäkerhetsperspektiv.

Länsstyrelsen i Stockholms län har även under året deltagit aktivt i det så kallade LISA-samarbetet, det vill säga LedningsInformation i SAMverkan. Arbetet är väl dokumenterat och rapporterat till regeringen, dels formellt den 15 juni 2010, dels informellt vid ett flertal tillfällen.

Länsstyrelsen i Stockholms län har omorganiserat verksamheten bland annat i syfte att förbättra rättssäkerheten. Två mer genomgripande förändringar gjordes i det interna arbetet vid myndigheten med detta nämnda syfte under verksamhetsåret 2010. För det första centraliserades diarieföringen och administrativa resurser flyttades från avdelningarna till en gemensam kundtjänst där kritisk massa byggts under året gällande kompetens för detta arbete. Insatser har gjorts med syftet att likrikta hanteringen och säkra arbetsflödena. Likartad kategorisering av ärenden är en självklarhet som också säkrats under året genom de formella och institutionella förändringar som gjorts.

För det andra centraliserades upphandlingen vid myndigheten. Syftet var att förstärka kompetensen och höja kvaliteten än mer i de upphandlingar som görs vid myndigheten. Målet är att vi ska göra upphandlingar och inköp på ett sätt som mer än väl står i överensstämmelse med såväl svenska lagar och regler som vad EU:s samlade regelverk anger.

Återrapporteringskrav 86

Enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2009 (uppdrag nr 88 och 90) ska länsstyrelserna i respektive verksamhetsplan för 2010 ange mål för handläggningstider för ett urval av ärendegrupper. Målen för ärenden som handläggs via så kallade e-tjänster ska vara identiska för samtliga länsstyrelser. Urvalet av ärendegrupper har enligt uppdragen tagits fram av Länsstyrelsen i Hallands län och målen för handläggningstider för ärenden som handläggs via så kallade e-tjänster har fastställts av Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Länsstyrelserna ska redovisa i vilken omfattning uppställda mål för handläggningstiderna har uppnåtts och orsaker till eventuella större avvikelser från dessa.

Handläggningstider och avvikelser från målen redovisas nedan i Tabell D2 i enlighet med Återrapporteringskrav 86.

Återrapporteringskrav 87

Länsstyrelserna ska redovisa statistik avseende ärendehantering fördelade enligt länsstyrelsernas koder för verksamhets- och ärendestatistik (VÄS), motsvarande strukturen i tabell D i bilaga 3 i länsstyrelsernas regleringsbrev för budgetåret 2009. Redovisningen ska ske i en för länsstyrelserna enhetlig struktur. Redovisningens närmare utformning ges enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.

Statistik avseende ärendehantering med mer är redovisade i myndighetens årsredovisning för 2010 i enlighet med Återrapporteringskrav 87.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (F. 2008:747)

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2010 arbetat på sakområdet utifrån en vision och en målbild. Här anges att myndighetens resurser ska används effektivt och ändamålsenligt. Länsstyrelsens medarbetare ska vara kompetenta. De ska ge service till dem som är beroende av myndigheten. Medarbetarna ska, för att klara detta på ett effektivt sätt, ge det stöd och de resurser som behövs. Personalstyrkan ska alltid vara kvalitativt och kvantitativt anpassad till verksamhetens behov. Det digitala stöd som krävs för en effektiv verksamhet ska tillhandahållas. Länsstyrelsen ska ha nödvändig beställarkompetens för de varor och tjänster verksamheten behöver.

För att bidra till att visionen ska kunna nås har Länsstyrelsen definierat två mål på det personalpolitiska området. De är:

- Länsstyrelsens attraktivitet som arbetsgivare ska stärkas
- Kompetensförsörjningen ska alltid relateras till verksamhetens behov

Målpuppfyllelsen på sakområdet är sammantaget god. Flertalet av målen har uppnåtts i enlighet med VP 2010-2011.

- Länsstyrelsens attraktivitet som arbetsgivare ska stärkas

Målpuppfyllelsen är god. Istället för ekonomiska incitament förlitar vi oss till andra incitament för att kunna attrahera och behålla medarbetare.

Vårt hälsoarbete är väl utvecklat och bidrar starkt till bilden av att vara en attraktiv arbetsgivare.

Våra viktigaste ambassadörer är våra medarbetare och av vår medarbetarenkät, som kompletterats med två mindre temperaturmätningar under året kopplat till tertialuppföljningarna, kan vi utläsa att vi som arbetsgivare är bra på och har blivit bättre på att sätta upp mål, följa upp mål, ge befogenheter och ta tillvara kompetens. Det finns en hög grad av förtroende för våra chefer och deras ledarskap. Vi har en hög arbetsbelastning på myndigheten som tar sig uttryck i värden på stress som vi som organisation måste arbeta vidare med så att dessa inte leder till en ökad sjukfrånvaro. Vi har ett gediget hälsoarbete sedan många år som gett positiva effekter på våra sjuktal.

Vi arbetar med en aktiv lönebildningsprocess för att kunna attrahera och behålla medarbetare och stå oss i konkurrensen med andra arbetsgivare i Stockholm.

Utbildningen "Människokunskap för chefer" har resulterat i en betydande kunskapsökning om människors förutsättningar för hälsa i arbetslivet såväl medicinskt som organisationspsykologiskt. Deltagande chefer har fått ökade möjligheter att förstå, hantera och framförallt förebygga stress och andra negativa arbetsmiljöaspekter. Ett flertal av våra chefer har deltagit i den för länsstyrelserna gemensamma ledarutvecklingsprogrammet. Länsstyrelsen arbetar sedan början av 2000-talet framgångsrikt med reflektionsgrupper/chefsnätverk som fungerar dels som reflektion om, men också som utveckling av det egna ledarskapet.

Under 2008 sökte och beviljades Länsstyrelsen i Stockholms län medel från Utvecklingsrådet för att arbeta med verksamhetsutveckling genom att utveckla ledar- och medarbetarskapet och förbättra dialogen och kommunikationen inom myndigheten. I utvecklingsarbetet har ingått att ta fram ett personalpolitiskt program med utgångspunkt i myndighetens grundläggande personalpolitiska värderingar. Syftet med att ta fram Länsstyrelsens personalpolitiska värderingar var att sammanfatta vad som kännetecknar Länsstyrelsen som den attraktiv arbetsgivare vi vill vara och den känsla som ska förmedlas till medarbetare och omvärld. Samtliga medarbetare har involverats i arbetet

med att ta fram dessa personalpolitiska värderingar. Under 2010 har arbete tillsammans med Partsrådet för att manifesterade de grundläggande värderingar som är utgångspunkten för såväl medarbetarskapet som ledarskapet på myndigheten slutrapporterats. Utvärdering av hur programmet fått genomslag kommer att genomföras dels via myndighetens medarbetarenkät dels via intervjuer.

Tillsammans med våra arbetstagarorganisationer arbetar vi med utveckling av anställningsvillkor som strävar efter att utveckla såväl organisationen som individerna i den.

Förebyggande friskvårdsarbete

I samarbete med Korpen påbörjades under hösten 2009 ett arbete med att rediplomera myndigheten som en hälsodiplomerad arbetsplats. Hälsoarbetet tillfördes under 2009 en årsarbetare för att ytterligare öka fokus på dessa frågor. I medarbetarenkäten 2010 bekräftas att myndighetens hälsoarbete är framgångsrikt och uppskattat.

I enlighet med förra jämställdhetsplanens åtgärder så har Länsstyrelsen blivit rediplomerad 2010 och är även fortsatt en Hälsodiplomerad arbetsplats. Hälsoarbetet på myndigheten har därmed planlagts och det finns mål för hälsoarbetet och en rutin för hur hälsoarbete ska bedrivas har tagits fram under 2010.

Under planperioden 2010-2011 ska marknadsföringen av oss som arbetsgivare utvecklas ytterligare. Idag har vi, med få undantag, inga svårigheter att rekrytera kompetenta medarbetare. Vår attraktivitet som arbetsgivare är god men kan sannolikt stärkas.

- Kompetensförsörjningen ska alltid relateras till verksamhetens behov

Måluppfyllelsen är god. Vår personalomsättning har minskat och det ger en stabilitet i arbetsgrupperna som är nödvändig för att kunna utföra vårt uppdrag rationellt. Sjukfrånvaron är fortsatt låg men det kan finnas indikatorer som bör bevakas så att den inte på sikt ökar.

Målen för kompetensförsörjningen specifikt är;

- Att ha en långsiktig personalförsörjning med ändamålsenlig kompetens
- Att ge personalen förutsättningar att arbeta rationellt samt förstå i vilket sammanhang uppgifterna utförs
- Att utveckla och upprätthålla ett gott ledarskap
- Att erbjuda en attraktiv arbetsplats för att kunna behålla medarbetare samt rekrytera med ett grundläggande inkluderande synsätt.

Ett lönepolitiskt arbete med anledning av att centrala parter tecknat nya avtal, har inletts, tillsammans med samtliga arbetsgivarföreträdare inom myndigheten och arbetstagarorganisationerna. Tillsammans ska en analys av myndighetens lönebild göras för att bland annat därigenom, säkerställa våra framtida förutsättningar till adekvat kompetensförsörjning.

Under första kvartalet 2010 genomfördes medarbetarenkät. Det övergripande resultatet visade på ett behov av att öka kompetensutbytet och lärandet mellan avdelningar och enheter samt på att hantera stress, prioritering av arbetsuppgifter samt att arbeta för kunskap om behovet av återhämtning. Samtliga avdelningar och enheter har under året arbetat med att göra handlingsplaner och verkställa insatser som planerats i dessa.

Total sjukfrånvaro i procent, i förhållande till den sammanlagda arbetade tiden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Total	6,2	5,0	4,2	3,8	3,4	3,4
Kvinnor	7,4	6,0	5,0	4,4	3,8	3,6
Män	3,8	2,9	2,7	2,6	2,6	2,9

Den totala sjukfrånvaron har nästan halverats på Länsstyrelsen sedan 2005. Störst är minskningen bland kvinnor.

Långtidssjukskrivningarna (mer än 60 dagars frånvaro) har också sjunkit drastiskt sedan 2005/2006, både för kvinnor och för män. Se tabell nedan.

Andel av total sjukfrånvaro som är långtidssjukskrivning

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Total	64,9	87	58,7	49,5	25,9	36,3
Kvinnor	*	95,7	60,2	51,6	24,3	33,8
Män	*	50,6	53,4	42,4	31,3	43,0

Den största orsaken till att sjukfrånvaron har minskat så markant är Länsstyrelsens stora satsning på hälsofrågor. Det gäller projektet Satsa Friskt som genomfördes 2005-2007, Hälso-diplomeringen 2007 (och det långsiktiga hälsoarbete det innebär) samt flyttat fokus på proaktiva rehabiliteringsinsatser istället för reaktiva.

2007 utnyttjade 83 procent av personalen möjligheten att ta ut friskvårdstimme. Motsvarande siffror 2010 är 88 procent.

Andel i procent som använt friskvårdstimme 2010	Kvinnor %	Män %
88	91	81

Tabellen ovan visar att kvinnorna i större omfattning än männen använder sig av förmånen friskvårdstimme.

Rekrytering

1 januari 2010 var vi 445 anställda. (312 kvinnor och 133 män) 31 dec 2010 var vi 482 anställda (325 kvinnor och 157 män). Vi ökade antalet anställda med cirka 8 procent under 2010. (37 personer)

62 personer (31 tillsvidare och 31 visstidsanställda) slutade på myndigheten under 2010, samtidigt som 99 stycken (36 tillsvidare och 63 visstidsanställda) anställdes. Ökningen av antalet anställda utgörs till största delen av medarbetare med tidsbegränsad anställning som en följd av tjänstledighet för föräldraskap och för att arbeta i annan statlig tjänst. 14 procent av myndighetens personal hade 2010 en tidsbegränsad anställning.

I all rekrytering vägs diskrimineringsgrunder in i urvalet av kandidater. Personalenheten samordnar rekryteringsarbetet för att säkerställa en hög kvalitet i rekryteringsprocessen där bland annat mångfaldsaspekterna omhändertas. Rekryteringsriktlinjerna reviderades under 2010. I de nya rekryte-

ringsriktlinjerna framgår att man vid varje rekrytering ska beakta jämställdhetsaspekter för att exempelvis få en jämnare könsfördelning, samt att våra annonser ska vara könsneutrala så att ingen kvinna eller man exkluderas från att söka våra lediga tjänster.

En särskild formulering i annonsen ska tas med i de fall ojämn könsfördelning råder på rekryterande enhet/avdelning.

Inkluderande verksamhet

Att erbjuda en jämställd arbetsplats där alla har lika villkor är en del i att vara en attraktiv arbetsgivare och en strategisk kompetensförsörjningsfråga. Andelen kvinnliga avdelningschefer har ökat från 43 procent till 78 procent, och andelen kvinnliga enhetschefer har ökat från 46 procent till 57 procent, sedan 2007.

Grupp	Antal	Andel i procent och (antal) Kvinnor	Andel i procent och (antal) män
Länsledning	2	50 (1)	50 (1)
Avdelningschefer	9	78 (7)	22 (2)
Enhetschefer	21	57 (12)	43 (9)
Alla chefer	32	63 (20)	37 (12)

Hösten 2010 återupptogs arbetet med att färdigställa myndighetens jämställdhetsplan. Den remissas i organisationen och ska beslutas inom kort. Den avser perioden 2011-2013.

Som en del av arbetet med att jämställdhetsintegrera myndighetens styr- och ledningssystem har ledningsgruppen utbildats i jämställdhetsintegrering.

Under 2010 har två grupper nyanställda medarbetare genomgått myndighetens introduktionsprogram där grundläggande jämställdhetsutbildning ingår som en del.

Under våren 2010 antogs förslaget till gemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter för perioden 2010-2012 av samtliga länsstyrelser. Handlingsplanen behandlar tre olika områden; organisation, sakområden och kommunikation och omfattar sammanlagt 36 olika åtgärder. Projektet som avslutades i juni 2010 har också tagit fram en handledning till grundutbildning i mänskliga rättigheter med särskilt fokus på skyddet mot

diskriminering. Handlingsplanen och utbildningsmaterialet har under året skickats till såväl Finansdepartementet som till Integrations- och jämställdhetsdepartementet.

Ansvar för genomförandet ligger i första hand på varje enskild länsstyrelse men ett gemensamt arbete kommer att hållas samman av en styrgrupp och ett antal arbetsgrupper.

Inom område A, organisation, har fem av de sex åtgärder som planerats för 2010 genomförts under hösten. Åtgärder 3,5,8,9 och 12 följer planen vilket bland annat innebär att det länsstyrelse-gemensamma ledarutvecklingsprogrammet för nya chefer nu innehåller en utvecklad kring del kring antidiskriminering och att utvärdering pågår. Vidare har två olika utbildningar rörande kompetensbaserad rekrytering, som kommer att genomföras 2011 och 2012, upphandlas. Länsstyrelserna har också inventerat annonseringskällor i syfte att skapa intresse för att arbeta inom länsstyrelserna hos en bredare målgrupp samt utvecklat metoder för att kvalitetssäkra annonstexter för att texten ska ha ett inkluderande språk där efterfrågad kompetens är relevant och tydligt beskriven. Slutligen har en gemensam och sammanhållen mall som omfattar handlingsplan för jämställdhet, rutiner vid trakasserier och kränkande särbehandling samt tillgänglighet tagits fram under året. Däremot har åtgärd 1, upphandling av utbildning för chefer och ledare om arbetsgivares skyldighet att arbeta aktivt mot diskriminering, för genomförande under 2011-2012, inte hunnits med under hösten.

Omställningsarbete

Vid årsskiftet 2009/2010 lämnade cirka 110 medarbetare oss för att övergå i annan verksamhet. Omställningen förlöpte väl och den största effekten för Länsstyrelsens del har varit att ställa om befintliga lokaler. Det genomfördes dels genom att delar av lokalerna hyrts ut dels genom ett internt flyttprojekt för att lösa placeringarna i huset ändamålsenligt.

Effekterna av att lönehantering och ekonomiadministrationen har samlats hos två värdslän för länsstyrelserna har hanterats genom pensionslös-

ningar och genom att en medarbetare arbetade i distribuerad organisation som lönehandläggare. Den ekonomiadministrativa resursen har minskats inom viss kompetenskategori och i andra avseende organiserats om till utvärderings- och uppföljningsresurser istället.

Under året har myndighetens organiserat om dels registratur och upphandlingsresurserna för att därigenom effektivisera dessa processer.

Lönebildning

Under RALS-perioden 2007-2010 har ett omfattande arbete gjorts för att säkerställa att lönerna är satta på saklig grund. Utfallet har utvärderats partgemensamt. Resultatet visar att skillnaderna mellan lön för kvinnor och män utjämnats. I slutet av året startade arbete med att implementera de nya centrala avtalen.

Myndighetens personalomsättning är för hög i relation till andra myndigheter i Stockholm men personalstyrkan är trots det kvalitativt och kvantitativt väl anpassad till myndighetens behov för att klara det uppdrag vi har.

Sjukfrånvaron är låg och myndigheten har haft sjunkande siffror de senaste fem åren.

Våra chefer har i huvudsak goda värden i medarbetarenkätens mätningar vilket är en förutsättning för att klara vårt uppdrag väl. Chefernas värden har följts löpande under året i de återkommande mätningar som gjorts. Vid tertiälavstämningarna har dessa värden tillsammans med annat analysmaterial ingått för den samlade analys som länsledningen gjort av hur verksamheten bedrivits i verksamhetens olika delar.

Året i siffror

TABELL A- VERKSAMHETSKOSTNADER 2010

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH Kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	35 714,5	8,71%	19 203,1	15,80%	54 917,6	13,40%
25	Trafikföreskrifter m.m.	2 058,4	0,50%	1 128,7	0,93%	3 187,0	0,78%
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	18 546,3	4,52%	10 571,2	8,70%	29 117,4	7,11%
30	Regional tillväxt	55 238,8	13,47%	7 874,3	6,48%	63 113,1	15,40%
34	Infrastrukturplanering	3 451,4	0,84%	1 622,8	1,33%	5 074,2	1,24%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	28 486,8	6,95%	16 586,5	13,64%	45 073,2	11,00%
41	Stöd till boende	2 605,4	0,64%	1 451,5	1,19%	4 057,0	0,99%
42	Energi och klimat	991,5	0,24%	596,0	0,49%	1 587,5	0,39%
43	Kulturmiljö	8 968,0	2,19%	3 568,8	2,94%	12 536,8	3,06%
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	15 649,2	3,82%	7 513,1	6,18%	23 162,4	5,65%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	30 413,0	7,42%	13 078,2	10,76%	43 491,2	10,61%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	19 478,3	4,75%	5 500,5	4,52%	24 978,8	6,10%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 102,5	0,51%	1 259,3	1,04%	3 361,8	0,82%
53	Vattenverksamhet	8 446,9	2,06%	4 476,7	3,68%	12 923,6	3,15%
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,2	0,00%	0,1	0,00%	0,4	0,00%
55	Miljöfarlig verksamhet	5 482,6	1,34%	3 269,3	2,69%	8 751,9	2,14%
56	Övrig miljö- och hälsoskydd	618,7	0,15%	371,6	0,31%	990,3	0,24%
57	Förorenade områden, efterbehandling	3 949,3	0,96%	2 097,9	1,73%	6 047,2	1,48%
58	Restaurering	167,9	0,04%	0,4	0,00%	168,3	0,04%
60	Lantbruk	15 220,7	3,71%	7 889,3	6,49%	23 110,0	5,64%
61	Rennäring mm (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,00%	0,0	0,00%	0,0	0,00%
62	Fiske	1 007,5	0,25%	541,3	0,45%	1 548,8	0,38%
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0,0	0,00%	0,0	0,00%	0,0	0,00%
70	Folkhälsa	9 642,6	2,35%	4 136,9	3,40%	13 779,4	3,36%
80	Jämförbarhet	11 104,4	2,71%	5 147,7	4,23%	16 252,1	3,97%
85	Integration	8 854,5	2,16%	3 679,5	3,03%	12 534,1	3,06%
SUMMA PRODUKTION		288 199,6		121 564,5	100,00%	409 764,1	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	26 261,7	6,40%	-26 261,7		0,0	
11	Administration och intern service	95 661,0	23,32%	-95 661,0		0,0	
SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN		410 122,2	100,00%			409 764,1	
99	Resurssamverkan ¹⁾	595,9		358,1		954,1	
Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾		410 718,2				410 718,2	
<i>Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾</i>							
Nivå 1 (113-115)		77 863,4	38,51%	-7786338,56%		0	
Nivå 2 (110-112, (116-119)		17 797,6	8,80%	-1779760,12%		0	
Nivå 3 (100-109)		26 261,7	12,99%	-2626166,31%		0	
Personalkostnad produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)		202 168,4					

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).
2. Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.
3. Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vg 2-8 (kkl 4).

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

Kommentarer Tabell A

De största verksamhetskostnaderna är på regional tillväxt (15,4 %), övrig förvaltning (13,4 %), hållbar samhällsplanering och boende (11,0 %) och övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (10,61 %). Detta kan jämföras med föregående år då regional tillväxt stod för (16,17 %), körkort och trafikföreskrifter (9,77 %) och social omvårdnad (9,77 %) stod för de största kostnaderna. I och med att körkort och viss verksamhet på den sociala sidan flyttades över till andra myndigheter vid årsskiftet 2009-2010 så har kostnadsfördelningen mellan verksamheterna på myndigheten förändrats från föregående år.

TABELL B.1- VERKSAMHETSKOSTNADER 2008 - 2010, TOTALT OCH FÖRVALTNINGSANSLAGET 5:1

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2010 Tkr kostnader tot	2010 Tkr varav ansl 5:1	2009 Tkr kostnader tot	2009 Tkr varav ansl 5:1	2008 Tkr kostnader tot	2008 Tkr varav ansl 5:1
20	Övrig förvaltning	35 714,5	26 154,2	27 401,0	22 756,4	20 689,0	20 231,0
24	Yrkesmässig trafik	0,0	0,0	5 406,8	4 277,0	5 494,0	4 576,0
25	Körkort och trafikföreskrifter ³⁾	2 058,4	1 763,0	29 921,7	11 351,8	29 066,0	24 480,0
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor ⁴⁾	18 546,3	17 375,2	14 853,8	13 872,9	4 876,0	4 493,0
30	Regional tillväxt	55 238,8	10 215,4	66 676,5	10 523,0	25 167,0	33 483,0
34	Infrastrukturplanering	3 451,4	-35,9	8 072,7	3 402,9	3 882,0	7 653,0
40	Hållbar samhällsplanering och boende	28 486,8	27 293,8	25 245,7	24 769,5	21 867,0	22 236,0
41	Stöd till boende	2 605,4	2 064,1	2 796,0	2 270,8	2 757,0	4 200,0
42	Energi och klimat	991,5	154,1	95,0	95,0	168,0	533,0
43	Kulturmiljö	8 968,0	5 096,4	9 849,4	5 100,1	9 355,0	7 714,0
45	Krishantering, skydd mot olyckor o civilt försvar	15 649,2	8 998,6	12 342,2	8 352,8	28 263,0	14 632,0
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	30 413,0	18 259,0	26 514,4	15 583,7	21 689,0	24 470,0
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	19 478,3	3 955,0	21 626,7	3 282,0	24 397,0	23 409,0
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 102,5	1 733,0	2 204,7	1 949,1	1 791,0	1 552,0
53	Vattenverksamhet	8 446,9	-72,3	8 652,2	1 974,2	7 646,0	6 906,0
54	Mineral-och torvfyndigheter	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	144,0
55	Miljöfarlig verksamhet	5 482,6	5 343,5	5 354,3	5 380,9	5 774,0	6 081,0
56	Övrig miljö-och hälsoskydd	618,7	611,5	929,6	801,1	1 596,0	2 517,0
57	Förorenade områden, efterbehandling	3 949,3	514,5	2 322,0	378,6	1 994,0	2 732,0
58	Restaurering	167,9	0,7	193,1	0,0	118,0	238,0
60	Lantbruk	15 220,7	9 408,5	13 754,4	10 692,5	14 059,0	11 382,0
61	Rennäring m.m (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	4,6	2,1	0,0	0,0
62	Fiske	1 007,5	941,4	1 490,0	947,3	819,0	1 379,0
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0,0	0,0	67,9	67,9	0,0	0,0
70	Folkhälsa ⁵⁾	9 642,6	2 244,1	29 153,5	18 646,8	24 386,0	25 544,0
80	Jämställdhet ⁶⁾	11 104,4	1 564,3	5 158,8	865,6	7 307,0	18 536,0
85	Integration	8 854,5	4 222,9	7 909,7	4 497,2	5 751,0	14 535,0
	SUMMA PRODUKTION	288 199,6	147 805,4	327 996,9	171 841,5	268 911,0	283 656,0
10	Myndighetsövergripande verksamhet	26 261,7	23 647,2	27 760,8	23 968,4	24 319,0	19 650,0
11	Administration och intern service	95 661,0	74 980,8	101 257,5	77 768,0	89 399,0	82 760,0
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	410 122,2	246 433,4	457 015,2	273 578,0	382 629,0	386 066,0
99	Resurssamverkan ¹⁾	595,9	2 552,3	439,5	2 977,7	0,0	0,0
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	410 718,2		457 454,7	276 555,6	382 629,0	386 066,0

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod

2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Kommentarer Tabell B.1

Skillnaden mellan de två kolumnerna ska utgöra kostnader som finansieras av andra anslag, avgifter och bidrag.

3. Den verksamhet som gäller körkort och yrkesmässigtrafik gick under årsskiftet 2009-2010 över till Transportstyrelsen. Detta innebär att Länsstyrelsen handlägger trafikföreskrifter vilket förklarar minskningen jämfört med föregående år.

4. Ökningen på drygt 4 miljoner kronor förklaras av att verksamheten 2009 fick nya uppgifter som gjort att verksamheten successivt ökade i omfattning under 2009 men kom även att påverka 2010 då verksamheten utökades för att möta stora ärendemängder.

5. Kostnaderna har minskat då vissa delar av verksamheten såsom den sociala tillsynen som övertogs av Socialstyrelsen vid årsskiftet 2009-2010.

6. Ökningen av kostnaderna förklaras av att verksamheten Nationella Minoriteter förs på en verksamhetskod som ligger under denna post.

TABELL B.2- ÅRSARBETSKRAFTER 2008 - 2010 ¹⁾

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2010 årsarb totalt	2010 årsarb varav kvinnor	2010 årsarb varav män	2009 årsarb totalt	2008 årsarb totalt
20-21	Övrig förvaltning	49,55	37,22	9,59	41,83	39,60
24	Yrkesmässig trafik	0,00	0,00	0,00	10,20	10,20
25 ³⁾	Trafikföreskrifter m.m.	3,50	1,64	1,86	55,98	53,10
28 ⁴⁾	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	29,94	27,12	2,68	24,40	7,40
30	Regional tillväxt	17,86	12,93	4,93	17,55	15,40
34	Infrastrukturplanering	3,47	1,13	2,34	4,03	4,90
40	Hållbar samhällsplanering och boende	39,59	27,41	11,35	37,21	32,90
41	Stöd till boende	4,03	3,29	0,75	4,10	4,80
42	Energi och klimat	1,35	1,25	0,10	0,12	0,20
43	Kulturmiljö	9,47	6,41	3,06	11,10	11,30
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	17,76	5,89	11,76	14,63	14,80
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	32,47	23,44	7,77	29,83	27,30
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	15,19	5,18	10,02	14,98	10,80
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,37	1,76	1,61	3,56	3,30
53	Vattenverksamhet	11,74	5,34	6,40	13,36	12,10
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
55	Miljöfarlig verksamhet	8,09	5,10	2,99	8,42	9,20
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	1,05	0,57	0,49	1,44	1,30
57	Förorenade områden, efterbehandling	6,45	3,88	2,57	4,13	3,10
58	Restaurering	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
60	Lantbruk	21,40	15,44	5,83	21,36	21,00
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
62	Fiske	1,37	0,40	0,97	1,49	1,30
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00
70 ⁵⁾	Folkhälsa	9,66	6,54	3,02	41,43	35,30
80 ⁶⁾	Jämställdhet	12,04	8,04	3,95	6,57	5,90
85	Integration	8,19	4,46	3,73	8,06	9,50
	SUMMA PRODUKTION	307,58	204,43	97,77	375,88	334,70
10	Myndighetsövergripande verksamhet	22,11	17,29	10,18	22,15	20,00
11	Administration och intern service	35,70	18,91	16,79	33,06	47,00
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	365,39	240,63	124,74	431,09	401,70
	Resurssamverkan ²⁾	1,00	0,18	0,83	0,48	0,00
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER³⁾	366,40	240,81	125,56	431,57	401,70

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffrignivå

Kommentarer Tabell B.2

3. Den verksamhet som gäller körkort och yrkesmässigtrafik gick under årsskiftet 2009-2010 över till Transportstyrelsen. Detta innebär att Länsstyrelsen handlägger trafikföreskrifter vilket förklarar minskningen jämfört med föregående år.

4. Ökningen på drygt 5 åa förklaras av att verksamheten 2009 fick nya uppgifter som gjort att verksamheten successivt ökade i omfattning under 2009 men kom även att påverka 2010 då verksamheten utökades för att möta stora ärendemängder.

5. Antalet åa har minskat då vissa delar av verksamheten såsom den sociala tillsynen som övertogs av Socialstyrelsen vid årsskiftet 2009-2010.

6. Ökningen motsvarande ungefär 6 åa förklaras av att verksamheten Nationella Minoriteter förs på en verksamhetskod som ligger under denna post.

TABELL B.3 REPRESENTATION

Kostnader för representation (tkr)	2010	2010	2009	2009	2008	2008
	totalt	per åa kronor	totalt	per åa kronor	totalt	per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	1 151	3,14	778	1,80	708	1,76
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	733	2,00	827	1,92	894	2,23

Kommentarer Tabell B.3

Inga kommentarer förutom de som nämns i texten ovan.

TABELL B.4 LOKALER

Lokalkostnader	2010	2009	2008
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103	3 580	3 558	3 430
Lokalyta (m ²)	1 357	1 357	1 357
Lokalkostnad per m2	2 638	2 622	2 528
Lokaler ¹⁾			
Lokalkostnader 113	40 865	40 491	38 011
Lokalyta (m ²)	16 963	16 963	16 963
Lokalkostnad per m ²	2 409	2 387	2 241
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	112	94	96
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	46	39	36
Kontorslokaler ²⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	14 314	14 314	14 314
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	39	33	36
SUMMA LOKALKOSTNADER	44 445	44 049	41 441

1) Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

2) Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc. I definitionen av lokaler ingår även; konferensanläggning och personalmatsal.

Redogör även för följande:

- I vilken regi lokalvården bedrivs (egen eller entreprenad)
- Planerade större lokalförändringar

Kommentarer Tabell B.4

I Tessinska Palatset hyrs en våning om 100 m² ut till Stockholms Konserthusstiftelse med en intäkt på 111 600 kronor om året.

Den stora flytten då 115 personer lämnade verksamheten på Länsstyrelsen vid årsskiftet 2009/2010 samt en större omorganisation fick vissa konsekvenser i form av upprustning av lokalerna och fler flyttar, som pågått under hela våren 2010. Andrahandshyresgästerna, Föreningen Norden och Nordens Valfärdcenter, har funnit sig väl i lokalerna och samverkan mellan dem och Länsstyrelsen har fungerat bra. Länsstyrelsen har en intäkt på 2 330 000 kronor årligen som inkluderar hyra samt viss kontorsservice.

Det visade sig under hösten 2010 att det lokalvårdsföretag som Länsstyrelsen skrev avtal med 2009 inte utförde sina tjänster enligt överenskommelse och efter en snabb händelseutveckling upphörde företaget att städa i lokalerna. Detta gjorde att Länsstyrelsen i all hast tvingades göra en direktupphandling av ny lokalvård. En lokalförsörjningsplan skall tas fram under 2011 som skall komma att gälla fram till och med december 2014 då hyreskontraktet upphör. I detta arbete inkluderas även en kravspecifikation för framtida behov. Det kan bli nödvändigt med förtätning eftersom nya uppdrag och förändrad organisation kommer att kräva fler arbetsplatser. Diskussioner med hyresvärden pågår om eventuell om- och nybyggnation i fastigheten.

TABELL B.5 AVGIFTER OCH ANDRA INKOMSTER I ÖVRIGT

Avgifter m.m. resultatområde/ärendegrupp	Ingående balans	Utåående balans	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl.OH)	Netto, tkr
Ärenden enl stiftelseförordningen	1 257	1 165				
- tillsyn			4 008	2 305,3	3 780,6	-1 475,3
- registrering			3 734	2 633,0	3 204,4	-571,5
Ärenden enl.förordning om bevakningsföretag	1 786	1 447	7 867	917,9	4 060,1	-3 142,2
Kameraövervakning	335	134	779	584,4	2 142,2	-1 557,7
Pantbanksärenden	11	7	7	87,8	156,3	-68,5
Lönegarantiärenden	582	555	736 ¹⁾	3 788,2	4 054,1	-265,9

Kommentarer Tabell B.5

Intäkterna avser intäkter av avgifter (inkomstitlar) vilka Länsstyrelsen inte disponerar.

1) Antalet kontrolluppgifter var under året 7 111 stycken.

TABELL C.

VÄS-KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2010 för Övrig förvaltning	Kostnader totalt (tkr)	Varav anslag 5:1	Årsarb totalt	Varav Kvinnor	Varav Män
200	Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning	9 015,3	8 858,3	10,19	5,72	1,73
2009	varav kompetensutveckling inom områdena 20 och 21	204,7	204,7	0,31	0,30	0,01
201	Allmänna val	5 656,0	1 486,8	4,18	3,35	0,83
202	Medborgarskap	495,0	489,8	1,02	1,01	0,01
203	Överförmyndare	1 426,8	1 415,1	2,28	2,25	0,02
204	Begravningsfrågor	403,7	399,6	0,74	0,66	0,09
205	Näringsrättsliga frågor	947,8	846,9	1,49	0,64	0,85
2051	varav pantlåneverksamhet	97,6	4,0	0,16	0,08	0,07
2052	varav frågor enligt aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.fl.	250,1	248,1	0,39	0,32	0,07
206	Stiftelser	4 958,0	4 769,5	7,90	4,82	3,07
2061	varav stiftelser - registrering	2 001,7	1 938,3	3,49	2,36	1,12
2062	varav stiftelser - tillsyn	2 361,5	2 247,3	3,52	1,62	1,90
207	Lönegaranti	2 535,5	-1 278,2	4,98	4,70	0,28
208	Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m	1 985,1	1 861,4	3,57	1,99	1,58
2081	varav deponerade medel	1 451,9	1 333,2	2,56	1,74	0,82
2082	varav allmänna arvsfonden	19,6	19,6	0,03	0,03	0,00
2083	varav bygdeavgifter	0,3	0,3	0,00	0,00	0,00
2084	varav rederistöd	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
2085	varav åborätten och allmänningar	0,3	0,3	0,00	0,00	0,00
211	Allmän kameraövervakning	1 339,5	1 328,9	2,54	2,49	0,05
212	Bevakningsföretag m.m	2 550,1	2 513,6	4,99	4,35	0,64
213	Ärenden enligt ordningslagen m.m överklaganden av polismyndighetens beslut	41,5	41,5	0,07	0,05	0,01
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	1 661,8	1 650,5	2,20	2,19	0,02
215	Lotterier, bingo. mm.	165,9	164,4	0,30	0,30	0,00
216	Kampsportsmatcher	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
218	Jakt och viltvård	1 245,1	841,6	1,66	1,55	0,11
219	Övriga ärenden inom övrig förvaltning	1 287,5	764,6	1,44	1,16	0,29
20-21	Totalt Övrig förvaltning exkl. OH	35 714,5	26 154,2	49,55	37,22	9,59
	Andel av myndighetsövergripande kostnader (10+11)	19 203,1	0,0			
	Totalt Övrig förvaltning inkl OH	54 917,6	26 154,2			

Kommentarer Tabell C

I tresiffernivån ingår även beloppen från fyrsiffernivån.
Tabellen är inte jämförbar med föregående år då den är indelad på ett annat sätt samt att beloppen på fyrsiffernivån inte ingick i tresiffernivån föregående år.

TABELL D – REDOVISNING AV ÄRENDE 2010 (SAMTLIGA ÄRENDE OAVSETT DATAS)

Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering som anges för samtliga områden. I de fall individärenden förekommer under regional tillväxt och infrastrukturplanering ska dessa redovisas även uppdelat efter kvinnor/män och juridiska personer, se tabell D.1.

A Sakområde och del av sakområde	B Ingående balans	C Antal inkomna ärenden (exkl initiativ- ärenden)	D Antal initiativ- ärenden	E Antal besluta- de ären- den	F Utgående balans (F=B+C+ D-E)	G Antal över- klagade ären- den ¹⁾	H Antal över- klagade ärenden som av- gjorts i högsta instans ²⁾	I varav antal ändrade ³⁾	J Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	121	199	607	707	220	2	2	0	21
Övrig förvaltning (20-21)	3846	21673	2101	24388	3232	53	27	6	110
varav stiftelser (206)	1257	8825	143	9060	1165	14	3	0	23
varav allmän kamera- övervakning (211)	335	558	20	779	134	23	11	3	0
varav bevaknings- företag m.m (212)	1786	5926	1602	7867	1447	16	13	3	43
Trafikföreskrifter m.m. (25)	193 ⁵⁾	822	14	956	73	135	0	0	53
Livsmedelskontroll, djur- skydd och allmänna veterinära frågor (28)	1109	2180	885	3211	963	120	79	6	12
varav Livsmedels- kontroll (281)	495	82	12	539	50	0	0	0	2
varav Djurskydd (282)	621	2054	847	2593	929	120	79	6	9
varav Smittskydd (283)	18	17	5	22	18	0	0	0	1
varav Allmänna veteri- nära frågor (284)	0	6	15	19	2	0	0	0	0
Regional tillväxt (30)	120	87	36	96	147	0	0	0	24
Infrastrukturplanering (34)	55	54	1	54	56	0	0	0	17
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	1396	2956	6	2943	1415	501	431	27	88
Stöd till boende (41)**	466	1534	0	1507*	493	34	60	4***	5****
Energi och klimat (42)	2	2	0	1	3	0	0	0	0
Kulturmiljö (43)	312 ⁶⁾	907	46	898	367	0	0	0	80
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	84	249	49	254	128	1	1	0	32
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishan- teringssystem (456)	6	16	0	7	15	0	0	0	1
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	683	924	39	806	840	0	0	0	37
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	264	155	78	220	277	1	0	0	106
varav tillsyn av vatten- skyddsområden (516)	1 ⁷⁾	0	0	1	0	0	0	0	0

Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	243	562	18	537	286	35	31	8	37
Vattenverksamhet (53)	229	340	13	373	209	26	28	7	39
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	150	287	6	300	143	0	0	0	27
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	326	334	21	334	347	16	23	11	67
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	180	214	20	201	213	1	5	0	30
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	93	387	7	409	78	0	0	0	6
Förorenadeområden, efterbehandling (57)	26	35	12	37	36	2	0	0	3
varav tillsyn av förorenadeområden och miljöriskområden (575)	7	11	8	14	12	2	0	0	0
Restaurering (58)	11	5	0	9	7	0	0	0	1
Lantbruk (60)4	1225	7093	161	6970	1509	7	0	0	63
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	801	6454	87	6125	1217	0	0	0	4
Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fiske (62)	188	361	13	341	221	0	0	0	21
Skogsbruk (64)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Folkhälsa (70)	272 ⁸⁾	139	36	154	21	0	0	0	118
Jämställdhet (80)	142	104	98	63	281	0	0	0	22
Integration (85)	78	29	3	10	100	0	0	0	49
Summa	11484	41131	4244	45278	11309	933	682	69	1011
Varav Vattenmyndighetens ärenden									
Varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	82	36	0	50	68	15	19	11	31

Kommentarer Tabell D

1) Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

2) Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2010.

3) Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till länsstyrelsens beslut.

4) Lantbruksärenden inkl. jordbruksstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat. Eftersom ärendena kan öppnas på nytt efter att beslutats för 2010 (pga återkrav eller tilläggsutbetalningar etc) så är det svårt att ge en exakt uppgift över hur många ärenden som har beslutats för 2010. Detta påverkar även den ingående balansen.

5) Den ingående balansen stämmer inte överrens med utgående från föregående år detta då verksamhet har gått över till Transportstyrelsen.

6) Den ingående balansen stämmer inte överrens med den utgående balansen från föregående år efter en granskning av verksamheten som rättat siffrorna.

7) Den ingående balansen stämmer inte överrens med den utgående balansen från föregående år. Ett ärende har missats i föregående års årsredovisningar.

8) Den ingående balansen stämmer inte överrens med utgående från föregående år detta då delar av verksamheten har gått över till Socialstyrelsen.

* Samtliga beslut i nya ärenden (första beslut) ingår, inklusive avslag och avskrivna ärenden. Utbetalnings- och omprövningsbeslut samt omprövning efter utbetalning ingår ej. Uppgifter om dessa återfinns i tabell 4.4.

** I årsredovisningen avseende år 2009 lämnades uppgiften att den utgående balansen var 578. I ett PM upprättat 2010-02-17 lämnades närmare förklaringar och verifikat för de uppgifter som lämnades för sakområdet Stöd till boende (41). I enlighet med uppgifterna i PM:et var den egentliga utgående balansen 2009 459 ärenden. Under 2010 har äldre räntebidragsärenden delats så att sju nya ärenden uppkommit. Dessa sju ärenden har samma datum för inkommandet som de ursprungliga ärendena. Detta gör att den årets ingående balansen är 466.

*** Ytterligare tre ärenden har återförvisats till Länsstyrelsen på grund av att nya uppgifter inkommit.

**** Dessa fem ärenden är några av de ärenden som omnämns i noten ovan.

TABELL D.1 – REDOVISNING AV VISSA ÄRENDEN UPPDELAT PÅ KVINNOR, MÄN OCH JURIDISKA PERSONER

Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2010			Antal beslutade ärenden under 2010			Antal överklagade ärenden under 2010		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (25, 34)	280	288	468	309	318	500	58	71	19
Regional tillväxt (30)	0	0	78	0	0	110	0	0	0

Kommentarer Tabell D.1

Tabellen är inte jämförbar med föregående års tabell. Detta då förr årets tabell även innehöll körkortsfrågor som numera ligger på Transsportstyrelsen, vilket innebär att antalet ärenden under kommunikationer är väsentligt lägre än föregående år.

TABELL D.2 ÄRENDESTATISTIK "HALLANDSUPPDRAGET"

VÄS-KOD	Ärendetyp	Beskrivning	Mål 2010 median dagar ¹⁾	Utfall 2010 median dagar ¹⁾	Utfall 2010 medel dagar ¹⁾	Mål 2010 medel dagar ¹⁾
Ärendegrupper med tresiffrig VÄS-kod						
202	alla	Medborgarskap	-	11	18	40
204	alla	Begravningsfrågor	-	7	29	20
205	alla	Näringsrättsliga frågor	-	23	59	70
212	alla	Bevakningsföretag m.m.	-	12	53	40
218	alla	Jakt och viltvård	-	65	94	70
258	alla	Trafikföreskrifter m.m.	-	44	75	80
302	alla	Företagsstöd	-	97	93	30/150 ²⁾
303	alla	Regional projektverksamhet	-	57	287	30
343	alla	Fysisk planering av vägar, järnvägar m.m.	-	71	154	70
402	alla	Detaljplan, områdesbest, fastighetsplan	-	27	48	30
431	alla	Fornminnen	-	65	208	60
433	alla	Kyrkliga kulturminnen	-	14	32	130
521	alla	Tillstånd och dispenser avsnaturskydd	-	46	149	140
523	alla	Övrig prövning avseende naturskydd	-	41	63	80
525	alla	Samråd enl. 12 kap. 6§ miljöbalken	-	35	69	50
555	alla	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	-	173	298	120
562	alla	Prövning av avfall och producentansvar	-	30	81	40
602	alla	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. k-utv	-	72	107	75 ²⁾
606	alla	Jordbruksfastigheter	-	23	58	30
Ärendegrupper som är del av en tresiffrig VÄS-kod						
2012	alla	Efterträdarval	-	5	7	10
2111	alla	Anmälningar allmän kameraövervakning	-	27	43	30
2112	alla	Ansökningar allmän kameraövervakning	-	316	329	160

5510	alla	Samråd o beslut om betydande miljöpåverkan	-	195	284	90
5511	alla	Prövning vid miljöprövnings-delegationen	-	262	537	360/600 ²⁾
Ärendegrupper styrda av ärendetyp						
alla	RÄTT	Rättidsprövningar; ärenden där man överklagar länsstyrelsens beslut	-	4	7	3
alla	ÖVERKL	Överklaganden; ärenden där länsstyrelsen överprövar kommunala beslut	-	59	173	270
Ärendegrupper som handläggs via e-tjänster						
206	Alla	Stiftelser	4	5	-	-
206	Ändringsanmälan	Stiftelser	7	8	-	-
206 ³⁾	Nyregistrering	Stiftelser	10	-	-	-
212	Anmälan	Bevakningsföretag m.m.	1	1	-	-
212	Ansökan	Bevakningsföretag m.m.	10	18	-	-

Redovisa ärenden som är beslutade 2010. Orsaker till eventuella större avvikelser från målsättningarna ska redovisas i kommentarer i respektive läns årsredovisning.

Kommentarer Tabell D.2

Målen gäller ett urval av ärendegrupper på aggregerad nivå. Detta medför att det för merparten av ärendegrupperna inte är möjligt att dra kvalitetssäkrade slutsatser. Av samma anledning är det inte heller möjligt att jämföra länsstyrelsernas utfall med varandra.

2010 fick Länsstyrelsen i Jämtlands län i uppdrag att samordna en lägesrapport om länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsarbete beträffande handläggningstider. I rapporten (Dnr 100-4336-10) presenterades ett kvalitetssäkrat urval av ärendegrupper för målsättning av handläggningstider. Det har även framkommit att diarieföring av ärenden sker olika på länsstyrelserna.

1) Länsstyrelsen i Stockholms län har valt att redovisa utfall i både median och medel. Detta då målen som togs fram gemensamt för länsstyrelserna i Skåne, Stockholm och Västra Götaland gemensamt, för 2010 fastställdes i medel och inte i median.

2) Dessa mål är inte gemensamma för Skåne, Stockholm och Västra Götaland. Detta beror på olika förutsättningar i de olika länen.

3) 206 (Nyregistrering)

Tekniskt går det inte att urskilja vilka ärenden som inkommit via e-tjänsten. Det inre handläggarsstödet i Platina är ännu inte fullt utvecklat i dessa ärenden.

Kommentarer kring avvikelser från målen:

Det förekommer en del avvikelser mellan mål och utfall. Detta beror delvis på att målen tagits fram tillsammans med länsstyrelserna i Västra Götaland och Skåne. Det har varit svårt att hitta gemensamma mål. Diarieföringen på de olika myndigheterna är dessutom olika. Detta har till viss del bidragit till de avvikelser som kan noteras i tabellen och i jämförelser mellan länen.

En annan orsak till att vi fått längre handläggningstider är att vi arbetat av stora delar av balanserna som utgjorts av gamla ärenden.

AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

	2010	2010	2010	2010	ackumulerat utfall tom	2009	2009	2009	ackumulerat utfall tom
Verksamhet	intäkter	kostnader	nettoutfall	nettobudget	2010	intäkter	kostnader	nettoutfall	2008
Offentligrättslig verksamhet									
Körkortsadministration						18 025	19 296	-1 271	-3 000
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	636	947	-309	-100	-2 443	187	653	-466	-1 668
Reg avgifter för jakt- områden	292	283	9	0	9	283	283	0	0
Alkolås						458	550	-92	96
Prövn. om ansökan om handledarskap enl. 4 kap. 8 § körkortsför. (1998:980)						6 889	7 171	-282	-519
Övrig offentligrättslig verksamhet	88	94	-6	0	4	74	67	7	10
Uppdragsverksamhet									
Intäkter resurs- samverkan	561	612	-51	0	-230	163	342	-179	0
Skoglig verksamhet									
Fjällförvaltning									
Övrig uppdragsverk- samhet									
Summa tot ovan	1 577	1 936	-357	-100	-2 660	26 079	28 362	-2 283	-5 081
Summa offentligrättsligt	1 016	1 324	-306	-100	-2 430	25 916	28 020	-2 104	-5 081
Summa uppdragsverksamhet	561	612	-51	0	-230	163	342	-179	0

Tabellen över avgiftsfinansierad verksamhet ska stämma mot resultat- och balansräkning.

Kommentarer Avgiftsbelagd verksamhet

Vad gäller avgifterna för Djur och lantbruk så täcker inte dessa verksamhetens kostnader. Jordbruksverket håller på att se över om vår föreskriftsstyrda väg om avgift ska höjas. Remiss ska vara på en ny L44. Avgiften anser vi är för lågt satt mot kostnaderna samt att avgifterna inte alltid går att kräva in då djurägarna ofta har mycket svag ekonomi.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen skall göras enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

		2010	2009	2008	2007	2006
Låneram	beviljad	9 000	8 000	15 000	13 000	9 000
	utnyttjad	3 160	3 353	5 335	7 653	7 804
Kontokredit hos Riksgälden	beviljad	16 350	16 350	16 350	16 350	16 350
	max. utnyttjad	0	0	10 581	11 381	8 819
Räntekonto	räntekostnader	17	34	13	15	0
	ränteintäkter	323	289	1 947	422	1 047
Totala avgiftsintäkter	mynd. disponerar	23 978	43 360	38 855	31 185	21 321
	mynd. ej disponerar	14 858	21 605	19 167	20 422	20 955
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter enl regleringsbrev	mynd. disponerar	18 600	14 700	13 800	13 000	12 250
	mynd. ej disponerar	20 130	20 410	20 930	19 350	17 035
Anslagskredit	beviljad	8 347	13 793	12 500	12 704	7 732
	utnyttjad	0	0	0	0	0
Summa utg reservationer (anslag)		0	0	0	0	0
Anslagssparande 01 05 001	Förvaltningsanslag	2 404	3 927	4 249	6 013	4 485
Anslagssparande 01 07 001	Åtgärder för nationella minoriteter	5 389	0	0	0	0
Anslagssparande 19 01 001	Regional tillväxt	11	81	58	206	126
Anslagssparande 22 37 07 001 (avslutat)	IT-infrastruktur	0	0	3 297	24 976	40 350
- därav intecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslags-sparande		-	-	-	-	-
Bemyndiganden 19 01 001	Tilldelad ram	8 000	8 000	12 000	13 500	13 500
	Utestående åtaganden	4 917	3 129	2 724	1 083	445
Årsarbetskrafter (åa)		366	432	396	417	429
Medelantalet anställda		471	524	508	534	536
Driftkostnad per åa		1 116	1 052	775	915	888
Årets kapitalförändring		19 152	28 843	22 035	-73 085	-2 684
Balanserad kapitalförändring		107 952	73 613	39 111	112 197	114 880

1) Mätmetod skall finnas dokumenterad.

Finansiell redovisning

RESULTATRÄKNING (TKR)

Verksamhetens intäkter		2010	2009
Intäkter av anslag	Not 1	255 602	278 697
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 2	23 978	43 360
Intäkter av bidrag	Not 3	129 112	133 281
Finansiella intäkter	Not 4	339	339
Summa		409 031	455 677

Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	Not 5	-242 378	-267 604
Kostnader för lokaler		-46 499	-46 002
Övriga driftskostnader	Not 6	-119 634	-140 645
Finansiella kostnader		-31	-187
Avskrivningar och nedskrivningar		-2 176	-3 016
Summa		-410 718	-457 454

Verksamhetsutfall		-1 687	-1 777
--------------------------	--	---------------	---------------

Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten		14 858	21 605
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet		-14 858	-21 605
Saldo		0	0

Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	Not 7	40 750	3 664
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	Not 8	568 940	813 139
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	Not 9	129 700	111 037
Finansiella intäkter		0	0
Avsättning till/upplösning av fonder för transfereringsändamål	Not 10	73	-64
Lämnade bidrag	Not 11	-718 624	-897 156
Saldo		20 839	30 620

Årets kapitalförändring	Not 12	19 152	28 843
--------------------------------	---------------	---------------	---------------

BALANSRÄKNING (TKR)

TILLGÅNGAR		2010-12-31	2009-12-31
Immateriella anläggningstillgångar		Not 13	
Rättigheter o andra immateriella anläggningar		43	188
<i>Summa immateriella anläggningstillgångar</i>		43	188
Materiella anläggningstillgångar		Not 14	
Förbättringsutgifter på annans fastighet		377	165
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		3 019	3 127
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>		3 396	3 292
Finansiella anläggningstillgångar			
Utlåning	Not 15	27	27
<i>Summa utlåning</i>		27	27
Varulager m m			
Fastigheter	Not 16	105	105
<i>Summa fastigheter</i>		105	105
Fordringar			
Kundfordringar		1 454	1 224
Fordringar hos andra myndigheter		83 867	78 124
Övriga fordringar		133 833	118 491
<i>Summa fordringar</i>		219 154	197 839
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	Not 17	10 472	10 960
Upplupna bidragsintäkter	Not 18	9 820	21 658
Övriga upplupna intäkter	Not 19	185	0
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		20 477	32 618
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	Not 20	54 675	68 552
<i>Summa avräkning statsverket</i>		54 675	68 552
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgälden	Not 21	58 542	62 089
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden	Not 22	298 765	255 774
Kassa, postgiro och bank		219	173
<i>Summa kassa och bank</i>		357 526	318 036
SUMMA TILLGÅNGAR		655 403	620 657

BALANSRÄKNING (TKR)

KAPITAL OCH SKULDER		2010-12-31	2009-12-31
Myndighetskapital			
Donationskapital	Not 23	136	140
Balanserad kapitalförändring	Not 24	107 952	73 613
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		19 152	28 843
<i>Summa myndighetskapital</i>		127 240	102 596
Fonder			
Fonder		436	509
<i>Summa fonder</i>		436	509
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner	Not 25	718	4 088
Övriga avsättningar	Not 26	684	0
<i>Summa avsättningar</i>		1 402	4 088
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	Not 27	3 160	3 353
Skulder till andra myndigheter		34 731	30 914
Leverantörsskulder		18 583	15 423
Övriga skulder		11 407	14 858
Depositioner	Not 28	299 580	255 232
<i>Summa skulder m.m.</i>		367 461	319 780
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	Not 29	16 705	15 120
Oförbrukade bidrag	Not 30	142 159	178 564
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		158 864	193 684
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		655 403	620 657

ANSLAGSREDOVISNING

REDOVISNING MOT ANSLAG (TKR)

Anslag	Ingående över- föringsbelopp	Årets tilldelning enl regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet över- skridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående över- föringsbelopp
RAM 01 05 001								
ap.1 Länsstyrelsen i Stock- holms län	3 927	247 057	405			251 389	248 986	2 403
RAM 01 07 001								
ap.3 Statsbidrag till kom- muner och landsting		31 625	5 500			37 125	32 425	4 700
ap.9 Nationellt uppfölj- ningsansvar		3 300				3 300	3 293	7
ap.10 Stöd för nationella minoriteter		4 600				4 600	4 600	0
ap.11 Åtgärder för den romska minoriteten		1 500				1 500	817	683
RAM 19 01 001								
ap.1 Allmänna regionalpoli- tiska åtgärder	81	8 300				8 381	8 370	11
Summa	4 008	296 382	5 905			306 295	298 491	7 804

1:5 Länsstyrelsen i Stockholms län

Finansiella villkor: anslagskredit 8 347 tkr, låneram 9 000 tkr, och räntekonto-
kredit 16 350 tkr.

1:7 Åtgärder för nationella minoriteter

Anslagen avser bidrag till de kommuner och landsting inom förvaltningsområ-
dena för finska och meänkeli, statsbidrag till organisationer som företräder
nationella minoriteter och finansiering av myndighetens kostnader för att stödja
kommuner i utvecklingsarbete avseende den romska minoriteten samt att för-
medla kontakter mellan den romska minoriteten till ansvariga myndigheter.
Vidare får en anslagspost användas för att finansiera myndighetens kostnader
för uppföljning.

Samtliga anslagsposter regleras i lagen (2009:24) om nationella minoriteter och
minoritetsspråk samt fördelning av stöd enligt förordningen (2005:765) om
statsbidrag för nationella minoriteter.

Finansiella villkor för samtliga anslagsposter: anslagskredit 0 tkr

19:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder

Anslag för allmänna regionalpolitiska åtgärder under villkor som medfinansie-
ring av EG:s strukturfondsprogram eller för åtgärder och insatser inom ramen
för regionala tillväxtavtal. Villkor för anslagsposten är att maximalt 500 tkr får
användas för uppföljning och utvärdering.

Finansiella villkor: anslagskredit 830 tkr, bemyndiganderam 8 000 tkr.

REDOVISNING MOT INKOMSTITTEL (TKR)

Inkomstittel	Benämning	Beräknade intäkter enl Regleringsbrev	2010	2009
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	5 750	2 854	4 547
2537	Miljöskyddsavgift	5 500	5 387	5 469
2539	Täktavgift	900	596	578
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	4 430	5 615	9 500
2714	Sanktionsavgifter	3 000	120	1 447
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	500	254	24
9455	Lotteriavgifter	50	32	40
Summa		20 130	14 858	21 605

REDOVISNING MOT BEMYNDIGANDEN (TKR)

Anslag/ anslagsbenämning	Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandens fördelning per år				
				2011	2012	2013	2014	2015
19 33 01 001 Allmänna Regionalpolitiska åtgärder	8 000	3 129	4 917	3 347	950	620	0	0

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisning av sjukfrånvaron i procent	2010	2009
Total sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda arbetstiden	3,4	3,4
Kvinnor	3,6	3,8
Män	2,9	2,6
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 år och yngre i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för den åldersgruppen		
Kvinnor	2,0	3,6
Män	0,5	1,2
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30-49 år i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för den åldersgruppen		
Kvinnor	3,0	3,3
Män	1,8	3,1
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år och äldre i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för den åldersgruppen		
Kvinnor	5,0	4,4
Män	4,9	3,6
Andelen av total sjukfrånvaro som har varit sammanhängande i en period om 60 kalenderdagar eller mer		
Kvinnor	33,8	24,3
Män	43,0	31,1
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 år och yngre som har varit sammanhängande i en period om 60 kalenderdagar eller mer		
Kvinnor	0,0	0,0
Män	0,0	0,0
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30-49 år som har varit sammanhängande i en period om 60 kalenderdagar eller mer		
Kvinnor	8,5	11,7
Män	3,9	5,1
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år och äldre som har varit sammanhängande i en period om 60 kalenderdagar eller mer		
Kvinnor	25,2	12,6
Män	39,1	26,1

Ersättningar och andra förmåner

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till ledande befattningshavare samt ledamöter i myndighetens råd under perioden 1 januari 2010 till 31 december 2010. Redovisningen upptar enbart ersättningar från länsstyrelsen i Stockholms Län.

	Lön och andra ersättningar (kr)	Skattepliktiga förmåner (kr)
Landshövding Per Unckel	1 064 751	194 220*
* Avser tjänstebostad i Tessinska palatset.		
Länsöverdirektör Stig Orustfjord t o m 2010-04-30	385 000	
Länsöverdirektör Katarina Kämpe	282 643	
Insynsrådet		
F.d. landshövdingen Ingrid Dahlberg, Stockholm	0	
Förbundsordföranden Anna Ekström	0	
Oppositionsborgarrådet Carin Jämtin, Stockholm Stad	0	
Kommunalrådet Erik Langby, Nacka Kommun	0	
Direktören Marika Markovists, Stockholms Stadsmission	0	
Verkställande direktören Maria Rankka, Stockholms handelskammare	0	
Verkställande direktören Margareta Stenbock von Rosen, Örnö Sjötrafik AB	0	
Rektorn Harriet Wallberg-Henriksson, Karolinska Institutet	0	

Redovisningsprinciper och övriga upplysningar

Allmänt

Länsstyrelsens årsredovisning följer de principer som fastställts i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605) samt Förordning om myndigheters bokföring (2000:606). Beloppen redovisas i tusentals kronor (tkr) där inte annat anges.

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor har bokförts till och med 10 januari 2011. Därefter har inkomna fakturor eller uppgift om kommande fakturering bokförts som periodavgränsningspost. Beloppsgräns för periodavgränsningsposter har fastställts till 50 000 kr. För år 2009 gällde samma belopp.

För att uppnå enhetlighet behandlas samtliga periodavgränsningsposter lika oberoende av finansieringskälla.

Värdering av tillgångar och skulder

Fakturerade fordringar som inte betalats efter en andra påminnelse redovisas som befarade förluster. Fordringar överlämnade till Kronofogdemyndigheten som inte indrivits inom ett år avförs som konstaterade kundförluster.

Fordringar och skulder avseende externt finansierade bidragsprojekt redovisas under periodavgränsningsposterna upplupna bidragsintäkter respektive oförbrukade bidrag.

Övriga tillgångar och skulder värderas till anskaffningsvärdet. Fordringar och skulder i utländsk valuta omräknas enligt gällande kurs per 31 december enligt försiktighetsprincipen varvid skulden uppräknas om kursen är högre och fordringen nedskrivs om kursen är lägre på balansdagen.

Lönegaranti

Redovisning av lönegarantiersättningar sker i enlighet med Ekonomistyrningsverkets skrivelse Redovisning av lönegarantiersättning ESV-dnr

69-1052/2002. Skälet är bland annat att spårbarheten till de olika transaktionerna tydliggörs på ett bättre sätt.

Fordringar har upptagits med det belopp varmed de beräknas inflyta. Fordringar inom lönegarantiområdet skrivs ned till 5 procent vilket motsvarar det erfarenhetsmässiga sambandet mellan utbetalningar och utdelningar.

Anläggningstillgångar

Som materiella anläggningstillgångar har upptagits förbättringar på annans fastighet, möbler, maskiner och övriga inventarier som anskaffats för stadigvarande bruk och inte avser enstaka kompletteringar.

Redovisning som anläggningstillgång sker vid ett anskaffningsvärde på minst ett halvt prisbasbelopp och beräknad livslängd på minst tre år. På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning utifrån bedömd livslängd. Förbättringsutgifter på annans fastighet med en ekonomisk livslängd över 3 år och ett värde om minst 100 000 kronor aktiveras.

Avskrivningar enligt plan beräknas på en ekonomisk livslängd av 4 år för maskiner och fordon och 5 år för övriga inventarier. Förbättringsutgifter på annans fastighet skrivs av enligt beräknad livslängd under kvarvarande hyresavtalsperiod. Det omförhandlade hyresavtalet gäller i 10 år fr.o.m. 1 januari 2005, vilket innebär att avskrivningstiden för framtida förbättringsutgifter kommer att variera med antalet kvarstående år i hyresavtalet. Immateriella anläggningstillgångar beräknas ha en ekonomisk livslängd på 4 år.

Övriga upplysningar

Från och med 2010 har länsstyrelsens uppgifter rörande körkort och yrkestrafik överförs till Transportstyrelsen. Vidare har länsstyrelsens tillsynsverksamhet av Socialtjänsten överförs till Socialstyrelsen. Detta påverkar ett flertal poster i 2010 års resultat- och balansräkning. Bland annat minskar intäkterna för avgifter som disponeras och inte disponeras.

Under år 2010 har per den 31 december 2009 ackumulerade underskott som uppstått i den av-

giftsfinansierade verksamheten överförs till Transportstyrelsen.

Balanserad semesterlöneskuld avseende överförd verksamhet som upparbetats under 2009 och som anslagsavräknats har under året överförs av länsstyrelsen till Transport- respektive Socialstyrelsen.

Transportstyrelsen har även ersatt länsstyrelsen för omställningskostnader.

Under år 2010 har nya anslagposter tillkommit för åtgärder för nationella minoriteter på sammanlagt 46 525 tkr år. Anslagen syftar till att utdela statsbidrag till kommuner och landsting inom förvaltningsområdena för finska och meänkeli och till organisationer som företräder nationella minoriteter. Vidare för finansiering av myndighetens kostnader för att stödja kommuner i utvecklingsarbete avseende den romska minoriteten samt att förmedla kontakter mellan den romska minoriteten och ansvariga myndigheter.

RESULTATRÄKNING

2010

2009

Not 1	Intäkter av anslag	2010	2009
	RAM 01 05 001 001 Länsstyrelsen i Stockholms län	246 847	274 083
	RAM 01 07 001 001 Åtgärder för nationella minoriteter	4 110	0
	RAM 19 01 001 001 Regionala tillväxtåtgärder	4 645	4 614
	Summa anslag	255 602	278 697

Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2010	2009
	Körkort	0	18 025
	Alkolås	0	458
	Handledare	0	6 889
	Pantlåneverksamhet	88	74
	Älgjaktionsområden	292	283
	Särskild avgift - djurstallar	20	14
	Animaliska biprodukter - avgiftsfinansierat	5	6
	Offentlig förevisning av djur	21	9
	Extra kontroll p g a bristande efterlevnad	590	158
	Summa	1 016	25 916
	Avgifter som tagits ut med stöd av 4 § avgiftsförordningen	22 089	16 006
	Övriga avgifter och ersättningar	873	1 438
	Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	23 978	43 360

Not 3	Intäkter av bidrag	2010	2009
	Arbetsförmedlingen	240	1 758
	Banverket	617	460
	Boverket	1 369	560
	Fiskeriverket	35	62
	Försäkringskassan	18	0
	Kammarkollegiet	5 109	2 705
	Krisberedskapsmyndigheten	0	292
	Migrationsverket	629	-928
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	4 165	2 534
	Naturvårdsverket	38 922	38 267
	Rikspolisstyrelsen	0	246
	Regeringskansliet	6 407	13 635
	Riksantikvarieämbetet	3 115	3 142
	Rådet för Europeiska socialfonden	18 450	34 114
	Skogsstyrelsen	45	22
	Socialstyrelsen	439	1 511
	Statens Energimyndighet	1 223	0
	Statens folkhälsoinstitut	3 028	1 219
	Statens Jordbruksverk	5 007	2 706

Statens Räddningsverk	0	21
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	0	397
Sveriges Lantbruksuniversitet	0	46
Tillväxtverket	20 545	10 192
Trafikverket	855	0
Transportstyrelsen	2 000	
Valmyndigheten	4 137	601
Verket för näringslivsutveckling	0	6 629
Vägverket	65	205
Verket för Innovationssystem	0	0
Övriga länsstyrelser	5 119	1 507
Övriga statliga myndigheter	1 167	931
Summa inomstatliga	122 706	122 834
EU	1 291	2 757
Kommuner/landsting	2 840	3 173
Statliga bolag	1 957	4 041
Övriga utomstatliga	318	475
Summa utomstatliga	6 406	10 446
Total summa	129 112	133 280

Not 4	Finansiella intäkter	2010	2009
	Räntekonto Riksgälden	323	289
	Övriga ränteintäkter	16	50
	Summa finansiella intäkter	339	339

Not 5	Kostnader för personal	2010	2009
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enl lag och avtal)	162 979	176 805
	Kostnader för personal brutto	242 378	267 604

Minskningen av lönekostnader mellan år 2009 och 2010 beror i huvudsak på att verksamheter övergått till Transport- och Socialstyrelsen.

Not 6	Övriga driftskostnader	2010	2009
-------	------------------------	------	------

Minskningen av övriga driftkostnader mellan år 2009 och 2010 beror på ett minskat utnyttjande av konsulttjänster inom projekt för tung fordonsindustri (se Sakområde Regional tillväxt i resultatredovisningen).

Ytterligare en orsak till minskade lokalkostnader är att verksamheter övergått till Transport- och Socialstyrelsen.

Not 7	Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	2010	2009
	Anslag		
	RAM 01 07 001 001 Länsstyrelsen i Stockholms län	37 025	0
	RAM 19 01 001 001 Regionala tillväxtåtgärder	3 725	3 664
	Summa	40 750	3 664

Not 8	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2010	2009
	Kammarkollegiet	428 463	691 271
	Naturvårdsverket	18 951	15 991
	Regeringskansliet	79 573	102 951
	Verket för näringslivsutveckling	0	663
	Fiskeriverket	1 022	1 132
	Riksantikvarieämbetet	345	411
	Statens Folkhälsoinstitut	2 114	720
	Konsumentverket	397	0
	Boverket	75	0
	Transportstyrelsen	38 000	0
	Summa	568 940	813 139

Not 9	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2010	2009
	Utdelningar lönegaranti	108 782	76 219
	Periodisering erhållna medel och befarade förluster lönegaranti	20 839	34 678
	Medel från övriga	79	141
	Summa	129 700	111 038

Not 10	Avsättning till/upplösning av fonder för transfereringsändamål	2010	2009
	Älgvårdsfonden		
	Intäkter	0	0
	Kostnader	0	0
	Erhållna medel	54	93
	Lämnade bidrag	-152	-54
	Upplösning av/avsättning till fond	-98	39
	Bygdemedel		
	Intäkter	25	25
	Lämnade bidrag	0	0
	Upplösning av/avsättning till fond	25	25
	Summa upplösning av/avsättning till fonder	73	-64

Not 11	Lämnade bidrag	2010	2009
	Boverket	75	0
	Kammarkollegiet	52	54
	Kungliga tekniska högskolan	180	333
	Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	0	1 105
	Malmö högskola	155	620
	Migrationsverket	80	0

Naturhistoriska riksmuseet	6	0
Regeringskansliet	0	27
Rikspolisstyrelsen	56	0
Stockholms universitet	260	332
Sveriges lantbruksuniversitet	25	0
Vägverket	0	32
Övriga länsstyrelser	38 856	35
Summa inomstatliga	39 745	2 538
Lämnade bidrag till enskilda, Lönegaranti	525 562	769 776
Kommuner/landsting	121 969	100 999
EU	0	15
Övriga	31 348	23 828
Summa utomstatliga	678 879	894 618
Summa totalt	718 624	897 156

Not 12	Årets kapitalförändring	2010	2009
	Körkortsadministration	0	-1 271
	Alkolås	0	-92
	Handledaravgift	0	-282
	Pantlåneverksamhet	-6	7
	Älgjaktsområden	9	1
	Särskild avgift - djurstallar	18	14
	Animaliska biprodukter - avgiftsfinansierat	-18	-21
	Offentlig förevisning av djur	-38	-21
	Extra kontroll pga bristande efterlevnad	-271	-439
	Resurssamverkan	-51	-179
	Summa avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-357	-2 283
	Förändring semesterlöneskuld ej anslagsfinansierad	-1 330	506
	Summa semesterlöneskuld	-1 330	506
	Lönegaranti konkurser	18 671	27 460
	Lönegaranti företagsrekonstruktioner	2 168	3 160
	Summa lönegaranti	20 839	30 620
	Summa årets kapitalförändring	19 152	28 843

BALANSRÄKNING

2010

2009

Not 13	Immateriella anläggningstillgångar	2010	2009
	Ingående anskaffningsvärde	3 623	3 623
	Årets anskaffning	15	0
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	3 638	3 623
	Ingående avskrivningar	-3 435	-3 266
	Årets avskrivningar	-160	-169
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-3 595	-3 435
	Summa immateriella anläggningstillgångar	43	188

Not 14	Materiella anläggningstillgångar	2010	2009
	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	8 468	8 285
	Årets anskaffning	305	183
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	8 773	8 468
	Ingående avskrivningar	-8 303	-8 285
	Årets avskrivningar	-93	-18
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-8 396	-8 303
	Förbättringsutgifter på annans fastighet, bokfört värde	377	165
	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	27 327	26 476
	Årets anskaffning	1 815	851
	Utrangering	-2 778	0
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	26 364	27 327
	Ingående avskrivningar	-24 200	-21 371
	Årets avskrivningar	-1 923	-2 829
	Utrangering	2 778	-24 200
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-23 345	-24 200
	Maskiner, inventarier, installationer m.m., bokfört värde	3 019	3 127
	Summa materiella anläggningstillgångar	3 396	3 292

Not 15	Utlåning	2010	2009
	Lantbruk		
	IB	27	27
	Årets avskrivning/amortering	0	0
	UB	27	27
	Summa utlåning	27	27
Not 16	Fastigheter	2010	2009
	IB Killinge 10:1	105	105
	Årets värdering	0	0
	UB	105	105
	Summa fastigheter	105	105
Not 17	Förutbetalda kostnader	2010	2009
	Statens Fastighetsverk	870	870
	Vasakronan AB	9 453	9 562
	Övriga förutbetalda kostnader, inomstatliga	149	250
	Övriga förutbetalda kostnader, utomstatliga	0	278
	Summa förutbetalda kostnader	10 472	10 960
Not 18	Upplupna bidragsintäkter	2010	2009
	Upplupna bidragsintäkter, inomstatliga	8 723	20 574
	Upplupna bidragsintäkter, utomstatliga	1 097	1 084
	Summa upplupna bidragsintäkter	9 820	21 658
	Arbetsförmedlingen	0	127
	Banverket	0	1 525
	Boverket	8	97
	Fiskeriverket	0	24
	Kammarkollegiet	0	1 278
	Krisberedskapsmyndigheten	0	41
	Länsstyrelsen i Jönköpings län	407	0
	Länsstyrelsen i Västra Götalands län	35	0
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 369	52
	Naturvårdsverket	244	2 903
	Regeringskansliet	48	44
	Riksantikvarieämbetet	251	398
	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	1 307	10 291
	Statens folkhälsoinstitut	3	0

Statens jordbruksverk	414	1 458
Sveriges lantbruksuniversitet	26	46
Tillväxtverket	3 357	0
Trafikverket	392	0
Valmyndigheten	11	600
Verket för näringslivsutveckling	851	1 370
Vägverket	0	25
Övriga länsstyrelser	0	295
Summa inomstatliga	8 723	20 574
EU institutioner eller andra internationella organ	1 083	882
Privata sektorn	3	89
Övriga	11	113
Summa utomstatliga	1 097	1 084
Summa	9 820	21 658

Not 19	Övriga upplupna intäkter	2010	2009
	Partsrådet	185	0

Not 20	Avräkning med statsverket	2010	2009
--------	---------------------------	------	------

Uppbörd			
Ingående balans	-7 636	-1 515	
Redovisat mot inkomstitel	-14 858	-21 605	
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	20 656	15 484	
Skulder avseende uppbörd	-1 838	-7 636	

Anslag i icke räntebärande flöde			
Ingående balans	236	1 021	
Redovisat mot anslag	49 505	8 277	
Medel hänförliga till transfereringar m m som betalats till icke räntebärande flöde	-47 300	-9 062	
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	2 441	236	

Anslag i räntebärande flöde			
Ingående balans	-3 928	-4 249	
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-247 462	-276 710	
Redovisat mot anslag	248 986	277 031	
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 404	-3 928	
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag			
Ingående balans	9 519	11 991	

Överföring semesterdagar Transport- resp Socialstyrelsen	-2 090	0
Redovisat mot anslag under året enl undantagsregeln	-2 139	-2 472
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	5 290	9 519
Fordran totalt avseende anslag i räntebärande flöde	2 886	5 591

Övriga fordringar/skulder på SCR

Ingående balans	70 361	81 293
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	892 375	1 188 772
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-938 194	-1 193 283
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	26 644	-6 421
Belopp under utredning	0	0
Övriga fordringar och skulder på SCR	51 186	70 361

Summa avräkning med statsverket

54 675 68 552

Not 21	Behållning räntekonto i Riksgälden	2010	2009
	Behållning räntekonto 2010-12-31	58 542	62 089
	Beviljad kreditram	16 350	16 350
	Beviljad kreditram har inte utnyttjats under år 2010.		

Not 22	Övriga tillgodohavanden i Riksgälden	2010	2009
	Räntekonto deponeringar	298 765	255 774

Not 23	Donationskapital	2010	2009
	IB	140	148
	H Elmqvists fond	0	1
	Naturvårdsrådet - Skötselrådet	0	0
	Stiftelsen Solstickan	-4	-9
	UB	136	140

Not 24	Balanserad kapitalförändring	2010	2009
	IB Balanserad kapitalförändring	102 456	61 146
	Omföring av ej anslagsavräknade semesterdagar till avräkning statsverket	0	11 991
	Avräkning övergångseffekt	0	476

Överföring semesterdagar till Transport- resp Socialstyrelsen	428	0
Överföring ack resultat avgiftsfinansierad verksamhet till Transportstyrelsen	5 068	0
Årets kapitalförändring	19 152	28 843
Summa kapitalförändring	127 104	102 456

Not 25	Avsättningar för pensioner	2010	2009
	Ingående avsättning för pensioner	4 088	17
	Korrigerig ingående avsättning	-1 826	0
	Årets pensionskostnad	-187	4 665
	Årets pensionsbetalningar	-1 357	-594
	Utgående avsättning för pensioner	718	4 088

Not 26	Övriga avsättningar	2010	2009
	Ingående avsättning för kompetensväxling	960	1 351
	Årets avsättning	472	536
	Årets uttag	-748	-927
	Utgående avsättning för pensioner	684	960

*) Noten är omräknad för jämförbarhet eftersom kompetensväxling tidigare redovisades som upplupen kostnad

Not 27	Lån i Riksgälden	2010	2009
	IB	3 353	5 335
	Årets nya lån	1 851	1 034
	Amortering	-2 044	-3 016
	UB	3 160	3 353
	Låneram	9 000	8 000

Not 28	Depositioner	2010	2009
	IB	255 232	270 654
	Depositioner - kapital och årsränta	44 348	-15 422
	UB	299 580	255 232

Not 29	Upplupna kostnader	2010	2009
	Upplupna löner	740	67
	Upplupna semesterlöner	10 803	9 495
	Skuld för sociala avgifter på upplupna löner	369	33
	Skuld för sociala avgifter på semesterlöner	4 793	4 565
	Övriga upplupna kostnader, utomstatlig	0	960
	Summa upplupna kostnader	16 705	15 120

Not 30	Oförbrukade bidrag	2010	2009
	Oförbrukade bidrag, inomstatliga	139 104	175 451
	Oförbrukade bidrag, utomstatliga	3 055	3 113
		142 159	178 564
	Arbetsförmedlingen	540	730
	Boverket	614	1 234
	Fiskeriverket	126	57
	Kammarkollegiet	20 437	4 097
	Konsumentverket	384	780
	Krisberedskapsmyndigheten	0	199
	Länsstyrelsen i Hallands län	2 421	0
	Länsstyrelsen i Jönköpings län	4 133	0
	Länsstyrelsen i Uppsala län	2 562	0
	Länsstyrelsen i Värmlands län	58	0
	Länsstyrelsen i Västernorrlands län	200	0
	Länsstyrelsen i Örebro län	208	0
	Migrationsverket	831	571
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	3 969	759
	Naturvårdsverket	32 303	41 667
	Regeringskansliet	44 739	103 563
	Riksantikvarieämbetet	854	880
	Rikspolisstyrelsen	0	14
	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	1 821	1 410
	Skogsstyrelsen	46	91
	Socialstyrelsen	1 436	7 287
	Statens energimyndighet	1 077	0
	Statens folkhälsoinstitut	16 726	2 650
	Statens jordbruksverk	193	59
	Statens räddningsverk	0	15
	Tillväxtverket	77	625
	Trafikverket	17	0
	Valmyndigheten	0	584
	Verket för innovationssystem	1 750	0
	Verket för näringslivsutveckling	0	2 807
	Vägverket	742	0
	Övriga länsstyrelser	838	5 372
	Summa inomstatliga	139 104	175 451
	EU institutioner eller andra internationella organ	466	540
	Kommuner	1 160	878
	Landsting eller regioner	943	896
	Privata sektorn	466	761
	Övriga	20	38
	Summa utomstatliga	3 055	3 113
	Summa	142 159	178 564

BESLUT

Datum
2011-02-21

Beteckning
111-4066-2011

Regeringen
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Beslut om årsredovisningen för verksamhetsåret 2010 för Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen i Stockholms län har beslutat att fastställa myndighetens årsredovisning för verksamhetsåret 2010.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Per Unckel. I den slutliga handläggningen har dessutom deltagit länsöverdirektör Katarina Kämpe och chefcontroller Staffan Ivarsson, föredragande.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Stockholm den 21 februari 2011

Per Unckel
LANDSHÖVDING

Arbetsmarknadsdepartementet
Finansdepartementet
Försvarsdepartementet
Landsbygdsdepartementet
Justitiedepartementet
Kulturdepartementet
Miljödepartementet
Näringsdepartementet
Socialdepartementet

Utbildningsdepartementet
Utrikesdepartementet
Arbetsgivarverket
Ekonomistyrningsverket
Riksdagens utredningstjänst
Riksrevisionen
Statskontoret
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

*Fler exemplar av denna rapport
kan beställas från Länsstyrelsen,
enheten för ekonomi
Tfn: 08- 785 40 00 (vxl)*

ISBN 978-91-7281-413-4

Adress

*Länsstyrelsen i Stockholms län
Hantverkargatan 29
Box 22 067
104 22 Stockholm
Tfn: 08- 785 40 00 (vxl)
www.lansstyrelsen.se/stockholm*